

Identitate creștina in istorie

Introducere

I. Scurt rezumat istoric al Bisericii

- [istoria Bisericii din primele trei secole](#)
- [dela anul 300 la anul Marea Schizma](#)
- [Reforma Protestantă](#)
- [epoca "moderna"](#)
- [unitatea Bisericii !?!](#)
- [care este adevarata Biserica ?](#)

II. Biserica Ortodoxa Răsăriteana

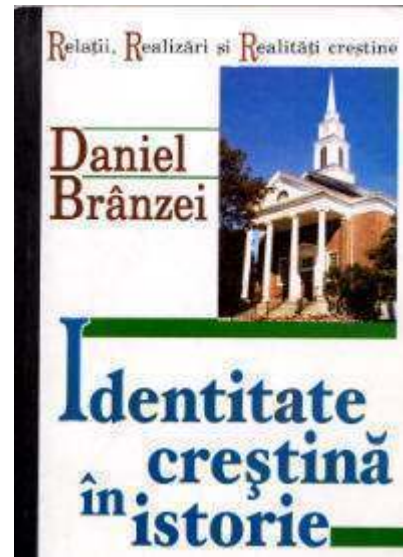
- [o prezentare istorica](#)
- ["Boscorodirea"](#)
- [Biserica Unita](#)
- [Oastea Domnului](#)

III. Miscarea Baptistă

- [scurt istoric baptist](#)
- [scurt istoric al baptistilor romani](#)
- [mesajul si credinta baptista](#)
- [care este cea mai veche Biserica ?](#)

Anexe:

- [Un pacifism presidential](#)
- [Constitutii si structuri](#)

Introducere

Se spune ca in democratie discutiile au loc intre prieteni, negocierile intre parteneri, iar polemicile intre adversari. Doresc din toata inima ca aceasta carte sa fie o discutie intre prieteni despre una din problemele cele mai intime si mai importante ale constiintei noastre umane: identitatea noastra creștina in istorie. Paginile care urmeaza sunt o ocazie de dialog, nu un indemn la lupta. Pentru a putea institui insa un dialog este nevoie sa lamurim mai intai cativa termeni ai discutiei.

Creștin, creștinism, creștinătate

Creștinismul nu este o culegere de crezuri, ci un grup de oameni prin care traieste si se manifesta Christos. Daca ar fi doar o suma de invataturi, creștinismul ar putea incapea intr-o carte sau, si mai bine, intr-o biblioteca. El este insa mult mai mult decat asa ceva. Creștinismul este coborarea lui Christos in cotidian prin intermediul oamenilor care L-au primit prin credinta personala si care I s-au dat pentru slujire. Scopul creștinismului este vestirea lui Christos ca "trimis al Tatalui" venit "sa caute si sa mantuiasca ce era pierdut."

Numele de creștin apare pentru prima oara in cronica Faptelor Apostolilor 11:26: "Pentru intaiasi data, ucenicilor li s-a dat numele de creștini in Antiohia." In acest context, a fi ucenic inseamna nu a invata ca sa stii, ci a invata ca sa faci, a dobandi o cunostinta cu imediata

aplicabilitate in practica.

Intr-o scrisoare comentariu trimisa dupa ce a corectat acest manuscris, pastorul bisericii romane din Portland, Aurelian Popescu, spune: "In intelegerea mea, "crestin" este omul care crede, adica Il primeste in inima lui pe Christos ca Mantuitor si ca Domn. Christos este de-acum temelia vietii lui si pe baza aceasta se zideste un nou fel de viata, de o calitate noua. Pacatosul devine "purtator de Christos"! Altoit in Christos, el va "rodi" - adica va face fapte bune spre slava Celui ce l-a nascut din nou. Cuvantul Domnului, rugaciunea, partasia cu alti crestini il va maturiza pas cu pas. El este "un om nou in Christos", o noua "creatie", care o anunta pe cea viitoare, in care Dumnezeu va reaseza lumea pe temeiul neprihanirii. Acest tip de om a aparut in ziua de Rusalii si de atunci el n-a incetat sa existe. Wirul va fi neintrerupt pana la sfarsitul istoriei. Factorul comun care ii leaga pe acesti "crestini" este Christos, pe care-L marturisesc ca Domn si Mantuitor. Impreuna, ei alcatuiesc Biserica lui Christos, adica trupul Lui spiritual - organism si in acelasi timp organizatie, care este deasemenea nelipsita din istorie. Ca si Intemeietorul ei, Biserica este imposibil de distrus. Sunt diferite nume pe care le-au adoptat bisericile locale, ambasadele teritoriale ale marii Biserici, dar aceasta diversitate este restransa la un perimetru foarte precis si strict delimitat de invataturile si practica descrisa in cartile Noului Testament."

Prin "crestinatate" se intelege ecoul crestinilor in societate. In acest sens, "crestinatatea" este sfera de influenta a crestinilor. Fara a garanta ca toti cei care traiesc in crestinatate sunt si crestini, crestinatatea pune la dispozitie oamenilor un mediu imbibat cu invataturi crestine. Am putea asemana crestinatatea cu navodul din pilda pe care o da Domnul Isus: "Imparatia cerurilor se aseamana cu un navod aruncat in mare, care prinde tot felul de pesti. Dupa ce s-a umplut, pescarii il scot la mal, sed jos, aleg in vase ce este bun si arunca afara ce este rau. Tot asa va fi si la sfarsitul veacului. Ingerii vor iesi, vor desparti pe cei rai din mijlocul celor buni, si-i vor arunca in cuptorul aprins; acolo va fi plansul si scrasnirea dintilor" (Mat. 13:47-50). Ghidul de fata este o incursiune cronologica si analitica in crestinismul istoric si in "crestinatate".

Cum va place istoria?

Orice studiu al istoriei poate fi incadrat in parcurgerea a trei itinerarii specifice: o inventariere a datelor la care s-au produs anumite evenimente istorice, o evidentiere a persoanelor care au declansat evenimentele istorice sau o identificare a ideilor care au modelat societatea umana si au produs evenimentele si au scos in evidenta persoanele.

Marturisesc ca nu mi-a placut niciodata istoria la scoala pentru ca, daca ar fi fost sa ascult de profesorii mei, ar fi trebuit sa ma transform intr-o arhiva ambulanta de date, localitati si nume de personaje din trecut. Sunt insa fascinat de istoria ca investigare stiintifica a ideilor care au modelat societatea. Aceasta pentru ca in spatele ideilor exista de regula personalitati puternice, forte nevazute care traseaza albia prin care vor sa duca suvoiuil istoriei umane in scurgerea ei milenara. Bineinteles, in spatele acestor personalitati se afla marile personalitati definitorii ale existentei: Dumnezeu si Satan, in infruntarea lor telurica, inceputa pentru noi in Edenul copilariei noastre si anuntata sa se sfarseasca la revenirea lui Christos si la aruncarea tuturor dusmanilor Sai in "iazul de foc."

In rezumatul istoric ce urmeaza, am cautat sa scot in evidenta "miscarile" unduitoare din umbra, evolutia convingerilor si materializarea lor in modificarea, uneori grosolana, a societatii si bisericii. Sarac in date si nume de persoane, acest rezumat al istoriei bisericii, are insa avantajul ca patrunde in adancimile realitatii si explica aparitia "intinaciunii pagane", a "reformei", si a "contrareformei", valuri succesive care au tulburat viata si evolutia

crestinismului pana in epoca pluralismului modern.

Ce inseamna de fapt “era noastra”?

Numirea “era noastra” desparte istoria lumii in doua parti: aceea dinaintea venirii lui Isus Christos in lume si cea de dupa venirea Lui. “Era noastra” a fost expresia care a inlocuit abrevierea d.H (dupa Christos) sau A.D. (anno domini - anul Domnului) din dorinta unora de a elimina orice referire istorica despre viata si mesajul lui Christos.

Intr-un sens evanghelic (si ca o ironie providentiala adresata ateilor), “era noastra” poate desemna epoca in care Neamurile au acces direct la mantuire, prin Christos. Inainte de venirea lui Christos, Israel a fost poporul Domnului. Astazi, in fiinta si viata Bisericii, in poporul Domnului sunt “oameni din orice neam si orice semintie.” Deci, “era noastra” numeste perioada istorica ce a debutat cu infiintarea bisericii crestine pe pamant. Niciuna din celelalte religii nu are o data care sa fi marcat atat de semnificativ istoria ca si miscarea crestina.

Pentru usurarea procesului de intelegere a istoriei bisericii crestine, vom imparti acest rezumat istoric in etape distincte: istoria bisericii in primele doua secole, istoria bisericii intre anii 300 - 1500, istoria bisericii in vremea Reformei (1.500-1.600) si istoria bisericii in epoca moderna.

Cui ii este destinata aceasta carte?

Fara nici o indoiala, aceasta carte este scrisa din perspectiva unui crestin care s-a nascut, a trait si a studiat in mediul bisericii crestin baptiste. Totusi, m-am straduit sa asez aici suficiente cunostinte care sa-i ajute pe toti crestinii sa inteleaga de ce exista asa de multe “biserici” si denominatii in “increngatura” crestinismului istoric.

In conditiile iesirii de sub dominatia intunecata a comunistilor atei, romanii trec din nou astazi printr-un ceas al marilor decizii. Viitorul va fi construit pe tiparele care se incropesc timid acum. Din punct de vedere crestin, dupa noaptea persecutiei atee, romanii traiesc zorile unei dimineti spirituale. Inspre ce se vor indrepta ei in aceasta noua libertate?

Recensamantul facut nu de mult a aratat cu prisosinta ca majoritatea romanilor nu au fost niciodata adepti ai comunismului si ca se grabesc sa se declare sus si tare “crestini.” De la vointa la putinta este insa un drum foarte lung ... Sunt sigur ca, in cautarea iesirii din impasul economic-social, daca pe buletinele de recensamant ar fi existat o rubrica pentru “cetateni americani”, multi romani s-ar fi declarat sub aceasta mult ravnita “identitate.” Goana dupa pasapoarte si dupa vize nu face decat sa confirme aceasta nevinovata banuiala. Daca romanii vor astazi “in corpore” sa fie crestini, ce fel de crestini vor fi ei?

Biserica ortodoxa majoritara se grabeste sa-i declare “copii ai ei” pe toti cetatenii Romaniei, dandu-le de inteles celor ce adera la altfel de marturisiri de credinta ca locul lor nu poate fi “de drept” in Romania si ca trebuie sa se astepte sa fie tratati sub statutul de “tolerati.” Biserica Unita, rod al eforturilor de latinizare ale “Scolii ardelene”, cere acum inapoi cladirile confiscate de Statul comunist si oferite cu falsa darnicie Bisericii ortodoxe.

Bisericile evanghelice din Romania (baptistii, pentecostalii, oastea Domnului, crestinii dupa evanghelie, adventistii) cer un statut de egalitate democratica cu Biserica ortodoxa si propun o libertate de exprimare deplina in care fiecare cetatean al Romaniei sa aiba posibilitatea de informare corecta si de alegere personala.

Eforturile evanghelicilor sunt facute si mai dificile de o veritabila “invasie” a “cultelor”, care mai de care mai “ezoterice.” Literatura lor si proorocii lor mincinosi au impanzit pietele oraselor si tarabele de pe trotuare. Tactica Bisericii ortodoxe (nedreapta si neindreptatita) este sa-i aseze si pe baptisti in randul acestor “mascarici” care si-au atras antipatia populatiei cu o traditie milenara crestina.

Din punct de vedere spiritual, Romania este astazi o “Agora”, un teatru de lupta al ideilor, galagios si confuz. Din aceasta cauza, in multe locuri, credinciosii baptisti sunt neintelesi in eforturile lor evanghelistice si, nu de putine ori, la intaratarile venite din altarele Bisericilor ortodoxe, intampinati cu violenta in limbaj si ... nu numai. Experienta a aratat ca, acolo unde se sta de vorba omeneste si se dau explicatii clare, opinia publica se schimba si baptistii dobandesc respect si, daca nu acceptarea tuturor, macar un climat civilizatat de toleranta.

Cartea aceasta este o astfel de incercare de a explica “cine sunt si ce vor baptistii.” Incadrati in totul in suvoiul crestinismului istoric, cu o viata spirituala ale carei articole de credinta sunt ancorate in substanta tuturor crezurilor crestine stabilite in sinoadele (conciliile) ecumenice tinute de-alungul istoriei, baptistii vor sa-si indeplineasca partea lor in lucrarea lui Dumnezeu din Romania. Prezenta lor, departe de a fi dusmanoasa sau amenintatoare, trebuie privita ca o contributie sincera si frateasca la mantuirea celor din neamul romanesc, ca un indemn si ca o incurajare spre o conformare mai fidela la standardul si spiritul Noului Testament.

Ce date statistice justifica importanta acestei carti?

Vorbind de Biserica baptista, se cade sa spunem ca ea este o prezenta marcanta in crestinism, cu o crestere continua si accentuata. Ea reuneste o mare diversitate de grupari crestine caracterizate de dorinta de a se “intoarce” la simplitatea si spiritualitatea Bisericii descrise in Noul Testament. Deosebite intre ele prin felul de manifestare sau de organizare, aceste grupari crestine se conduc in asocierea lor dupa principiul: “In lucrurile majore unitate, in cele minore diversitate si in toate dragoste.”

Fara a reuni toate asociatiile si bisericile baptiste din lume, Alianta mondiala baptista aduna in sanul ei asociatii din 180 de tari si teritorii cu un impresionant numar de membrii:

	1852	1904	1994
Insulele britanice	192.000	395.000	220.000
SUA si Canada	922.000	5.450.000	28.385.000
Indiile de vest	35.000	42.000	400.000
Europa continentala	4.200	124.000	680.000
Asia/Oceania	12.300	161.000	2.965.000
Africa	1.200	10.200	3.090.000
America centrala si de sud	-	5.500	1.585.000
Total	1.167.200	6.188.000	37.325.000

Iata care este prezenta “protestantilor” si “neo-protestantilor” in contextul familiei crestine mondiale:

Romano-catolici	968.025.000
Protestanti	393.867.000
Ortodocsi	217.948.000
Anglicani	70.530.300
Alte denominatii crestine	275.583.700

 Total 1.927.953.000 (Encyclopedia Britanica, Year Book 1996).

Cum trebuie citita aceasta carte?

Capitolele cartii au fost aranjate intr-o ordine care pleaca de la general la particular, de la complex la simplu, ingaduind cititorului sa se opreasca acolo unde curiozitatea sau interesul lui au ajuns la capat.

La ce intrebari raspunde aceasta carte?

Care este la urma urmei istoria bisericii in lume? In ce consta specificul ortodox? Au fost romanii dintotdeauna ortodocsi? Ce parere avem despre ceea ce se intampla astazi in crestinismul romanesc? De ce este biserica noastra asa cum este? Cand au ajuns si de unde ajuns baptistii in Romania? Cand au aparut ei in lume?

Probabil ca cea mai insemnata contributie a acestei carti este confirmarea prezentei lui Dumnezeu in desfasurarea istoriei si suveranitatea Lui absoluta in evenimentele cotidiene. Vorbind acum aproape 2.700 de ani prin proorocul Isaia, Dumnezeu a dorit sa le inspire copiilor Sai aceasta realitate: "Eu sunt Cel dintai si Cel de pe urma si afara de Mine nu este alt Dumnezeu. Cine a facut proorocii ca Mine (sa spuna si sa Mi-o dovedeasca!), de cand am facut pe oameni din vremurile stravechi? Sa vesteasca viitorul si ce are sa se intample! Nu va temeti si nu tremurati; caci nu ti-am vestit si nu ti-a spus Eu de mult lucrul acesta? Voi sunteti martori!" (Isaia 44:6-8)

Vorbind despre istoria Bisericii, trebuie sa proclamam de la inceput ca Acela care este Domn al Bisericii este in acelasi timp si Domn al istoriei. La o analiza atenta, cronica vremurilor este intotdeauna "His-story" (istoria Lui), adica depanarea hotararilor Lui in scurgerea veacurilor (joc de cuvinte de la "History"=istorie). Adevarul absolut despre istoria lumii, ca si despre istoria fiecaruia dintre noi, il vom afla cand se vor deschide cronicile eterne despre care ni se vorbeste in Biblie:

"Si am vazut morti, mari si mici, stand in picioare inaintea scaunului de domnie. Niste carti au fost deschise. Wi a fost deschisa o alta carte, care este cartea vietii" (Apoc. 20:12).7

Inainte de a trece la citirea acestei carti, vreau sa tineti in minte un lucru esential:

"Evanghelia" este o veste buna si ea a produs lucruri extraordinare oriunde a fost acceptata. Crestinismul a fost si este un ferment social inegalat in istorie. Domnul Isus a spus celor dintai ucenici ai Sai: "Voi sunteti sarea pamantului si lumina lumii ... o cetate asezata pe un munte, nu poate sa ramana ascunsa" (Matei 5:13-16).

Intr-o carte de analiza, ca aceasta, veti da de multe aspecte negative si de multe manifestari regretabile. Unele evenimente din istoria crestinismului nu L-au aratat pe Christos asa cum este El, ci pe noi, asa cum suntem rai cum suntem. Totusi, oricate aspecte negative am identifica in viata Bisericii, ea ramane instrumentul prin care istoria a fost dusa in ceea ce numim "civilizatie."

Supusa la proba comparatiei, invatatura crestina este superioara tuturor celorlalte filosofii de viata din lume. Chiar si atunci cand a fost aplicata doar partial bine, invatatura crestina a creat societati progresiste in care oamenii se simt mai bine ca in oricare alta cultura. Priviti pe harta lumii si veti vedea ca oamenii migreaza spre "tarile crestine." Spre celelalte nu se prea inghesuiesc nimeni. Africa animista si Asia confucianista sau idolatra nu prezinta interes decat pentru cautatorii excentrici. Progresul social s-a produs acolo unde a aparut fermentul crestin. Si daca, aplicata de multe ori prost, Evanghelia a dat nastere la societati progresiste, ce va fi cand ea va fi aplicata plenar in Imparatia Fiului lui Dumnezeu? Aleluia! O mare slava viitoare ne asteapta!

Traita doar partial in Biserici, ca in niste veritabile avanpremiere si avanposturi ale Imparatiei, Evanghelia crestina este marturia "veacului viitor." Ea pregateste astazi "oameni noi" pentru "o lume noua" care va veni. Asa ca incepem aceasta carte de analiza a crestinismului optimisti si cu spirit de anticipatie, fiind constienti ca "ce vom fi, nu s-a aratat inca", dar rugandu-ne neincetat: "Doamne, vina Imparatia Ta!"

Primii 300 de ani ai Erei crestine

[Inapoi la Cuprins](#)

Fragmentul face parte din cartea "Identitate crestina in istorie" aparuta la editura "Multimedia" din Arad, 1999.

ISTORIA BISERICII IN PRIMELE TREI SECOLE

Nici o alta miscare religioasa nu a cunoscut o crestere asa de meteorica, asa de extraordinara ca si crestinismul. Cand Domnul Isus a fost rastignit, urmasii Lui erau in numar de cateva sute. In urmatoarele doua treimi ale primului secol, miscarea crestina s-a raspandit pretutindeni si a cuprins toate paturile sociale ale Imperiului roman. Istoricii estimeaza ca la sfarsitul secolului intai erau deja nu mai putin de 500.000 de crestini.

Cercetatorul David Barrett este de parere ca pe la anul 300 d.Ch., sau la noua generatie de la Christos, 10,4 % din populatia lumii era crestina, 66,4 % dintre acestia fiind din afara rasei albe. Scriptura era deja tradusa in zece limbi de circulatie. In primii 300 de ani de crestinism, mai mult de 410.000 de persoane, sau un procentaj de 1 la fiecare 200 de crestini, isi dadusera viata ca martiri pentru Christos.

Facem bine daca tinem seama ca aceasta fenomenala raspandire s-a petrecut sub conducerea apostolilor si, in special, sub extraordinara putere a Duhului Sfânt. Epocala infaptuire era rezultatul vizibil al impulsului exersat asupra acelei generatii de viata, invatatura, moartea si invierea lui Isus din Nazaret. Cand aceasta prima generatie de "martori oculari" ai invierii a inceput sa moara, elanul miscarii crestine s-a micorat. Apostolii au disparut unul dupa celalalt, majoritatea suferind moarte de martiri, iar inspiratia "profetica" a incetat si ea dupa scrierea cartilor Noului Testament. Se incheia etapa de punere a temeliei, pe care avea sa-si zideasca Christos biserica in urmatoarele secole. Iata cateva cuvinte din gura unuia dintre lucratorii care au asezat "temelia" in primul secol:

"Iar Aceluia care poate sa va intareasca, dupa evanghelia mea si potrivit cu descoperirea tainei, care a fost tinuta ascunsa de veacuri, dar a fost descoperita acum prin scrierile proorocilor si prin porunca Dumnezeului celui vesnic, a fost adusa la cunostinta Neamurilor, ca sa asculte de credinta, a lui Dumnezeu, care singur este intelept, sa fie slava, prin Isus Christos, in vecii vecilor! Amin. (Rom 16:25-27).

"Asadar, voi nu mai sunteti nici straini, nici oaspeti ai casei, ci sunteti cetateni cu sfintii, oameni din casa lui Dumnezeu, fiind ziditi pe temelia apostolilor si proorocilor, piatra din capul unghiului fiind Isus Christos. In El toata cladirea, bine inchezata, creste ca sa fie un Templu sfânt in Domnul. Wi prin El si voi sunteti ziditi impreuna, ca sa fiti un locas al lui Dumnezeu, prin Duhul" (Efes. 2:19-22).

"Eu, ca un mester zidar intelept, am pus temelia si un altul cladeste deasupra. Dar fiecare sa ia bine seama cum cladeste deasupra" (1 Cor. 3:10).

Iustin Martirul

Inchinaciunea in biserica primara

Iustin Martirul a fost un "apologet" (aparator al credintei) in fata valului de acuze nedrepte din partea societatii.

Iata un fragment din "Apologia" lui, in care descrie modul de inchinare practicat de primii crestini in jurul anului 150:

"Noi ne aducem aminte unii altora continuu de aceste lucruri:

Cei bogati dintre noi poarta de grija saracilor; traim o viata de stransa partasie si pentru tot ceea ce avem binecuvantam pe Facatorul nostru prin Isus Christos, Fiul Sau si prin Duhul Sfânt. In ziua care se cheama "Duminica", ne adunam impreuna intr-un loc anumit inainte de rasaritul soarelui si citim cat ne ingaduie timpul din "memoriile apostolilor" si din scrierile profetilor. Apoi, cand se opreste cel ce citeste, cel ce prezideaza tine o cuvantare in care ne indeamna sa traim conform cu lucrurile frumoase pe care le-am auzit. Ne ridicam apoi toti la rugaciune si, cum am mai spus, cand sfarwim rugaciunile, sunt aduse painea, vinul ai apa. Cel ce prezideaza, dupa priceperea sa, se roaga atunci si multumeate lui Dumnezeu, iar restul celor adunati spun: Amin.

Se imparte apoi fiecaruia din cei prezenti, iar celor care n-au venit li se trimite prin diaconi acasa.

Cei care au avere si vor s-o faca, daruiesc apoi cat vor si colecta care se aduna este data celui ce prezideaza si el se ingrijeste apoi ca din ea sa fie ajutati cei orfani, vaduvele, cei care, prin boala sau alte imprejurari au ajuns in lipsuri, cei care se afla in inchisori, cei care se afla in calatorie si ne viziteaza; intr-un cuvânt toti aceia care au nevoie.

Noi cinstim ziua de Duminica pentru ca este cea dintai zi, in care Dumnezeu, schimbând intunerecul si materia dintru inceput, a facut lumea, si, tot in aceasta zi, Domnul Isus, Mantuitorul nostru a inviat dintre cei morti. El a fost rastignit in ziua dinaintea zilei lui Saturn (sambata) si in ziua de dupa ziua lui Saturn, care se cheama ziua Soarelui (Duminica) a inviat si S-a aratat apostolilor si ucenicilor Lui, si le-a spus aceste lucruri pe care ti le scriem acum spre cunostinta si examinare."

Aparuta ca un torent irezistibil si navalnic, rezultat din ploaia binecuvantarilor divine, crestinismul a intrat in albia istoriei si i-a schimbat cursul. Ideile crestine au patruns in societate si au schimbat parerile oamenilor despre lume si despre ei insisi. Crestinismul a intrat in concurenta cu alte "fluvii de gandire" care marcau societatea. Din aceasta inolestare au iesit invinsi si invingatori. De la inaltimea pe care ne-o ofera perspectiva celor douazeci de secole, putem spune ca, in primul secol, crestinismul a influentat societatea, dar si societatea a influentat intr-o

masura oarecare crestinismul.

Apa limpede din torentul crestin a intrat in confluenta istoriei in combinatie cu marile curente de gandire ale epocii. Influendandu-le, avea sa fie apoi el insusi influentat de ele. Care au fost aceste curente corupte si coruptoare?

Iata-le

- (1) radacina incapatanata a pornirilor firesti din inima omului,
- (2) invataturile pervertite ale iudaismului,
- (3) foarte raspandita si indeobste acceptata filosofie greaca.

Oamenii din primul secol au primit mesajul crestin primar, dar s-au apucat imediat sa-l modifice, mutilandu-l ca sa incapa in tiparele firesti ale pornirilor cu care se simteau confortabili.

Mare parte din cuprinsul Noului Testament ne aseaza inaintea ochilor imaginea unei Biserici care este mai mult o suma de idealuri, decat o infaptuire reala. Majoritatea epistolelor au aparut din necesitatea de a "trata" niste Biserici care sufereau din cauza neajunsurilor si neimplinirilor. Alunecarile abea perceptibile in bisericile primului secol aveau sa ajunga in cel de al doilea, indepartari evidente de la invatatura clara si curata a Evangheliei. Wi aceasta fusese insa prevazuta in planul divin: "Wtiu bine ca, dupa plecarea mea, se vor vari intre voi lupi rapitori, care nu vor cruta turma; si se vor scula din mijlocul vostru oameni, care vor invata lucruri stricacioase, ca sa atraga pe ucenici de partea lor" (Fapte 20:29-30).

Greselile care au aparut in secolul al doilea au fost deci mai mult indepartari fata de idealurile apostolice din scrierile Noului Testament, decat abateri de la realizarile crestinilor din primul secol. Iata cum au lucrat ele:

Confruntarea cu natura umana impotrivoare lui Dumnezeu

Suprematia lui Christos si atotsuficienta Lui pentru rezolvarea tuturor problemelor umane nu place firii noastre pamantesti. Ea exclude competenta si contributia noastra. Principiile de baza ale Noului Testament intra in conflict categoric cu instinctul natural al omului, care, din momentul caderii in ispita, se jeneaza sa stea fata in fata cu Dumnezeu ("Mi-a fost frica, pentru ca eram gol si m-am ascuns" - Gen. 3:10).

In toate veacurile, omul a fost ingenios in iscodirea de cai si mijloace pentru a nu se infatisa direct, personal inaintea lui Dumnezeu. Tematoarea caprioara nu este mai timida fata de om si nu cauta sa-l evite cu mai multa silinta, decat este timid omul in fata Creatorului si decat cauta omul sa nu se intalneasca cu Creatorul sau. Dupa cum spunea cineva: "Un ateu nu se intalneste cu Dumnezeu din aceleasi motive pentru care un hot nu vrea sa se intalneasca cu un politai."

Confruntarea cu iudaismul corupt al vremii

Evreii nu puteau accepta competenta si suficienta lui Christos fara a trebui sa arunce la gunoi o serie intreaga de credinte si traditii care devenisera una cu fiinta lor nationala. Amintiti-va de convertirea lui Saul din Tars, recititi marturiile lui din Fapte 22:1-21; 26:2-23; Filip. 3:2-7 si veti intelege cat de greu i-a fost unui evreu sa ajunga sa spuna: "toate cele vechi s-au dus, iata ca toate lucrurile s-au facut noi" (2 Cor. 5:17).

Iudeii nu puteau accepta dreptul individului de a se inchina "in duh si in adevar" fara sa trebuiasca sa renunte la o intreaga institutie a preotiei levitice si a jertfelor cu care se obisnuisera din cea mai frageda pruncie. Cand evreii au trecut la

crestinism, si un mare numar dintre ei au facut-o, nu-i de mirare ca, poate inconstient, multi dintre ei au cautat sa impleteasca noua invatatura cu traditiile lor milenare.

Confruntarea cu filosofia greaca

S-a spus pe drept cuvânt ca "romanii i-au cucerit pe greci prin forta, dar pana la urma grecii s-au razbunat cucerindu-i pe romani prin ... filosofie." Ca si evreii, grecii erau raspanditi prin toate partile imperiului roman, iar filosofia lor despre viata si activitate patrunsesse adanc in gandirea vremii. Pentru greci, materia era rea cu desavarsire si imposibil de imbunatatit, iar divinitatea era izolata in sferele cerului, imposibil de "contaminat" prin ideia de "intrupare." Omul trebuia sa-si lucreze singur inaltarea, pana la stadiul acceptarii in sferele intimitatii cu divinitatea. Evanghelia crestina era pentru greci "o nebunie" (1 Cor. 1:17-24).

Prin confruntarea si contaminarea cu aceste trei mari idei ale vremii contemporane, crestinitismul primelor doua secole s-a deformat el insusi si s-a indepartat de puritatea invataturii Noului Testament. Adaptarea doctrinelor crestine la "convingerile" prevalente in societate a dus la modificarea unora dintre cele mai fundamentale adevaruri despre mantuire.

Deformarea invataturii despre sursa mantuirii

Prin influente din afara, s-a ajuns la invatatura ca mantuirea nu este in intregime o lucrare a harului divin, ci o forma de "colaborare intre Dumnezeu si om" in care "faptele bune" sunt strict necesare. Si grecii si evreii si romanii s-au poticnit in ideia ca mantuirea este doar prin credinta personala in lucrarea lui Christos, fara merit personal si fara necesitatea faptelor bune. Punctul in care a inceput alunecarea a fost invatatura despre importanta si semnificatia botezului crestin. Daca botezul este obligatoriu pentru crestini, au zis ei, atunci el constituie dovada ca exista cel putin o "fapta" meritorie: acceptarea botezului. Daca in Biserica se poate intra numai prin botez, atunci prin administrarea botezului, biserica este cea care hotaraste cine este mantuit si cine nu.

Botezul a inceput sa fie privit ca un garant al iertarii si tratat ca un ritual prin care toate pacatele din trecut sunt "spalate". Din aceasta cauza, crestinii au inceput sa pastreze botezul doar pentru cei foarte in varsta, sau chiar pentru cei aflati pe patul mortii. Deoarece botezul nu poate fi aplicat de mai multe ori, spuneau ei, el trebuie pastrat pentru clipa in care omul se afla la capat de drum, altfel, pacatele savarsite "dupa botez" nu mai pot fi "spalate." In felul acesta, crestinitismul a fost corupt in chiar esenta sa: invatatura despre mantuirea prin har si credinta, fara fapte meritorii.

"Caci prin har ati fost mantuiti, prin credinta. Wi aceasta nu vine de la voi; ci este darul lui Dumnezeu. Nu prin fapte, ca sa nu se laude nimeni" (Efes. 2:8-9).

Noul Testament spusese: "Doar prin Isus!" Biserica spunea acum: "Prin Isus si prin botez!" Cum doar biserica putea administra botezul, oamenii au ajuns sa depinda pentru mantuire de acceptarea din partea bisericii. Acest "aluat" avea sa dospeasca apoi incredibil de repede si sa anuleze aproape cu desavarsire eficacitatea lucrarii mantuitoare a lui Christos. Abaterea a durat pana pe vremea Reformei, cand oamenii s-au intors la textul Bibliei si la strigatul: "Doar prin credinta!"

Deformarea invataturii despre botez

Scriitorul crestin Hippolytus, ne-a lasat o descriere a felului in care era administrat botezul crestinilor din Roma. Iata ce scria el in anul 200 d.Ch.: "Candidatii se dezbracau de hainele lor si erau cufundati in apa de trei ori, dupa ce renuntau in

mod public la Satan si rosteau articolele de baza ale credintei crestine. Ei se imbracau apoi in haine noi si se alaturau restului adunarii ca sa participe la Cina Domnului.”

La Botez nu era acceptat oricine. Candidatul, numit “catachumen”, trebuia sa treaca mai intai printr-un curs de pregatire si invatare. Acest curs putea dura uneori pana la trei ani, timp in care purtarea candidatului era supravegheata foarte de aproape. Biserica nu accepta la botez decat pe aceia care dovedeau ca sunt sinceri in dorinta lor de a imbratisa o viata noua, in sanul comunitatii crestine.

Trecand de la aceasta practica a bisericii primare la acceptarea ideii ca botezul trebuie aplicat doar spre sfarsitul vietii, ca un fel de “spalare” rituala a pacatelor, biserica a deformat invatatura despre botez.

Christos intentionase ca botezul sa fie “declarativ”, un act de marturie publica. Biserica il facea acum “procurativ”, garantul dobandirii neprihanirii. Christos il instaurase doar ca o “implinire a neprihanirii”, oamenii l-au pervertit in ceva care “aduce mantuirea”. Pavel l-a oferit drept un simbol al harului deja primit, oamenii l-au pervertit intr-un instrument prin care se dobandeste harul. Diferenta de invatatura a parut la inceput foarte minora si nesemnificativa, dar la inceputul secolului doi ea a dat nastere la invatatura despre “botezul regenerativ”, cu putere de a declansa nasterea din nou. Iata ce scrie Iustin Martirul, care a fost ucis pentru credinta la Roma, in cea dintai “Apologie” a sa: “Noi ii ducem la un loc unde este apa si sunt regenerati in acelasi fel in care am fost innoiti si noi. Caci ei sunt spalati in numele lui Dumnezeu Tatal, Stapanul universului, in numele Mantuitorului nostru, Isus Christos, si in numele Duhului Sfant.”

Odata modificat ca practica si semnificatie, botezul a trecut apoi printr-o alta transformare: i s-a modificat forma. Eusebiu, in cartea sa “Istoria Bisericii” (anul 289), scrie despre un novatian care era foarte bolnav si pe moarte. De teama ca nu cumva prietenul lor sa treaca “dincolo” nespalat de pacate si pentru ca nu era transportabil, prietenii sai au hotarat sa-l boteze prin “turnare”. Ei au turnat peste el o cantitate de apa echivalenta cu cea care ar fi fost necesara ca el sa se poate scufunda in ea.

Inovatia, odata acceptata, s-a raspandit peste tot, astfel ca pe la sfarsitul celui de al treilea secol era foarte des practicata botezarea “pe scaun” a celor foarte aproape de moarte. Cantitatea de apa turnata pe cap a fost micșorata din ce in ce mai mult pana cand s-a transformat intr-o simpla “stropire.” Paradoxal este ca s-a pastrat totusi numele de “botez”, care este o transliterare a cuvântului grec “Baptizo”, cu insemnatatea de scufundare, acoperire cu apa. Incepand cu secolul saispzezece, in Biserica Catolica, botezul prin turnare a devenit singura norma acceptata:

“Biserica Apuseana a pastrat practica botezului prin scufundare doar pana in secolul saispzezece, cum se poate vedea dintr-o multime de tablouri si din cronicile de botez ale reginei Elisabeta si ale regelui Iacob (James) I. Biserica Rasariteana a ramas pana astazi credincioasa botezului prin afundare, pe care il aplica tuturor, fara exceptie si in orice fel de circumstante”

(Dr. W.T.Whitley, istoric englez).

Dupa un timp, s-a produs cea de a doua modificare in practica botezului: aplicarea lui la copiii celor credinciosi. Desemnat, prin insasi natura sa, sa fie un gest al celor ce pot, pe picioarele lor, sa se pogoare in apa si sa marturiseasca credinta lor personala in Christos, botezul a inceput apoi sa fie aplicat unora care nu credeau

inca in Christos, in anticiparea unei decizii si conformari viitoare.

Felul in care s-a produs aceasta schimbare in practica botezului este foarte bine cunoscut. Din moment ce oamenii au inceput sa creada ca botezul mantuieste si ca cel nebotezat se duce in iad, parintii grijulii si afectati au intrebat: "Dar ce facem atunci cu copiii nostrii care mor la putina vreme dupa nastere?" Ei au asupra lor "pacatul original." Daca nu-i botezam, ce se va alege de ei in vesnicie?"

Astfel de oameni au inceput sa insiste sa fie botezati copiii, pe promisiunea parintilor lor, inainte de varsta la care pot lua ei hotarari personale. Prin induplecarea liderilor bisericii, botezul a fost astfel transformat dintr-un simbol, intr-un decret de acceptare a mantuirii. Practica s-a impamantenit inasa greu. Oamenii si-au dat seama ca ceva nu este in regula. Botezul copiilor nu s-a generalizat decat dupa secolul VI. Din cele mai vechi timpuri inasa si pana astazi exista crestini care, cu Noul Testament in mana i se opun cu inversunare.

Prima mentiune despre botezul copiilor o avem din anul 185, dintr-o scrisoare a lui Tertulian, care i s-a opus cu vehementa. Prima referinta favorabila se pastreaza intr-o scriere a lui Ciprian, in Sinodul de la Cartagina (253). Adresandu-se unui cetatean numit generic "fidus" (credinciosul), Ciprian este de parere ca toti copiii ar trebui botezati imediat dupa nastere (Epistolele lui Ciprian, LVIII, 2).

Departa de a fi doar o inocenta indepartare de la adevarul evanghelic, botezul copiilor a adus asupra crestinismului un rau incomensurabil. In 16 Mai 1920, vorbind in imprejurari foarte solemne pe treptele Capitoliului din Washington D.C., George W. Truett, lider baptist american a spus:

"Daca am in fata mea in aceasta distinsa audienta un sustinator al botezului copiilor, dati-mi voie sa spun clar si sincer, in cel mai pur si fratesc spirit crestin, ca pentru baptisti, botezul copiilor este de neimaginat din toate punctele de vedere. Inainte de toate, baptistii nu gasesc nici cea mai mica marturie despre un astfel de botez in Cuvantul lui Dumnezeu. Aceasta realitate ii face pe baptisti sa recomande intregii crestinatati sa reconsidere pozitia si invatatura lor in problema botezului. Si nu numai atata. Dupa parerea baptistilor, botezul copiilor tinde sa ritualizeze credinta crestina si sa o reduca la o forma golita de adevarata viata. El tinde deasemenea sa duca la secularizarea bisericii si la stergerea oricarei linii de demarcatie dintre biserica si oamenii nemantuiti ai lumii."

Deformarea invataturii despre Cina Domnului

La foarte scurta vreme dupa disparitia apostolilor, iudaizatorii, nostalgici incapatanati ai Legii lui Moise, au strecurat in biserica ideia "sacrificiului continuu" al lui Christos. Desi, epistola catre Evrei spune clar ca "Christos S-a adus pe Sine insusi jertfa o data pentru totdeauna", fixand crucificarea ca eveniment unic si irepetabil in istorie, unii lideri ai bisericii au introdus la Cina Domnului ideia ca painea si vinul nu sunt doar simple simboluri, ci reprezentari ale unor realitati spirituale in care "jertfirea lui Christos" continua pana la sfarsitul lumii. "N-a spus Domnul Isus", intrebau ei in mod ipocrit, "acesta ESTE trupul si sangele Meu?" De aici si pana la ideia "transubstantierii" n-a mai fost decat un singur pas.

De fapt, cuvintele rostite atunci de Domnul Isus nu pot fi interpretate "literal", caci Isus se afla inca in viata, avea trup. Daca ar fi vorbit in sensul presupus de adeptii "transubstantierii", in momentul vorbirii Domnul Isus ar fi avut ... doua trupuri. Unul in care era si altul pe care-l tinea in mana!

Mai mult, in 1 Corinteni 11 ni se spune ca unii crestini din Corint greseau prin atitudinea lor de la Cina Domnului, dar in corectia pe care le-o face apostolul Pavel nu intalnim nici o referinta la “transubstantiere”. In loc sa o ia cu respectul unei “mese de aducere aminte”, corintenii o bagatelizaseră, transformand-o intr-o simpla ocazie de dezmat si de afisare de sine:

“Cand va adunati dar in acelasi loc, nu este cu putinta sa mancati Cina Domnului. Fiindca atunci cand stati la masa, fiecare se grabeste sa-si ia cina adusa de el, inaintea altuia; asa ca unul este flamand, iar altul este beat. Ce? N-aveti case pentru ca sa mancati si sa beti acolo? Sau dispretuiti Biserica lui Dumnezeu si vreti sa-i faceti de rusine pe cei ce n-au nimic? Ce sa va zic? Sa va laud? In aceasta privinta nu va laud.” (1 Cor. 11:20-22).

Este evident ca cei din Corint luau Cina mancand si band o mancare si o bautura pe care o consumau “ca de obicei” acasa. Pavel se simte obligat sa le spuna ca “masa de acasa” este una si “masa de simbol” este alta. Nici prin cap insa nu-i trece sa le scrie ca painea si vinul s-ar transforma cumva miraculos la Cina in chiar trupul si sangele Domnului Isus. Este evident inasa ca lumea de atunci nu se putea lipsi prea usor de imaginea “jertfelor”, atat de prevalenta in toate religiile vremii.

Odata cu transformarea invataturii despre natura elementelor Cinei, in jurul ei a inceput sa se dezvolte un intreg ceremonial fastuos, in care semnificatia simpla a fost inlocuita definitiv cu una “tainica”, proprietara unor puteri supranaturale. Cina Domnului a incetat sa mai fie doar o masa “de aducere aminte” in care credinciosii aveau partasie unul cu celalalt si cu Domnul cel inviat si a devenit un ritual mistic, celebrat cu fast si cu teama. Dintr-un memorial simbolic, Cina a fost facuta in mod gresit un mijloc al harului indumnezeitor. Christos spusese: “Sa faceti aceasta spre pomenirea Mea”, nu “Sa faceti aceasta spre mantuirea voastra!” (1 Cor. 11:25)

In tendinta lor de a evita o intalnire personala si directa cu Dumnezeu, oamenii au inventat inca o forma si ceremonii pe care sa le aseze drept paravan intre ei si Tatal lor din ceruri. In loc sa accepte in mod simplu lucrarea terminata a lui Christos, ei si-au construit lucrari de merit personal de a caror indeplinire depindea accesul la mantuire.

Capatand caracter de “substanta” divina, Cina a inceput sa fie privita drept un act cu putere sa “ierte” prin impartasirea (impartasania) cu trupul si sangele jertfei. Elementul pagan si-a facut in acest fel casa buna in ograda bisericii crestine.

Deformarea invataturii despre slujitorii bisericii

In biserica Noului Testament, presbiterul sau pastorul era un egal intre egali, un frate intre frati. El nu detinea nici un fel de autoritate in afara aceleia care ii era incredintata de cei din adunare (! Tim. 4:17). Doar Domnul Isus era considerat Stapanul si Legiuitorul bisericii. Fiecare credincios avea acces direct la Dumnezeu Tatal prin mijlocirea Domnului Isus si a Duhului Sfânt. Incet, dar sigur, si aceasta frumoasa ordine spirituala din biserica a fost modificata. In mod treptat, presbiterul sau pastorul a incetat sa mai fie slujitorul fratilor sai si, pe nebagate de seama s-a transformat intr-un “preot”, separat de restul credinciosilor si ridicat deasupra lor in autoritate. Faptul ca a oficiat la Cina Domnului, transformata asa cum am aratat intr-o “jertfire” perpetua a lui Christos, l-a intors pe presbiter la ordinea liturgica de la Templu. O astfel de randuiala s-a potrivit ca o manusa pentru “neamurile” pagane obisnuite si ele cu preoti, jertfe si temple. Pe nesimtite, presbiterii au devenit “preoti”, iar peste un grup de “presbiteri-preoti” locali a aparut “episcopul

monarhic.”

Este greu sa stabilim momentul istoric in care s-a petrecut aceasta metamorfoza. Ce putem spune precis este ca trecerea de la simplitatea democratica (teocratia evanghelică) a Noului Testament la sacerdotalism (preotie) a avut un efect tot atat de distructiv asupra vietii spirituale a crestinismului ca si activitatea preotiei din Ierusalim pe vremea Domnului. Si una si cealalta a cautat sa inchida calea oamenilor spre Christos (Mat. 23:13).

Din documentele care ne-au ramas, putem spune cu certitudine ca bisericile Nou Testamentale au crescut rapid, mai ales in marele orase ale imperiului. Majoritatea lor erau conduse de o pluralitate de conducatori spirituali locali, numiti presbiteri, episcopi sau pastori, asistati in rezolvarea problemelor materiale de catre “diaconi.”

“Pavel si Timotei, robi ai lui Isus Christos, catre toti sfintii in Christos Isus care sunt in Filipi, impreuna cu episcopii si diaconii” (Filip. 1:1).

In mod natural, unii dintre acesti presbiteri au capatat o cinste mai mare prin abilitati specifice, prin spiritualitate sau printr-o intelepciune duhovniceasca deosebita. Personalitatea mai puternica a unora i-a facut sa se impuna in plan local si sa aiba un cuvânt mai greu de spus in rezolvarea problemelor. Peste aceasta s-a suprapus fara indoiala si lupta multiseculara pentru o pozitie de autoritate si de control asupra celorlalti.

Apostolul Pavel

In invatatura apostolului Pavel, teoreticianul si intemeietorul a numeroase biserici crestine, liderii bisericii crestine sunt, ca maturitate, "presbiteri" adica batrani", ca pozitie "episcopi" adica "supraveghetori", iar ca lucrare "pastori". Toate cele trei numiri identifica unul si acelasi oficiu de slujire:

" ... din Milet, Pavel ... a chemat pe presbiterii Bisericii ... si le-a zis: "Luati seama la voi insiva si la toata turma peste care v-a pus Duhul Sfant episcopi, ca sa pastoriti Biserica Domnului ..." - Fapte 20:17, 28

Ca sa fie distins din numarul celorlalti presbiteri, un asemenea om a monopolizat titlul de “episcop” (in greaca, episcopos = supraveghetor). Cu timpul, in toate problemele bisericii, ultimul cuvânt i-a revenit unui astfel de “episcop monarhic.”

Episcopii din bisericile marilor orase si-au extins autoritatea si asupra bisericilor aflate in teritoriile imediat invecinate. Astfel, peste toti episcopii dintr-o anumita regiune a fost promovat un “arhiepiscop” sau “mitropolit.” Cinci din acesti arhiepiscopi, cei din Alexandria, Ierusalim, Antiohia, Constantinopole si Roma si-au extins autoritatea peste regiuni intinse si au fost numiti “patriarhi.”

Intre acestia, patriarhul Romei, capitala Imperiului, a considerat ca are dreptul la autoritatea universala asupra bisericii si, cu trecerea vremii, s-a proclamat “papa” (tata al tuturor) - macar ca Domnul Isus le interzisese ucenicilor acest lucru: “Voi sa nu va numiti Rabi! Fiindca Unul singur este Invatatorul vostru: Christos, si voi toti sunteti frati. Si “Tata” sa nu numiti pe nimeni pe pamant; pentru ca Unul singur este

Tatal vostru: Acela care este in ceruri” (Mat. 23:8-9).

Prin acest proces trist de evolutie eclesiastica s-a nascut Biserica Catolica (universala), cu papa de la Roma ca regent in locul lui Christos (vicar) si cu imensa ei masinarie preoteasca, intinsa ca o caracatita peste toata lumea. Clemet al Romei a fost cel dintai scriitor bisericesc care a sugerat o paralela intre preotia crestina si preotia levitica din Vechiul Testament si a fost cel dintai care a vorbit despre distinctia dintre “clerici” si “laici” (oameni din popor, laios=popor) in sanul fratietatii crestine.

Procesul a fost justificat mai departe de Tertulian si Ciprian, astfel ca pe la sfarsitul secolului III, aparuse deja o casta preoteasca distincta si total separata de restul “laicilor.”

Acelasi instinct care a corupt preotia iudaica lucra acum si in crestinism, asezand inca o data bariera unor “mijlocitori” intre oameni si Creatorul lor. Simplitatea si spiritualitatea Noului Testament a fost astfel calcata in picioare si abandonata.

Existenta preotiei are o sursa indoita de vinovatie. Pe de o parte avem de-a face cu mandria unei “elite”, care a vrut sa puna mana pe autoritate si control asupra comunitatii, iar pe de alta parte, avem de-a face cu “smecheria” unei majoritati care s-a vrut eliberata de responsabilitatea unei “preotii universale a credinciosilor.” Poporul a preferat atunci si prefera si astazi, sa-i aseze pe “clerici” pe un pedestal mai inalt, ca numai lor sa li se pretinda sfantenie, si ca majoritatii sa i se permita sa traiasca la nivelul firii pamantesti pacatoase.

Acceptand “ierarhia eclesiastica”, majoritatea crestina si-a fabricat de fapt niste “specialisti” care sa-i izbaveasca de vinovatia traiului lor pacatos de fiecare zi.

Evaluare

Pe la sfarsitul secolului III, intre biserica Noului Testament si biserica reala din societate mai exista doar o palida si fragmentara asemanare. Cititorul atent, a remarcat deja din cele spuse mai sus ca biserica pierduse exact acele principii fundamentale pe care Reforma si innoirile din teologia neoprotestanta evanghelică de azi cauta sa le reaseze in invatatura si viata bisericii contemporane.

Dupa doar doua secole de existenta, iudaismul, paganismul si etern prezenta natura corupta a omului razvratit impotriva lui Dumnezeu au dus biserica la compromis si decadenta. Trebuie sa tinem cont ca majoritatea populatiei de atunci era fara stiinta de carte, asa ca evangheliile si epistolele nu circulau decat in cercuri restranse, multi lideri ai bisericilor fiind fara pregatire academica. Imensa majoritate a credinciosilor au intrat astfel in ceea ce s-a numit Biserica Catolica, iar in randurile ei a domnit un climat de armonie si de intelegere in ceea ce priveste invatatura si practica. Armonia se datora mai mult indiferentei, iar intelegerea era mai mult rezultatul unei spiritualitati aproape inexistente. Au existat si glasuri “dezidente”, atat in afara bisericii, cat si in interiorul ei. Ele au fost inasa reduse repede la tacere, in numele unei unitati a credintei care semana mai mult cu compromisul, decat cu adevarul.

“Dragostea dintai” caracteristica primului secol s-a racit in cel de al doilea si biserica, cu tot avertismentul Domnului Isus, nu s-a mai intors la “faptele ei dintai” (Apoc. 2:4-5).

Progres sub persecutie

Vorbind despre decadenta “institutionala” a bisericii crestine, nu trebuie sa uitam

ca, dincolo de existenta ei ca “organizatie”, biserica este viata nenumaratilor crestini anonimi, prin care Domnul Isus se manifesta si se marturiseste.

Extraordinara raspandire a crestinismului primelor secole nu s-a datorat “formeii organizatorice” a bisericii, ci inflacararii cu care crestinii L-au marturisit pe Christos. Dispretuiti si persecutati de societate, crestinii au impresionat prin frumusetea caracterului, prin viata de intrajutorare si prin taria nadejdii lor in revenirea lui Christos.

Crestinismul a inceput ca o miscare in sanul iudaismului. Cea mai mare parte a proclamarii Evangheliei s-a facut la inceput in perimetrul sinagogilor. Totusi, crestinii nu s-au alaturat evreilor in revolta lor indreptata impotriva Romei in anul 66 d.Ch., iar pe la sfarsitul primului secol, Biserica crestina functiona ca o grupare distincta si cu totul separata de viata sinagogii. Din vremea lui Nero, pana la increstinarea imparatului Constantin si la edictul de la Milan (313 d.Ch.), prin care crestinismul a primit un caracter legal, credinta crestina a fost privita oficial drept o “religio prava”, o religie decadenta, depravata, rea.

Cei dintai crestini nu aveau o cladire dedicata in mod expres ca loc de intalnire si inchinare comuna. Adunarile lor se desfasurau cu precadere in case. Primele locasuri dedicate in mod special adunarii au aparut abia pe la inceputul secolului al II-lea.

Prima Biserica nu a cunoscut fenomenul “denominatiilor” asa cum le cunoastem noi astazi. Asta nu insemna catusi de putin ca in sanul crestinismului primar nu s-au produs disensiuni si contraziceri. S-au produs. Aceasta nu i-a mirat prea mult, caci aveau de a face cu probleme legate de adevarul absolut, iar in acest domeniu, procesul cunoasterii era individual si legat in mod direct cu maturizarea personala.

Persecutia

Crestinii au devenit foarte repede tinta persecutiilor de tot felul, unele de o ferocitate si cruzime de nedescris. De exemplu, in anul 64 d.Ch., ca sa isi ascunda propria vinovatie, imparatul Nero i-a invinuit pe crestini pentru incendiul care a mistuit 10 din cele 14 cartiere ale Romei. Istoricul roman Tacitus, un necrestin, spune ca Nero a poruncit ca acesti “crestini sa fie sfasiati de caini, tintuiti pe cruci, ... folositi chiar ca torte vii pentru iluminarea nocturna a gradinilor palatului.”

Crestinii nu au fost inasa persecutati pretutindeni si intotdeauna. Valurile de persecutie au venit la rastimpuri, cu intervale de pace si relativa libertate. Atacurile impotriva crestinilor au avut, in general, un caracter local si au variat mult in intensitate.

Istoria consemneaza zece “valuri” de persecutie a crestinilor. Este si in aceasta o confirmare a faptului ca Dumnezeu a stiut dinainte prin ce va trece biserica sa. Iata ce gasim scris in cartea Apocalipsei despre epoca bisericii aflate sub persecutie:

“Stiu necazul tau si saracia ta (dar esti bogat), si batjocurile, din partea celor ce zic ca sunt Iudei si nu sunt, ci sunt o sinagoga a Satanei. Nu te teme nicidecum de ce ai sa suferi. Iata ca Diavolul are sa arunce in temnita pe unii dintre voi, ca sa va incerce. Si veti avea un necaz de zece zile. Fii credincios pana la moarte, si-ti voi da cununa vietii” (Apoc. 2:9-10).

Certificatul, va rog!

Au fost doar doua valuri de persecutii care s-au intins peste intreg teritoriul imperiului Roman. Ele au urmarit sa stearga Biserica crestina de pe fata pamantului. Cel dintai val de persecutie generalizata s-a dezlantuie in luna Decembrie, 249

d.Ch., pe vremea domniei lui Decius. Fiecare cetatean al imperiului a fost obligat sa se duca la un guvernator roman local si sa primeasca un "certificat" prin care se adeverea faptul ca numitul a "dat ofranda zeilor" - un act pe care nici un crestin curat la cuget nu-l putea face.

Al doilea val de teroare, numit si "Marea Persecutie", s-a dezlantuit in 23 Februarie 303, din porunca imparatului Diocletian. Galerius, mana dreapta a imparatului a fost forta malefica din spatele persecutiei si a prelungit-o chiar si dupa moartea lui Diocletian. Timp de 8 ani interminabili, decrete oficiale i-au transformat pe crestini in "dusmani ai imperiului", i-au scos din orice slujbe oficiale, le-au confiscat si le-au ars Scripturile, le-au daramat cladirile Bisericii, le-au arestat conducatorii si au pretins ca test de "lepadare" "ofranda adusa zeilor."

Impotriva crestinilor au fost folosite cele mai odioase forme de tortura: au fost aruncati in arene sa fie mancati de fiare salbatice, au fost arsi pe rug, injunghiat, decapitati, rastigniti, sfartecati in bucati. Toate acestea au fost insa zadarnice. Credinta crestina crestea, se latea si patrundea pana si in cele mai neasteptate locuri ale Imperiului. In anul 311 d.Ch., acelasi Galeriu, rapus de boala si aflat pe patul mortii, a dispus darea unui edict de "toleranta." El prevedea ca "este datorita crestinilor sa se roage Dumnezeuului lor pentru bunastarea noastra."

Progresul

Cum de au supravietuit sub persecutie cei din Biserica primara? Cum de n-a disparut, asemenea atator alte miscari religioase din vechime? Omeneste vorbind, ei n-aveau nici o sansa sa propaseasca. Era de neconceput ca o miscare spirituala minuscula si dispretuita, germinata intr-un colt al Palestinei sa incolteasca si sa poata deveni o forta preponderenta in idolatrul si impresionantul Imperiu al Romei. In ciuda acestei perspective, crestinismul nu numai ca a "dat peste cap" toate socotelile imperiale, ci a si devenit forta care i-a modelat toate manifestarile ulterioare.

Raspandirea crestinismului in primele secole ale erei noastre constituie unul dintre cele mai uimitoare fenomene din toata istoria omenirii. Care a fost oare secretul reusitei primilor crestini?

Mult mai mult decat o simpla cladire

Crestinismul primar nu a avut cladiri desemnate oficial drept locasuri de inchinaciune. De obicei, ei se inchinau prin case (Cea dintai cladire de biserică propriu zisa a fost excavata la Dura Europos, pe raul Eufrat. Ruinele dateaza din preajma anului 231 i.Ch.). Cei dintai crestini nu au practicat ceremonii publice, n-au avut acces la "mijloacele de publicitate" ale vremii. Cum se poate deci explica fenomenala lor raspandire din primele trei secole?

Dupa disparitia apostolului Pavel din arena n-au mai aparut alte mari "personalitati" insarcinate sa colinde lumea cu Evanghelia. Dumnezeu a schimbat metoda si a raspandit "vestea buna" prin intermediul unei adevarate "armate de furnici", credinciosi anonimi si nebagati in seama, ale caror nume au disparut de mult in uitare.

Spre orase!

Crestinismul primar a fost cu precadere o "credinta urbana, citatida". Primele Biserici au luat fiinta in centrele importante de pe rutele comerciale ale Imperiului Roman. In aceste orase, oamenii locuiau aproape unul de celalalt, in ingramadiri citadine. In astfel de "cartiere" era greu sa tii un secret. Credinta crestina s-a raspandit ca o "epidemie" de sanatate spirituala, ai carei virusi treceau cu

repezițiune dintr-o casa în alta. Convertirile se produceau ca un rezultat al impresiei pozitive pe care o făcea asupra vecinilor “viața cea nouă” din comunitatea creștină.

Ce era “deosebit” în felul lor de viață? Într-o scrisoare de apărare a creștinilor îndreptată către Cezarul Antonius Pius, Iustin Martirul, renumit teolog creștin din vremea aceea, îi descrie pe creștini în următoarele cuvinte:

“Până nu de mult, ne bucuram și noi de întinaciunile vieții, dar acum îndragim doar castitatea; înainte foloseam și noi artele magice, acum ne-am consacrat în întregime adevăratului și eternului Dumnezeu (unbegotten God); înainte eram iubitori de bani și ne osteneam să adunăm o mare avere, dar acum împartim ce avem între noi și dăm cu bucurie celor aflați în lipsă; înainte ne uram unii pe alții, ne omoram unii pe alții și, plini de dispreț, nici n-am fi stat la masă cu cineva de altă rasă, acum însă, de când s-a arătat Christos, trăim în pace unii cu alții, ne rugăm chiar și pentru dușmanii noștri și căutăm să-i aducem printre noi pe toți aceia care ne osândesc fără nici un temei justificat.”

“Tatal nostru”

S-ar putea ca o justificare a repezițiunii cu care s-a răspândit creștinismul să fie și în extraordinarul impact pe care a produs-o în lumea romană una din învățăturile lui de bază: prezentarea lui Dumnezeu ca “Tata al nostru, al tuturor”. În societatea de atunci, de fapt și în societatea de azi, oamenii se simteau victime în mainile unei soarte oarbe și lipsite de milă; la dispoziția “sansei” arbitrare, robi ai “norocului”, al cărui destin era stabilit de “convergența unor forțe astrologice impersonale.”

Prin contrast, creștinii se prezentau ca martori ai unui Dumnezeu viu și binevoitor, mai mult decât dornic să-i primească pe toți la Sine, asemeni unui Tata iubitor gata să poarte de grijă tuturor copiilor Săi. Această idee “revolutionară” reaseza demnitatea în inimile sclavilor și readucea responsabilitatea în mintile celor coplesiti de resemnarea paralizantă și fatalistă.

O certificare indirectă despre acest aspect s-ar putea să existe în misterioasele patrate de cuvinte latine care au fost dezgropate de arheologi în diferite locuri presărate din Anglia până în Mesopotamia. Două au fost găsite în Pompei, ceea ce le datează înainte de anul 79 d.Ch. când orașul a fost distrus de lava vulcanului din apropiere. Cuvintele pot fi citite și dinainte înapoi și dinapoi înainte pe orice rând sau coloană.

R	O	T	A	S
O	P	E	R	A
T	E	N	E	T
A	R	E	P	O
S	A	T	O	R

Literele pot fi rearanjate sub forma unei cruci cu mesajul: “Paternoster” (“Tatal

nostru” in limba latina). Literele A si O raman pe afara, cu semnificatia de alfa si omega, inceputul si sfarsitul alfabetului grec, unul din numele Domnului Isus in textul Noului Testament. (vezi pagina urmatoare)

In alta parte a scrisorii sale, Iustin Martirul arata cum cei ce se impotravisera crestinismului fusesera apoi convertiti la el prin marturia consistenta a vietii celor credinciosi, notand mai ales impresia pe care o facea rabdarea lor extraordinara cand erau inselati, precum si cinstea lor exemplara in afaceri.

A
P
A
T
E
R
A P A T E R N O S T E R A
O
S
T
E
R
O

Facere de bine si rugaciuni

Crestinii au ajuns renumiti prin grija manifestata fata de cei bolnavi si neputinciosi. Multi ajunsesera renumiti pentru faptul ca se vindecasera in urma rugaciunilor. Adunarile crestine au infintat multe “cantine ale saracilor”. Documentele ne spun ca in preajma anului 250 d.Ch., crestinii dadeau de mancare in fiecare zi la 1.500 de oameni saraci din Roma.

Tot cam pe atunci, imparatul Iulian, supranumit si “apostatul”, a vrut sa revitalizeze inchinaciunea pagana la zei. Din scrierile lui ne-a ramas aceasta apreciere facuta la adresa crestinelor:

“Raspandirea si inmultirea lor a fost favorizata de renumele pe care si l-au castigat prin ingrijirea dragastoasa pe care o manifesta fata de vagabonzi si nevoiasi si prin grija cu care fac o inmormantare celor morti. Este un scandal ca nu exista nici macar un singur evreu cersetor si ca ei (crestinii) poarta de grija nu numai de ai lor, ci si de saracii nostrii; caci ai nostri au ajuns sa astepte zadarnic un ajutor din partea noastra!”

La prima vedere, crestinii de atunci pareau slabi si fara putere, o tinta usoara pentru batjocora si ridiculizarea publica. N-aveau avere, nu aveau cladiri, nu se bucurau de pozitii sociale inalte, n-aveau aprobare legala, nu aveau asentimentul oamenilor de cultura si arta. Mai mult, dupa ce au fost alungati din sinagogile evreiesti, crestinii au pierdut si suportul milenar al unei religii cu traditii.

Dincolo de aparenta slabiciune inasa, biserica a supravietuit pentru ca a avut “credinta”. Asta a fost secretul biruintei ei. Credinta lor i-a imbogatit cu o viata de “partasie”. O noua comunitate cu un nou stil de viata. Pe deasupra, au avut “nadejde”, o nadejde nestramutata in faptul ca Domnul lor este viu in cer si ca de acolo era stapan sa le calauzeasca pas cu pas viata, pana in clipa cand se va reintoarce sa-si instaureze triumfator Imparatia fara sfarsit.

Credinta, dragostea si nadejdea. Acestea au fost tainele Bisericii crestine, elementele temeliei pe care s-a construit mai tarziu ceea ce numim astazi admirativ “cultura occidentala.”

Crestinii au atras in mijlocul lor oameni din toate clasele si straturile sociale. Aceasta era in contrast izbitor cu practicile sociale ale vremii. In anul 217 d.Ch., un fost sclav, care trudise din greu in mina, a ajuns sa fie promovat ca episcop al Romei. Numele lui: Callistus.

“Trimiteti-mi scrisorile si ... darurile voastre!”

Folosirea Evangheliei pentru castig material nu este doar o marca a secolului XX. Escrocii care stiu sa profite de naivitatea celor “slabi de inger” au existat mereu. Biserica nu a stiut intotdeauna sa faca foarte necesara distinctie dintre credinta si ... credulitate.

Unul dintre cele mai vechi documente crestine “Didache”, un fel de manual pentru viata si organizarea Bisericii, contine un avertisment impotriva predicatorilor itineranti care apar din senin si se grabesc mereu sa ceara bani pentru cele mai diverse scopuri. Un autor satiric, Lucian, ii ironiza pe crestini pentru usurinta cu care se lasa pacaliti de tot felul de sarlatani care-i storc de toate resursele financiare. Lucian consemneaza un caz notoriu pe atunci. Un anume Peregrinus, filosof de profesie, reusise, pana ce a fost dat de gol, sa atraga o mare multime de urmasi (si o considerabila avere) din sanul comunitatii crestine. Instinctul sau de actor inascut si dorinta de celebritate l-au facut sa piara in mod spectaculos: Peregrinus si-a dat singur foc la sfarsitul jocurilor Olimpice din anul 165 d.Ch.

Pastorul din umbra

Socotita ca o turma buna de junghiat si nu de putine ori inselata de “personalitatea” unor “lupi rapitori imbracati in piele de oaie”, Biserica crestina a supravietuit paradoxal si s-a inmultit providential in lungul si latul Imperiului Roman. Aceasta “turma mica” era insa condusa din umbra de Marele Pastor, care-i promisese deja Imperatia. Istoria trecuta, prezenta si viitoare va fi dovada ca El isi respecta promisiunile!

De la 1300 la Marea Schizma

[Inapoi la Cuprins](#)

Fragmentul face parte din cartea "Identitate crestina in istorie" aparuta la editura "Multimedia" din Arad, 1999.

ISTORIA BISERICII INTRE ANII 300 - 1500

Perioada de istorie cuprinsa intre secolul IV si secolul XVI este cunoscuta sub numele de "Evul Mediu" ("Moyen Age"- franceza, "Middle age"- engleza) sau "epoca intunecata" ("Dark Age"- engleza). Privita retrospectiv, ea marcheaza o epoca in care biserica crestina s-a transformat, dintr-un ferment social, intr-o frana a dezvoltarii sociale, dintr-o mireasa a Mirelui asteptat, intr-una casatorita cu puterea politica de Stat, dintr-o grupare persecutata si urmarita, intr-o institutie majoritara persecutanta si terorizanta. Cum de a fost posibil?

Pe scurt, putem spune ca principala cauza a acestei evolutii a fost pervertirea altor doua doctrine fundamentale ale invataturii Noului Testament despre biserica: doctrina despre "Imparatia lui Dumnezeu" si "doctrina despre libertatea constiintei umane." Modificarea acestor doctrine fundamentale a dus la "maritarea bisericii cu Statul" si la aparitia multor forme de constrangere religioasa, care au culminat cu infamele Cruciade si cu mult temuta Inchizitie. Din aceasta ghiara a crestinismului retrograd de Stat nu s-a putut iesi decat prin forta razboaielor religioase duse de Reformati sau prin martirajul sutelor de mii de anabaptisti, frati moravieni, frati elvetieni, baptisti, etc.

Biruinta prin compromis

Biserica locala nu poate fi inteleasa decat in contextul realitatii sociale in care exista. Numai cel ce se inalta la inaltimea intregului poate intelege corect "partile" din care este alcatuita realitatea.

Cand si-a facut aparitia in lume, crestinismul a aparut pe fundalul Imperiului Roman. Nimic din ceea ce era in fiinta atunci nu a scapat influentei lui covarsitoare. Biserica lui Christos a fost forta care, in final, a dus la prabusirea Imperiului, dar nici ea, in structurile ei istorice, n-a scapat de influenta imperiala.

Intre Imperiu si Biserica s-a dus un conflict de principii. Forta launtrica a crestinismului s-a confruntat cu forta exterioara bruta a legiunilor. Pentru o vreme, parea ca triumfa Imperiul, dar punand stapanire pe inimile oamenilor, crestinismul a fost acela care a triumfat in final, modeland intreaga societate si dandu-i un impuls irezistibil spre "civilizatia" de care ne bucuram astazi.

La inceput, Roma imperiala a fost condusa de democratia Senatului. Pe fundalul societatilor tiranice de pana atunci, aceasta noutate a insemnat o extraordinara schimbare de epoca. Democratia romana a fost o aparitie care a schimbat fata lumii. Senatul n-avea insa armata si a trebuit sa recurga la ajutorul generalilor. Acestia au fost oameni proveniti din randul "patricienilor", clasa cea mai bogata si mai instruita a societatii. Necazul a fost ca legiunile jurau credinta inaintea generalului care le conducea, nu inaintea Senatului. Cand forta generalilor n-a mai fost depasita decat de ambitia lor, Senatul a trebuit sa treaca in planul secund, cedand in fata dictaturii. Cel dintai general care a ingenuncheat Senatul a fost Iulius Cezar (46-44 i.d.Ch). El a obligat Senatul sa-l declare imparat si chiar sa-l "indumnezeiasca". Cand aceasta s-a realizat, luna de nastere a "zeului-om" si-a schimbat numele in "Iulius", de unde se trage si numirea romineasca: "Iulie". Intr-o ultima incercare de reinstaurare a

democratiei, Senatul l-a asasinat pe Iulius Cezar. Chiar si Brutus, favoritul imparatului, si-a dat aportul la aceasta crima detestabila, dar "necesara" din ratiuni de Stat.

Dupa Iulius Cezar a venit in sa Octavian Augustus (31 i.d.Ch) - 14 d. Ch). Cu el s-a reinstaurat si dictatura si cultul imparatului. Intamplator, luna de nastere a noului dictator a fost cea de dupa Iulie. Automat, ea s-a transformat in "August" ! Octavian Augustus a rafinat si mai mult dominatia Romei asupra lumii, adaugand forte brute, inlestarea nemaipomenita a birocratiei.

Reprezentantii acestei noi clase imperiale, au fost promovati din toate clasele sociale ale societatii, nu o data dintre "legionarii" iesiti la pensie si chiar dintre sclavii eliberati si credinciosi imparatului. Cancelariile romane au inlocuit pretutindeni autoritatea forturilor militare. Nimic nu misca in Imperiu fara sa treaca prin evidenta stricta a birocratilor. Cultura scrisului a civilizat majoritatea popoarelor din Imperiu. De la un capat la celalalt, "pax romana", (pacea romana) a scos la lumina o noua civilizatie care i-a fascinat pe oameni si i-a inlesnit Romei dominarea.

Nici macar Biserica crestina, cu tot accentul ei pe spiritualitate si pe lipsa de formalism nu a scapat influentei birocratiei romane.

In decurs de doar cateva secole, Roma a "institutionalizat" Biserica, transformand-o in "Biserica Romei". Conflictul acut dintre Imperiu si Biserica s-a incheiat printr-o alianta. si de o parte si de alta s-au facut compromisuri: Imperiul a proclamat crestinismul religie de Stat cu statut preferential, iar Biserica a acceptat sa se supuna scopurilor Imperiale. S-a format astfel : "Sfantul Imperiu Romano-Catolic".

Stafia acestui Imperiu a continuat sa bantuie Europa, mult dupa caderea politica a Romei. Carol cel Mare, sau Charlemagne, cum il prefera francezii, a fost exponentul primordial al Imperiului. Napoleon si Hitler au incercat si ei sa restaureze maretia Imperiului. Visul lor de dominatie mondiala a fost in sa doar de scurta durata. Cel de al treilea "reich" al germanilor, care trebuia sa dureze "o mie de ani", s-a prabusit in tandari.

Fragmentele Imperiului traiesc astazi separat, dar lucreaza in secret la o reorganizare mondiala. Nazuinta lor este "reintegrarea" si "renasterea". Termenii sub care se vorbeste despre aceasta sunt diferiti: "casa comuna a Europei" , "noua ordine economica mondiala" , "Europa unificata" sau "Statele Unite ale Europei". Toate in sa vestesc un singur lucru: ca se lucreaza subteran pentru reaparitia Imperiului. Papa de la Roma este iarasi vizitat si curtat de cei mai importanti sefi de stat ai lumii. "Babilonul cel mare", cum numeste Biblia acest conglomerat imperial de popoare, sta sa apara pregatind fondul pe care va apare "Anticrist", pentru o ultima infruntare intre Dumnezeu si Diavol. Despre aceasta inlestare nemaipomenita si despre deznodamantul ei ne vorbeste pe larg extraordinara carte a "Apocalipsei".

Mariajul bisericii cu Statul

In primele trei secole, miscarea crestina a fost considerata "decadenta" (religio parva) si a suferit persecutii din toate directiile. Cele zece valuri de mari persecutii din Imperiu, n-au putut in sa stinga flacara mesajului crestin. Dimpotriva! La debutul secolului IV existau in Imperiu intre cinci si zece milioane de crestini.

Devenit o miscare ideologica majora, crestinismul concura acum pe scena sociala

cu paganismul idolatru. In acest context istoric, in istoria bisericii crestine apare Constantin (306-337), dupa Iulius Cezar, cel mai mare dintre imparatii romani. Prin geniul sau politic de om de Stat, Constantin a intuit imediat ca in capacitatea de sacrificiu si in credinciosia crestinilor este forta invincibila a unei "imparatii a sufletului."

La intrebarea: "Cum sa fac sa injug acest extraordinar potential uman la structura Imperiului Roman, pentru ca oamenii sa fie gata sa moara si pentru mine cum sunt gata sa moara pentru acest Isus?", Constantin a raspuns printr-o "pacaleala."

Semnul de pe cer

La vremea aceea, Constantin era inca doar unul din cei cativa pretendenti la conducerea Imperiului Roman. In octombrie, 312, trupele lui Constantin se infruntau in teritorii cu legiunile tiranicului Maxentius. In prezua unei astfel de batalii, Constantin a pretins ca ar fi avut o "vedenie" si ca pe cer i s-ar fi aratat semnul crucii crestine, impreuna cu mesajul: "*In hoc signo vinces*" ("In semnul acesta vei birui").

Am dori din tot sufletul sa credem in aceasta "convertire" (asemanatoare cu cea pe care a avut-o Pavel pe drumul Damascului), dar viata traita ulterior de imparatul Constantin a dovedit din plin contrariul. Prin contrast cu toti "convertitii" de atunci, el a refuzat botezul crestin pana in preajma mortii si s-a purtat ca un despot cu "episcopii" bisericilor.

Este mult mai probabil ca acest Constantin a privit spre milioanele de crestini raspanditi in mai toate provinciile Imperiului, a vazut cinstea lor exemplara, corectitudinea, devotamentul, bogatiile adunate prin harnicia lor, solidaritatea lor iesita din comun si si-a dat seama ce forta extraordinara pot fi ei in structura si stabilitatea Imperiului. Astfel, un genial strateg a intrebuintat o stratagema pentru a inregimenta "armata mantuirii" in legiunile Imperiului. Soldatii crucii de la Calvar au fost transformati astfel in slujitorii unui tiran ascuns in umbra unei cruci pictate pe drapele. Nonviolentii de pana mai ieri au fost indemnati sa puna mana pe sabia si sa "spintece" pentru cauza unor ambitii arogante, deghizate de acum sub masca "crestinatatii." Mieii neprihanirii au imbracat haina aspra de lup si si-au ascutit coltii ucigasi.

Crestinismul de Stat

Dupa biruintele in lupta, Constantin a ajuns "cezar" si a dat un decret in anul 323 prin care religia crestina a fost proclamata "religie de Stat". Fara sa se increstineze el insusi, sub pretext ca "cezarul" trebuie sa fie imparatul tuturor, Constantin a convocat episcopii crestini la palat si i-a insarcinat cu institutionalizarea bisericii. A trebuit publicat un crez oficial al bisericii, in care "episcopii" au fost obligati sa faca concesii si compromisuri care sa ingaduie "maselor" sa intre in biserica fara sa implineasca conditiile convertirii Nou Testamentale (credinta personala si pocainta). Constantin n-a avut rabdare cu episcopii. El trebuia sa cladeasca un Imperiu. Sub presiunile lui, episcopii care nu au acceptat compromisul au fost inlaturati si, nu de putine ori, omorati. Forta politica a inceput sa dicteze in rezolvarea problemelor religioase. Pentru a-si justifica excesele, cezarul roman i-a silit pe crestini sa "inventeze" si apoi sa accepte pretutindeni "doctrina celor doua sabii". Aceasta invatatura se baza pe exegeza gresita a textului in care, inainte de rastignire, Petru ii spune Domnului: "Doamne, iata aici doua sabii", iar Domnul, ii raspunde: "Destul." In conceptia noii doctrine, cele doua sabii din text ar reprezenta cele doua fatete ale noii societati crestine: sabia administratiei politice si sabia autoritatii eclesiastice.

Pana la data aceea, cezarul fusese "pontifex maximus", marele preot, capul religiilor pagane, indumnezeitul reprezentant al divinitatii printre muritorii de rand. Prin Constantin, cezarul a devenit si capul suprem al Bisericii crestine, aparatorul si garantul ei in societate. Prin introducerea unor legi favorabile, prin alocarea de fonduri pentru cladirea unor edificii impunatoare si prin garantarea unor privilegii care sa asigure bisericii accesul la imbogatire si confort, Constantin si cezarii de dupa el au tarat biserica intr-o incuscire cu puterea seculara, departe de credinciosia fata de "Mirele din cer" care zabovea sa vina.

Exista o infinita diferenta intre bisericile Nou Testamentale independente care se zbateau in conflicte sub persecutiile din primele trei secole si biserica compacta, unitara, institutionalizata si puternica de la sfarsitul vietii lui Constantin. Aparent, crestinismul a triumfat asupra persecutorilor lui, dar a biruit prin compromis, iar victoria l-a imbolnavit de moarte. In Imperiul roman, crestinismul a castigat politic, dar a pierdut din punct de vedere spiritual. Prin compromis si cedari repetate, episcopii au binecuvantat nasterea unui monstru cu doua capete: "Sfantul Imperiu Romano-Catolic".

Deformarea doctrinei despre Imparatia lui Dumnezeu

Cartea Faptele Apostolilor debuteaza cu un pasaj in care ni se spune ca Domnul Isus li s-a aratat timp de 40 de zile ucenicilor si a stat adeseori de vorba cu ei despre "lucrurile privitoare la Imparatia lui Dumnezeu". Este interesant ca in acel context, ucenicii au fost atat de cuprinsi de entuziasm in anticiparea evenimentului, incat L-au intrebat: "Doamne, in vremea aceasta ai de gand sa asezi din nou Imparatia lui Israel?" (Fapte 1:6).

Raspunsul Domnului Isus ("Nu este treaba voastra CaND ...") nu a fost o negare a venirii Imparatiei, ci doar o anuntare a faptului ca instaurarea ei nu trebuie sa fie o preocupare a acelei generatii, si probabil nici a Bisericii ca atare. Imparatia trebuie sa ramana un prerogativ al Domnului Isus, la cea de a doua Sa venire.

In limbajul teologic, invatatura despre existenta unei imparatii terestre milenare a Domnului Isus se numeste si "**Chiliasm**", de la termenul "chilios", "o mie" din limba greaca. Chiliasmul a fost singura talmacire predominanta in biserica primelor doua secole. Unul dintre exponentii sai au fost Irineu, care a devenit episcop de Gaul in anul 177 si a murit 'n preajma anului 200. Acest om, socotit drept unul dintre parintii Bisericii, si-a exprimat crezul astfel:

(1) Dupa caderea lui Adam in pacat, lumea trebuie sa parcurga o istorie de 6.000 de ani. Aceasta parere si-a bazat-o pe ideea ca Dumnezeu lucreaza in cicluri de sapte si pe talmacirea unor texte ca acelea din Psalmul 90:4; 2 Petru 3:8 si Evrei 4:9;

(2) La sfarsitul istoriei lumii actuale se va ridica pe pamant Antichristul.

(3) Christos se va arata atunci n slava si va triumfa asupra tuturor dusmanilor Sai.

(4) Christos va instaura pe pamant Domnia Sa de o mie de ani, ca un Sabat care va incheia ciclul de sapte mii de ani al istoriei.

(5) Ierusalimul va fi reconstruit si intreg pamantul va cunoaste o perioada de refacere si regenerare fara egal in istorie.

(6) Pacea si neprihanirea vor fi cele doua coordonate de baza ale domniei lui Christos pe pamant.

(7) Dupa aceasta domnie de o mie de ani a lui Christos, va urma invierea, judecata finala si 'nnoirea tuturor lucrurilor.

Printre ceilalti adepti ai chiliasmului ii mai putem aminti si pe Papias, care a trait in prima jumătate a celui de al doilea secol, pe Tertulian (c.160 - c.230), pe Barnabas, care ne-a lasat o scriere datata intre anii 50 - 70, pe Iustin Martirul (c.100 - c.165), pe Iranaeus (c.130 - c.200), pe Hippolitus, care a trait in prima parte a celui de al treilea secol, pe Cyprian (martirizat la Cartagina in anul 258), pe Lactantius (c.260 - c.325), pe Commodianus, care a trait in prima parte a secolului patru, pe Victorinus, care a murit ca martir in anul 304, pe Apollinaris (c.310 - c.392), pe Cerintius din primul secol si pe ucenicii sai numiti "cerintieni".

Prin imixtiunea cezarului in sinodurile bisericii si prin subordonarea escatologiei Nou Testamentoale la scopurile imediate ale Imperiului Roman, "chiliasmul" a fost inlocuit cu "amilenismul". Aceasta invatatura, foarte prevalenta si astazi in bisericele catolice si ortodoxe, spune ca nu trebuie sa asteptam in nadejde ca imparatie terestra milenara sa fie instaurata la venirea lui Christos, ci ca "imparatia" este un concept care trebuie realizat astazi de biserica, prin propovaduirea Evangheliei si prin convertirea tuturor oamenilor. (Mai tarziu, amilenismul avea sa modifice conceptul de Imparatie terestra intr-unul de imparatie spirituala).

Astfel, de la "asteptarea Imparatiei" si de la "NU e treaba voastra sa stiti cand ..." s-a trecut la "realizarea imparatiei prin increstinarea in masa si prin constrangere cu ajutorul puterii militare a Statului."

"Chiliasmul" a fost nadejdea bisericii persecutate. Cand biserica nu a mai fost persecutata de Stat, ea a abandonat "nadejdea intr-o glorioasa imparatie viitoare", pentru care imparatii de acum nu aveau rabdare, si a fabricat o doctrina care sa justifice domnia imparatilor din lumea de acum, sub pretextul unui mandat divin primit din partea Domnului Isus, "Imparatul imparatilor si Domnul domnilor".

In loc sa astepte in smerenie si curatie feciorelnica "Imparatia neprihanirii" pe care o va instaura Christos la cea de a doua Sa venire, Biserica s-a aliat cu Statul ca sa construiasca o imparatie in care ambitiile, lacomia si orgoliile imparatilor au tarat-o in pacat.

Pusa sa aleaga intre martiraj si ademenitoarea perspectiva a bogatiei si a confortului, biserica, prin reprezentantii ei de atunci, a preferat, in limbajul metaforic al Apocalipsei sa "se suie in pat" si sa curveasca cu mai marii lumii (Apoc. 2:20-22). Dumnezeu a stiut mai dinainte aceasta. Cuvintele folosite de Domnul Isus in scrisorile trimise bisericilor Pergam, Tiatira si Sardes ne aseaza inainte analiza si diagnosticul pe care-L face Dumnezeu bisericii din aceasta perioada istorica:

Pergam = biserica in cardasie cu Statul, doctrina celor doua sabii;

Tiatira = biserica "in pat" cu Statul nelegiuit, epoca plagilor mortale care au decimat Europa;

Sardes = biserica muribunda, o fatada falsa, o forma lipsita de continut; "Iti merge numele ca traiesti, dar esti mort" (Apoc. 2:8 - 3:6).

Prin deformarea invataturii despre Imparatia lui Dumnezeu, crestinismul a calcat in

picioare dorinta lui Christos ca Biserica sa ramana separata de Stat. Iata ce a spus El in Matei 22:21 : "Dati dar Cezarului ce este al Cezarului si lui Dumnezeu ce este al lui Dumnezeu."

Aceste cuvinte au aparut intr-o imprejurare in care mai marii vremii au vrut sa-L prinda pe Domnul Isus si sa-L aresteze sub pretext ca nu respecta autoritatea de Stat. Ei au fost asa de siguri ca Domnul Isus nu se poate incadra in sistemul Statal incat au trimis impreuna cu provocatorii si garda de la Templu, "irodianii" (Mat. 22:16).

Intrebarea provocatorilor a fost: "Se cade sa platim bir Cezarului sau nu?"

"Isus, care le cunostea viclesugul, a raspuns: "Pentru ce Ma ispititi, fatarnicilor? Aratati-Mi banul birului." si ei I-au adus un ban. El i-a intrebat: "Chipul acesta si slovele scrise pe el, ale cui sunt?"

"Ale Cezarului," i-au raspuns ei. Atunci, El le-a zis: "Dati dar Cezarului ce este al Cezarului si lui Dumnezeu ce este al lui Dumnezeu!"

"Mirati de cuvintele acestea, ei L-au lasat si au plecat" (Mat. 22:15-22).

Am putea preciza: Au plecat cu mainile goale! Nu L-au putut prinde! Prin cuvintele spuse atunci, Domnul Isus ne-a aratat pentru toate veacurile atitudinea pe care trebuie sa o avem fata de Stat, "puterea temporala." Exprimata succint ea este: "o separare distincta si un respect reciproc."

Pentru cei familiarizati cu terminologia Bibliei iudaice, raspunsul Domnului Isus a fost limpede. Iata-l acum explicat pentru cei lipsiti de traditia iudaica:

1. Pe "banul birului" era chipul Cezarului si slovele limbii lui latine.
2. Aceasta intiparire ii arata fara nici o confuzie apartenenta: era "al Cezarului."
3. Dumnezeu il facuse pe om dupa "chipul si asemanarea Sa" (Geneza 1:27)
4. Deci, omul, fara nici o posibilitate de confuzie, ii apartine lui Dumnezeu si trebuie "dat lui Dumnezeu."

Rezumand cele de mai sus, putem spune ca exista o "imparatie temporala" in care se cuvine sa ne indeplinim corect indatoririle cetatenesti randuite de autoritatea Stat, si o "imparatie a lui Dumnezeu" in care trebuie sa ne dam pe noi insine Dumnezeului al carui chip Il purtam prin creatie.

Crestinul este o "intersectie" intre etern si temporal. Prin faptul ca el este cetatean, face parte din imparatia randuielilor sociale prezente, dar prin faptul ca el face parte din Biserica, el transcende imparatiile terestre si participa la activitatile unei realitati care nu poate fi reglementata de legislatii imperiale omenesti: "imparatia lui Dumnezeu sau Imparatia cerurilor.

Orice incercare de a sterge linia de demarcatie dintre aceste doua imparatii, este echivalenta cu o "lovitura de palat", in care puterea omeneasca incearca sa detroneze autoritatea divina. Pusi sa aleaga, copiii lui Dumnezeu trebuie sa refuze intotdeauna demn, dar categoric, amestecul autoritatii omenesti in domeniul spiritual al Bisericii: "Judecati voi singuri daca este drept inaintea lui Dumnezeu sa ascultam mai mult de voi, decat de Dumnezeu" (Fapte 4:19).

Istoric, crestinismul a facut tocmai aceasta greseala. Mai marii Bisericii s-au plecat

in fata Cezarului si au acceptat sa se aseze sub protectia, dar si sub ... autoritatea lui! In felul acesta, crestinismul a devenit un instrument al ambitiiilor imperiale!

Persecutatii ajung sa persecute

Aliata cu Imperiul Roman, biserica a trebuit sa manifeste "nerabdarea" cezarilor in fata ezitarii cu care erau intampinate dorintele de unificare si de institutionalizare. In multe locuri, cetatenii imperiului care refuzau sa se "increstineze" au inceput sa fie persecutati. Agresivitatea bisericii crestine s-a transformat dintr-o propovaduire persistenta intr-o "constrangere" sprijinita cu mijloacele puterii politico-administrative. Cum a fost posibil?

La insistentele nerabdatoare ale lui Constantin si mai ales ale cezarului de dupa el, Teodosiu I, "sinodurile episcopilor crestini" au renuntat la invatatura "totalei libertati de constiinta" si au introdus "doctrina increstinarii fortate". Aceasta modificare de doctrina a fost sprijinita cu o inacceptabila "talmacire" a uneia din pildele Domnului Isus. Este vorba despre pilda celor poftiti la cina (Luca 14:15-24). Prin aceasta pilda, Domnul Isus i-a raspuns unuia care a zis, aparent evlavios, "Ferice de acela care va pranzi in Imparatia lui Dumnezeu!" Ideia pildei este ca "doritori teoretici" sunt multi, dar cei care sunt gata sa lase preocuparile inselatoarei vieti de acum, pentru a se gandi si pregati pentru Imparatia viitoare sunt, din pacate, foarte putini. Intr-unul din ultimele versete ale pildei, "stapanul" care isi poftise musafirii, exasperat ca ei n-au venit si ca inca mai este loc in sala de ospat, i-a zis robului sau: "Iesi la drumuri si la garduri si pe cei ce-i vei gasi, sileste-i sa intre, ca sa mi se umple casa" (Luca 14:23). Acest "sileste-i sa intre" (rastalmacit cu buna stiinta) a devenit deviza "increstinarii fortate," dictate de puterea imperiala.

Unii dintre "parintii bisericii" au inceput sa recomande pe fata "increstinarea fortata". Augustin din Hippo declara ca este preferabil ca oamenii sa fie adusi la Dumnezeu prin invatatura si sfatuire, dar ca, in situatia cand acestea nu dau rezultatele dorite, trebuie folosita forta si pedeapsa:

"Multi trebuiesc adusi ca slugile cele rele, fortandu-i sa intre cu nuiaua suferintei. Vor avea apoi timp sa creasca singuri la un nivel de spiritualitate inalta ... Domnul insusi ne-a spus ca musafirii au fost mai intai invitati sa vina de buna voie la marele ospat, apoi, cand n-au vrut sa se conformeze, au fost siliti sa intre."

Prin ceea ce s-a facut atunci, biserica crestina a ajuns sa fie compusa din trei categorii de "credinciosi": credinciosi din convingeri personale, credinciosi din interese personale si credinciosi din teama de represalii. Punitatea bisericii a fost alterata, iar constiinta umana a fost "ingenuncheata cu forta." In timp, biserica a preluat chiar functiile si puterea Imperiului si a devenit singura autoritate suprema admisa in societate. Acesta este motivul pentru care perioada de istorie inceputa in secolul IV este supranumita "Dark ages - epoca intunecata" sau "Middle Ages" - veacul de mijloc. Prin anumite colturi ale lumii, umbrele acestei epoci mai dainuiesc si astazi.

Doua din manifestarile cele mai detestabile ale "epocii intunecate" au fost Cruciadele si Inchizitia. Iata ce spune Encyclopedia Britanica despre "Middle Ages":

"Evul Mediu este perioada de istorie europeana cuprinsa intre caderea Imperiului Roman de Apus (c. 395) si perioada Renasterii (care a inmugurit in regiuni diferite ale Europei in secolele XIII, XIV sau XV). Termenul ca atare si semnificatia lui traditionala au fost introduse cu o

vadita tendinta de confruntare de umanistii italieni; "renasterea" studiilor si culturii clasice grecesti pe care o sarbatoareasu ei venea astfel dupa o simbolica perioada de "o mie de ani", al carei intunec sublinia si mai mult importanta lucrarii lor. Intr-un sens, acesti umanisti au "inventat" Evul mediu pentru a se putea distanta ei insisi de el si pentru a se putea defini prin contrast cu el."

"Dupa ce vizigotii au cucerit Roma (410), Imperiul Roman a inceput sa se clatine. Triburile germanice care s-au infiltrat fortat in teritoriile Imperiale din sud si din vest au fost pana la urma "increstinate", dar nu au acceptat niciodata ideia de Stat centralizat unic. Ele si-au pastrat obiceiurile si stilul de viata, iar aceasta a facut guvernarea lor si unitatea culturala a Imperiului Roman imposibile. Multe din imbunatatirile si din calitatea vietii adusa de Imperiul Roman, ca de exemplu: sistemul extraordinar de drumuri, sistemul postal, rutele comerciale, au decazut in mod substantial, impreuna cu nivelul realizarilor din arta si stiinta. (In haosul politic si administrativ) ... singura forta capabila sa dea o baza pentru unitatea sociala a ramas Biserica Romano Catolica. Evul Mediu deci prezinta o imagine confuza si adesea contradictorie a unei societati care incearca sa se structureze politic pe o baza eminentemente spirituala."

"Dupa dizolvarea Imperiului, s-a ivit ideia unei Europe care sa functioneze ca un mare Stat-biserica, numit "crestinatate". (tineti minte versul eminescian: Peste-un ceas, crestinatatea e ca pleava vanturata"). Aceasta "crestinatate" era gandita sa functioneze cu doua straturi de conducatori: "*sacerdotium*", sau ierarhia eclesiastica si "*imperium*", sau conducatorii seculari. In teorie, aceste doua grupuri trebuiau sa se completeze reciproc, in misiunea lor de a reglementa, una problemele eterne, iar cealalta, problemele pamantesti ale oamenilor. In sfera problemelor eterne, autoritatea suprema era investita in scaunul papal, iar in sfera temporala in scaunul imparatesc. In practica insa, aceste doua centre de autoritate se infruntau continuu, se certau in public si au purtat chiar razboaie unul cu celalalt. Imparatii au incercat adesea sa intervina in treburile interne ale bisericii, pretinzand ca au dreptul divin de a numi slujitorii bisericii din teritoriile aflate sub suveranitatea lor si ca trebuie sa aiba un cuvnt de spus in "doctrinile care reglementeaza viata si comportamentul social." Biserica, la randul ei, nu numai ca avea in proprietate orase si forte militare, dar a si incercat mereu sa se amestece in treburile Statului. Papa Inocentiu al III-lea, de exemplu, a pretins ca are dreptul sa arbitreze in disputele seculare dintre monarhii rivali *pro ratione peccati* (in imprejurari in care ar putea exista pericolul savarsirii de pacate). Alti papi au folosit "excomunicarile" drept un instrument politic si si-au arogat chiar si dreptul de a-i inlatura pe regi de la domnie." (Encyclopedia Britanica, Middle Age, pag. 107).

Cruciadele

Venit sa moara pe o cruce pentru pacatosii lumii, Christos a trebuit sa vada pentru o vreme pe pacatosii lumii omorati in numele crucii. Ce au fost aceste cruciade?

Din punct de vedere teologic, cruciadele au fost incercari de a integra Ierusalimul in dogma imparatiei amileniste. Cartea Apocalipsei si doctrina continuitatii pretesti cerea, in talmacirea amilenista, ca Ierusalimul sa fie cuprins in teritoriul teocratiei crestine. La umbra teologiei s-au ascuns insa o serie intreaga de alte interese, unele

dintre ele foarte "lumesti" si preocupate mai mult cu aurul si argintul lumii, decat cu sufletele oamenilor. Vom cita iarasi din Encyclopedia Compton:

"Este porunca Domnului!" Acesta a fost strigatul miilor de crestini care s-au alaturat cruciadelor pornite sa cucereasca tara Sfanta si sa elibereze Ierusalimul de sub turci. Din 1096 pana in 1270 au fost opt cruciade majore si doua "cruciade ale copiilor" (amandoua in anul 1212). Numai cea dintai si cea de a treia cruciada au fost, pentru un timp, victorioase. In lunga istorie a cruciadelor, mii de "cavaleri", de ostasi, negustori si tarani si-au pierdut viata in marsurile de pe drum si in luptele purtate.

Pentru crestinii din Europa, Ierusalimul era cetatea sfanta. Mormantul lui Christos, Muntele Maslinilor, Golgota si multe alte locuri asociate cu viata si invatatura lui Christos le erau prezentate ca detinatoare de puteri magice pentru vindecarea de boli si pentru iertarea de pacate.

Manati de o superstitie pagana "increstinata" de biserica oficiala, oameni din toate colturile Europei faceau pelerinaje la "locurile sfinte." Cand accesul le-a fost interzis de turci, crestinii au pornit sa ia cu asalt Israelul si sa elibereze Ierusalimul. In plus, Commenus, imparatul ramurii Rasaritene a Imperiului Roman, a inceput sa se teama ca turcii vor ataca Constantinopolul. Ei il invinsesera deja in lupta pe predecesorul sau si-l omorasera. "Crestinatatea" a inceput sa simta amenintarea teroarei turcesti, asa ca acest Commenus i-a trimis papei Urban al II-lea o scrisoare in care-i solicita ajutorul. Papa a convocat de urgenta un Conciliu bisericesc la Cleremont, in Franta (1095). Vorbind cu mult patos si elocinta, el si-a indemnat audienta sa porneasca neintarziat o cruciada pentru eliberarea tarii Sfinte. Nici un alt discurs din istorie nu a avut un efect mai mare. Inflacarati de un nestapanit zel religios, preoti, cavaleri si nenumarati oameni din popor au strigat in cor: "Este porunca Domnului!"

Sub masca religioasa se ascundeau insa alte sentimente. In vremea aceea, Europa crestina traia in feudalism. Stapanul castelului administra dupa plac si pamantul si oamenii care se aflau pe el. Nu exista prea multa viata "citadina", cu exceptia Italiei, unde comertul transformase orasele in cetati ale luxului si distractiilor care atrageau ca un magnet pe cei dornici de viata.

Pe de alta parte, populatia aflata intr-o explozie demografica avea nevoie de teritorii noi in care sa se extinda. Pe acest fond, cruciadele s-au dovedit a fi de fapt niste expeditii de cucerire si jaf, deghizate intr-o haina religioasa. Participantii la ele doreau mult mai mult decat eliberarea Ierusalimului. Ii fascina mai ales tezaurul Templului despre care unii credeau ca se mai afla inca ascuns sub ruine. Ii fascina si sa plece din locurile anoste in care traiau, ca sa traiasca "marea aventura" a unor calatorii din care sperau sa se intoarca "celebrii si bogati."

Plecati fara provizii de acasa, cruciatii s-au manifestat ca adevarate hoarde de lacuste care au devorat si jefuit totul in cale. Europa isi trimetea de fapt "exploratorii" sa se intoarca aducand cu ei noile fascinatii din lumea orientala: trestie de zahar, orez, caise, pepeni, portocale, lamai, banane, panza de Damasc, matase, satin, catifea si vopsele.

Cruciadele sunt o rusine a bisericii. Judecate retrospectiv, ele nu au produs nimic "crestin" in teritorii. Au deschis insa mintea oamenilor spre realitati din afara sferei crestine si au adus in Europa germeii din care s-a dezvoltat apoi gandirea independenta, miscarea renasterii si, mai tarziu, marile explorarii geografice care au dus la descoperirea Americii si a faptului ca traим pe un pamant ... rotund. Din acest punct de vedere, mergand suficient de mult spre est ajungi la ... vest, iar adancindu-te prea mult in istoria aspectului crestin al Evului Mediu, dai de stravechea si egoista fire pamanteasca, interesata sa domine, sa adune bogatii si sa ... se implineasca intr-o existenta fara legatura personala cu Dumnezeu.

MAREA "SCHIZMA" DINTRE APUS SI RASARIT

In vara anului 1054, chiar in clipa cand trebuia sa inceapa liturghia in mareata catedrala "Sfanta Sofia" din Constantinopol, cardinalul Humbert impreuna cu alti doi trimisi ai Papei de la Roma au inaintat pana la altar, au depus acolo o "bula" papala si au iesit stergandu-si praful de pe picioare si spunand: "Dumnezeu sa vada si sa judece!" Documentul excomunica patriarhul Constantinopolului si intreaga Biserica aflata sub pastorirea sa, interzicandu-le sa mai primeasca "harul divin" prin comuniune cu Biserica Catolica si prin savarsirea sacramentelor.

Unul dintre diaconii prezenti, intuind continutul documentului l-a luat repede de pe altar, a alergat dupa Humbert si l-a implorat sa ia "bula de excomunicare" inapoi. Cum Humbert a refuzat s-o faca, diaconul a aruncat documentul in praful de pe strada.

Acest incident este identificat de obicei drept clipa in care s-a produs "schizma", marea ruptura dintre ramura Apuseana si ramura Rasariteana a Bisericii Catolice. De atunci, cele doua jumatati sunt cunoscute ca Biserica latina (Romano Catolica) din vest si Biserica greaca (Grec Ortodoxa) din est. Incidentul din catedrala nu a fost insa decat unul dintr-o intreaga serie de incidente care au marcat permanentizarea schizmei, pecetluind-o prin teribilul masacu deslantuit de cruciati Romei in Constantinopol in anul 1204. Consecintele acestei rupturi dainuiesc si astazi, iar cauzele ei au fost multiple si complexe.

Schizma - realitati geo-politice

Pe vremea apostolilor, Imperiul Roman se bucura de unitate si stabilitate. Desi era constituit din grupuri etnice diferite care vorbeau o sumedenie de limbi nationale si de dialecte, imperiul era condus de un singur Cezar (imparat) si se manifesta pretutindeni pe coordonatele civilizatiei greco-romane. Cel putin una din cele doua limbi de circulatie mondiala, latina si greaca, era vorbita in fiecare colt al imperiului, limba latina fiind cu predilectie limba cancelarilor imperiale.

Cam pe la sfarsitul celui de al doilea secol, Imperiul Roman, desi teoretic a ramas intact, a functionat practic prin doua jumatati plasate fiecare sub autoritatea unui imparat propriu. Constantin a infiintat chiar si o a doua capitala imperiale in rasarit, Constantinopol, cunoscuta sub titlul de "cea de a doua Roma."

Au urmat apoi invaziile germanice din secolul cinci. Vestul Europei a fost sfasiat de razboaie si impartit intre goti, lombarzi, franci, vandali si alte triburi germanice. Bizantinii din rasarit considerau in continuare Imperiul Roman drept universal

(catolic), dar in realitate, divizarea pe coordonatele est-vest se adancea cu fiecare an.

Avarii si slavii au ocupat apoi peninsula balcanica. Iliricum, care functionase ca un veritabil pod intre rasarit si apus a devenit astfel o formidabila bariera. Odata cu ridicarea Islamului in secolul sapte, Marea Mediterana a intrat din ce in ce mai mult sub controlul lumii arabe. Contactele culturale dintre tarmul rasaritean si tarmul vestic al Mediteranei a fost din ce in ce mai dificile.

Realitatile geo-politice s-au complicat si mai mult. Timp de secole, de cate ori avusesera nevoie, papii de la Roma apelasera la Constantinopol pentru ajutor economic si militar. In anul 754 insa, papa stefan al II-lea, incapabil sa primeasca ajutor din rasarit, a solicitat sprijin din partea conducatorului francilor, Papin, pentru a putea face fata atacurilor lombarzilor. Din momentul acela, papalitatea a alunecat din ce in ce mai mult sub tutela politica a francilor.

Peste doar o jumatate de secol s-a intamplat un alt eveniment, mai dramatic si cu o si mai mare valoare simbolica. In ziua de Craciun a anului 800, papa Leo al III-lea l-a incoronat pe Charlemagne (Carol cel Mare), rege al francilor, conferindu-i titlul de "mparat al sfantului Imperiu Roman." Charlemagne a cautat imediat sa primeasca aceiasi recunoastere si din partea imparatului de la Constantinopol (Bizant). "mparatul bizantin se considera insa conducatorul unui imperiu inca unic. Actul de incoronare a fost declarat drept o "nefericita farsa", cu intentia nemarturisita de a produce o "schizma." Bizantul nu s-a grabit sa recunoasca incoronarea lui Charlemagne.

Schizma - instrainarea crescanda

Incoronarea lui Charlemagne a scos in evidenta si mai mult "schizma" de civilizatie dintre vest si est. Toate masurile de renastere culturala promovate de Charlemagne la curtea sa din occident au fost marcate de puternice prejudecati teologice si politice impotriva greco-orientalilor. La randul lor, bizantini, s-au complacut sa se retraga in turnul lor de fildes si au refuzat sa ia in serios evolutia scolastica din vest. Pentru bizantini, francii, cu toata cultura lor, erau doar niste "barbari." Aceasta prejudecata reciproca a fost amplificata de problema limbii folosite. Apusesera zilele cand oamenii din clasa educata cunosteau si greaca si latina. Incepand de prin anul 450, foarte putini oameni din vest cunosteau greaca, iar dupa anul 600, cu toate ca Bizantul isi pastra inca numele de Imperiu Roman, foarte putini bizantini mai vorbeau limba latina. Fontiuss, cel mai mare scolar rasaritean al secolului IX, nu stia sa citeasca in limba latina. In anul 864, un imparat "roman" al Bizantului, Mihael al III-lea, desemna limba lui Virgiliu drept o limba "barbara."

Peste aceste realitati s-a suprapus si felul in care era vazuta educatia in cele doua jumatati imperiale. Bizantinii aveau o civilizatie de mare bogatie si cultura. Foarte multi "laici" erau pasionati de teologie. Figura omului de rand pasionat de teologie este o caracteristica a "sfintilor" din Imperiul Bizantin. Unii din cei mai renumiti oameni ai Ortodoxiei - Fontiu de exemplu - au fost "laici" inainte de a fi promovati ca "patriarhi."

In Occidentul prins in plasa confuziilor si luptelor politice, singura educatie inalta care a supravietuit in ceea ce se cheama de obicei "Evul Mediu" sau "intunecat", a fost cea din sfera Bisericii. Teologia a devenit astfel domeniul exclusivist al preotilor. Cei mai multi "laici" erau fara educatie, incapabili sa patrunda nuantele dezbaterilor teologice.

Teologia Bisericii crestine a urmat deci doua cai diferite. In vestul latin, ea a fost prevalent practica, in timp ce in răsăritul grec a devenit preponderent speculativa. Gandirea latina a fost influentata puternic de "dreptul roman." Grecii au asezat teologia mai mult in contextul unei vieti de inchinaciune. Cea dintai a nascut o teologie "juridica", cea de a doua a dat nastere uneia "meditativa si ireneica" (de veneratie).

In privinta "crucificarii" de exemplu, latinii L-au privit pe Christos ca "victima", in timp ce grecii L-au privit mai mult ca "biruitor asupra mortii." Latinii au vorbit mai mult despre necesitatea "rascumpararii" celor pacatosi, in timp ce grecii au accentuat imperativul "indumnezeirii" fiintei umane.

Au existat si diferente in ceea ce priveste aspectele practice: grecii au admis casatorirea preotilor, latinii au insistat asupra necesitatii celibatului. Cele doua ramuri au avut pareri diferite si in privinta "postului". In Eucharistie, grecii au folosit painea dospita, in timp ce latinii au preferat painile fara drojdie, numite si "azimi."

Toate aceste deosebiri nu s-au exclus neaparat unele pe celelalte. Ele au fost mai mult "complementare", asemenea deosebirilor care exista in cadrul familiei intre un sot si o sotie.

Schizma - lupta pe fata

Disputele fatise dintre cele doua ramuri ale Bisericii au inceput cam de prin secolul sase. O intamplare petrecuta in secolul noua inasa arata cat de departe ajunsese ruptura dintre Roma si Constantinopol. Incidentul este cunoscut in istorie sub numele de "schizma lui Fotiu", desi ortodocsii prefera sa-i spuna "schizma papei Nicolae."

El a debutat in anul 858, cand patriarhul Ignatiu din Constantinopol a fost exilat de imparatul bizantin pentru ca indraznise sa-i critice imoralitatea din viata personala. Sub presiunea imparatului, Ignatiu si-a dat demisia si in locul lui a fost promovat Fotiu, un "laic" foarte dotat. Acest Fotiu a fost supranumit "cel mai renumit ganditor, cel mai capabil politician si cel mai abil diplomat care a ocupat vreodata postul de patriarh la Constantinopol."

Fotiu, asa cum cerea obiceiul vremii, a trimis o scrisoare episcopului de la Roma, papa Nicolae I, prin care anunta instalarea sa in scaunul patriarhal. In mod normal, papa ar fi trebuit in mod automat sa trimita inapoi o scrisoare de recunoastere si felicitare. Dar Nicolae a zabovit. El auzise ca in Constantinopol mai existau inca multi suporteri ai patriarhului demis care il priveau pe Fotiu drept "uzurpator." Asa ca papa Nicolae s-a decis sa astepte niste lamuriri suplimentare inainte de a da un raspuns. In anul 861, el a trimis niste "delegati" la Constantinopol. Fotiu, care nu dorea un conflict deschis cu papa, i-a tratat pe delegati cu toata cinstea, invitandu-i chiar sa prezideze un Consiliu local in care sa se puna capat tuturor neintelegerilor. Consiliul a decis ca Fotiu este indreptatit sa fie considerat patriarh legitim.

Cand i-a primit inapoi pe delegatii veniti din Constantinopol, papa a considerat ca ceea ce facusera ei reprezenta o "depasire a atributiilor." A rejudecat el insusi problema dupa datele aduse de ei si a rasturnat decizia, spunand ca Fotiu trebuie sa renunte la toate pretentiile de demnitate preoteasca si ca in locul lui trebuie reinstalat ca patriarh, Ignatiu.

Auzind cele petrecute, bizantinii au preferat sa ignore hotararea papei si n-au dat

nici un raspuns scrisorii trimise de la Roma.

Neintelegerea cea mare era in privinta pretentiilor papale, care devenisera un "mar al discordiei" intre Apus si Rasarit. Intre bisericile rasaritene exista un puternic sentiment de egalitate si fratie intre episcopi. O serie intreaga de biserici locale se pretindeau a fi fost infiintate personal de apostoli. Desi acordau scaunului episcopal de la Roma cinstea de "primat intre episcopi", bisericile il priveau pe papa mai mult ca pe un "primus inter pares" (cel dintai dintre mai multi egali).

In Apus, un singur oras putea pretinde cinstea de a avea o biserică fondata de unul din apostoli, Roma, asa ca "cetatea eterna" ajunsese sa fie singura cu statut "apostolic." Bisericile apusene functionau mai putin ca un colegiu de egali si mai mult ca o monarhie cu conducerea centralizata in persoana celui care ocupa scaunul papal. Bizantinii nu s-au separat pe aceasta situatie atata vreme cat scaunul papal n-a avut pretentia sa-si intinda ascendenta si asupra Rasaritului.

Mai mult, rasaritul avea un conducator unic in persoana imparatului bizantin, care avea datoria sa pastreze si sa garanteze ordinea publica. Dupa invaziile triburilor germanice din Europa de vest, intregul teritoriu se faramitase in tinuturi aflate sub domnia unei pluralitati de mici capetenii razboinice. Singura figura care putea proiecta in jur aparenta unei centralizari politice a Europei de vest a fost liderul religios de la Roma. De exemplu, papa Leo I a fost acela care, in anul 452, l-a convins pe Attila, conducatorul hunilor migratori sa ocoleasca Roma intr-una din campaniile lui razboinice. Dupa acest incident, scaunul papal a inceput sa-si exercite autoritatea nu numai asupra fetelor bisericesti subordonate, ci si asupra liderilor politici ai zilei. si atunci insa, Rasaritul a trecut cu vederea aceste abuzuri, atata timp cat papa pretindea autoritatea suprema numai in Apus.

Pentru prima data, in cazul acestui Nicolae I, scaunul papal cauta sa-si extinda si sa-si exercite autoritatea suprema si asupra ramurii rasaritene a Bisericii. Asa cum avea sa o formuleze intr-un document din 865, Nicolae I avea pretentia ca autoritatea lui trebuie sa se manifeste "asupra intregului pamant, adica, asupra oricarei biserici." Cand s-a ivit disputa dintre Ignatiu si Fotiu la Constantinopol, papa Nicolae a socotit sa o foloseasca ca o ocazie de a face ambele parti implicate in conflict sa se aseze sub propria lui autoritate, certificand prin aceasta jurisdicia sa universala.

Ironia este ca tocmai "supunerea" lui Fotiu in fata delegatilor papali a dat peste cap toate planurile. Decizia lui n-a confirmat neaparat suprematia papala, ci doar o oarecare masura de "curtoazie diplomatica." Pentru a-si demonstra autoritatea, papa Nicolae I a hotarat sa convoace un nou Consiliu. Bizantinii nu au fost deranjati de scrisorile venite de la Roma, doar in masura in care acestea depaseau prevederile articolului 111 stabilit la Consiliul de la Sardica (343). Acest articol stipula ca "rejudicarile" nu pot fi facute de papa de la Roma, ci de catre un grup de episcopi din provinciile imediat invecinate cu locul in care se afla episcopul aflat in discutie.

Bizantinii si-au dat seama ca Nicolae I a incalcat cu buna stiinta acest articol si s-a amestecat in mod nepermis in afacerile unui alt patriarhat. Chiar si doar pe fondul acestei "autoritati papale", disputa dintre Nicolae I si Fotiu a avut un potential exploziv. Exista insa si un alt fond al problemei, mult mai subtil, dar si mult mai distructiv ca si consecinte.

Schizma - politica misionara

Pe vremea aceea, si Bizantul si Biserica Apuseana (cu precadere germanii)

pornisera campanii misionare in mijlocul popoarelor slave. Cele doua linii de strategie misionara, una pornita din vest, iar cealalta din est aveau sa se intalneasca in Bulgaria.

Bulgaria era o tara pe care si Roma si Constantinopolul dorea cu ardoare sa o atraga in sfera lor de influenta. "Hanul" bulgar Boris a inclinat la inceput sa ceara misionarilor germani (deci catolicilor) sa-l boteze in religia crestina, dar cand a fost amenintat cu invazia bizantinilor s-a razgandit si, in preajma anului 865, a fost botezat de preotii greci.

Boris a cerut ca biserica bulgara sa primeasca aceiasi autonomie pe care o aveau alte patriarhate (Alexandria, Antiohia si Ierusalim), dar Constantinopolul l-a refuzat.

Din aceasta cauza, Boris s-a intors iarasi inspre Apus, sperand sa obtina conditii mai bune pentru intrarea tarii sale in "lumea crestina." Hanul le- a dat misionarilor latini mana libera sa lucreze in Bulgaria, iar ei s-au napustit in atacuri verbale asupra grecilor, grabindu-se sa scoata in evidenta punctele in care cele doua ramuri ale Bisericii nu era de acord: casatorirea preotilor, reguli pentru zilele de post, si, mai ales ... "FILIOQUE"!

Aceasta disputa din urma se referea la o formula rostita in "credeul crestin." La inceput, fraza suna astfel: " Cred in Duhul Sfânt, Domnul, datatorul vietii, care purcede de la Tatal ..." Ea se rosteste astfel si astazi in bisericile răsăritene. Apusul a introdus insa treptat inca o expresie "SI DE LA FIUL" (in latina: FILIOQUE), asa ca in Apus credeul spunea "purcede de la Tatal si DE LA FIUL."

Aceasta adaugire a aparut pentru prima data in Spania ca un raspuns dat "arianismului" (doctrina care nega divinitatea Fiului lui Dumnezeu). Formula s-a raspandit apoi in Franta si Germania, unde a fost acceptata cu entuziasm de Charlemagne si canonizata in Consiliul de la Frankfurt (794).

Roma propriu-zisa nu a folosit aceasta formula liturgica decat de la inceputul secolului XI. In anul 808, papa Leo al III-lea i-a scris lui Charlemagne ca, desi el crede ca adaugirea este in intregime in spiritul invataturii evangheliei, considera ca este periculos sa accepte modificarea unui text adoptat de Consiliile Bisericii drept "credeu oficial."

Grecii au ignorat acest "FILIOQUE" pana in secolul IX, dar cand l-au contestat au facut-o cu toata pasiunea. Ortodocsii răsăriteni au respins (si resping si astazi) aceasta adaugire la "credeu" din doua motive. In primul rand "credeul" este o avutie comuna a intregii Biserici si daca ar trebui schimbat ceva, schimbarea trebuie facuta in cadrul unui Consiliu ecumenic (al tuturor episcopilor din est si vest). Prin faptul ca au modificat "credeul" fara consultarea celor din Răsărit, vesticii sunt vinovati de, in terminologia unui teolog ortodox, "fratricid moral", sau de pacat impotriva unitatii Bisericii.

In al doilea rand, majoritatea ortodocsilor cred ca adaugirea clauzei "FILIOQUE": este gresita din punct de vedere teologic. Unii merg pana la a o denunta drept "erezie", pentru ca ea schimba echilibrul delicat din doctrina despre trinitatea dumnezeirii.

Cu toate ca adaugirea la crez nu era inca acceptata in Roma secolului IX, papa Nicolae I i-a sustinut pe misionarii germani care o propovaduiau in Bulgaria.

Alarmat de aceasta invazie misionara la chiar granitele Imperiului Bizantin, Fotiu a

scris in anul 867 o scrisoare catre toti episcopii Bisericii Rasaritene. In ea, el condamna adaugirea la credeu si-i proclama drept eretici pe cei ce o propovaduiesc in popor. Fotiu convoaca un Consiliu la Constantinopol, si il excomunica pe papa Nicolae I, numindu-l "un eretic care face prapad in via Domnului." Crestinatatea era in pragul marei schizme.

Situatia s-a schimbat insa pe neasteptate. In acelasi an, 867, imparatul Bizantului a fost asasinat, iar uzurpatorul tronului l-a demis pe Fotiu si l-a reinstalat ca patriarh pe Ignatiu, omul a carui demitere si exilare pornise toata controversa. Cam in aceiasi vreme a murit si papa Nicolae I. In locul sau a urmat Adrian al II-lea, iar apoi papa Ioan al VIII-lea. Prin aceste succesiuni de personaje, au aparut alte controverse si alte aliante, despre semnificatiile si complexitatea carora nu este locul sa discutam aici.

Un alt Consiliu convocat la Constantinopol, cunoscut sub numirea de Consiliul anti-Fotian, la condamnat pe Fotiu, r asturnand deciziile din anul 867. Consiliul acesta a decis ca Bulgaria apartine de patriarhatul din Constantinopol. Dandu-si seama ca Roma ii va oferi chiar mai putina libertate decat i-a oferit Bizantul, Boris a mai schimbat o data macazul si a acceptat decizia episcopilor. In anul 870 au fost alungati din Bulgaria toti misionarii apuseni si nimeni n-a mai auzit de atunci in Bulgaria despre "FILIOQUE."

Istoria nu se sfarseste insa aici. Dupa o vreme, la Constantinopol, Ignatiu si Fotiu s-au impacat, iar cand in 877 a murit Ignatiu, Fotiu a devenit inca o data patriarh!

In 879 a fost convocat un nou Consiliu la Constantinopol, Consiliul precedent a fost anatemizat si au fost ridicate toate sanctiunile plasate anterior asupra lui Fotiu. Roma a stat deoparte, neincercand nici sa insiste asupra adaugirii la crez si nici sa impuna autoritatea scaunului papal. Pentru o vreme cel putin, in aspectele ei exterioare, pericolul schizmei parea inlaturat.

Schizma - esecul diplomatiei

La debutul secolului XI a aparut iarasi necazul. In anul 1014, cu ocazia incoronarii lui Henry al II-lea ca Sfant "mparat Romano-Catolic, credeul a fost cantat pentru prima oara in forma lui "adaugita." In plus, plasata sub influenta germana acum, Roma s-a reorganizat din interior si, prin activitatea unor papi ca Grigore al VII-lea, si-a dobandit o pozitie de autoritate fara paralel in istoria politica a Europei de vest. In mod firesc, urmatorul pas al Romei a fost sa readuca la viata pretentiile ei de jurisdictie universala.

Lucrurile au fost complicate si mai mult de Normanzii si de Vikingii care au atacat regiunile din sudul Italiei, aflate pana atunci sub directa autoritate Bizantina. Mai mult, Venetia, un puternic oras-stat si centru comercial a inceput sa se amestece din ce in ce mai suparator in afacerile comerciale bizantine din Italia si Asia Mica.

Prin 1050, normanzii au inceput sa-i forteze pe grecii din Italia bizantina sa se conformeze liturghiei si practicilor latine. Ca reactie, patriarhul Mihai Cerularie le-a pretins bisericilor latine din Constantinopol sa se conformeze practicilor grecesti. Cand acestea au refuzat, patriarhul a dispus inchiderea lor.

In 1053, Cerularie si-a temperat atitudinea si i-a scris papei Leo al IX-lea, propunandu-i o incercare pentru rezolvarea tuturor controverselor. In 1054, papa Leo a trimis la Constantinopol trei delegati in frunte cu Humbert, episcopul din Silva Candida.

Cardinalul Humbert si patriarhul Cerularie au fost insa amandoi ingamfati si incapatanati, asa ca intalnirea lor n-a produs nici o imbunatatire. Cand i s-au adresat lui Cerularie, delegatii papali i-au inmanat doar o scrisoare din partea papei si s-au retras fara sa rosteasca macar salutarea de uzanta. De fapt, scrisoarea fusese scrisa de Humbert si era foarte pornita pe cearta.

Patriarhul a refuzat sa mai stea de vorba cu delegatii papali. Infuriat peste masura, Humbert si-a pierdut orice rabdare si a scris imediat o "bula de excomunicare" impotriva lui Cerularie. Invinuirile, majoritatea fara nici un suport real, contineau pana si o acuza pentru omiterea formulei "FILIOQUE" din crezul oficial rasaritean!

Humbert a plecat imediat in Italia, unde s-a grabit sa prezinte situatia drept o mare victorie pentru scaunul de la Roma. Reactia patriarhului Cerularie a fost convocarea unui alt Consiliu la Costantinopol si emiterea unui document pentru excomunicarea cardinalului Humbert. Incercarea de impacare facuse ca lucrurile sa fie mult mai rau decat fusesera mai inainte.

Relatii "prietenesti" dintre Roma si Constantinopol au continuat insa si dupa 1054. Cele doua jumatați ale Bisericii pareau ca nu-si dau inca seama de uriasa prapastie care se adancea intre ele. Pentru moment, toate pareau doar un impas temporar, doar o neintelegere care, cu tact si diplomatie, avea toate sansele sa fie rezolvata. Aceste sperante au fost insa spulberate cu desavarsire de ceea ce au facut "cruciatii."

Schizma - sacrilegiul

La inceputul deceniului 1090, imparatul bizantin Alexis a apelat la ajutor din partea Romei. Musulmanii tocmai cucerisera regiuni intinse din Imperiul Bizantin, si mai grav, multe locuri sfinte din tara Sfanta. Apusul si-a adunat fortele si a trimis mii de "cruciatii" care au reusit sa elibereze si Antiohia si Ierusalimul.

Acesti cruciati au instalat insa si in Ierusalim si in Antiohia patriarhi de rit "latin" care activau acum alaturi de cei de rit "grecesc." Populatia crestina a acceptat aceasta situatie si, un timp, lucrurile au mers foarte bine.

In 1187, Saladin i-a invins pe crestini si a cucerit Ierusalimul. In noua ordine creata, situatia de la locurile sfinte s-a complicat. Doi patriarhi rivali si-au impartit loialitatea crestinilor din Palestina: unul latin la Acre si unul grec la Ierusalim. Schizma care ameninta Biserica a inceput sa se manifeste si la nivel local.

Peste inca un secol, orice forma de convietuire si colaborare dintre Biserica de Rasarit si cea de Apus s-a evaporat cu desavarsire. In anul 1204, ostasii crucii din Europa occidentala s-au indreptat spre Egipt in cea de a patra lor cruciada. Ei au fost determinati sa faca un ocol prin Constantinopol manati de doua motivatii separate. Prima a fost ca negustorii din Venetia, care au finantat expeditia, sperau ca prezenta lor in Bizant va destabiliza situatia in folosul lor. A doua a venit din partea fiului lui Isaac Angelus, imparat fortat sa abdice la Constantinopol, care a vrut sa revina la tron cu ajutorul fortelor apusene. Prezenta cruciatilor in Constantinopol nu a rezolvat insa nimic. Enervati de interminabilele dispute politice, cruciatii porniti pe capatuiala si-au pierdut rabdarea si au inceput sa jefuiasca orasul. Cele trei zile de jaf au fost fara egal in istorie.

Timp de 900 de ani, maretul Constantinopol fusese capitala civilizatiei crestine. Orasul era impodobit pretutindeni cu capodopere de arta. Multi din cruciati, in

special cei din Venetia, au carat aceste odoare sfinte si le-au asezat ca podoabe sa infrumuseteze pietele si bisericile lor. Palcuri de soldati transformati in hoti si talhari au cutreierat strazile si au spart casele oamenilor, zmulgand avari tot ce stralucea sau parea de valoare. Nici manastirile, nici bisericile, nici bibliotecile n-au fost crutate. Vile somptuase si case saracacioase au fost intoarse peste cap si jefuite.

"Cruciatii" nu s-au oprit din jaf decat ca sa necinsteasca femeii si sa goleasca botoaiele cu vin din pivnite. Calugaritele au fost siluite in chiliile lor. Pe strazi zaceau trupuri insangerate de femeii desfigurate si de copii. In Hagia Sofia, cea mai impunatoare cladire de Biserica a crestinismului, soldatii beti au rupt draperiile scumpe de pe pereti, au sfaramat iconostasul de argint si au carat bucatile cu ei. Cartile sfinte si icoanele au fost calcate in picioare.

In timp ce soldatii chefuiiau band din vasele de la altar, o prostituata s-a asezat pe tronul patriarhului si a cantat un cantec francez imoral. Dupa trei zile de apocaliptica distrugere, Constantinopolul era in ruine.

Schizma - trista realizare

Dupa jaful cruciatilor, Bizantul nu si-a mai revenit niciodata. Imperiul de Rasarit fusese slabit pentru totdeauna. Dupa nici doua sute de ani, cand a fost atacat de turci, Constantinopolul a cazut fara sa mai poata opune o prea mare rezistenta. Orasul a fost cucerit in anul 1453. Civilizatia bizantina s-a facut tandari, iar Biserica Rasariteana s-a vazut aruncata intr-un statut de minoritate sufocata intr-o cultura ostila.

Crestinismul ortodox n-a uitat niciodata jaful si distrugerea acelor trei zile teribile din anul 1204. Istoricii Steven Runciman scrie: "Cruciatii n-au adus pacea, ci sabia, iar aceasta sabia a fost instrumentul prin care crestinismul a fost taiat in doua."

Resentimentul si dusmania si-a pus o amprenta durabila pe inimile crestinilor din Rasarit. "Chiar si sarazinii (musulmanii) sunt milosi si buni", scrie un istoric ortodox al vremii, "in comparatie cu acesti oameni care au purtat semnul Crucii lui Christos pe umerii lor."

Istoricii disputa in continuare data la care a inceput marea schizma. Ce este sigur, este ca dupa 1204, ceea ce Dumnezeu unise, omul a reusit sa desparta." (*Multe pasaje din capitolul dedicat "Schizmei" sunt tributare lucrarii "Biserica Ortodoxa", scrisa de Timothy Ware si aparuta in editura Penguin in anul 1993*).

Pentru o autentificare a documentarii de mai sus, iata cum descrie evenimentele legate de schizma, Ioan Ploscaru, episcop al Bisericii greco catolice din Romania, om care si-a platit convingerile cu anii de grei de puscarie in timpul regimului comunist din Romania:

"Acest eveniment atat de important (*Schizma*) nu a fost cauzat doar de o neintelegere doctrinara intre Roma si Constantinopol. Cauzele sunt mai vechi, implicand o lunga perioada de framantari, cu elemente de nationalism si orgoliu omenesc.

A fost conflictul dintre greci si romani. Imperiul roman a ajuns la o mare putere, realizand unitatea administrativa a lumii antice. Apoi a urmat unitatea crestina, avand conducator un Papa, urmas al sfantului Petru, cu sediul tot la Roma.

Orientul, in special grecii, se simteau pagubiti. Prin cultura lor veche, ei se simteau superiori tuturor barbarilor din apus, inclusiv latinilor. Din acest motiv nici nu voiau sa invete limba latina, comunicatiile fiind astfel ingreuiate intre Apus si Rasarit.

Conflictul a luat proportii si a dus la crearea Imperiului Roman de Rasarit sub Todosiu cel Mare la 395, intarind astfel sentimentul grecesc de suprematie.

Treptat, imparatii bizantini au inceput sa se amestece in treburile bisericesci, fiind incurajati de slabiciunea episcopilor. Astfel lua fiinta "Cezaro-papismul-bizantin", numind Constantinopolul "Noua Roma", iar la sfirsitul sec. IV, episcopii reclamau titlul de "pontifici", asteptand momentul sa se declare independenti de Roma. Au mai fost mici perioade de rupturi intre anii 337-787, dar s-au impacat la Conciliul II din Niceia. Conflictul serios va incepe cu anul 857.

Patriarhul Constantinopolului, Ignatiu, refuza sa-l cuminece pe primul ministru Bardas, fiindca acesta traia in faradelege cu nora lui.

Din razbunare, Bardas, unchiul imparatului Mihail al III-lea, il inlatura pe Ignatiu si-l numeste patriarh pe Fotiu, un laic plin de vanitate. Ignatiu se plange Papei Nicolae I, care, dupa cercetari, decalara legitimitatea lui Ignatiu. Dar Fontius nu tine seama si, bazandu-se pe sprijinul Curtii, convoaca un Conciliu cu 318 de episcopi din Rasarit, caterisindu-l pe Papa si aducand o serie de invinuiri bisericii de Apus. Astfel: ca au scurtat postul Pastelui cu o saptamana, ca in post se mananca lapte, oua si branza, ca preotii nu sunt casatoriti si ca-si rad barbile ca soldatii, ca sunt eretici, introducand in Crez si cuvantul "*FILIOQUE*", etc.

In 867, impartul Mihail al III-lea este ucis de un general de al sau care-l inlatura pe Fontius si-l readuce pe Ignatiu, sub conducerea caruia se tine cel de al optulea Conciliu Ecumenic, care osandeste pe Fontius (Conciliu tinut la Constantinopol in anul 869).

Dupa moartea lui Ignatiu, urmeaza din nou Fontius, care dadea semne de cainta, dar apoi repeta acuzele si condamna al optulea Conciliu Ecumenic. Dar imparatul Leo Filosoful il trimite in exil, unde si moare in anul 891.

Dupa inlaturarea lui Fontius, se restabileste unitatea Bisericii, dar numai pentru scurt timp. In anul 1054 ajunge patriarh Mihail Cerularie. Acesta inchide toate bisericile de rit latin din Constantinopol, alungandu-i pe calugari si pe preoti. Cand Papa Leo IX trimite de la Roma o delegatie pentru impacare, patriarhul nici nu vrea sa stea de vorba cu ei. Atunci, delegatii Papei au pus pe altarul Bisericii Sfanta Sofia, "Bula de excomunicare", zicand: "Aici sa judece Dumnezeu!"

Celularie il excomunica pe Papa si reinnoieste punctele de despartire, inmultindu-le la 60. Dar esentiale vor ramane peste veacuri cele patru puncte principale:

1. Primatul Papal.
2. Purcederea Sfantului Duh si de la Fiul.
3. Existenta purgatoriului.
4. Cuminicatura cu azima (paine nedospita).

Astfel, la anul 1054, Biserica de Rasarit se rupe de Biserica Romei. Urmarile acestui eveniment sunt considerabile.

Incerari de unire au mai fost facute in anul 1247 la Lyon si in anul 1439 la Florenta, unde a venit chiar impartul Bizantin Ioan IV Paleologul, care se temea de pericolul turcesc din Rasarit. Actul Unirii de la Florenta a fost semnat si de mitropolitul Moldovei Damian. Dar aici, s-a opus Unirii episcopul Efesului, Marcu, zicand ca "decat sa fie supus Bisericii de Apus, ii prefera pe turci."

Era normal, caci el de turci a fost trimis, orasul Efes fiind de multa vreme sub ocupatie turceasca. Un alt principe bizantin, Nottaras, declara: "Mai bine sa vad turban turcesc, decat tiara papala." Dorinta li s-a implinit, caci dupa paisprezece ani, turcii au ocupat Constantinopolul (1453).

Rupandu-se de centrul crestinatatii, de Roma, Biserica din Rasarit, s-a dezmembrat si a slabit, pierzindu-si orice dinamism si spiritualitate. Cat de putin s-a indeplinit dorinta bizantinilor ca orasul lor, Constantinopol, sa ajunga cea de a doua Roma!

Dupa Schizma, patriarhii din Constantinopol urcau si coborau treptele tronului patriarhal, la inceput dupa capriciile imparatilor bizantini, apoi dupa dorinta turcilor, care ii urau de moarte pe crestini si aveau tot interesul sa-i tina despartiti. In anul 1621, Pasa Ali ii cerea patriarhului 300 de mii de galbeni pentru aceasta demnitate, spunand ca o da ieftin ...

Asadar, in timpul turcilor, aceasta functie, se vindea la licitatie. In astfel de imprejurari, Biserica orientala a slabit, misiunile au incetat, avantul sufletesc a scazut, monahismul a deczut. Exemplele de viata sfanta, ca sfantul Vasile cel Mare, sfantul Ioan Gura de Aur si altii au disparut cu totul. Insasi "Biserica" s-a dezmembrat, ajungand sa se formeze vreo 17 Biserici Autocefale (Independente).

Urmarile Schizmei de la 1054 sunt imense! Poate ca alta ar fi fost intreaga istorie a Europei, daca in fata puhoiului turcesc ar fi stat o Biserica unita in aceiasi credinta. Ruptura creata de Cerularie a ramas peste veacuri si prapastia s-a adancit tot mai mult, spre paguba Rasaritului.

(Fragment din "Scurta istorie a Bisericii romane", scrisa de Ioan Ploscaru si publicata in serial de revista "stirea" din Cluj in primavara anului 1998).

Vremea Reformei Protestante

[Inapoi la Cuprins](#)

Fragmentul face parte din cartea "Identitate creștină în istorie" aparută la editura "Multimedia" din Arad, 1999.

Cosideratii preliminare

Fenomenul monahic (calugaria)

Nici Domnul Isus (idealul de om după inima lui Dumnezeu), nici apostolii (intemeietorii Bisericii primare) nu au fost calugari și nici nu au instaurat ordine calugărești. Ideea că trupul (ca element material) este depravat și rău și că sufletul nu poate fi eliberat de sub tirania carnii decât prin exerciții ascetice provine din filosofia greacă. Ea s-a strecurat în creștinism prin influența gnostică. "Ma port aspru cu trupul meu", expresie a apostolului Pavel a fost astfel scoasă din contextul creștin și transformată într-o justificare a "calugăriei."

Este important să spunem că în timpul vieții Domnului Isus a existat o grupare cu caracter monahic numită "secta esenilor" (în peșterile cărora s-au descoperit manuscrisele de la Moara Moarta). Noul Testament nu pomeneste însă nimic despre această "partidă." Oare nu ar fi făcut-o dacă ea ar fi reprezentat o mișcare validată de intențiile divine? Oare Domnul Isus și apostolii nu ar fi recomandat-o dacă ea ar fi fost o mișcare spirituală "pozitivă"?

Monasticismul a început într-o Sămbătă dimineață, în anul 270 sau 271, într-un sat din Egipt. Pasajul din Evanghelie care s-a citit atunci în Biserică a fost: "Dacă vrei să fii desăvârșit, du-te de vinde ce ai, da la săraci și vei avea o comoară în cer. Apoi vino și urmează-Mă" (Mat. 19:21). Când a auzit aceste cuvinte, un tânăr numit Antoniu s-a hotărât nu numai să renunțe la tot ce are, dar să și ducă o viață de totală izolare de ceilalți.

Știrea că Antoniu a plecat să locuiască în desert n-a fost bagată în seamă nici de cei din sat și nici de cei din împrejurimi, dar când acest Antoniu a murit, la vârsta de 106 ani, el ajunsese într-atât de cunoscut încât biograful și prietenul său Atanasius din Alexandria (m. 373) a putut spune: "era cunoscut în tot ținutul." "Toată pustia", scrie el, "devenise un singur oraș", adică mii de oameni de pretutindeni își făcuseră drum spre locuința lui Antoniu, ca să-l asculte.

Ca urmare a inițiativei lui Antoniu, în Egipt s-au dezvoltat trei tipuri de calugărie:

1. **Pustnicii**, care au apărut în Egiptul de jos și care, după exemplul lui Antoniu, au trăit în singurătate și într-o viață de totală austeritate.
2. **Comunarzii**, care au luat ființă în Egiptul de sus, unde Pachomius (m.346) a format un grup de calugari care se rugau împreună și trăiau o viață de strânsă comunitate.
3. **Cei din calea de mijloc**, în Nitria și Scetis, la vest de gura Nilului. Aceștia au început cu Ammon (m. 350) și au format un lanț de mici comunități (familii) interdependente, în care doi până la șase calugari se aflau sub conducerea unui calugar matur, numit "abba" (parinte spiritual). Este evident că aceste "comune" primitive urmăreau să emuleze modelul școlilor "fiilor profetilor" din Vechiul Testament (2 Regi 6:1-7).

Treptat, centrul monasticismului s-a mutat in anii 300 din Egipt in Asia Mica; in anii 400 din Asia Mica in Palestina; in anii 500 din Palestina in Sinai; iar in anii 900 la muntele Atos din Grecia, unde se afla si astazi. Cele mai multe manastiri au fost infiintate in locuri pustii, indepartate si izolate de lumea civilizata. Singuratatea si izolarea predispuneau la o viata de meditatie si de rugaciune. Printre cele mai celebre sunt: manastirea Sfanta Saba din Israel, manastirea Sfanta Ecaterina de pe muntele Sinai, republica monastica de pe muntele Athos si cea situata pe piscurile stancoase de la Meteora, in centrul Greciei.

Scopul vietii de calugarie a fost “unirea cu Dumnezeu printr-o totala curatire de poftele si pornirile firii pamantesti.” Un alt termen folosit in teologia monahica este “mortificarea trupului”, justificata prin deformarea unei alte expresii din textul Noului Testament:

“De aceea, omorati madularele voastre care sunt pe pamant: curvia, necuratia, patima rea si lacomia, care este o inchinare la idoli” (Col. 3:5).

Mai ales in Evul Mediu, dar cu inceputuri in chiar primele secole ale erei crestine, oamenii au inceput sa se retraga in munti sau sa se izoleze in locuri pustii pentru a iesi din societate si a lupta din rasputeri cu raul din launtrul lor. Ei practicau celibatul, postul indelungat, rugaciunea dusa pana la extaz (“isihia”) si chiar “autoflagelarea,” chinuirea si chiar mutilarea trupului prin pozitii incomode (intr-un picior, catarati pe un stalp) si chiar prin batai cu biciul sau funia uda.

Cand numarul calugarilor s-a inmultit, au fost infiintate ordine monastice cu un sistem foarte strict de juraminte si de disciplina. Doua dintre aceste ordine monastice au devenit cu timpul foarte influente in Biserica Romano Catolica; “Franciscanii” un ordin fondat de Francis din Assisi (1216) si “Dominicani”, fondat de Dominic (1216). Ordinul dominicanilor a fost esential in activitatea Inchizitiei. Supusi direct papei, ei au dezlantuit un climat de teroare eclesiastica. Facand un joc de cuvinte, lumea de atunci i-a numit “Domini canes”, (Cainii lui Dumnezeu), paznicii insarcinati cu supravegherea “turmei catolice.”

Unele din ordinele monahice au aparut ca protest fata de decaderea totala care exista in lumea “crestina” si ca o incercare de a iesi din sistemul eclesiastic corupt. “Juramantul saraciei” trebuie vazut ca un protest fata de “materialismul” vinovat ce imbogatise Biserica din punct de vedere financiar, dar care o saracise aproape total in ceea ce priveste spiritualitatea.

De ce se faceau acesti “protestatari” calugari si nu “preoti”? Pentru ca preotii nu mai reprezentau pilde de virtute duhovniceasca. Identificati in textul Apocalipsei sub numele de “Nicolaiti”, membrii castei eclesiastice se grabisera sa alcatuiasca o structura in care ierarhia preoteasca stapanea peste masa amorfa a “laicilor.” O astfel de organizare n-a produs niciodata un climat puternic de “spiritualitate.”

“Laicii” nu aveau nici un fel de “voce” in treburile bisericii, ci trebuiau doar sa asculte orbeste de vocea clericilor “specialisti.” Preotii au alunecat treptat spre o existenta dusa intr-un turn de fildes, care i-a separat din ce in ce mai mult de ceilalti oameni.

Oricare slujitor al bisericii care pierde contactul nemijlocit cu oamenii inceteaza de a mai fi un instrument eficient in mana lui Dumnezeu.

Calugarii au aparut deci ca o incercare gresita de a "spiritualiza" viata crestina prin iesirea din lume, si, mai tarziu, ca o forma de protest impotriva vietii decadente si materialiste a preotilor apatici si profitori.

In Apus, multe manastiri au devenit locasuri de studiu si meditatie. Au fost adunate carti in biblioteci imense. Aceste locasuri au devenit focare de cultura din care au pornit apoi multe din ideile "progresiste" ale vremii.

INCHIZITIA

Dupa ce Roman-Catolicismul si-a consolidat puterea in Evul Mediu, ereticii, adica orice cetateni care nu se alinau cu dorintele, nu intotdeauna biblice, ale Bisericii oficiale, au inceput sa fie priviti ca "inamici ai societatii." Din dorinta de a apara unitatea ideologica a "crestinatatii", biserica romano catolica, prin papa Grigore al IX-lea, a instituit in anul 1231 "Inchizitia." Numele acestei institutii deriva de la verbul inauiro, (a cerceta cu deamaruntul, a constata), ceea ce spune ca Inchizitia nu astepta plangerile cetatenilor, ci lua initiativa depistarii si pedepsirii celor "vinovati" fata de Biserica.

Inchizitia a functionat mai mult in tarile din sudul Europei, in special in Spania. Papa Sixtus IV a instituit Inchizitia spaniola in 1478, si a folosit-o drept instrument de lupta impotriva evreilor si musulmanilor din Sevilla, Aragon si Calalonia.

Aproximativ 2.000 de persoane au fost arse pe rug.

O alta forma a Inchizitiei a fost Inchizitia Romana, infiintata in anul 1542 de papa Paul al III-lea pentru combaterea protestantismului.

Oricat ar parea de straniu, Biserica Romano-Catolica nu a renuntat formal la Inchizitie decat in 1908, prin reorganizarea eclesiastica produsa sub papa Pius al X-lea. Dar nici pana azi (1997), Biserica Romano-Catolica nu a condamnat Inchizitia ca institutie criminala. Wi cum ar putea sa o faca atata vreme cat Inchizitia a beneficiat de binecuvantarea unor papi socotiti pana astazi ca fiind "infaillibili"?

Cum a fost posibil ca Biserica sa terorizeze si sa chinuiasca ?

Bineinteles ca autoritatile au cautat un suport in textul Bibliei si s-au facut ca l-au gasit intr-un pasaj din scrierile apostolului Pavel. Indignat de apatia bisericii din Corint in probleme legate de morala (in acel caz: incest), Pavel le-a scris foarte categoric si solemn:

"Cat despre mine, macar ca n-am fost la voi cu trupul, dar fiind de fata cu duhul, am si judecat, ca si cand as fi fost de fata, pe cel ce a facut o astfel de fapta. In Numele Domnului Isus, voi si duhul meu, fiind adunati laolalta, prin puterea Domnului nostru Isus, am hotarat ca un astfel de om sa fie dat pe mana Satanei, pentru nimicirea carniei, ca duhul lui sa fie mantuit in ziua Domnului Isus" (1 Cor. 5:3-5).

Textul vorbeste despre gravitatea faptei comise si despre grozavia pedepsei pe care o va aplica providenta divina asupra unui astfel de om, dar nu spune in nici un fel ca un astfel de pacatos trebuie dat "pe mana bisericii sau Statului pentru nimicirea trupului". Ar fi tare interesant sa aflam cu care dintre cele doua institutii sociale a fost identificat, in interpretarea gresita de atunci, ... Satan, executorul pedepsei divine.

Cum a functionat Inchizitia?

Din cauza valurilor de opozitie ridicate in fata abuzurilor Bisericii din secolul XIII,

“crestinatatea” a instituit “tribunale” unde persoanele invinuite sau banuite de “erezie” erau cercetate si pedepsite.

La sosirea intr-un anumit district, judecatorii, ajutati sau doar asistati de episcopi si de autoritatile de stat locale, anuntau imediat o perioada de 30 de zile de gratie in care toti ereticii puteau veni de buna voie sa-si marturiseasca singuri greselile. La sfarsitul acestor 30 de zile, incepea judecata celor vinovati care n-au vrut sa recunoasca de buna voie. Numele denuntatorilor era tinut secret, dar invinuitului i se permitea sa puna la dispozitia tribunalului o lista cu numele celor pe care si-i stia dusmani. Denuntul acestora nu era, de regula, luat in seama. Dupa practicile vremii, judecatorii aveau dreptul sa foloseasca tortura pentru a obtine “marturisire” din partea acuzatului. Cat de “crestina” a fost aceasta institutie se vede si din faptul ca oricine avea acasa o copie a Bibliei era pasibil de pedeapsa cu moartea.

In cadrul unei ceremonii foarte elaborate, numita “sermo generalis” sau “auto-da-fe”, lumea adunata afla numele celor gasiti vinovati si acestia erau pedepsiti, cu pedepse variind de la amenzi si excomunicare pana la inchisoare pe viata, confiscarea tuturor averilor sau chiar arderea pe rug. Pentru ca invatatura bisericii le interzicea clericilor sa participe la varsarea de sange, cele mai severe pedepse erau aplicate de reprezentantii puterii politice locale. (Tot asa cum Sinedriul l-a dat pe Domnul Isus pe mana romanilor).

Daca in celelalte provincii Inchizitia era deasupra tuturor autoritatilor laice si nu dadea socoteala decat papei, in Spania, ea a fost subordonata direct regelui Ferdinand si reginei Izabela. Cruzimea pedepselor aplicate in Spania l-a facut sa se revolte chiar si pe papa de la Roma.

Bineinteles ca Inchizitia a fost folosita adesea doar ca paravan pentru luptele politice si pentru “aranjarea unor razbunari personale.” Chiar si cei mai sinceri inchizitori au fost dusi uneori in eroare de zelul exaltat al turnatorilor vigilenți si de exagerarile fanatiche ale multimei insetate de senzatii tari. Enciclopedia Compton spune ca:

“Luata ca un tot, Inchizitia a fost un produs natural si logic al vremii. In acele zile, Biserica si Statul erau unite pana la identificare, iar ereziile erau considerate delictive indreptate impotriva amandorura, demne sa fie puse la stalpul infamiei alaturi de tradare si de anarhie.”

Giordano Bruno si Galileo Galileii (nume cu ecoul Galileii Nou Testamentale) sunt doar doua din personalitatile mai cunoscute care s-au gasit in sirul celor care au avut mult de suferit de pe urma Inchizitiei.

REFORMA PROTESTANTA

Lucrarea de fata nu are ca scop parcurgerea unei istorii “in date si cifre”, ci doar sa umeze linia in care s-au succedat ideile in “crestinismul istoric” (cei interesati de date statistice pot consulta anexa “Crestinisul de-a lungul secolelor - o panorama istorica” de la sfarsitul acestei carti). O facem din dorinta de a identifica deformarea invataturilor de baza ale Noului Testament, cu formele ei aberante de convingeri si manifestare care au facut necesara venirea providentialei Reforme.

Ce este Reforma?

Analizata atent, Reforma este una dintre cele mai mari revolutii din istoria lumii. Ea s-a desfasurat in secolul XVI si a avut pe alocuri un aspect furtunos, chiar violent si brutal. La incheierea ei, crestinatatea Europei de vest s-a impartit in Protestanti si Catolici. Asa de adanci au fost efectele acestei separari, incat Reforma poate fi considerata unul din punctele majore de cotitura ale istoriei.

Reforma a prefatat intrarea in epoca moderna. De indata ce “unitatea constransa” a populatiei si a societatii a incetat, oamenii au inceput sa gandeasca pentru ei insisi si sa-si croiasca propria lor soarta. Gruparile nationale au inceput sa actioneze in functie de interesele lor teritoriale particulare. Aceasta diversitate pluralista a dus la un salt de civilizatie in care stiintele politice, sociale si economice au evoluat rapid spre ceea ce consideram astazi civilizatia europeana occidentala.

Circumstantele Reformei

La debutul secolului XVI, Europa occidentala avea o singura religie, Roman-Catolicismul. Biserica Romei era puternica, bogata si foarte ... depravata. Abuzuri de toate felurile scandalizau nu numai opinia publica, dar si unele personalitati din lumea clerului.

In ciuda chemarilor la un proces de reforma venita dinauntru pe care Conciliilor (Sinoadelor) Generale convocate de urgenta le trambitau peste tot, situatia parea fara iesire. Certurile si abaterile grosolane de la morala Nou Testamentala paralizasera viata spirituala a bisericii.

Oamenii de rand si chiar unii dintre teologii sinceri incepusera sa se indoiasca de valabilitatea unora din invataturile si practicile declarate sus si tare drept “crestine.” De exemplu, biserica staruia cu incapatanare in parerea ca numai ea singura are priceperea si dreptul de a interpreta sensul textelor Bibliei. De o buna bucata de vreme insa, in Anglia, John {]cliffe, preot si profesor la Universitatea Oxford, spusesese raspicat ca Dumnezeu a dat fiecarui om inteligenta si dreptul de a citi si de a intelege Scripturile sfinte.

Trecand peste protestele vehemente ale Bisericii, discipolii lui {]cliffe au tradus Biblia din limba latina in limba engleza (1382) si au inceput sa o raspandeasca in tara. Ideile lui {]cliffe s-au raspandit apoi in Boemia, unde Jan Hus le-a facut publice prin predici rasunatoare. Un teolog catolic foarte apreciat in acea vreme, Erasmus de Rotherdam, umanist si filosof, s-a ridicat si el public impotriva abuzurilor si deformatiilor de crez in care se balacea biserica Romei.

Condamnand cultul relicvelor si practicile superstitioase care tineau poporul intr-un climat de teama, Erasmus a propovaduit intoarcerea la idealurile bisericii din Noul Testament si la o viata traita in imitarea lui Christos, supremul si dumnezeiescul nostru Invatator.

Erasmus de Rotterdam

Elogiul nebuniei

Erasmus de Rotterdam, un mare umanist care a ramas pana la moarte in randurile catolicismului, a criticat “dinauntru” abuzurile si “falsurile” din Biserica Romei. Iata ce scria el in lucrarea “Elogiul nebuniei” (1511):

“Si ce sa spun despre cei care se inseala mangaietor pe ei insisi cu iluzorii absolviri de pacate si care masoara timpul din purgatoriu cu “clepsidra”, dramuindu-l cu precizia unui tabel matematic in ani, luni, zile si ore de “necesara ispasire?” Sunt si altii destui care, bazandu-se pe mici, dar magice certificate si rugaciuni - inventate in timpul liber de catre vreun impostor pios, ca distractie sau ca

sursa de umplere a propriului buzunar - cred ca pot dobandi bogatii, onoare, un viitor fericit, sanatate, eterna prosperitate, viata lunga si o nabadaioasa batranete, incununata toate la sfarsit de rezervarea unui loc "la dreapta lui Christos" in slava. In ce priveste aceasta cinste de la urma, ei ar vrea sa o amane pe cat se poate de mai tarziu, socotind ca bucuriile cerului merita sa fie gustate numai atunci cand vor fi ispraviti sa guste din toate bucuriile acestei lumi, de care se tin strans legati cu amandoua mainile!

Negustorul, soldatul si judecatorul deopotriva cred ca pot curata dintr-o singura miscare toata murdaria adunata o viata intrega in grajdul Augean al propriei vietii, platind cu un singur banut din averea lor adunata necinstit. Se magulesc singuri crezand ca tot felul de minciuni, betii, certuri, omoruri, inselatorii, perfidii si dezmatari imorale pot fi achitate financiar si ca odata platind pentru trecut se pot intoarce sa se balaceasca intr-o noua portie de pacate.

Cat de prosteste este pentru rangurile bisericesti sa-si aleaga fiecare cate un sfant "patron"! Ce caragios sa vezi cum fiecare asemenea sfant primeste cate un anumit sector de activitate si pretinde sa i se faca rugaciuni doar intr-un anume fel: unul este specializat in alinarea durerilor de dinti, altul in usurarea nasterilor, un altul in restituirea lucrurilor furate, in salvarea celor naufragiati, in protejarea animalelor si in multe alte "indeletniciri" sfinte, prea multe sa le pot enumera.

Exista chiar si sfinti cu specializari multiple, in special Maica Domnului, pe care omul de rand a ajuns sa o cinsteasca parca mai mult decat pe Fiul ei, Christos.

Si pentru ce, la urma urmei, se roaga acesti oameni prostuti sfintilor? Ce le cer? Bineinteles ca cer si primesc lucruri prostesti. Priviti frescele cu "izbaviri" care au inceput sa acopere peretii bisericilor, catarandu-se pana si pe bolta tavanelor. Veti vedea oare oameni multumind pentru ca au fost ajutati sa se scape de prostie sau pentru ca au ajuns cu o iota mai intelepti in viata? Niciodata!

Veti vedea in schimb, scene infatisand izbaviri de care te apuca rasul: unul care a fost scapat de la inec, altul care a scapat cu viata din bataia pe care i-a tras-o un dusman, un altul care a fugit cu banii in timp ce tovarasii sai de furt se macelareau unul pe celalalt, iar un altul pentru ca a fost scapat de la spanzuratoare de un astfel de "sfant patron al hotilor", care l-a trimis apoi sa-i usureze de banii pe alti cativa considerati prea impovarati cu avere ...

Cat despre teologi si teologie, cu cat vom spune mai putin, cu atat va fi mai bine, caci aceasta cetoasa si periculoasa tagma este intesata de oameni dintr-o categorie cat se poate de iritabila si agresiva, in stare sa sara imediat la beregata ta, deplin convinsi ca esti vinovat de cel putin sase sute de convingeri "eretice", de care

trebuie sa te pocaiesti. Daca refuzi, se grabesc sa te declare "ratacit" - tactica lor fiind sa-i terorizeze cu tunete si traznete pe toti aceia care nu le sunt pe plac ...

Sfantul apostol Pavel, spun ei, a fost renumit pentru credinta, dar a fost complet gresit cand a proclamat aceasta credinta doar drept "o incredere neclintita in lucrurile nadajduite, o puternica incredintare despre lucrurile care nu se vad." S-ar putea ca Pavel sa fi fost un specialist in ce priveste dragostea, dar el, spun ei, a esuat in incercarea de a o defini si a o delimita cu precizie dialectica in 1 Corinteni 13. In conceptia lor, ucenicii din vechime or fi dat luat ei evlaviosi Cina Domnului, dar nici unul din ei n-a stiut ce inseamna "Terminus a quo" si "Terminus ad quem" in transubstantiere; si nici n-au priceput cum poate fi trupul lui Christos in doua locuri concomitent; sau despre diferentele care exista intre trupul lui Christos din cer, trupul lui de pe cruce, trupul lui din apa sfintita; si nici despre momentul precis cand are loc transubstantierea, in care parte a rugaciunii rostita pentru aceasta, ca "Quantitas Discreta" sau intr-o "stare de flux." Ei sunt siguri ca, intrebati despre astfel de lucruri, apostolii n-ar fi stiut sa raspunda cu exactitatea si subtilitatea la care au ajuns acum discipolii lui Scotus."

Lucrarile lui Wycliffe, Hus si, mai tarziu, Erasmus l-au influentat foarte mult pe un calugar saxon cu numele de ... Martin Luther.

Jan Hus

Despre erezie

In anul 1415, Sinodul de la Constanta l-a condamnat pe John Hus pentru erezie la ardere pe rug. Acest Hus avea insa o alta definitie a "ereziei":

"Exista trei feluri de erezii si anume: apostazia, blasfemia si "simonia" ... Sa stiti ca acestea nu sunt de loc straine una de cealalta, ci se incurajeaza una pe alta. In ceea ce se deosebesc, putem spune ca **apostazia** este o lepadare a Legii lui Dumnezeu, **blasfemia** este o defaimare a credintei divine, iar "**simonia**" este incercarea de a rasturna ordinea divina. Prin aceste trei erezii este atacata intreaga Sfanta Treime.

Apostazia este indreptata impotriva lui Dumnezeu Tatal, care domneste prin legea Sa curata si desavarsita, si care este temelia Bisericii, adunarea celor alesi, Mireasa pregatita pentru Christos.

Blasfemia Il ataca pe Dumnezeu Fiul, Isus Christos, antelepciunea lui Dumnezeu.

"Simonia" se ridica impotriva ordinii stabilite de Dumnezeu Duhul Sfant, care in suprema lui bunatate guverneaza "casa lui Dumnezeu", care este Biserica.

"Simonia", cautand sa rastoarne aceasta ordine divina duhovniceasca din Biserica, tulbura pacea ei ... este un fel de "lepra spirituala", imposibil de scos din suflet fara o minune speciala din partea lui Dumnezeu ... Simonia, asa cum o arata si termenul, este "comertul cu lucrurile sfinte." Cel ce vinde ca si cel ce cumparaq sunt "negustori", asa ca amandoi sunt vinovati de "simonie." (Aluzie clara la obiceiuri catolice)

Luther aprinde scanteia revoltei in Germania

Luther a devenit liderul Reformei in Germania. Timp de cativa ani, el protestase in van condammand faptul ca unii preoti colindau tara si vindeau "indulgente" (certificate de iertare a anumitor pacate) pentru bani care se varsau apoi in vistერიile nesatule ale papalitatii. Luther intuise foarte bine ca o astfel de "iertare" impietrea de fapt inima oamenilor si permanentiza starea lor de pacat.

Posibilitatea cumpararii "indulgentelor" inchidea oamenilor calea spre adevarata pocainta si iertare. Picatura care a facut ca paharul rabdarii lui Luther sa dea pe afara a fost in special activitatea scandaloasa a unui calugar numit Johan Tetzel. Folosind un limbaj foarte vulgar, Tetzel striga cat il tinea gura: "Am indulgente pentru orice pacat. Chiar si daca ati fi necinstit-o pe fecioara Maria, pot sa va vand iertare. Veniti si cumparati!"

Pe data de 31 octombrie 1517, Martin Luther a afisat public pe usa bisericii din Wittenberg cele noua zeci si cinci de teze din care s-a nascut Reforma. Conflictul sau cu Roma fusese declansat.

Atacand problema coruptiei in doctrinele si practica bisericii catolice, Luther a ales sa mearga direct la radacina "problemei": invatatura despre mantuire si despre harul divin.

Luther a refuzat sa ia in considerare "traditia" istorica a teologilor drept cadru de referinta si s-a ancorat neclintit doar in textul Bibliei inspirate de Dumnezeu prin Duhul Sfant. "Sola Scriptura!" ("Doar Biblia!") a devenit deviza tuturor interpretarilor, iar "Sola fide!" ("Doar prin credinta!") a fost proclamat principiu fundamental care duce la adevarata mantuire.

(Se cade sa remarcam contradictiile ireconciliabile dintre traditia apostolica consemnata in Noul Testament si traditia bisericeasca aflata in continua formare. Recent, papa Pius al VI-lea a declarat ca va propune bisericii invatatura ca Maria este "impreuna mantuitoare cu Fiul ei, Isus Christos". ortodoxia insasi avea si ea in liturghie formula: "Prea sfanta nascatoare de Dumnezeu, mantuieste-ne pre noi.")

Prin tezele sale, Luther s-a ridicat categoric impotriva unor institutii sacrosante ale Roman-catolicismului. El a negat faptul ca preotii ar avea privilegii si inezestrari superioare oamenilor de rand. A declarat ca toate juramintele depuse de calugari si calugarite sunt nebiblice si, prin urmare, fara valoare. Dupa parerea lui, ar fi fost mai bine sa fie desfintate toate schiturile si manastirile. A condamnat celibatul fortat impus preotilor, iar din totalul de sapte sacramente sustinute de biserica a declarat ca numai doua, Cina si Botezul, au valabilitate biblica si trebuie practicate. Luther

insusi s-a casatorit si a dus o viata normala.

Flacara Reformei se lateste

Luther a intentionat initial o reformare a bisericii din interiorul ei, dar ideile lui au fost mult prea radicale pentru a nu declansa un conflict deschis cu “ierarhia” bisericii. In 1521, Luther a fost judecat inaintea Dietei Imperiale la Worms si excomunicat. Ce incepuse doar ca o miscare de reforma s-a transformat intr-o fractura care se latea cu trecerea fiecarei zi. Luther a luat bula de excomunicare trimisa de Papa Leo al X-lea si a ars-o pe treptele bisericii din Wittenberg impreuna cu o copie a legii canonice catolice. Indemnat de regele Carol al V-lea sa se dezica de ceea ce spusese, Luther a raspuns ca n-o va face decat atunci cand va fi convins de “marturia Scripturilor.”

Alti eruditi ai vremii au inceput sa i se alature lui Luther si sa lupte impotriva pretentiilor Bisericii Romano-Catolice. Filip Melancthon, coleg cu Luther la Universitatea din Wittenberg a devenit ideologul miscarii reformate din Germania. Johannes Reuchlin din Heidelberg a amplificat capacitatea de exegeza a originalelor Noului Testament prin alcatuirea unor manuale de invatare a limbilor greaca si ebraica. Cunoasterea acestor limbi a ingaduit multor oameni din elita Europei sa citeasca Biblia in forma ei originala.

De la Johannes Tauler din Strasbourg s-a raspandit ideia unei “religii personale a inimii”, care a fost prelucrata de Luther in luminoasa lui doctrina despre “justificarea celui pacatos prin credinta mantuitoare”, nu prin faptele Legii sau prin faptele bune prescrise de biserica. Dorind sa se faca inteles mai usor de populatia Germaniei, Luther s-a apucat serios de lucru si a tradus Biblia in limba germana.

Reformatorii din alte tari si-au adus si ei contributia. Erasmus din Rotterdam a publicat Noul Testament in limba greaca si a raspandit multe din scrierile “parintilor bisericii” din primele trei secole ale erei crestine. Lefevre d'Etapes in Franta si Huldrych Zwingli in Elvetia au raspandit si ei in jur convingeri asemanatoare cu cele raspandite de Luther in Germania.

In Anglia, John Colet a initiat o lucrare de reforma din interiorul bisericii, facand ca biserica Angliei sa se indeparteze din ce in ce mai mult de biserica Romei.

John Calvin a facut Geneva primul oras din lume administrat de reformati, prototip al colectivitatilor Reformate si Presbiteriene de mai tarziu. Luther a deschis calea nu doar o serie de controverse teologice, ci si o cavalcada de miscari reformatoare care au zguduit intreaga Europa. “Reforma” a luat trei directii principale: “lutheranismul”, in Germania, Scandinavia si Europa centrala; “calvinismul”, in Elvetia, Franta, Olanda si Scotia; “anglicanismul”, in Anglia.

Intoarcerea la textul Bibliei si la invataturile Noului Testament despre “libertatea de constiinta” si despre “responsabilitatea individuala in fata justitiei divine” a dat frau liber fortelor sociale tinute pana atunci in robie de autoritatile eclesiastice.

In paralel cu lucrarile de innoire din crestianism s-a produs si “Renasterea”. Reinvatand propria lor valoare in ochii lui Dumnezeu, cetatenii Europei au inceput sa se emancipeze treptat si sa ceara mai multe drepturi si libertati din partea conducatorilor vremii.

“Este imposibil sa tii in robie un popor care cunoaste Biblia”, scria un filosof al secolului XIX si evolutia de dupa traducerea Bibliei in limbile vorbite de popoarele Europei adevesteaza cum nu se poate mai bine acest principiu.

Cum au ajuns reformatorii “protestanti”?

Numele de “protestanti” se trage dintr-o intamplare petrecuta in Dieta de la Speyer. Ierarhii bisericii au hotarat atunci ca miscarea reformata pornita de Luther in Germania trebuie sa fie oprita si ca toti cetatenii tarii trebuie sa se intoarca sub autoritatea bisericii Romei. Minoritatea “lutherana” din Dieta a alcatuit si semnat un protest formal impotriva aceluia edict. Lor li s-a dat pentru prima data in istorie numele de “protestanti.”

Chinurile nasterii au tinut pentru reformatori pana dupa razboiul de 30 de ani prin care Carol al V-lea a incercat sa mentina integritatea Imperiului Romano-Catolic si sa infranga opozitia care se ridicase din partea printilor din Germania si Franta. Prin tratatul de pace semnat la Augsburg in anul 1555, Carol al V-lea a fost obligat sa lase fiecarui “land” (stat) german libertatea de a alege intre Catholicism si Lutheranism. Religia statului era inca impusa de preferintele domnitorului local, dar tratatul a dat libertate populatiei de a se muta pe teritoriile in care functionau principiile crestine dictate de propria lor constiinta.

La inceput, autoritatile catolice nu si-au dat seama de intensitatea Reformei si au crezut-o doar inca una din miscarile sporadice de independenta. Foarte curand insa, Roma s-a vazut neputincioasa. Reforma se raspandea ca un foc de miriste de la o tara la alta. Biserica Catolica a incercat sa o contrabalanseze cu o miscare de reformare din interior. Intre 1545 si 1563, Conciliul de la Trent a lansat cateva edicte prin care se incerca corectarea abuzurilor si revenirea la stravechile doctrine evanghelice. Era insa prea putin si prea tarziu. Impinsa inainte de forte politice si culturale providentiale, Reforma a mers inainte.

Cea mai importanta incercare de contrareforma a fost “Societatea lui Isus”, cunoscuta in istorie sub numele de miscarea “iezuita.” Ea a debutat in 1534 cu Ignatiu de Lojola, un nobil spaniol care, dupa o cariera de soldat, a devenit calugar. Ordinul iezuitilor a fost recunoscut de Papa in anul 1540. O succesiune de papi foarte abili in diplomatie a inlaturat o mare parte din abuzurile care au cauzat declansarea Reformei si i-au micorat efectul in tarile din sudul Europei.

Astazi, miscarea crestina din Europa de vest se afla in divizarea pe care a produs-o inghetarea tulburarilor de la sfarsitul secolului XVI.

Bisericile “fratilor”

Reforma a produs o intoarcere la textul si realitatile Noului Testament. Plini de entuziasm, credinciosii din bisericile reformate au abandonat “conventiile sociale anacronice si pagane” care-i imparteau in clerici si laici, in oameni de vita nobila si oameni din popor. In cautarea unei noi terminologii, au ales iarasi recomandarile facute de Domnul Isus in Matei 23:1-12:

“Atunci Isus, pe cand cuvanta gloatelor si ucenicilor Sai, a zis:
 “Carturarii si Fariseii sed pe scaunul lui Moise. Deci toate lucrurile pe care va spun ei sa le paziti, paziti-le si faceti-le; dar dupa faptele lor sa nu faceti. Caci ei zic, dar nu fac. Ei leaga sarcini grele si cu anevoie de purtat, si le pun pe umerii oamenilor. Astfel, isi fac filacteriile late, isi fac poalele vesmintelor cu ciucuri lungi (vezi si Marcu 12:38 - “carora le place sa umble in haine lungi, si sa le faca lumea plecaciuni in pietete”); umbla dupa locurile dintai la ospete si dupa scaunele dintai in sinagogi; le place sa le faca oamenii plecaciuni prin pietete si sa le zica: “Rabi! Rabi! Voi sa nu va numiti Rabi! Fiindca Unul singur este Invatatorul vostru: Christos, si voi toti sunteti FRATI.” Si “Tata”

(“parinte”) sa nu numiti pe nimeni pe pamant; pentru ca unul singur este Tatal vostru: Acela care este in ceruri. Sa nu va numiti “Dascalii”; caci unul singur este Dascalul vostru: Christosul. Cel mai mare dintre voi sa fie slujitorul vostru. Oricine se va inalta, va fi smerit; si oricine se smereste, va fi inaltat.”

Persecutati si ucisi in masa de biserica catolica majoritara, acesti “frati elvetieni”, “frati moravieni”, etc., n-au putut fi infranti. Venise providential vremea anuntata profetic de Dumnezeu in cartea Apocalipsei 3:7-12; vremea renuntarii la ierarhiile eclesiastice, vremea marilor calatorii misionare, vremea triumfului evanghelic in tarile din nordul Europei si in Lumea Noua a continentului American.

“Ingerul bisericii din Filadelfia (tradus “Iubirea de frati” - filos=iubire, adelfos=frati) scrie-i: “Iata ce zice Cel Sfânt, Cel Adevărat, Cel ce tine cheia lui David, Cel ce deschide si nimeni nu va inchide, Cel ce inchide si nimeni nu va deschide:

“Stiu faptele tale: iata ca ti-am pus inainte o usa deschisa, pe care nimeni n-o poate inchide, caci ai putina putere si ai pazit Cuvantul Meu si n-ai tagaduit Numele Meu. Iata ca iti dau din cei ce sunt in sinagoga Satanei, cari zic ca sunt Iudei si nu sunt, ci mint; iata ca ii voi face sa vina sa se inchine la picioarele tale si sa stie ca te-am iubit. Fiindca ai pazit cuvantul rabdarii Mele, te voi pazi si Eu de ceasul incercarii, care are sa vina peste lumea intreaga, ca sa incerce pe locuitorii pamantului. Eu vin curand. Pastreaza ce ai, ca nimeni sa nu-ti ia cununa. Pe cel ce va birui, il voi face un stalp in templul Dumnezeului Meu, si nu va mai iesi afara din el. Voi scrie pe el Numele Dumnezeului Meu si numele cetatii Dumnezeului Meu, noul Ierusalim, care are sa se pogoare din cer de la Dumnezeuul Meu, si Numele Meu cel nou. Cine are urechi, sa asculte ce zice Biseriilor Duhul”. Apoc. 3:7-13

EVALUARE

Privita retrospectiv, perioada Evului Mediu a demonstrat ca unirea dintre Stat si Biserica s-a dovedit dezastruasa pentru ambele parti. Biserica si clericii au capatat statut preferential si subsidii generoase din partea Statului, dar odata cu ele au aparut si pretentiile Statului ca Biserica sa binecuvinteze toate “aventurile” politice. Statul s-a angajat sa nu promoveze in functii oficiale decat membrii ai Bisericii, dar aceasta a facut ca Biserica sa fie obligata sa accepte in sanul ei oameni cu abilitati politice, dar fara nici un fel de calitati spirituale. Mai mult, Statul si-a asumat sarcina de a extirpa orice invatatura sau miscare decretata de biserica drept pagana sau incorecta. Orice deviatie de la doctrinele oficiale au fost pedepsite cu o cruzime inimaginabila. Dezidentii au fost lichidati fara mila si categorisiti drept

“impotriviitori fata de Christos, dusmani ai adevarului si ai vietii, aliati ai diavolului si partizani ai distrugerii.” (vezi anexa: “Marturii din vremea Reformei”)

“Reforma”, care a fost pe langa o miscare religioasa si una cu caracter economic si politic, a declansat procesul de separare dintre Stat si Biserica. Procesul s-a intins insa pe durata “razboiului de treizeci de ani”, iar in acele lupte au pierit nu mai putin de 15 milioane de oameni. Germaniei i-au trebuit apoi 200 de ani ca sa-si refaca numarul populatiei decimate in luptele fratricide.

Contrareforma declansata de Biserica Romano-Catolica nu a fost atat o lupta a ideilor, cat o campanie de represalii sangeroase. Ostile supuse scaunului papal au masacrat milioane de oameni in sudul Frantei si in alte teritorii plecate pe drumul Reformei. Rusinea acestor masacre a fost recunoscuta prin cererea publica de iertare rostita de Papa Paul in anul 1995. Cum ramane insa cu “infailibilitatea”

papilor care au initiat si binecuvantat aceste crime?

Iata ce a spus Harnack, unul din istoricii Bisericii crestine contemporane, despre fiecare din cele trei mari ramuri ale Bisericii crestine:

“**Biserica Ortodoxa** este crestinismul primitiv plus paginismul grec si oriental.

Biserica Romano-Catolica este crestinismul primitiv plus paginismul grec si roman.

Biserica Protestanta este incercarea de a elibera crestinismul primitiv pur de sub toate formele de paginism.”

EPOCA MODERNA

[Inapoi la Cuprins](#)

Eliberata prin Reforma din chinga Bisericii cu pretentii totalitare de dominatie mondiala, societatea a evoluat rapid spre ceea ce numim azi “civilizatia moderna”. Renasterea a eliberat spiritul uman creator si a propulsat omenirea prin defileul epocii ideologice (Iluminismul) spre epoca tehnologica de astazi. Acest spirit uman eliberat si constient de propria lui valoare individuala inaintea lui Dumnezeu a produs revolutiile democratice prin care s-au inlaturat in mare masura conventiile sociale care-i clasificau pe unii drept “nobili”, iar pe altii drept “oameni din popor”. Sloganul “Fraternite, egalite, liberte” a produs o egalizare a lumii pe criteriul “fratiei in familia universala a copiilor lui Dumnezeu”. Era de fapt, spiritul bisericilor de “frati” (Filadelfia din cartea Apocalipsei), amplificat la dimensiunile intregii societati umane. Sprijinatorii revolutiilor democratice din Germania iesiti in strada pentru marsuri si demonstratii aveau, nu intamplator lozinci de esenta crestina:

“Cand tata Adam ara si mama Eva cosea,
Atunci nobil cine mai era?”

Incepand cu secolul XVII, in Europa au inceput sa se formeze in perimetrul fostului Imperiu Roman state nationale independente. Imparatii si demnitarii locali n-au mai acceptat ca supusii crestini din teritoriu sa fie in acelasi timp subordonati si scaunului papal de la Roma. Prin urmare, ei au incurajat formarea unor “biserici nationale”, in care influenta Romei avea sa fie mult diminuada.

Revolutia renascentista

Umanismul renascentist, dezlantuit concomitent cu miscarea Reformei, a urmarit readucerea omenirii sub imepriul “ratiunii.” Materialismul filosofic propagat de Aristotel a fost readus in arena stiintifica si a dus la aparitia “ateismului stiintific.” In felul acesta, eliberata de sub tutela eclesiastica, “stiinta” s-a dezvoltat pe directii noi, nebanuite pana atunci. Societatea a reintrat in climatul divers dinaintea Evului mediu.

Revolutia din Franta

Una din cele mai importante dezvoltari ideologice din era moderna a fost “Revolutia franceza” (1789-1799). Grupati sub deviza: “Liberte, fraternite, egalite” revolutionarii au cucerit Bastilia, au abolit monarhia Burbonilor, au desfiintat titlurile nobiliare (declarand ca toti oamenii se nasc egali) si au cerut accesul universal prin vot la stabilirea legilor si la rezolvarea problemelor sociale. In incercarea lor idealista de a o rupe cu trecutul mostenit din Evul Mediu, francezii au cautat sa aseze societatea pe principii necrestine. Proclamand Republica Franceza, revolutionarii au redus la maxim drepturile si privilegiile eclesiastice. Prin legile aparute atunci s-au pus bazele separarii dintre Stat si Biserica.

Lepadand public ascendentul bisericii asupra oamenilor, revolutionarii au plimbat simbolic prin oras o procesiune a incaunarii unei autoritati noi, un tron in care “ratiunea” era infatisata sub chipul uneia dintre cele mai frumoase prostituate din Paris. Succesul Revolutiei din Paris a fost de scurta durata. Prin aparitia si ascensiunea fulminanta a lui Napoleon Bonaparte, Franta s-a intors la monarhie.

Revolutiile democratice din Europa

Idealurile revolutionarilor din 1789 nu au fost insa uitate. In anul 1948, o serie de revolte violente in mai toate tarile Europei au urmarit sa realizeze prin forta ceea ce li se refuzase pe cale legala. Revolutiile au fost initiate de membrii clasei de mijloc si ai nobilimii care au cerut instaurarea unor guverne reprezentative constitutionale. Lor li s-au alaturat apoi muncitorii si taranii, porniti sa rastoarne practicile capitaliste care ii saracisera peste masura. Miscarile revolutiilor democratice s-au intins peste Polonia, Danemarca, Germania, Italia, Cehia, Slovacia, Ungaria, Croatia si Romania. In fiecare tara, cetatenii cereau iesirea de sub dominatia imperiilor care le subjugasera. Desi realizările revolutiilor democratice au fost si ele de scurta durata, aceste miscari sociale au influentat foarte mult dezvoltarea ulterioara a istoriei europene, subminand conceptul de monarhie absoluta si semanand germenii din care au rasarit mai tarziu liberalismul si socialismul.

Cel mai mult insa, revolutiile democratice au lovit in existenta bisericii si in caracterul si calitatea influentei ei asupra societatii. Negarea monarhiilor absolute a insemnat ca societatea a refuzat sa mai creada ca Dumnezeu se implica personal in afacerile oamenilor si ca El "ii ridica si ii coboara" pe imparati. Votul universal si guvernele reprezentative au inlocuit in societate dictatul "conciliilor eclesiastice." Revolutiile democratice au proclamat instaurarea Republicilor, a caror functionare presupunea o clara delimitare si separare intre Biserica si Stat.

Utopia umanismului luciferic

In planul ideilor, intrarea in epoca moderna a fost marcata de un reviriment al conceptului de "independenta" fata de divinitate. Omul a fost proclamat de filosofie drept "masura tuturor lucrurilor", iar societatea, ca intreg, a fost "secularizata". ("Secular" = care apartine lumii de acum, caracteristic lucrurilor nespirtuale, fara caracter sfant; lumesc; fara element religios. "Secularism" = tendinta de a analiza si rezolva problemele societatii fara a lua in considerare factorul religios, divin). In planul realizarilor materiale, avntul stiintei si tehnologiei a creat un progres remarcabil. Secolul XIX poate fi considerat, "secolul iluziilor". Omenirea s-a apucat sa construiasca prin propriile ei puteri o societate fara probleme si fara suferinte. Progresul extraordinar al stiintei si tehnologiei i-a facut pe multi sa creada ca vor putea readuce "raiul pe pamant." Aportul adus de aplicarea energiei electrice si a energiei aburilor a fost imens. Au aparut fabrici si uzine. A crescut populatia oraselor. A inceput mecanizarea agriculturii. Medicina a produs medicamente cu rezultate spectaculoase in eradicarea unor molime si boli socotite pana atunci "pedepse divine."

In dorinta incapatanata de a separa lumea de "providenta divina", o "teorie" cu fundal intuitiv, dar fara un suport stiintific demonstrat, a fost preluata de la savantul englez Darwin si aplicata tuturor transformarilor filosofice si sociale din istorie. Ea poarta numele de "evolutionism" si presupune existenta unui univers mecanicist, in care lucrurile se intampla "din necesitate", nu din cauza unui Creator supranatural. Aceasta teorie a fost si mai este inca, ilustrarea pornirii "luciferice" de eliminare a lui Dumnezeu din istorie si de a "realiza" progresul fara El.

Privita in perspectiva istoriei, epoca moderna reia la scara planetara incercarea celor care au lucrat la inaltarea turnului Babel (Gen. 6). Nu intamplator, cartea Apocalipsei descrie conflictul final din apusul civilizatiei ca pe o infruntare intre Dumnezeu si "Babilonul cel Mare" (Apoc. 18).

Postmilenismul

Reflectand filosofia optimismului la moda, o fractiune a bisericii crestine a lansat sloganul unei “imparatii a lui Dumnezeu realizate prin eforturi omenesti”. Numita si post-milenism, aceasta concepie sustine ca Biserica este chemata sa realizeze “increstinarea lumii”, ca o conditie a revenirii lui Christos. Una din putinele consecinte pozitive ale “entuziasmului postmilenist” a fost ca, in secolele XIX si XX, toate confesiunile religioase si-au intetit eforturile misionare. Europa si America si-au trimis emisarii sa converteasca neamurile planetei la credinta crestina.

Marea deziluzie

Fara a putea analiza prezentul de la inaltimea unei detasari istorice, putem spune ca declansarea primului razboi mondial si apoi dezastrele cauzate de cel de al doilea au spulberat definitiv increderea in capacitatea omului de a instaura “raiul” pe pamant fara aportul dumnezeirii. Deziluzionata si fracturata de iluziile “iluminismului” si ale “comunismului”, omenirea este astazi mai flamanda spiritual si mai dezorientata ca oricand. Biserica crestina este chemata sa umple golul lasat de prabusirea sistemelor “umaniste.” Daca ea nu o va face, omenirea se va prabusi inapoi in mreaja paganismului oriental idolatru. Semnele unei astfel de eventualitati sunt deja prezente printre noi. Multimea de curente spiritualiste grupate sub numirea de “New Age” nauceste mii si mii de oameni din toate tarile.

Evolutii paralele

In tumultul prefacerilor sociale, diferitele ramuri ale “crestinatatii” au evoluat pe cai paralele. Lumea crestina este impartita astazi in catholicism, protestantism si ortodoxie. Intr-un anumit fel, aceste ramuri au caracteristice comune. Din anumite puncte de vedere inasa, ele se deosebesc si in invatatura si in manifestare.

“Potrivit unei scheme arbitrare, folosita de teologul rus convertit la catholicism, Vladimir Soloviev (1853-1900), spiritul Ortodoxiei este influentat de teologia ioanica (scrierile apostolului Ioan), in timp ce catholicismul reproduce influenta petrina (scrierile apostolului Petru), iar Protestantismul poarta caracterul paulin (scrierile apostolului Pavel)” (Ion Bria, Dictionar de teologie ortodoxa, Ortodoxie, pag. 277).

Cele trei fracturi ale bisericii crestine din secolul XVI au pasit si evoluat in epoca moderna in paralel, dar cu manifestari caracteristice. Sa le luam pe rand:

Catholicismul modern

Roman catholicismul a pasit in epoca moderna cu o atitudine defensiva, incercand sa stavileasca atacurile reformatilor. Preocuparea de capatai a fost consolidarea credintei catolice, purificarea ei de abuzurile din trecut si incercarea de a recastiga teritoriile intrate sub influenta Reformei Protestante.

Cel mai important eveniment din viata bisericii catolice, in trecerea aceasta spre epoca moderna, a fost Conciliul de la Trent (1545-1563). Desi tinut in secolul XVI, Conciliul avea sa fie “temelia” pe care s-a incercat “reconstruirea” identitatii catolice. Batalia cea mare s-a dat in problema “autoritatii.” Fractiuni ale bisericii catolice s-au desprins de doctrina traditionala si au sustinut ca autoritatea asupra bisericilor nationale trebuie sa fie investita in liderii locali. Dupa marasmul revolutiei franceze, majoritatea catolicilor s-au intors inasa la doctrina traditionala, iar la Conciliul Vatican I, Biserica a promulgat dogma “infailibilitatii papale.” Cu toate ca nu toti cei prezenti au fost de acord, opozitia minoritatii a fost

neputincioasa. Roma s-a reasezat astfel in varful piramidei catolice.

Ca un scurt comentariu, trebuie sa spunem raspicat ca si “infaibilitatea papala” (doctrina catolica) si “infaibilitatea Bisericii” (doctrina ortodoxa) sunt imposibil de sustinut in virtutea dovezilor istorice. Iata un citat care subliniaza ca cele doua “infaibilitati” sunt nu numai incompatibile, ci chiar ... inexistente:

“In ajunul incheierii conciliului Vatican II, la 7 Decembrie 1965, papa Paul al V-lea, in catedrala Sfantul Petru de la Roma, si patriarhul Atenagoras, in catedrala patriarhala din Istambul, ridica in acelasi timp anatema care dura intre cele doua Biserici de noua secole. Cei doi sefi de Biserici isi dau seama totusi ca “acest gest de dreptate si de iertare reciproca nu este suficient pentru a pune capat diferentelor, cele vechi si cele mai recente, dintre Biserica Romano Catolica si Biserica Ortodoxa” (Ion Bria, Dictionar de Teologie Ortodoxa, Schisma, pag. 349).

Este evident ca orice “revocare” a unui act bisericesc dovedeste fragilitatea doctrinei “infaibilitatii”!

Aceasta este si cauza pentru care "cererea de iertare" papala din inceputul acestui nou mileniu a fost atat de controversata si doar partial acceptata de teologii catolici.

Astazi, catolicismul mondial trece printr-o faza de “prefaceri ecumenice.” Din dorinta de a incorpora cat mai mult din populatia lumii in randurile membrilor ei, Biserica Catolica face enorme compromisuri de crez si practica. In multe tari cu biserici catolice din America de Sud sau din Africa, Cina Domnului (mesa) este practicata in paralel cu stravechi practici pagane locale.

Ortodoxia Rasariteana

Odata cu caderea Constantinopolului in mana turcilor (1453), Biserica Catolica Ortodoxa a intrat intr-o etapa de stagnare. Teologia Rasariteana si-a continuat astfel declinul inceput inca pe vremea Evului Mediu. Din cauza starii deplorabile in care se aflau scolile teologice din Grecia si Asia Mica, liderii miscarii crestine din Rasarit au plecat sa studieze la scolile din Europa apuseana. In felul acesta, unele din controversele care au marcat viata eclesiastica apuseana si-au facut simtita prezenta si in Biserica Rasariteana.

In 1724, o mare parte din patriarhatul din Antiohia s-a pus sub autoritatea Romei. Urmarea a fost ca in secolul XVIII s-au accentuat sentimentele anti romano-catolice. In 1755, patriarhii Constantinopolului, Alexandriei si Ierusalimului au decretat ca “botezul latin” nu are nici o valabilitate si ca toti convertiti la ortodoxie trebuie sa fie rebotezati. Aceast decret a stat in picioare pana la sfarsitul secolului XIX, desi nu a fost pus niciodata in aplicare de biserica Rusa. De altfel, apele tulburi din teologia ortodoxa au stagnat peste tot in Rasarit, cu exceptia Rusiei, unde teologi ca Alexei Khomiakov (1804-1880) si Filaret Drozdov (1782-1867) au produs opere de seama.

Ambele biserici istorice, si cea Apuseana si cea Rasariteana, patroneaza astazi un compromis social. Acceptand intrarea in biserica prin botezul aplicat copiilor imediat dupa nastere, catolicismul si ortodoxia au pretentii de biserici “majoritare” sau chiar de biserici “nationale.”

Sunt insa populatiile acestor tari intr-adevar “crestine”? Recensamintele periodice declara ca da (intre 70 % si 95% din populatie declarandu-se catolici sau ortodocsi). Realitatea este insa cu totul alta. Numai intre 4% si 10% dintre acesti pretinsi

crestini frecventeaza in mod regulat serviciile de inchinaciune ale bisericilor. Diferenta dintre “crestinii nominali” si “crestinii practicanti” este scandalos de mare si ea dovedeste ca majoritatea “crestina” provine dintr-o societate “secularizata”, care traieste iluzia unei mosteniri crestine.

Protestantismul

Ceea ce caracterizeaza protestantismul modern este o miscare de continua fragmentare, nascuta din dorinta evadarii din capcana formalismului institutionalizat si din tendinta unei eterne intoarceri la simplitatea si spiritualitatea bisericii primare. Au aparut astfel nume de denominatii noi: ~ua\arii, pietistii, pentecostalii, crestinii dupa evanghelie, metodistii, nazarinenii, adventistii, [esle]enii, charismaticii, etc.

Pentecostalii

Avand unele antecedente in crestinismul istoric, pentecostalii au aparut formal in istorie relativ recent. Locul si data aparitiei lor sunt: Miscarea de trezire spirituala din strada Azusa, Los Angeles, California, 1906. Liderii crestini prezenti la acea intrunire s-au intors de acolo “botezati in Duhul” si au generalizat acest gen de experienta spirituala si in bisericile lor. Astfel de biserici “pline de Duhul Sfânt” s-au infratit pentru a forma apoi denominatii pentecostale (termenul provine de la “pentecostos”, “cincizeci” in limba greaca si anunta o identificare cu experienta celor de la Cincizecime din cartea Faptele Apostolilor).

Membrii bisericilor pentecostale imbratiseaza toate articolele de cre-dinta ale bisericilor evanghelice, dar le imbraca intr-o coloratura specifica, ancorandu-le in lucrarea si puterea prezentei Duhului Sfânt in viata de fiecare zi a bisericii.

Am putea spune ca, in timp ce Protestantismul a aparut ca un raspuns dat la instrainarea Bisericii de persoana si invatatura Fiului lui Dumnezeu, miscarea pentecostala a aparut ca un alt raspuns dat, de data aceasta, la instrainarea sau neglijarea invataturii despre importanta prezentei si puterii Duhului Sfânt in viata crestina. Din aceasta perspectiva istorica, catolicismul si ortodoxia sunt “teocentrice” (ancorate in inchinarea catre Dumnezeu Tatal), bisericile protestante si neoprotestante clasice sunt “Christocentrice” (ancorate in lucrarea mantuitoare a lui Christos), iar miscarea pentecostala, cu transformarea ei in miscarea “carismatica moderna” este “pneumatocentrica” (ancorata in prezenta si lucrarea Duhului Sfânt). Nu se poate nega faptul ca, departe de a fi o noutate teologica, miscarea pentecostala, a produs o revenire la “crestinismul inimii”, la trairea unei relatii personale entuziaste cu Christos si la abandonarea “priceperii si abilitatilor eclesiastice sau intelectuale, in favoarea abandonarii in calauzirea “ungerii” despre care vorbeau in Noul Testament apostolii.

Teologia pentecostala a insemnat o intoarcere la exegeza unor texte mult prea neglijate de-a lungul istoriei, mai toate amintind de “darurile Duhului”, de “calauzirea Duhului”, de “semnele apostoliei”, de “vindecari provocate de interventia divina” sau de “descoperiri cu un puternic accent profetic.

Scapata din chingile teologiei “scolastice”, miscarea pentecostala si-a aratat foarte curand toate plusurile si minusurile ei. Pe de o parte, oriunde a ajuns, miscarea a insemnat o reimprospatare a vietii personale a credinciosilor si o dinamizare a vietii de inchinaciune, iar pe de alta parte, elanul adoptarii “semnelor” necenzurat de maturitatea unei exegeze sanatoase a dus la tot felul de excese pagubitoare, la aparitia “sarlatanilor duhovnicesti” si la o aparent necurmata faramitare a bisericilor. Fara sa luam in seama multitudinea de numiri sub care exista miscarea

“pentecostala” putem spune ca ea este cea mai rapid crescatoare ramura a crestinismului contemporan.

Miscarea pentecostala si-a depasit acum varsta adolescentei si, calauzita de aparitia unor lideri maturi si stabili, isi da din plin aportul la pregatirea crestinilor pentru apropiata lor intalnire cu Mirele. Escatologia pentecostala graviteaza, cum era si firesc, in jurul devizei: “Si Duhul si Mireasa zic: “Vino!” Si cine aude sa zica: “Vino!” (Apoc. 22:17).

Ce a mai ramas din "unitatea" Bisericii?

Una din criticile vehemente aduse miscarii "protestante" si "miscarii evanghelice" este ca a produs "fracturarea" trupului lui Christos. Oare asa sa fie?

Privita sub numirile ei istorice, biserica a fost mai intai "crestina", apoi "catolica", apoi "ortodoxa", apoi "protestanta" si mai de curand "evangelica." Ce a insemnat aceasta succesiune de numiri?

In primele trei veacuri, crestinismul s-a aflat in faza sa "expansionista", credincios misiunii de a ajunge "pana la marginile pamantului." Sub influenta lucrarii apostolilor si inca sub extraordinarul impuls dat de pogorarea Duhului Sfânt, crestinismul a trecut, insangerat si persecutat, toate granitele civilizatiei de atunci si a devenit o "forta" demna de luat in seama de cei care faceau calcule politice. Raspandit prin activitatea milioanei de anonimi, avansand cu viteza deplasarii personale ("per pedes apostolorum"), crestinismul a fost raspandit de "martori", care nu de putine ori au fost gata sa devina "martiri" in confruntarea cu Statul si cu puternicii zilei.

Luat sub protectia imperiala de Constantin, acest "crestinism" a devenit "catolic" (universal, general), ravnind sa-i aduca in sanul Bisericii pe toti locuitorii pamantului. Pentru realizarea acestui deziderat, Biserica "catolica" nu a ezitat sa foloseasca forta de constrangere pusa la dispozitie de alianta cu "imperiu" politic.

Cand Imperiul Roman s-a scindat in cele doua ramuri, Apuseana si Rasariteana, cezarul de la Constantinopol a creat o Biserica nedependenta de scaunul papal de la Roma. Adunati in sinoade convocate "la comanda" de imparatii Bizantului, episcopii au gasit "nod in papura" in teologia Bisericii Catolice, au "afurisit"-o (excomunicat-o) si s-au autoproclamat pastratorii "dreptei credinte". S-a nascut astfel, dintr-un fel de decret politic, "Biserica Catolica Ortodoxa Rasariteana." Antagonismul dintre cele doua ramuri ale bisericii "catolice" dainuieste si astazi. Nu se poate spune deci ca "protestantii" au inceput "sfasierea trupului lui Christos."

Prin Reforma, Luther n-a urmarit sa formeze o alta biserica, ci doar sa o reformeze, din interior, pe cea existenta. Biserica Protestanta s-a nascut doar din reactia violenta a Romei. Ea i-a impins afara pe cei ce cereau Reforma. Treizeci de ani de razboaie necurmute, uriase dislocari si migratii umane si milioane de morti dovedesc cu prisosinta ca "protestantii" s-au nascut doar din "intoleranta" Romei fata de unii din cei mai spirituali fii ai ei.

Eliberat din chinga "tradițiilor" si "ritualismului" religios, crestinismul a redescoperit Biblia si a devenit "evangelic." Autoritatea eclesiastica a fost inlocuita cu "autoritatea Scripturii." S-a revenit astfel la vremea "crestinismului incipient", cu biserici autonome, traind intr-o totala separare de puterea politica.

Odata cu Reforma au fost declansate energiile spiritului uman independent, tinute in lanturi de "opresiunea" inchizitiei atata amar de vreme. Scapata de sub

constrangerea Statului pseudocrestin, societatea a produs miscari de gandire "alternative" crestinismului. Prin renastere si iluminism s-a instaurat epoca "rationalismului umanist." El a produs apoi "materialismul" si, o data cu el, progresul extraordinar al tuturor indeletnicirilor legate de "materie." Omenirea s-a "tehnologizat" si se grabeste sa se "supratehnologizeze."

Spiritul critic analist a invadat lumea Bisericii si a produs valuri de "liberalism", in care scepticismul general a erodat increderea in Biblie si in trairile "spirituale."

Omenirea a trait pentru o vreme iluzia posibilitatii de a aduce prin "stiinta", fara ajutorul lui Dumnezeu, "raiul pe pamant." Au urmat insa dezaastroasele razboaie mondiale, spulberarea oricaror increderi in "bunatatea imanenta" a omului si, incet, incet, oamenii au inceput sa caute iar ajutorul de "dincolo de sfera propriilor lor puteri."

Astazi, ezitand sa se reintoarca la "crestinismul istoric" si la obsesivul "stat crestin" sau "natiune crestina", oamenii au cautat sa patrunda in realitatile spirituale individual, pe calea unor religii orientale exotice sau pe mai "tehnologizata" alternativa a "extraterestrilor." In plina epoca moderna, asistam la renasterea "paganismului antic".

Mai este oare posibila o "unire" a tuturor bisericilor pentru a reface unitatea "catolica" dupa care ofteaza unii? Spre un asemenea tel se indreapta toate miscarile "ecumenice" contemporane. Altii se intreaba insa mai serios si mai profund: "Ce a mai ramas din dorinta exprimata de Domnul Isus in Ioan 17, cand a cerut Tatalui ca urmasii Sai sa fie "una" dupa cum Tatal si Fiul sunt "una"? A fost ascultata aceasta rugaciune? In caz ca raspunsul este afirmativ (si nu vad cum ar putea cineva spune ca Tatal nu l-a ascultat pe Domnul Isus!) ce fel de unitate este caracteristica Bisericii?

Avem la dispozitie cateva alternative: unitatea organizatoric-institutionala, unitatea organica, unitatea spirituala, unitatea escatologica. Sa le luam pe rand:

1. Unitatea organizatorica-institutionala.

Oricat ar parea de neobisnuit, eu cred cu tarie ca Dumnezeu n-a vrut ca Biserica sa fie "catolica", un fel de imparatie terestra a tuturor crestinilor. In spiritul acestei opinii citez continutul tuturor cartilor Noului Testament. Ele ne vorbesc despre o convietuire terestra perpetua intre "bine" si "rau", intre "grau" si "neghina", intre fiii lui Dumnezeu si fiii Diavolului, intre fiii luminii si fiii intunerecului. Ultimul capitol al Apocalipsei decreteaza profetic: "Cine este nedrept, sa fie nedrept si mai departe; cine este intinat, sa se intineze si mai departe; cine este fara prihana sa traiasca si mai departe fara prihana. Si cine este sfant, sa se sfinteasca si mai departe!" (Apoc. 22:11).

Intr-o alta rostire escatologica, trecuta cu vederea de multi, profetul Daniel proclama:

"Este hotarat ca razboiul va tinea pana la vremea sfarsitului si impreuna cu el si pustiirile" (Daniel 9:26).

Dumnezeu nu a intentionat sa lase pe seama oamenilor "asezarea imparatiei" ("Nu este treaba voastra sa stiti cand ... - Fapte 1:7; "Imparatia Mea nu este din lumea aceasta" - Ioan 18:36). Parerea mea este ca daca biserica de astazi ar reusi sa-i adune, prin "ecumenism", pe toti crestinii intr-o singura "organizatie", ea s-ar imbata imediat de putere si s-ar amesteca iarasi in treburile politice ale societatii.

Doamne, fereste!

Biserica a fost confundata adesea cu Israelul (vezi numirea de "noul Israel") si a incercat sa imbrace zadarnic destinul si prerogativele acestui popor terestru. Dumnezeu are insa planuri diferite cu Israelul si cu Biserica. Desi amandoua au roluri principale in economia "cunostintei mantuitoare despre Dumnezeu", Israelul si Biserica au caracteristici si misiuni diferite (de aceea nici nu au putut actiona "concomitent" in economia divina). Israelul are un destin terestru, cu o tara aflata intre granite bine precizate, cu o capitala identificata sub numele de Ierusalim, cu un sistem propriu de guvernare, cu un sistem de taxare corespunzator, cu dusmani si aliati politici. Prin contrast, Biserica este compusa din oameni "din toate neamurile", cu cetatenie "in ceruri", in asteptarea unui Ierusalim ceresc si cu o nadejde nestramutata in stramutarea extraterestra, pentru a intra in odaia de nunta a Mirelui, Isus Christos. Caracterul acesta de "intersectie" intre temporal si etern, intre lumea de acum si lumea viitoare, intre loialitatea fata de "cezarul" terestru si credinciosia fata de Capul suprem asezat la dreapta Maririi pe tronul ceresc, face din Biserica o entitate cu o existenta unica in istoria lumii. "Straini si calatori" pe pamant, membrii ei sunt destinati, nu sa conduca treburile societatii, ci sa fie "prigoniti si urati" de oamenii din lume, asemenea "Invatatorului" lor (Ioan 15:18-27). Nimic nu este mai strain de invatatura Noului Testament decat ideia unui Stat "crestin" sau a unei societati mondiale "crestine". O "unitate" conceputa pe aceste coordonate a fost o aberatie istorica si o epoca a compromisurilor si decadentei spirituale.

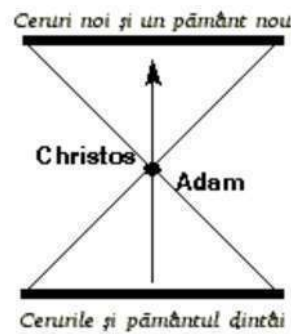
2. Unitatea organica.

Un organism este compus dintr-un ansamblu de "organe" ce contribuie fiecare in parte la sanatatea si bunul mers al intregului. Noi suntem obisnuiti sa vedem relatiile noastre cu Dumnezeu si cu Christos mai mult in mod individual, adica numai in ce ne priveste pe noi personal. Exista insa o alta realitate, in care Dumnezeu se gandeste la noi mai mult in colectiv, ne vede ca pe o unitate compusa si complexa: trupul lui Christos. Din pacate suntem de multe ori prea individualisti si prea oportunisti, vrem sa se invarta totul in jurul nostru si intrebam ingrijorati: "Care este avantajul nostru?" Insa Dumnezeu ne vede colectiv, El ne vede ca plinatatea slavita a lui Christos, prin care El va implini odata totul. Este absolut esential sa putem vedea fiecare aceasta perspectiva a lui "noi", a ansamblului in care traiesc organic toti copiii lui Dumnezeu. Privita din acest punct de vedere, Biserica lui Christos exista astazi in toate bisericile "locale", oricare le-ar fi numele lor denominational. Pentru a intelege mai bine, este instructiv sa comparam istoria formarii primei creatii cu cea de a doua, cea veche cu cea noua, spre a arata legatura celei din urma cu "trupul lui Christos."

Prima creatie a inceput prin crearea cerurilor si a pamantului. Ele impreuna (cerurile si pamantul) au constituit partial marea si intinsa baza (scena) pe care s-au desfasurat evenimentele ulterioare. Prin crearea lui Adam si a Evei, Dumnezeu a incheiat prima creatie. Textul Bibliei ne spune ca, dupa ce a terminat de lucrat "Dumnezeu S-a odihnit de toata lucrarea Sa" (Gen. 2:3).

Cea de a doua creatie nu incepe cu ceruri noi si cu un pamant nou. Acestea nu mai constituie baza pentru urmatoarele evenimente ale creatiei. Mai bine zis, creatia noua incepe in ordinea inversa. Ea incepe cu Omul Isus Christos (1 Tim. 2:5). Acesta este al doilea Om, Omul din cer si ultimul Adam (1 Cor. 15:45,47). El este piatra din capul unghiului aleasa pentru creatia cea noua (Isa. 28:16; 1 Petru 2:7). In El se continua noua creatie. Pentru inceput se spune: "... daca este cineva in Christos, este o faptura noua" (2 Cor. 5:17). Orice om care Ii apartine lui Christos, devine o creatie ("zidire" - ctisis) noua. Aceasta isi gaseste deci prima ei forma in

"trupul spiritual al lui Christos", in Biserica, intr-un Om nou (Efes. 2:15). Apoi, ea se extinde in toata natura inconjuratoare, care asteapta cu o dorinta infocata descoperirea fiilor lui Dumnezeu (Rom. 8:19-22). Aceasta creatie se va incheia prin realizarea unui cer nou si a unui pamant nou. Dupa aceea, Dumnezeu se va odihni iarasi, de data aceasta "impreuna cu oamenii."

In desenul de mai sus, vedem cele doua triunghiuri asezate unul peste celalalt. Pe partea mai lata a triunghiului de jos avem baza extinsa a cerurilor si a pamantului primei creatii. Partea lata a triunghiului de sus ne prezinta extinderea noului cer si a pamantului nou din creatia cea noua. Punctul central si de contact al celor doua triunghiuri este Christos, intrupat in chipul celui dintai Adam. Imaginea ne prezinta o dezvoltare diametral opusa si confluenta a celor doua creatii, veche si noua, care se intalnesc "in Christos." Cea veche culmineaza prin crearea lui Adam, cea noua incepe cu Christos, ultimul Adam. La formarea creatiei noi, "trupul lui Christos" va fi Organismul ceresc-pamantesc, care, respins de creatia veche, o va zgudui din temelii si va deveni "unealta" oricarei innoiri, conform lui Apoc. 2:15: "Iata ca Eu fac toate lucrurile noi!" (Fritz Binde, Desavarsirea trupului lui Christos).

Unitatea organica este o realitate spirituala nevazuta, restransa la "Biserica adevarata" care va fi Mireasa Mielului. In planul "crestinismului social" vizibil inasa, ezitam sa spunem ca biserica are o unitate organica deoarece intre diferitele biserici denominationale nu exista prea multe forme de colaborare sau intr-ajutorare reciproca.

3. Unitatea spirituala.

Este evident ca, destinati sa traiasca "in lume", fara a fi inasa "din lume", raspanditi printre toate natiunile pamantului, crestinii vorbesc despre o unitate la nivelul unei traiiri mai adanci decat trairea sociala, unitatea spirituala. Ea este conditia si circumstanta in care putem vorbi si despre unitatea "vizibila" a bisericii locale. Aceasta unitate este exprimata in Noul Testament prin expresia: "Este un singur trup, un singur Duh, dupa cum si voi ati fost chemati la o singura nadejde a chemarii voastre. Este un singur Domn, o singura credinta, un singur botez" (Efes. 4:4-5).

Unitatea Bisericii este ilustrata in multe feluri: ca aceea existenta intre un sot si o sotie, ca aceea prezenta intre pietrele unei cladiri "duhovnicesti", ca aceea dintre mladite si vita de vie. Este vorba de o unitate "functionala" in planul existentei spirituale.

Apostolul Pavel vede unitatea externa manifestata in biserica locala ca o umare fireasca a unirii pe care fiecare crestin o are cu Christos. El vede aceasta unitate, nu ca pe ceva de dorit sau de realizat, ci ca pe ceva deja in existenta, ce trebuie primit prin credinta si pastrat printr-o viata de ascultare:

"Va sfatuiesc dar eu, cel intemnitat pentru Domnul, sa va purtati intr-un chip vrednic de chemarea pe care ati primit-o, cu toata smerenia si blandetea, cu indelunga rabdare; ingaduiti-va unii pe altii in dragoste, si cautati SQ PQSTRAYI unirea Duhului, prin legatura pacii" (Efes. 4:1-3).

Biserica traieste in aceasta unitate "a Spiritului" despre care apostolul Pavel vorbeste atat de frumos in 1 Corinteni 12.

4. Unitatea escatologica.

Chiar si cel mai inflacarat sustinator al Bisericii trebuie sa recunoasca faptul ca Biserica crestina, asa cum am urmarit-o de-a lungul secolelor si asa cum se manifesta ea astazi, nu reprezinta un exemplu ideal de "unitate." Nici macar biserica locala, restransa in perimetrul aceleiasi experiente sociale si avantajata de atatea lucruri comune pe care le au membrii ei, nu poate fi o pilda de "desavarsita unitate", ca aceea despre care vorbea Domnul Isus in capitolul 17 al Evangheliei lui Ioan: "Eu le-am dat slava, pe care Mi-ai dat-o Tu, pentru ca ei sa fie una in noi, cum si noi suntem una. Eu in ei si Tu in Mine; pentru ca ei sa fie in chip desavarsit una."

Cand a rostit aceste cuvinte, Domnul Isus era inca pe pamant si-I cerea Tatalui sa fie dus in slava: "Wi acum, Tata, proslaveste-Ma la Tine insuti cu slava, pe care o aveam la Tine, inainte de a fi lumea" (Ioan 17:5).

Conceptul de unitate a Bisericii trebuie legat de aceasta asteptare escatologica a clipei in care toate nedesavarsirile vor fi imbracate in slava viitoare. Toti aceia care sunt acum una cu Christos, Mirele lor, vor fi una in mireasa care va intra cu El in odaia de nunta.

"Pentru ca noi suntem madulare din madularele Lui, carne din carnea Lui si os din oasele Lui. De aceea "va lasa omul pe tatal sa si pe mama-sa si se va lipi de nevasta-sa, si cei doi vor fi un singur trup." Taina aceasta este mare - vorbesc despre Christos si despre Biserica" (Efes. 5:30-32).

Dincolo de multele si dureroasele conflicte care exista in bisericile crestine de astazi, "unitatea aceasta escatologica" poate fi gustata oriunde se intalnesc credinciosi maturi si plini de spiritualitate:

"Si El a dat pe unii apostoli; pe altii prooroci ... pentru desavarsirea sfintilor, ... , pentru zidirea trupului lui Christos, pana vom ajunge toti la UNIREA credintei si a cunostintei Fiului lui Dumnezeu, la starea de om mare, la inaltimea staturii plinatatii lui Christos; ca sa nu mai fim copii, plutind incoace si incolo, purtati de orice vant de invatatura, prin viclenia oamenilor si prin siretenia lor in mijloacele de amagire, ci credinciosi adevarului, in dragoste, sa crestem in toate privintele, ca sa ajungem la Cel ce este Capul, Christos" (Efes. 4:11-15).

O astfel de traire spirituala a unitatii crestine poate fi gustata de fiecare crestin, indiferent de numirea bisericii lui locale. Ea trece peste orice bariere temporare ale denominatiilor din crestinismul actual.

Era "post-crestina"?

Cei din Europa anilor 1950 s-au grabit sa proclame intrarea societatii contemporane intr-o epoca "post crestina." Pentru nereusita revenire la "pre-crestinism" din timpul "renasterii", paradoxal, oamenii au dat vina tot pe biserica. Nedorind sa se intoarca la realitatile Evului Mediu, oamenii din societatea moderna stau in cumpana. Ce-i de facut? Ce a mai ramas neexplorat si neexperimentat?

In vidul ideologic produs de atatea deziluzii, oamenii au inceput sa creada in bazaconii "extraterestre", in solutii de unificare spirituala cu universul propuse de religiile orientale si in alternative inca neexplorate.

In plin veac al revolutiilor tehnologice, traim, paradoxal, o intoarcere la fundamentalismul religios al islamului si al altor religii. Ele refuza progresul steril adus de "civilizatiile crestine." In Anglia moderna, scade numarul bisericilor, dar creste numarul moscheilor!

Intram oare cu adevarat intr-o civilizatie "post crestina"? Cuvintele acestei intrebari par un ecou al unei intrebari retorice pusa de Domnul Isus: "Dar cand va veni Fiul omului, va gasi El credinta pe pamant?" (Luca 18:8).

Nadejdea si optimismul nostru pentru viitorul crestinismului nu se sprijina nici pe "realizarile" crestine din istorie si nici pe "calitatea" liderilor crestini de astazi. Certitudinea ca acest crestinism va dainui pana la sfarsit, oferind pana la capat o usa de mantuire si de iesire de sub mania lui Dumnezeu se reazama pe considerente mult mai stabile.

Insemnatatea Bisericii locale

“Cea mai inalta expresie a voiei lui Dumnezeu in dispensatia actuala este Biserica. Pentru a fi in intregime biblica, orice activitate religioasa trebuie sa fie integrata si subordonata Bisericii. Trebuie sa spunem foarte clar si raspicat ca orice slujba adusa lui Dumnezeu in vremea de acum trebuie sa izvorasca si sa se desfasoare in cadrul sfant al adunarii copiilor lui Dumnezeu. Scolii teologice, societati de tractate, organizatii misionare, societati de binefacere, edituri crestine, si orice alte grupari aflate intr-o forma sau alta de slujire crestina trebuie sa se autoexamineze cu toata evlavie si cu toata responsabilitatea stiind ca lucrarile lor nu pot avea nici un fel de semnificatie spirituala atata timp cat ele raman in afara Bisericilor locale.” (John Mac Arthur Jr.)

In terminologia Scripturii, Biserica este: “locul unde locuieste Dumnezeu, prin Duhul” - cel mai important organism aflat in existenta sub soare. Ea nu este numai una din institutiile umane pozitive din societate, alaturi de familie, stat, scolii, - ci, dintre toate, ea este cea mai de seama si mai coplesitoare in importanta. Biserica locala este un bastion al lui Dumnezeu intr-o lume “care zace in cel rau”, “ambasada lui Dumnezeu” intr-un pamant strain, “avanpostul” invaziei imparatiei luminii intr-o tara a intunericului, o “avanpremiera” a ceea ce va fi si “o taina” pe care cei din lume nu o pot intelege.

Cei aflati in Biserica sunt singurii “extraterestii” aflati pe planeta noastra, oameni cu o dubla apartenenta, una exterioara la neamul creat de Dumnezeu prin Adam si o a doua, interioara, la un neam nou, “dintr-o alta creatie” (2 Corinteni 5:17), inceputa cu “cel de al doilea Adam”, Isus Christos (1 Corinteni 15:45-49).

Cinicul batjocoritor ne va intreba repede “despre care biserica in particular vorbim, stiind ca exista multe “biserici” si nenumarate “denominatii”, si ca din aceasta cauza este aproape imposibil sa stii care este “Biserica cea adevarata, daca, bineinteles, asa ceva exista.” Nu trebuie sa ne lasam tulburati de zambetul ironic afisat de cei ce ne intampina cu astfel de obiectii. Batjocoritori au existat intodeauna, dar ironia lor nu a reusit niciodata sa desfiinteze realitatea. Biserica lui Christos exista.

Ea nu este deocamdata “desavarsita” in ochii lumii. Imperfectiunea ei se vede inca si mai bine pentru credinciosul sincer care se afla in interiorul ei, dar ceea ce nu stie “inteleptul lumii acesteia” este faptul ca imperfectiunile Bisericii nu-i masoara acesteia “inexistenta”, ci sunt dovezile unui proces de crestere, manifestarile unor “neputinte si nevrednicii omenesti” biruite rand pe rand de “harul” lui Dumnezeu si de “puterea Celui care lucreaza in noi ce-I este placut” (Evrei 13:21).

Biserica exista in toate locurile in care Duhul Sfânt a adunat impreuna cateva persoane care L-au primit pe Isus Christos ca Mantuitor, care I se inchina lui Dumnezeu in duh, si care se straduiesc sa se pastreze neintinati de lume si de poftele firii pamantesti. S-ar putea ca unele madulare ale Bisericii sa fie pentru o vreme raspandite pe toata suprafata pamantului, despartite de distante si de imprejurari, dar in fiecare din aceste madulare ale trupului salasluieste același dor de casa, aceasi tanjire a oilor dupa staulul comun si dupa partasia Pastorului. Dati cea mai mica sansa unor crestini veritabili si ei se vor strange impreuna si vor pune la cale un plan de intalniri regulate pentru inchinaciune comuna, studiu in Cuvant si rugaciune. Grupuri din acestea, raspandite in toata lumea, sunt celulele trupului lui Christos. Fiecare adunare locala in parte este in sine o Biserica adevarata si toate impreuna alcatuiesc Biserica cea mare, Mireasa care se pregateste in vederea intrarii in “odaia de nunta” a “Mielului” (Apocalipsa 19:7-8).

Prin astfel de grupuri, Duhul Sfânt lucreaza in lume si ii atrage la mantuire pe cei pierduti. Oricine vorbeste de rau Biserica locala, vorbeste de rau Trupul si Mireasa lui Christos.

Confruntarea cu Biserica este sortita intotdeauna esecului. Christos este cel ce o zideste, “si portile Locuintei mortilor nu o vor birui” (Matei 16:18).

Sa ne definim termenii si... pozitia

Vorbind despre Biserica trebuie sa ne ferim de “certurile de vorbe” care se nasc adesea intre cei credinciosi din cauza diferentelor produse de intelegerea diferita a unor termeni.

Orice cuvânt are in spatele sau o incarcatura de semnificatie aflata in gandirea celui ce-l foloseste. De multe ori, vorbitori diferiti folosesc aceleasi cuvinte, dar nu se pot intelege datorita faptului ca fiecare gandeste altceva. Din cauza aceasta este bine sa aiba loc o lamurire “semantica” (a sensurilor).

Biserica Crestina - un grup anume intre “cetele” mantuitilor lui Dumnezeu destinat sa alcatuiasca un organism distinct in vesnicie printr-o relatie speciala cu Isus Christos, cea de a doua persoana a Dumnezeirii: Isus Mirele - Biserica Mireasa (Trupul lui Christos). Amintind despre relatia dintre Christos si Biserica crestina, apostolul Pavel spunea:

“ ... si cei doi vor fi un singur trup. Taina aceasta este mare - (vorbesc despre Christos si despre Biserica)” (Efeseni 5:31-32).

Biserica Universala - totalitatea credinciosilor salvati prin credinta in lucrarea mantuitoare a lui Isus Christos in trecut, prezent si viitor.

Biserica Mondiala - totalitatea credinciosilor aflati in viata in toata lumea la o anumita data.

Biserica Locala - un grup de credinciosi adunati intr-un anumit loc pentru inchinaciune in duh si in adevar.

Realitatea Bisericii Universale nu trebuie sa umbreasca in nici un fel importanta functionarii bisericilor locale. De fapt, este greu de conceput ca cineva poate spera sa faca parte din Biserica Universala atata timp cat, desi are posibilitatea, nu vrea sa faca parte din nici o Biserica locala. Cum ar putea sa aiba cineva partasie cu credinciosii din toate veacurile, in timp ce refuza partasia crestinilor din imediata lui apropiere?

Exista astazi un curent de invatatura si atitudine care priveste de sus Biserica locala, ca pe ceva compromis si ne-necesar. Acesti invatatori neinspirati s-au departat de invatatura Bibliei si propovaduesc numai o Biserica spirituala fara nici un fel de forma sau organizare omeneasca. Dupa ei, orice organizare este ceva "firesc" si trebuie parasita in vederea "trairii in Duhul". Contactele cu Bisericile locale sunt privite ca vizite la "fratii mai slabi" aflati inca in robia "invataturilor incepatoare". Orice structura este denuntata drept "omeneasca" si orice slujitor al Bisericii este demascat drept un nou "Diotref", care tine sa-si impuna autoritatea sa, in dauna autoritatii Duhului.

De obicei, in spatele acestor atitudini exista o mare doza de "mandrie spirituala" combinata cu un caracter nesupus si incapabil sa suporte disciplinarea partasiei dintr-o legatura frateasca stransa. Ce este si mai grav insa, este faptul ca in numele unei superioritati spirituale se intretine critica si dispretul, iar sub paravanul unei cunoasteri a lucrurilor "mai adanci", se paraseste ascultarea de mesajul clar al Evangheliilor si al Epistolelor Noului Testament. Textele care vorbesc despre organizarea din Bisericile locale sunt scoase din contextul biblic imediat, sunt rastalmacite si alegorizate fortat pentru a sprijini opiniile celor porniti pe o astfel de "talmacire".

Biserica Universala - Biserica Locala

Ce este la urma urmei Biserica? Exista zeci si zeci de raspunsuri. Bisericile, asa cum le cunoastem noi astazi sunt impartite pe toata fata pamantului, diferite ca forma, instrainate ca denumiri oficiale, invrajbite intr-un patriotism sectar sau sufocate intr-un ecumenism fara valori crestine.

Ce spune insa Biblia despre Biserica? Cum este descrisa ea in planul de functionare alcatuit de "arhitectul" si Capul ei dumnezeiesc, Isus Christos?

Pentru inceput, sa spunem doar ca in limba greaca pentru Biserica este folosit cuvantul "EKKLESIA" si ca sensul acestuia in uzanta timpului era "colectivitatea celor chemati afara".

Din aceasta definitie se poate vedea ca Biserica nu poate fi in nici un caz o cladire in care se tin servicii religioase. Mai degraba, ea este colectivitatea celor ce s-au adunat in acea cladire pentru inchinaciune.

Apoi, Biserica nu poate fi inteleasa drept o simpla "organizatie". In limba greaca, pentru a defini viata Bisericii a fost folosit termenul "KOINONIA" care defineste o relatie de partasie, o traire in stari si scopuri comune.

In Evanghелиi, "ekklisia" apare de doua ori (in Matei 16:18: "pe acesta piatra voi zidi Biserica Mea" si in Matei 18:17: "Daca nu vrea sa asculte de ei, spune-l Bisericii"). Din ambele pasaje se vede clar ca Mintuitorul se referea la o colectivitate de oameni.

Intre Biserica si lumea inconjuratoare s-au format inca de la inceput raporturi foarte clare. Crestinii mantuiti au format o comunitate sociala distincta si s-au separat de ceilalti oameni. Mesajul crestin a devenit imediat: "Mantuiti-va din mijlocul acestui

neam ticalos” (Faptele Apostolilor 2:40).

Ekklesia este aratata deci a fi colectivitatea celor “chemati afara”:
 “Sa iesim dar afara din tabara la El si sa suferim ocara Lui” (Evrei 13:13).

Chiar si atunci cand mergeau inca la templu, crestinii stateau separati de ceilalti:
 “Toti stateau impreuna in pridvorul lui Solomon, si niciunul din ceilalti nu cuteza sa se lipeasca de ei” (Faptele Apostolilor 5:12-13).

Petru ne spune de ce s-a produs aceasta separare intre Biserica si lume:
 “Voi insa sunteti o semintie aleasa, o preotie imparatesca, un neam sfant, un popor pe care Dumnezeu Si l-a castigat ca sa fie al Lui, ca sa vestiti puterile minunate ale Celui care v-a chemat din intunecet la lumina Sa minunata” (1 Petru 2:9).

O data cu aparitia ekklesiei, omenirea a cunoscut o alta impartire in economia mantuirii divine. Pana atunci fusesera numai evreii si neamurile. Cei dintai erau poporul ales al lui Dumnezeu, iar cei din urma erau “cei fara cetatenie in Israel, straini de Dumnezeu si de legamintele fagaduintei” (Efeseni 2:12). Delimitarea era clara si transanta. Prapastia dintre cele doua tabere era mare si de netrecut. Din pricina ca Israelul L-a refuzat insa pe Isus Christos, adevaratul lor Mesia, Dumnezeu a adus in lume astazi o a treia grupare de oameni, Biserica crestina. Ea este instrumentul de mantuire pentru vremea actuala.

Vremea Bisericii se intinde intre ziua de Cinzecime (Rusalii) in care Duhul Sfânt s-a pogorat peste credinciosii in Isus Christos adunati la rugaciune si ziua Rapirii pe care nu o stie nimeni, dar pe care o asteptam cu infrigurare. In toata perioada aceasta de timp, Biserica trebuie sa traiasca in lume ca o marturie despre Dumnezeu si ca o chemare adresata tuturor oamenilor, indiferent de rasa, sex, stare sociala sau cultura.

Totusi noi stim ca nu va exista o Biserica mondiala ca un rezultat al convertirii tuturor oamenilor (Matei 24:14). Din aceasta cauza, “Biserica Catolica” (care inseamna tocmai o Biserica in care trebuiesc inclusi toti oamenii) este o utopie periculoasa.

Convertirea Neamurilor intregi ramine privilegiul lui Israel. Biserica are o chemare individuala adresata “la orice faptura” (Marcu 16:15) si ea va reusi sa “faca ucenici din toate neamurile” (Matei 28:19) ca o pirga a marelui seceris de la vremea sfarsitului.

Unde este astazi Biserica adevarata?

Daca avem incredere in cuvintele Domnului Isus, ajungem la concluzia ca Biserica se afla si astazi pe maini tot atat de bune ca si acum aproape 2.000 de ani, cand ucenicii din Ierusalim puneau lumea in uimire cu curajul si cu infaptuirile lor.

Domnul Isus a spus:

“Eu voi zidi Biserica Mea si portile Locuintei mortilor nu o vor birui” (Matei 16:18).

Soarta adevaratei Biserici a lui Christos nu s-a hotarat niciodata in Sinoade, Congrese sau Adunari Legislative. Capul nevazut al Bisericii locuieste in cer, asezat la dreapta maririi lui Dumnezeu. Domnul Isus Christos are astazi “toata puterea in cer si pe pamint” (Matei 28:18). Trupul Sau spiritual, Biserica nu este lasata in voia valurilor:

“Iata ca Eu sunt cu voi in toate zilele, pina la sfarsitul veacului” (Matei 28:20).

Biserica adevarata exista si astazi. Ea isi implineste mereu aceiasi misiune de a fi “lumina lumii” si “sarea pamantului” (Matei 5:13-14). Nebagata in seama si nesocotita adesea in calculele mai marilor acestei lumi, Biserica traieste, iar Capul ei inca isi mai “cunoaste oile pe nume” (Ioan 10:1-16). Convins de aceasta realitate, apostolul Pavel scria in 2 Timotei 2:19: “Totusi temeliea tare a lui Dumnezeu sta nezguduita, avand pecetea aceasta: Domnul cunoaste pe cei ce sunt ai Lui”.

Se spune adesea ca multimea pestrita de biserici de astazi nu arata progresul Bisericii. Dar eu cred ca si in aceasta situatie se vede ceva din intelepciunea cu care Dumnezeu isi implineste planurile. Daca Biserica ar fi una din punct de vedere organizatoric, ea s-ar amesteca iarasi foarte repede in treburile acestei lumi. Experientele trecutului au dovedit cu prisosinta acest lucru. Dumnezeu nu doreste insa ca Biserica sa alcatuiasca o Imparatie terestra. Cetatenia noastra trebuie sa ramana “in ceruri”. Destinul Imparatiei terestre ramane un prerogativ al Israelului si el si-l va implini atunci cand la conducerea Statului se va instala insusi Mesia.

In plan uman, atacul Diavolului si neintelepciunea noastra ne lipsesc de “partasia duhovniceasca” care ar trebui sa se manifeste intre diferitele ramuri ale Bisericii. Nici una si nici cealalta insa nu-L impiedica pe Dumnezeu sa-si duca la indeplinire planul. Oriunde se vesteste Cuvantul curat al Evangheliei si oriunde oamenii intra sub sangele si sub domnia lui Christos exista Biserica cea adevarata. Oriunde se produce “nasterea din nou” si “vietuirea in neprihanire” exista Biserica cea nemuritoare.

De 2.000 de ani, Diavolul seamana in aria lumii neghina lui, dar slava Domnului, graul se inmulteste si “Cel ce are puterea sa faca sa creasca” este la lucru. Lumea stricata de astazi nu a intrat deocamdata intr-o deplina putrefactie tocmai pentru ca inca are in ea “sarea pamintului.” Intunecul nu s-a lasat de tot, pentru ca inca mai este aici “lumina lumii”.

Cum trebuie sa arate o Biserica crestina?

Este adevarat ca, din datele pe care ni le pune la dispozitie un studiu al bisericilor din vremea apostolica, nu putem extrage un tipar clar si unic pentru biserica locala. Aceasta nu inseamna insa ca bisericile acelea nu au fost organizate. De fapt, organizarea bisericilor locale, ca si organizarea tuturor formelor vii de viata, nu se bazeaza pe forme fixe sau pe tipare, ci pe principii vitale. Asa cum corpul functioneaza armonios adaptandu-si activitatile in jurul unor principii clare si indispensabile (trebuie sa ne hranim, sa dormim, sa ne spalam, sa avem viata sociala, etc.) si Biserica locala isi organizeaza activitatile adaptandu-le principiilor fundamentale pe care le-au respectat toate bisericile din toate timpurile.

Trebuie sa distingem clar intre principiu si forma. Principiul aduce viata si o intretine in cele mai bune conditii, forma se adapteaza realitatilor de timp, societate si resurse. Principiul ramane mereu acelasi, forma trebuie sa se schimbe. A tine la forme inseamna a renunta de multe ori la principii si asta este intodeauna in detrimentul vietii.

Principiile de baza ale bisericilor locale, asa cum le putem studia noi in cartile Noului Testament, sunt cuprinse in textele din Matei 28:19 si Faptele Apostolilor 2:42. La fiecare dintre aceste principii de baza ii corespund o multime de forme, alese in functie de conditii, de necesitati si, nu o data, in functie de ... posibilitati.

1. Principiul evanghelizarii lumii. Biserica lui Christos trebuie sa se preocupe de mantuirea celor pierduti. Ea trebuie sa gaseasca cele mai bune si mai eficiente metode pentru a vesti Evanghelia “la orice faptura”.

2. Principiul maturizarii credinciosilor. Marturia Bisericii este marturia celor credinciosi. De aceea, fiecare nou convertit trebuie sa fie “invatat”. Biserica are aceasta datorie: “Invatati-i tot ce v-am poruncit”. Unde sa fie invatati cei convertiti (in Seminarii, acasa sau in Biserica), cit sa dureze procesul de invatare, care sunt cele mai bune metode de transmitere a invataturii, si multe alte astfel de “forme” raman la latitudinea Bisericii si pot fi oricand schimbate.

3. Principiul traiirii in partasie. Trupul lui Christos este alcatuit din madulare unite intre ele, sanatoase si slujindu-se reciproc: “Ei staruiau in legatura frateasca” (Faptele Apostolilor 2:42).

Crestinii trebuie sa aiba partasie ! Formele prin care este pus in practica acest principiu sunt infinit de variate. Unde sa se adune, cat timp sa stea impreuna, ce forma sa aiba cladirile, care sa fie programul intalnirilor lor, cine sa conduca cutare program si cine sa conduca celalalt, etc. sunt “forme” necesare, dar neimportante in ele insele.

4. Principiul amintirii lucrarii Domnului Isus. Biserica nu poate exista in afara lucrarii mantuitoare a lui Christos. “Sa faceti aceasta spre amintirea Mea” a spus Mantuitorul despre Cina Domnului. Pavel a adaugat: “Caci n-am avut de gand sa stiu intre voi altceva decat pe Christos si pe El rastignit” (1 Corinteni 11:25 2:2). Biserica trebuie sa practice “frangerea piinii”. De cite ori sa faca aceasta intr-o luna, ce fel de paine sa aleaga, cum sa franga painea, etc. , raman iarasi “forme” necesare, dar neimportante in ele insele. Conditile in care trebuie luata Cina Domnului trebuiesc hotarate in functie de calauzirea specifica pe care Domnul o da fiecarei Biserici locale in parte.

5. Principiul inchinaciunii. “Ei staruiau ... in rugaciuni” (Faptele Apostolilor 2:42). Biserica exista pentru proslavirea lui Dumnezeu. Toata fiinta si activitatea unei Biserici locale trebuie subordonate acestui scop. NU este esential cata participare este la serviciul unei Biserici locale, dar este esential cita inchinaciune este in programul acela.

“Duhul da viata, dar slova (forma) omoara.”

Istoria greselilor Bisericii este si istoria bisericilor care s-au obisnuit intr-atat de mult cu forma, incat n-au mai observat ca intre timp viata disparuse. Bisericile acelea au fost atat de mult lipite de forma, incat viata a trebuit sa le paraseasca si sa se stabileasca in alte “tipare”, socotite multa vreme “eretice”. Trebuie sa spunem ca “istoria reformelor” nu a fost niciodata istoria transformarii vietii religioase (cum sustin criticii ateii), ci istoria re-”formelor”, adica istoria succesiunilor de crize provocate de cei care, confundand forma cu continutul, au trebuit sa fie lasati in urma de o Biserica energica, militanta si mereu egala cu ea insasi.

Un alt lucru pe care trebuie sa-l spunem despre viata bisericilor locale este ca ne aflam in perioada de “constructie”. Grupurile locale de credinciosi sunt deocamdata numai parti componente, “in devenire” asezate in marele ansamblu al Bisericii universale. Din punctul lui Dumnezeu de vedere, Biserica este deja desavarsita prin faptul ca a fost ciatigata de Domnul Isus la Cruce:

“Cum a iubit si Christos Biserica si S-a dat pe Sine pentru ea, ca s-o sfinteasca, dupa ce a curatit-o prin botezul cu apa prin Cuvant, ca sa infatiseze inaintea Lui aceasta Biserica, slavita, fara pata, fara zbarcitura sau altceva de felul acesta, ci

sfanta si fara prihana” (Efeseni 5:25-27) .

In practica, bisericile locale se afla in etapa de “sfintire si curatire prin Cuvant”.

Apostolul Pavel scria cu incredere deplina:

“Sunt incredintat ca Acela care A INCEPUT in voi aceasta buna lucrare, O VA ISPRAVI... “ (Filipeni 1:6).

In Efeseni, capitolul 4 vorbeste despre Biserica in termeni de crestere: “Din El, tot trupul... isi primeste cresterea,... si se zideste in dragoste” (Efeseni 4:16),asa ca nu trebuie sa cadem in disperare ori de cate ori observam greseli, nedesavarsiri si inconsistente in bisericile locale. Domnul Isus a spus: “Eu voi zidi Biserica Mea si portile Locuintei mortilor nu o vor birui” (Matei 16:18).

Cel ce face lucrarea este asadar, Domnul Isus Insusi, iar noi trebuie sa fim extrem de prudenti atunci cand ne exprimam asupra felului in care El lucreaza.

Cu imperfectiunile din Biserica locala este la fel ca si cu cele care se manifesta in viata spirituala a oricarui credincios. Noi stim ca Christos lucreaza in noi prin Duhul Sfint si ca are ca scop sa ne transforme dupa chipul si asemanarea Lui.

Acelasi Duh Sfiant este la lucru si in Biserica locala. Scopul Lui este s-o aduca la o desavarsita frumusetate morala si s-o maturizeze din punct de vedere intelectual in “adevar”. Ne aflam inca in plin proces de constructie. Lucrarea nu s-a terminat, asa ca nu trebuie sa ne fie rusine sa ne recunoastem imperfectiunile. Ar fi total neintelept sa ne asteptam sa gasim undeva o Biserica locala ajunsa deja la perfectiune. Din “sfinti” in devenire, nu se poate cladi decit o Biserica “in devenire”. Cu toate acestea, tinta fiecarei Biserici locale trebuie sa ramana “Biserica desavarsita”, caci Dumnezeu este El insusi la lucru si El nu se va multumi cu jumatați de masura. Iata ce declara apostolul Pavel in scrisoarea catre crestini din Efes:

“Mie mi-a fost dat harul sa vestesc ... bogatiile nepatrunse ale lui Christos ... pentru ca domniile si stapanirile din locurile ceresti sa cunoasca azi, prin Biserica, intelepciunea nespuse de felurita a lui Dumnezeu” (Efes. 3:8-10).

“Caci noi suntem lucrarea (poema - in greaca) Lui, si am fost ziditi in Christos Isus pentru faptele bune pe care le-a pregatit Dumnezeu mai dinainte, ca sa umblam in ele” (Efes. 2:10).

Intr-o buna zi, la sfarsitul istoriei, Christos va prezenta Biserica inaintea tuturor fapturilor ceresti, ca pe o stralucita dovada a puterii si iubirii Sale:

“(Christos) S-a dat pe Sine pentru ea, ca s-o sfinteasca, ... ca sa infatiseze inaintea Lui aceasta Biserica, slavita, fara pata, fara sbarcitură sau altceva de felul acesta, ci sfanta si fara prihana” (Efes. 5:25-27)

Ce a mai ramas din unitatea Bisericii?

[Inapoi la Cuprins](#)

Una din criticile vehemente aduse miscarii "protestante" si "miscarii evanghelice" este ca a produs "fracturarea" trupului lui Christos. Oare asa sa fie?

Privita sub numirile ei istorice, biserica a fost mai intai "crestina", apoi "catolica", apoi "ortodoxa", apoi "protestanta" si mai de curand "evangelica." Ce a insemnat aceasta succesiune de numiri?

In primele trei veacuri, crestinismul s-a aflat in faza sa "expansionista", credincios misiunii de a ajunge "pana la marginile pamantului." Sub influenta lucrarii apostolilor si inca sub extraordinarul impuls dat de pogorarea Duhului Sfânt, crestinismul a trecut, insangerat si persecutat, toate granitele civilizatiei de atunci si a devenit o "forta" demna de luat in seama de cei care faceau calcule politice. Raspandit prin activitatea milioanelor de anonimi, avansand cu viteza deplasarii personale ("per pedes apostolorum"), crestinismul a fost raspandit de "martori", care nu de putine ori au fost gata sa devina "martiri" in confruntarea cu Statul si cu puternicii zilei.

Luat sub protectia imperiala de Constantin, acest "crestinism" a devenit "catolic" (universal, general), ravnind sa-i aduca in sanul Bisericii pe toti locuitorii pamantului. Pentru realizarea acestui deziderat, Biserica "catolica" nu a ezitat sa foloseasca forta de constrangere pusa la dispozitie de alianta cu "imperiul" politic.

Cand Imperiul Roman s-a scindat in cele doua ramuri, Apuseana si Rasariteana, cezarul de la Constantinopol a creiat o Biserica nedependenta de scaunul papal de la Roma. Adunati in sinoade convocate "la comanda" de imparatii Bizantului, episcopii au gasit "nod in papura" in teologia Bisericii Catolice, au "afurisit"-o (excomunicat-o) si s-au autoproclamat pastratorii "dreptei credinte". S-a nascut astfel, dintr-un fel de decret politic, "Biserica Catolica Ortodoxa Rasariteana." Antagonismul dintre cele doua ramuri ale bisericii "catolice" dainuieste si astazi. Nu se poate spune deci ca "protestantii" au inceput "sfasierea trupului lui Christos."

Prin Reforma, Luther n-a urmarit sa formeze o alta biserica, ci doar sa o reformeze, din interior, pe cea existenta. Biserica Protestanta s-a nascut doar din reactia violenta a Romei. Ea i-a impins afara pe cei ce cereau Reforma. Treizeci de ani de razboaie necurmute, uriase dislocari si migratii umane si milioane de morti dovedesc cu prisosinta ca "protestantii" s-au nascut doar din "intoleranta" Romei fata de unii din cei mai spirituali fii ai ei.

Eliberat din chinga "tradițiilor" si "ritualismului" religios, crestinismul a redescoperit Biblia si a devenit "evangelic." Autoritatea eclesiastica a fost inlocuita cu "autoritatea Scripturii." S-a revenit astfel la vremea "crestinismului incipient", cu biserici autonome, traind intr-o totala separare de puterea politica.

Odata cu Reforma au fost declansate energiile spiritului uman independent, tinute in lanturi de "opresiunea" inchizitiei atata amar de vreme. Scapata de sub constrangerea Statului pseudocrestin, societatea a produs miscari de gandire "alternative" crestinismului. Prin renastere si iluminism s-a instaurat epoca "rationalismului umanist." El a produs apoi "materialismul" si, o data cu el, progresul extraordinar al tuturor indeletnicirilor legate de "materie." Omenirea s-a

"tehnologizat" si se grabeste sa se "supratehnologizeze."

Spiritul critic analist a invadat lumea Bisericii si a produs valuri de "liberalism", in care scepticismul general a erodat increderea in Biblie si in trairile "spirituale."

Omenirea a trait pentru o vreme iluzia posibilitatii de a aduce prin "stiinta", fara ajutorul lui Dumnezeu, "raiul pe pamant." Au urmat insa dezaastroasele razboaie mondiale, spulberarea oricaror increderi in "bunatatea imanenta" a omului si, incet, incet, oamenii au inceput sa caute iar ajutorul de "dincolo de sfera propriilor lor puteri."

Astazi, ezitand sa se reintoarca la "crestinismul istoric" si la obsesivul "stat crestin" sau "natiune crestina", oamenii au cautat sa patrunda in realitatile spirituale individual, pe calea unor religii orientale exotice sau pe mai "tehnologizata" alternativa a "extraterestrilor." In plina epoca moderna, asistam la renasterea "paganismului antic".

Mai este oare posibila o "unire" a tuturor bisericilor pentru a reface unitatea "catolica" dupa care ofteaza unii? Spre un asemenea tel se indreapta toate miscarile "ecumenice" contemporane. Altii se intreaba inasa mai serios si mai profund: "Ce a mai ramas din dorinta exprimata de Domnul Isus in Ioan 17, cand a cerut Tatalui ca urmasii Sai sa fie "una" dupa cum Tatal si Fiul sunt "una"? A fost ascultata aceasta rugaciune? In caz ca raspunsul este afirmativ (si nu vad cum ar putea cineva spune ca Tatal nu L-a ascultat pe Domnul Isus!) ce fel de unitate este caracteristica Bisericii?

Avem la dispozitie cateva alternative: unitatea organizatoric-institutionala, unitatea organica, unitatea spirituala, unitatea escatologica. Sa le luam pe rand:

1. Unitatea organizatorica-institutionala.

Oricat ar parea de neobisnuit, eu cred cu tarie ca Dumnezeu n-a vrut ca Biserica sa fie "catolica", un fel de imparatie terestra a tuturor crestinilor. In spiritul acestei opinii citez continutul tuturor cartilor Noului Testament. Ele ne vorbesc despre o convietuire terestra perpetua intre "bine" si "rau", intre "grau" si "neghina", intre fiii lui Dumnezeu si fiii Diavolului, intre fiii luminii si fiii intunerecului. Ultimul capitol al Apocalipsei decreteaza profetic: "Cine este nedrept, sa fie nedrept si mai departe; cine este intinat, sa se intineze si mai departe; cine este fara prihana sa traiasca si mai departe fara prihana. Si cine este sfant, sa se sfinteasca si mai departe!" (Apoc. 22:11).

Intr-o alta rostire escatologica, trecuta cu vederea de multi, profetul Daniel proclama:

"Este hotarat ca razboiul va tinea pana la vremea sfarsitului si impreuna cu el si pustiirile" (Daniel 9:26).

Dumnezeu nu a intentionat sa lase pe seama oamenilor "asezarea imparatiei" ("Nu este treaba voastra sa stiti cand ... - Fapte 1:7; "Imparatia Mea nu este din lumea aceasta" - Ioan 18:36). Parerea mea este ca daca biserica de astazi ar reusi sa-i adune, prin "ecumenism", pe toti crestinii intr-o singura "organizatie", ea s-ar imbata imediat de putere si s-ar amesteca iarasi in treburile politice ale societatii. Doamne, fereste!

Biserica a fost confundata adesea cu Israelul (vezi numirea de "noul Israel") si a incercat sa imbrace zadarnic destinul si prerogativele acestui popor terestru. Dumnezeu are inasa planuri diferite cu Israelul si cu Biserica. Desi amandoua au

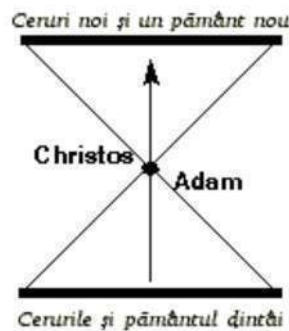
roluri principale in economia "cunostintei mantuitoare despre Dumnezeu", Israelul si Biserica au caracteristici si misiuni diferite (de aceea nici nu au putut actiona "concomitent" in economia divina). Israelul are un destin terestru, cu o tara aflata intre granite bine precizate, cu o capitala identificata sub numele de Ierusalim, cu un sistem propriu de guvernare, cu un sistem de taxare corespunzator, cu dusmani si aliati politici. Prin contrast, Biserica este compusa din oameni "din toate neamurile", cu cetatenie "in ceruri", in asteptarea unui Ierusalim ceresc si cu o nadejde nestramutata in stramutarea extraterestra, pentru a intra in odaia de nunta a Mirelui, Isus Christos. Caracterul acesta de "intersectie" intre temporal si etern, intre lumea de acum si lumea viitoare, intre loialitatea fata de "cezarul" terestru si credinciosia fata de Capul suprem asezat la dreapta Maririi pe tronul ceresc, face din Biserica o entitate cu o existenta unica in istoria lumii. "Straini si calatori" pe pamant, membrii ei sunt destinati, nu sa conduca treburile societatii, ci sa fie "prigoniti si urati" de oamenii din lume, asemenea "Invatatorului" lor (Ioan 15:18-27). Nimic nu este mai strain de invatatura Noului Testament decat ideia unui Stat "crestin" sau a unei societati mondiale "crestine". O "unitate" conceputa pe aceste coordonate a fost o aberatie istorica si o epoca a compromisurilor si decadentei spirituale.

2. Unitatea organica.

Un organism este compus dintr-un ansamblu de "organe" ce contribuie fiecare in parte la sanatatea si bunul mers al intregului. Noi suntem obisnuiti sa vedem relatiile noastre cu Dumnezeu si cu Christos mai mult in mod individual, adica numai in ce ne priveste pe noi personal. Exista insa o alta realitate, in care Dumnezeu se gandeste la noi mai mult in colectiv, ne vede ca pe o unitate compusa si complexa: trupul lui Christos. Din pacate suntem de multe ori prea individualisti si prea oportunisti, vrem sa se invarta totul in jurul nostru si intrebam ingrijorati: "Care este avantajul nostru?" Insa Dumnezeu ne vede colectiv, El ne vede ca plinatatea slavita a lui Christos, prin care El va implini odata totul. Este absolut esential sa putem vedea fiecare aceasta perspectiva a lui "noi", a ansamblului in care traiesc organic toti copiii lui Dumnezeu. Privita din acest punct de vedere, Biserica lui Christos exista astazi in toate bisericile "locale", oricare le-ar fi numele lor denominational. Pentru a intelege mai bine, este instructiv sa comparam istoria formarii primei creatii cu cea de a doua, cea veche cu cea noua, spre a arata legatura celei din urma cu "trupul lui Christos."

Prima creatie a inceput prin crearea cerurilor si a pamantului. Ele impreuna (cerurile si pamantul) au constituit partial marea si intinsa baza (scena) pe care s-au desfasurat evenimentele ulterioare. Prin crearea lui Adam si a Evei, Dumnezeu a incheiat prima creatie. Textul Bibliei ne spune ca, dupa ce a terminat de lucrat "Dumnezeu S-a odihnit de toata lucrarea Sa" (Gen. 2:3).

Cea de a doua creatie nu incepe cu ceruri noi si cu un pamant nou. Acestea nu mai constituie baza pentru urmatoarele evenimente ale creatiei. Mai bine zis, creatia noua incepe in ordinea inversa. Ea incepe cu Omul Isus Christos (1 Tim. 2:5). Acesta este al doilea Om, Omul din cer si ultimul Adam (1 Cor. 15:45,47). El este piatra din capul unghiului aleasa pentru creatia cea noua (Isa. 28:16; 1 Petru 2:7). In El se continua noua creatie. Pentru inceput se spune: "... daca este cineva in Christos, este o faptura noua" (2 Cor. 5:17). Orice om care Ii apartine lui Christos, devine o creatie ("zidire" - ctisis) noua. Aceasta isi gaseste deci prima ei forma in "trupul spiritual al lui Christos", in Biserica, intr-un Om nou (Efes. 2:15). Apoi, ea se extinde in toata natura inconjuratoare, care asteapta cu o dorinta infocata descoperirea fiilor lui Dumnezeu (Rom. 8:19-22). Aceasta creatie se va incheia prin realizarea unui cer nou si a unui pamant nou. Dupa aceea, Dumnezeu se va odihni iarasi, de data aceasta "impreuna cu oamenii."

În desenul de mai sus, vedem cele două triunghiuri așezate unul peste celălalt. Pe partea mai lărgă a triunghiului de jos avem baza extinsă a cerurilor și a pământului primei creații. Partea lărgă a triunghiului de sus ne prezintă extinderea noului cer și a pământului nou din creația cea nouă. Punctul central și de contact al celor două triunghiuri este Christos, întrupat în chipul celui dintâi Adam. Imaginea ne prezintă o dezvoltare diametral opusă și confluentă a celor două creații, veche și nouă, care se întâlnesc "în Christos." Cea veche culminează prin crearea lui Adam, cea nouă începe cu Christos, ultimul Adam. La formarea creației noi, "trupul lui Christos" va fi Organismul ceresc-pământesc, care, respins de creația veche, o va zguduia din temelii și va deveni "unealtă" oricărei înnoiri, conform lui Apoc. 2:15: "Iată că Eu fac toate lucrurile noi!" (Fritz Binde, Desăvârșirea trupului lui Christos).

Unitatea organică este o realitate spirituală nevăzută, restrânsă la "Biserica adevărată" care va fi Mireasa Mielului. În planul "creștinismului social" vizibil însă, ezităm să spunem că biserica are o unitate organică deoarece între diferitele biserici denominationale nu există prea multe forme de colaborare sau într-ajutorare reciprocă.

3. Unitatea spirituală.

Este evident că, destinați să trăiască "în lume", fără a fi însă "din lume", răspândiți printre toate națiunile pământului, creștinii vorbesc despre o unitate la nivelul unei trăiri mai avansate decât trăirea socială, unitatea spirituală. Ea este condiția și circumstanța în care putem vorbi și despre unitatea "vizibilă" a bisericii locale. Această unitate este exprimată în Noul Testament prin expresia: "Este un singur trup, un singur Duh, după cum și voi ați fost chemați la o singură nădejde a chemării voastre. Este un singur Domn, o singură credință, un singur botez" (Efes. 4:4-5).

Unitatea Bisericii este ilustrată în multe feluri: ca aceea existentă între un soț și o soție, ca aceea prezentă între pietrele unei clădiri "duhovnicești", ca aceea dintre mlădite și via de via. Este vorba de o unitate "funcțională" în planul existenței spirituale.

Apostolul Pavel vede unitatea externă manifestată în biserică locală ca o umbră firească a unirii pe care fiecare creștin o are cu Christos. El vede această unitate, nu ca pe ceva de dorit sau de realizat, ci ca pe ceva deja existent, ce trebuie primit prin credință și păstrat printr-o viață de ascultare:

"Va sfătuiesc dar eu, cel întemnițat pentru Domnul, să vă purtați într-un chip vrednic de chemarea pe care ați primit-o, cu toată smerenia și blândetea, cu îndelungă răbdare; îngăduiți-vă unii pe alții în dragoste, și cautați SĂ PĂSTRĂȚI UNIREA DUHULUI, prin legătura păcii" (Efes. 4:1-3).

Biserica traieste in aceasta unitate "a Spiritului" despre care apostolul Pavel vorbeste atat de frumos in 1 Corinteni 12.

4. Unitatea escatologica.

Chiar si cel mai inflacarat sustinator al Bisericii trebuie sa recunoasca faptul ca Biserica crestina, asa cum am urmarit-o de-a lungul secolelor si asa cum se manifesta ea astazi, nu reprezinta un exemplu ideal de "unitate." Nici macar biserica locala, restransa in perimetrul aceleiasi experiente sociale si avantajata de atatea lucruri comune pe care le au membrii ei, nu poate fi o pilda de "desavarsita unitate", ca aceea despre care vorbea Domnul Isus in capitolul 17 al Evangheliei lui Ioan: "Eu le-am dat slava, pe care Mi-ai dat-o Tu, pentru ca ei sa fie una in noi, cum si noi suntem una. Eu in ei si Tu in Mine; pentru ca ei sa fie in chip desavarsit una."

Cand a rostit aceste cuvinte, Domnul Isus era inca pe pamant si-I cerea Tatalui sa fie dus in slava: "Wi acum, Tata, proslaveste-Ma la Tine insuti cu slava, pe care o aveam la Tine, inainte de a fi lumea" (Ioan 17:5).

Conceptul de unitate a Bisericii trebuie legat de aceasta asteptare escatologica a clipei in care toate nedesavarsirile vor fi imbracate in slava viitoare. Toti aceia care sunt acum una cu Christos, Mirele lor, vor fi una in mireasa care va intra cu El in odaia de nunta.

"Pentru ca noi suntem madulare din madularele Lui, carne din carnea Lui si os din oasele Lui. De aceea "va lasa omul pe tatal sa si pe mama-sa si se va lipi de nevasta-sa, si cei doi vor fi un singur trup." Taina aceasta este mare - vorbesc despre Christos si despre Biserica" (Efes. 5:30-32).

Dincolo de multele si dureroasele conflicte care exista in bisericile crestine de astazi, "unitatea aceasta escatologica" poate fi gustata oriunde se intalnesc credinciosi maturi si plini de spiritualitate:

"Si El a dat pe unii apostoli; pe altii prooroci ... pentru desavarsirea sfintilor, ... , pentru zidirea trupului lui Christos, pana vom ajunge toti la UNIREA credintei si a cunostintei Fiului lui Dumnezeu, la starea de om mare, la inaltimea staturii plinatatii lui Christos; ca sa nu mai fim copii, plutind incoace si incolo, purtati de orice vant de invatatura, prin viclenia oamenilor si prin siretenia lor in mijloacele de amagire, ci credinciosi adevarului, in dragoste, sa crestem in toate privintele, ca sa ajungem la Cel ce este Capul, Christos" (Efes. 4:11-15).

O astfel de traire spirituala a unitatii crestine poate fi gustata de fiecare crestin, indiferent de numirea bisericii lui locale. Ea trece peste orice bariere temporare ale denominatiilor din crestinismul actual.

Era "post-crestina"?

Cei din Europa anilor 1950 s-au grabit sa proclame intrarea societatii contemporane intr-o epoca "post crestina." Pentru nereusita revenire la "pre-crestinism" din timpul "renasterii", paradoxal, oamenii au dat vina tot pe biserica. Nedorind sa se intoarca la realitatile Evului Mediu, oamenii din societatea moderna stau in cumpana. Ce-i de facut? Ce a mai ramas neexplorat si neexperimentat?

In vidul ideologic produs de atatea deziluzii, oamenii au inceput sa creada in bazaconii "extraterestre", in solutii de unificare spirituala cu universul propuse de religiile orientale si in alternative inca neexplorate.

In plin veac al revolutiilor tehnologice, traим, paradoxal, o intoarcere la fundamentalismul religios al islamului si al altor religii. Ele refuza progresul steril adus de "civilizatiile crestine." In Anglia moderna, scade numarul bisericilor, dar creste numarul moscheilor!

Intram oare cu adevarat intr-o civilizatie "post crestina"? Cuvintele acestei intrebari par un ecou al unei intrebari retorice pusa de Domnul Isus: "Dar cand va veni Fiul omului, va gasi El credinta pe pamant?" (Luca 18:8).

Nadejdea si optimismul nostru pentru viitorul crestinismului nu se sprijina nici pe "realizarile" crestine din istorie si nici pe "calitatea" liderilor crestini de astazi. Certitudinea ca acest crestinism va dainui pana la sfarsit, oferind pana la capat o usa de mantuire si de iesire de sub mania lui Dumnezeu se reazama pe considerente mult mai stabile.

Care este Biserica cea adevarata?

[Inapoi la Cuprins](#)

Intrebarea din titlu poate fi si sincera, dar si batjocoritoare sau cinica. Cine o pune, trebuie sa nu uite nici o clipa ca aceasta intrebare ii este adresata in ultima instanta lui Dumnezeu Creatorul si lui Isus Christos, Cel ce a promis sa "zideasca" aceasta Biserica si "s-o prezinte" intr-o buna zi "fara pata, fara zbircitura" in fata intregului univers.

Iata de ce va invit sa cititi cu evlavie si atentie rindurile care urmeaza:

"Cea mai inalta expresie a voiei lui Dumnezeu in dispensatia actuala este Biserica. Pentru a fi in intregime biblica, orice activitate religioasa trebuie sa fie integrata si subordonata Bisericii. Trebuie sa spunem foarte clar si raspicat ca orice slujba adusa lui Dumnezeu in vremea de acum trebuie sa izvorasca si sa se desfasoare in cadrul sfant al adunarii copiilor lui Dumnezeu. Scolii teologice, societati de tractate, organizatii misionare, societati de binefacere, edituri crestine, si orice alte grupari aflate intr-o forma sau alta de slujire crestina trebuie sa se autoexamineze cu toata evlavia si cu toata responsabilitatea stiind ca lucrarile lor nu pot avea nici un fel de semnificatie spirituala atata timp cat ele raman in afara Bisericilor locale." (John Mac Arthur Jr.)

In terminologia Scripturii, Biserica este: "locul unde locuieste Dumnezeu, prin Duhul" - cel mai important organism aflat in existenta sub soare. Ea nu este numai una din institutiile umane pozitive din societate, alaturi de familie, stat, scolii, - ci, dintre toate, ea este cea mai de seama si mai coplesitoare in importanta. Biserica locala este un bastion al lui Dumnezeu intr-o lume "care zace in cel rau", "ambasada lui Dumnezeu" intr-un pamant strain, "avanpostul" invaziei imparatiei luminii intr-o tara a intinericului, o "avanpremiera" a ceea ce va fi si "o taina" pe care cei din lume nu o pot intelege.

Cei aflati in Biserica sunt singurii "extraterestii" aflati pe planeta noastra, oameni cu o dubla apartenenta, una exterioara la neamul creat de Dumnezeu prin Adam si o a doua, interioara, la un neam nou, "dintr-o alta creatie" (2 Corinteni 5:17), inceputa cu "cel de al doilea Adam", Isus Christos (1 Corinteni 15:45-49).

Cinical batjocoritor ne va intrea repede "despre care biserica in particular vorbim, stiind ca exista multe "biserici" si nenumarate "denominatii", si ca din aceasta cauza este aproape imposibil sa stii care este "Biserica cea adevarata, daca, bineinteles, asa ceva exista." Nu trebuie sa ne lasam tulburati de zambetul ironic afisat de cei ce ne intampina cu astfel de obiectii. Batjocoritori au existat intodeauna, dar ironia lor nu a reusit niciodata sa desfiinteze realitatea. Biserica lui Christos exista. Ea nu este deocamdata "desavarsita" in ochii lumii. Imperfectiunea ei se vede inca si mai bine pentru credinciosul sincer care se afla in interiorul ei, dar ceea ce nu stie "inteleptul lumii acesteia" este faptul ca imperfectiunile Bisericii nu-i masoara acesteia "inexistenta", ci sunt dovezile unui proces de crestere, manifestarile unor "neputinte si nevrednicii omenesti" biruite rand pe rand de "harul" lui Dumnezeu si de "puterea Celui care lucreaza in noi ce-I este placut" (Evrei 13:21).

Biserica exista in toate locurile in care Duhul Sfânt a adunat impreuna cateva persoane care L-au primit pe Isus Christos ca Mantuitor, care I se inchina lui

Dumnezeu in duh, si care se straduiesc sa se pastreze neintinati de lume si de poftetele firii pamantesti. S-ar putea ca unele madulare ale Bisericii sa fie pentru o vreme raspandite pe toata suprafata pamantului, despartite de distante si de imprejurari, dar in fiecare din aceste madulare ale trupului salasluiesc acelasi dor de casa, aceasi tanjire a oilor dupa staulul comun si dupa partasia Pastorului. Dati cea mai mica sansa unor crestini veritabili si ei se vor strange impreuna si vor pune la cale un plan de intalniri regulate pentru inchinaciune comuna, studiu in Cuvant si rugaciune. Grupuri din acestea, raspandite in toata lumea, sunt celulele trupului lui Christos. Fiecare adunare locala in parte este in sine o Biserica adevarata si toate impreuna alcatuiesc Biserica cea mare, Mireasa care se pregateste in vederea intrarii in "odaia de nunta" a "Mielului" (Apocalipsa 19:7-8).

Prin astfel de grupuri, Duhul Sfânt lucreaza in lume si ii atrage la mantuire pe cei pierduti. Oricine vorbeste de rau Biserica locala, vorbeste de rau Trupul si Mireasa lui Christos. Confruntarea cu Biserica este sortita intotdeauna esecului. Christos este cel ce o zideste, "si portile Locuintei mortilor nu o vor birui" (Matei 16:18).

Sa ne definim termenii si... pozitia

Vorbind despre Biserica trebuie sa ne ferim de "certurile de vorbe" care se nasc adesea intre cei credinciosi din cauza diferentelor produse de intelegerea diferita a unor termeni.

Orice cuvânt are in spatele sau o incarcatura de semnificatie aflata in gandirea celui ce-l foloseste. De multe ori, vorbitori diferiti folosesc aceleasi cuvinte, dar nu se pot intelege datorita faptului ca fiecare gandeste altceva. Din cauza aceasta este bine sa aiba loc o lamurire "semantica" (a sensurilor).

Biserica Crestina - un grup anume intre "cetele" mantuitilor lui Dumnezeu destinat sa alcatuiasca un organism distinct in vesnicie printr-o relatie speciala cu Isus Christos, cea de a doua persoana a Dumnezeirii: Isus Mirele - Biserica Mireasa (Trupul lui Christos).

Amintind despre relatia dintre Christos si Biserica crestina, apostolul Pavel spunea:

" ... si cei doi vor fi un singur trup. Taina aceasta este mare - (vorbesc despre Christos si despre Biserica)" (Efeseni 5:31-32).

Biserica Universala - totalitatea credinciosilor salvati prin credinta in lucrarea mantuitoare a lui Isus Christos in trecut, prezent si viitor.

Biserica Mondiala - totalitatea credinciosilor aflati in viata in toata lumea la o anumita data.

Biserica Locala - un grup de credinciosi adunati intr-un anumit loc pentru inchinaciune in duh si in adevar.

Realitatea Bisericii Universale nu trebuie sa umbreasca in nici un fel importanta functionarii bisericilor locale. De fapt, este greu de conceput ca cineva poate spera sa faca parte din Biserica Universala atata timp cat, desi are posibilitatea, nu vrea sa faca parte din nici o Biserica locala. Cum ar putea sa aiba cineva partasia cu credinciosii din toate veacurile, in timp ce refuza partasia crestinilor din imediata lui apropiere?

Exista astazi un curent de invatatura si atitudine care priveste de sus Biserica locala, ca pe ceva compromis si ne-necesar. Acesti invatatori neinspirati s-au departat de

invatatura Bibliei si propovaduesc numai o Biserica spirituala fara nici un fel de forma sau organizare omeneasca. Dupa ei, orice organizare este ceva "firesc" si trebuie parasita in vederea "trairii in Duhul". Contactele cu Bisericile locale sunt privite ca vizite la "fratii mai slabi" aflati inca in robia "invataturilor incepatoare". Orice structura este denuntata drept "omeneasca" si orice slujitor al Bisericii este demascat drept un nou "Diotref", care tine sa-si impuna autoritatea sa, in dauna autoritatii Duhului.

De obicei, in spatele acestor atitudini exista o mare doza de "mandrie spirituala" combinata cu un caracter nesupus si incapabil sa suporte disciplinarea partasiei dintr-o legatura frateasca stransa. Ce este si mai grav insa, este faptul ca in numele unei superioritati spirituale se intretine critica si dispretul, iar sub paravanul unei cunoasteri a lucrurilor "mai adanci", se paraseste ascultarea de mesajul clar al Evangheliilor si al Epistolelor Noului Testament. Textele care vorbesc despre organizarea din Bisericile locale sunt scoase din contextul biblic imediat, sunt rastalmacite si alegorizate fortat pentru a sprijini opiniile celor porniti pe o astfel de "talmacire".

Biserica Universala - Biserica Locala

Ce este la urma urmei Biserica? Exista zeci si zeci de raspunsuri. Bisericile, asa cum le cunoastem noi astazi sunt impartite pe toata fata pamantului, diferite ca forma, instrainate ca denumiri oficiale, invrajbite intr-un patriotism sectar sau sufocate intr-un ecumenism fara valori crestine. Ce spune insa Biblia despre Biserica? Cum este descrisa ea in planul de functionare alcatuit de "arhitectul" si Capul ei dumnezeiesc, Isus Christos?

Pentru inceput, sa spunem doar ca in limba greaca pentru Biserica este folosit cuvantul "EKKLESIA" si ca sensul acestuia in uzanta timpului era "colectivitatea celor chemati afara".

Din aceasta definitie se poate vedea ca Biserica nu poate fi in nici un caz o cladire in care se tin servicii religioase. Mai degraba, ea este colectivitatea celor ce s-au adunat in acea cladire pentru inchinaciune.

Apoi, Biserica nu poate fi inteleasa drept o simpla "organizatie". In limba greaca, pentru a defini viata Bisericii a fost folosit termenul "KOINONIA" care defineste o relatie de partasie, o traire in stari si scopuri comune.

In Evangheli, "eklesia" apare de doua ori (in Matei 16:18: "... pe acesta piatra voi zidi Biserica Mea" si in Matei 18:17: "Daca nu vrea sa asculte de ei, spune-l Bisericii"). Din ambele pasaje se vede clar ca Mintuitorul se referea la o colectivitate de oameni.

Intre Biserica si lumea inconjuratoare s-au format inca de la inceput raporturi foarte clare. Crestinii mantuiti au format o comunitate sociala distincta si s-au separat de ceilalti oameni. Mesajul crestin a devenit imediat:

"Mantuiti-va din mijlocul acestui neam ticalos" (Faptele Apostolilor 2:40).

Ekklesia este aratata deci a fi colectivitatea celor "chemati afara":

"Sa iesim dar afara din tabara la El si sa suferim ocară Lui" (Evrei 13:13).

Chiar si atunci cand mergeau inca la templu, crestinii stateau separati de ceilalti:

"Toti stateau impreuna in pridvorul lui Solomon, si niciunul din ceilalti nu cuteza sa se lipeasca de ei" (Faptele Apostolilor 5:12-13).

Petru ne spune de ce s-a produs aceasta separare intre Biserica si lume:

"Voi insa sunteti o semintie aleasa, o preotie imparateasca, un neam sfant, un popor pe care Dumnezeu Vi l-a castigat ca sa fie al Lui, ca sa vestiti puterile minunate ale Celui care v-a chemat din intunec la lumina Sa minunata" (1 Petru 2:9).

O data cu aparitia ekklesiei, omenirea a cunoscut o alta impartire in economia mantuirii divine. Pana atunci fusesera numai evreii si neamurile. Cei dintai erau poporul ales al lui Dumnezeu, iar cei din urma erau "cei fara cetatenie in Israel, straini de Dumnezeu si de legamintele fagaduintei" (Efeseni 2:12). Delimitarea era clara si transanta. Prapastia dintre cele doua tabere era mare si de netrecut. Din pricina ca Israelul L-a refuzat insa pe Isus Christos, adevaratul lor Mesia, Dumnezeu a adus in lume astazi o a treia grupare de oameni, Biserica crestina. Ea este instrumentul de mantuire pentru vremea actuala.

Vremea Bisericii se intinde intre ziua de Cinzecime (Rusalii) in care Duhul Sfânt s-a pogorat peste credinciosii in Isus Christos adunati la rugaciune si ziua Rapiirii pe care nu o stie nimeni, dar pe care o asteptam cu infrigurare. In toata perioada aceasta de timp, Biserica trebuie sa traiasca in lume ca o marturie despre Dumnezeu si ca o chemare adresata tuturor oamenilor, indiferent de rasa, sex, stare sociala sau cultura.

Totusi noi stim ca nu va exista o Biserica mondiala ca un rezultat al convertirii tuturor oamenilor (Matei 24:14). Din aceasta cauza, "Biserica Catolica" (care inseamna tocmai o Biserica in care trebuiesc inclusi toti oamenii) este o utopie periculoasa.

Convertirea Neamurilor intregi ramine privilegiul lui Israel. Biserica are o chemare individuala adresata "la orice faptura" (Marcu 16:15) si ea va reusi sa "faca ucenici din toate neamurile" (Matei 28:19) ca o pirga a marelui seceris de la vremea sfarsitului.

Unde este astazi Biserica adevarata?

Daca avem incredere in cuvintele Domnului Isus, ajungem la concluzia ca Biserica se afla si astazi pe maini tot atat de bune ca si acum aproape 2.000 de ani, cand ucenicii din Ierusalim puneau lumea in uimire cu curajul si cu infaptuirile lor. Domnul Isus a spus:

"Eu voi zidi Biserica Mea si portile Locuintei mortilor nu o vor birui"
(Matei 16:18).

Soarta adevaratei Biserici a lui Christos nu s-a hotarat niciodata in Sinoade, Congrese sau Adunari Legislative. Capul nevazut al Bisericii locuieste in cer, asezat la dreapta maririi lui Dumnezeu. Domnul Isus Christos are astazi "toata puterea in cer si pe pamint" (Matei 28:18). Trupul Sau spiritual, Biserica nu este lasata in voia valurilor:

"Iata ca Eu sunt cu voi in toate zilele, pina la sfarsitul veacului" (Matei

28:20).

Biserica adevarata exista si astazi. Ea isi implineste mereu aceiasi misiune de a fi "lumina lumii" si "sarea pamantului" (Matei 5:13-14). Nebagata in seama si nesocotita adesea in calculele mai marilor acestei lumi, Biserica traieste, iar Capul ei inca isi mai "cunoaste oile pe nume" (Ioan 10:1-16). Convins de aceasta realitate, apostolul Pavel scria in 2 Timotei 2:19:

"Totusi temelie tare a lui Dumnezeu sta nezguduita, avand pecetea aceasta: Domnul cunoaste pe cei ce sunt ai Lui".

Se spune adesea ca multimea pestrata de biserici de astazi nu arata progresul Bisericii. Dar eu cred ca si in aceasta situatie se vede ceva din intelepciunea cu care Dumnezeu isi implineste planurile. Daca Biserica ar fi una din punct de vedere organizatoric, ea s-ar amesteca iarasi foarte repede in treburile acestei lumi. Experientele trecutului au dovedit cu prisosinta acest lucru. Dumnezeu nu doreste insa ca Biserica sa alcatuiasca o Imparatie terestra. Cetatenia noastra trebuie sa ramana "in ceruri". Destinul Imparatiei terestre ramane un prerogativ al Israelului si el si-l va implini atunci cand la conducerea Statului se va instala insusi Mesia.

In plan uman, atacul Diavolului si neintelepciunea noastra ne lipsesc de "partasia duhovniceasca" care ar trebui sa se manifeste intre diferitele ramuri ale Bisericii. Nici una si nici cealalta insa nu-L impiedica pe Dumnezeu sa-si duca la indeplinire planul. Oriunde se vesteste Cuvantul curat al Evangheliei si oriunde oamenii intra sub sangele si sub domnia lui Christos exista Biserica cea adevarata. Oriunde se produce "nasterea din nou" si "vietuirea in neprihanire" exista Biserica cea nemuritoare.

De 2.000 de ani, Diavolul seamana in aria lumii neghina lui, dar slava Domnului, graul se inmulteste si "Cel ce are puterea sa faca sa creasca" este la lucru. Lumea stricata de astazi nu a intrat deocamdata intr-o deplina putrefactie tocmai pentru ca inca are 'n ea "sarea pamintului." Intunecatul nu s-a lasat de tot, pentru ca inca mai este aici "lumina lumii".

Cum trebuie sa arate o Biserica crestina?

Este adevarat ca, din datele pe care ni le pune la dispozitie un studiu al bisericilor din vremea apostolica, nu putem extrage un tipar clar si unic pentru biserica locala. Aceasta nu inseamna insa ca bisericile acelea nu au fost organizate. De fapt, organizarea bisericilor locale, ca si organizarea tuturor formelor vii de viata, nu se bazeaza pe forme fixe sau pe tipare, ci pe principii vitale. Asa cum corpul functioneaza armonios adaptandu-si activitatile in jurul unor principii clare si indispensabile (trebuie sa ne hranim, sa dormim, sa ne spalam, sa avem viata sociala, etc.) si Biserica locala isi organizeaza activitatile adaptandu-le principiilor fundamentale pe care le-au respectat toate bisericile din toate timpurile.

Trebuie sa distingem clar intre principiu si forma. Principiul aduce viata si o intretine in cele mai bune conditii, forma se adapteaza realitatilor de timp, societate si resurse. Principiul ramane mereu acelasi, forma trebuie sa se schimbe. A tine la forme inseamna a renunta de multe ori la principii si asta este intodeauna in detrimentul vietii.

Principiile de baza ale bisericilor locale, asa cum le putem studia noi in cartile Noului Testament, sunt cuprinse in textele din Matei 28:19 si Faptele Apostolilor 2:42. La fiecare dintre aceste principii de baza ii corespund o multime de forme,

alese in functie de conditii, de necesitati si, nu o data, in functie de ... posibilitati.

1. Principiul evanghelizarii lumii - Biserica lui Christos trebuie sa se preocupe de mantuirea celor pierduti. Ea trebuie sa gaseasca cele mai bune si mai eficiente metode pentru a vesti Evanghelia "la orice faptura".

2. Principiul maturizarii credinciosilor. Marturia Bisericii este marturia celor credinciosi. De aceea, fiecare nou convertit trebuie sa fie "invatat". Biserica are aceasta datorie: "Invatati-i tot ce v-am poruncit". Unde sa fie invatati cei convertiti (in Seminarii, acasa sau in Biserica), cit sa dureze procesul de invatare, care sunt cele mai bune metode de transmitere a invataturii, si multe alte astfel de "forme" raman la latitudinea Bisericii si pot fi oricand schimbate.

3. Principiul traiirii in partasie. Trupul lui Christos este alcatuit din madulare unite intre ele, sanatoase si slujindu-se reciproc: "Ei staruiau in legatura frateasca" (Faptele Apostolilor 2:42).

Crestinii trebuie sa aiba partasie ! Formele prin care este pus in practica acest principiu sunt infinit de variate. Unde sa se adune, cat timp sa stea impreuna, ce forma sa aiba cladirile, care sa fie programul intalnirilor lor, cine sa conduca cutare program si cine sa conduca celalalt, etc. sunt "forme" necesare, dar neimportante in ele insele.

4. Principiul amintirii lucrarii Domnului Isus. Biserica nu poate exista in afara lucrarii mantuitoare a lui Christos. "Sa faceti aceasta spre amintirea Mea" a spus Mantuitorul despre Cina Domnului. Pavel a adaugat: "Caci n-am avut de gand sa stiu intre voi altceva decat pe Christos si pe El rastignit" (1 Corinteni 11:25 2:2). Biserica trebuie sa practice "frangerea piinii". De cite ori sa faca aceasta intr-o luna, ce fel de paine sa aleaga, cum sa franga painea, etc. , raman iarasi "forme" necesare, dar neimportante in ele insele. Conditiiile in care trebuie luata Cina Domnului trebuiesc hotarate in functie de calauzirea specifica pe care Domnul o da fiecarei Biserici locale in parte.

5. Principiul inchinaciunii. "Ei staruiau ... in rugaciuni" (Faptele Apostolilor 2:42). Biserica exista pentru proslavirea lui Dumnezeu. Toata fiinta si activitatea unei Biserici locale trebuie subordonate acestui scop. NU este esential cata participare este la serviciul unei Biserici locale, dar este esential cita inchinaciune este in programul acela.

"Duhul da viata, dar slova (forma) omoara."

Istoria greselilor Bisericii este si istoria bisericilor care s-au obisnuit intr-atat de mult cu forma, incat n-au mai observat ca intre timp viata disparuse. Bisericile acelea au fost atat de mult lipite de forma, incat viata a trebuit sa le paraseasca si sa se stabileasca in alte "tipare", socotite multa vreme "eretice". Trebuie sa spunem ca "istoria reformelor" nu a fost niciodata istoria transformarii vietii religioase (cum sustin criticii atei), ci istoria re-"formelor", adica istoria succesiunilor de crize provocate de cei care, confundand forma cu continutul, au trebuit sa fie lasati in urma de o Biserica energica, militanta si mereu egala cu ea insasi.

Nu fiti prea pretentiosi !

Un alt lucru pe care trebuie sa-l spunem despre viata bisericilor locale este ca ne aflam in perioada de "constructie". Grupurile locale de credinciosi sunt deocamdata numai parti componente, "in devenire" asezate in marele ansamblu al Bisericii universale. Din punctul lui Dumnezeu de vedere, Biserica este deja desavarsita prin

faptul ca a fost ciatigata de Domnul Isus la Cruce:

"Cum a iubit si Christos Biserica si S-a dat pe Sine pentru ea, ca s-o sfinteasca, dupa ce a curatit-o prin botezul cu apa prin Cuvant, ca sa infatiseze inaintea Lui aceasta Biserica, slavita, fara pata, fara zbarcitura sau altceva de felul acesta, ci sfanta si fara prihana" (Efeseni 5:25-27) .

In practica, bisericile locale se afla in etapa de "sfintire si curatire prin Cuvant". Apostolul Pavel scria cu incredere deplina:

"Sunt incredintat ca Acela care A INCEPUT in voi aceasta buna lucrare, O VA ISPRAVI... " (Filipeni 1:6).

In Efeseni, capitolul 4 vorbeste despre Biserica in termeni de crestere: "Din El, tot trupul... isi primeste cresterea,... si se zideste in dragoste" (Efeseni 4:16),asa ca nu trebuie sa cadem in disperare ori de cate ori observam greseli, nedesavarsiri si inconsistente in bisericile locale. Domnul Isus a spus: "Eu voi zidi Biserica Mea si portile Locuintei mortilor nu o vor birui" (Matei 16:18).

Cel ce face lucrarea este asadar, Domnul Isus Insusi, iar noi trebuie sa fim extrem de prudenti atunci cand ne exprimam asupra felului in care El lucreaza.

Cu imperfectiunile din Biserica locala este la fel ca si cu cele care se manifesta in viata spirituala a oricarui credincios. Noi stim ca Christos lucreaza in noi prin Duhul Sfant si ca are ca scop sa ne transforme dupa chipul si asemanarea Lui.

Acelasi Duh Sfant este la lucru si in Biserica locala. Scopul Lui este s-o aduca la o desavarsita frumusetate morala si s-o maturizeze din punct de vedere intelectual in "adevar". Ne aflam inca in plin proces de constructie. Lucrarea nu s-a terminat, asa ca nu trebuie sa ne fie rusine sa ne recunoastem imperfectiunile. Ar fi total neintept sa ne asteptam sa gasim undeva o Biserica locala ajunsa deja la perfectiune. Din "sfinti" in devenire, nu se poate cladi decit o Biserica "in devenire". Cu toate acestea, tinta fiecarei Biserici locale trebuie sa ramana "Biserica desavarsita", caci Dumnezeu este El insusi la lucru si El nu se va multumi cu jumatati de masura. Iata ce declara apostolul Pavel in scrisoarea catre crestinii din Efes:

"Mie mi-a fost dat harul sa vestesc ... bogatiile nepatrunse ale lui Christos ... pentru ca domniile si stapanirile din locurile ceresti sa cunoasca azi, prin Biserica, 'ntelepciunea nespusa de felurita a lui Dumnezeu" (Efes. 3:8-10).

"Caci noi suntem lucrarea (poema - in greaca) Lui, si am fost ziditi 'n Christos Isus pentru faptele bune pe care le-a pregatit Dumnezeu mai dinainte, ca sa umblam in ele" (Efes. 2:10).

Intr-o buna zi, la sfarsitul istoriei, Christos va prezenta Biserica inaintea tuturor fapturilor ceresti, ca pe o stralucita dovada a puterii si iubirii Sale:

"(Christos) S-a dat pe Sine pentru ea, ca s-o sfinteasca, ... ca sa infatiseze inaintea Lui aceasta Biserica, slavita, fara pata, fara sbarcitura sau altceva de felul acesta, ci sfanta si fara prihana" (Efes. 5:25-27)

Biserica Ortodoxa Catolica Rasariteana

[Inapoi la Cuprins](#)

Fragmentul face parte din cartea "Identitate crestina in istorie" aparuta la editura "Multimedia" din Arad, 1999.

1. O PREZENTARE ISTORICA A "ORTODOXIEI"

"Biserica Ortodoxa Rasariteana", cu numele ei oficial de Biserica Ortodoxa Catolica Rasariteana, dar cunoscuta si sub titulatura de biserica Greco-Ortodoxa, este una din cele trei grupari doctrinare si administrative din sinul crestinismului european. Ea are o identitate specifica datorata doctrinei despre continuitatea apostolica, datorita specificului liturgic si datorita existentei "bisericilor teritoriale surori". Aderentii ei, raspinditi altadata in partea de vest a Marii Mediterane, traiesc astazi in Balcani, in Orientul Mijlociu si in Rusia.

Termenul "ortodox" (cu semnificatia de "invatatura cea dreapta" sau de "adevarata credinta" in limba greaca) implica o deosebire polemica cu alte grupari crestine, fata de care, ortodoxia se pretinde pastratoarea exclusiva a invataturii apostolice nealterate.

Origine si specific

Ca origine, Biserica Rasariteana se trage din acelasi crestinism istoric al primelor trei secole si, in teologie, recunoaste chiar aceleasi sapte sacramente ca si biserica romano catolica.

Schisma dintre Catholicismul Apusean si Catholicismul Ortodox Rasaritean nu s-a produs din motive teologice, ci din cauza unor factori culturali si politici. Roma nu i-a putut ierta niciodata lui Constantin faptul ca a mutat capitala imperiala la Bizant (Bizantium), pe care l-a numit ulterior Constantinopol (orasul lui Constantin).

Constantinopol era asezat pe tarmul European al strimtorii Bosfor, aflata la jumatatea distantei dintre Marea Egee si Marea Neagra. Orasul aduna intre zidurile lui oameni din Europa si din Asia. In 1453, cind turcii au cucerit Imperiul Bizantin, Constantinopol a devenit capitala noului Imperiu Otoman. (Din 1930, orasul se numeste Istanbul).

Teodosius I, urmasul lui Constantin la tron, a fost ultimul Cezar care a domnit peste intreg Imperiul Romano-Catolic. Dupa moartea sa (395), imperiul a fost impartit intre fii sai, Arcadius (la 17 ani) a primit stapinire peste jumatatea Rasariteana a Imperiului, iar Honorius (la 10 ani) a fost asezat la Milan sa domneasca peste jumatatea lui Apuseana. Aceasta "despartire" care trebuia in ochii contemporanilor sa fie doar vremelnica, a devenit definitiva.

Astazi, din punct de vedere cultural, despartirea dintre crestinismul Apusean (catholicism si protestantism) si crestinismul Rasaritean perpetueaza divizarea Imperiului Roman in jumatatea Apuseana, in care limba latina a fost dominanta, si jumatatea Rasariteana, in care mai toti literatii vremii foloseau limba greaca.

Incepind cu secolul IV, aceste doua jumatati s-au indepartat continuu una de cealalta. Imperiul Roman de Apus s-a prabusit sub presiunea invaziilor barbare din secolul V. Papa de la Roma, care si pina atunci se bucurase de o anumita pozitie prioritara in autoritatea exersata asupra patriarhatelor crestine, s-a trezit singurul

mostenitor al si asa mult diminuatei autoritati imperiale.

Imperiul Roman de Rasarit a mai stat in picioare inca aproximativ o mie de ani, sub forma a ceea ce istoricii numesc "Imperiul Bizantin." Patriarhul Constantinopolui, capitala imperiala, s-a ridicat deasupra celorlalti patriarhi regionali si, ca un "primus inter pares" (cel dintii dintre mai multi egali) a devenit capul ecumenic al Bisericii. Totusi, ca supus cetatenesc in fata imparatilor imperiali cu puteri depline, acest patriarh nu si-a asumat niciodata o autoritate independenta asemanatoare papei de la Roma. Chiar si astazi, supunerea patriarhilor fata de autoritatea politica a natiunii-stat este o caracteristica bizantina.

Cea mai timpurie literatura crestina a fost scrisa, chiar si la Roma, in limba greaca. In primele secole, crestinismul a avut un pronuntat caracter grecesc. Incepind cu secolul V, specificul grecesc a inceput sa se piarda. Majoritatea crestinilor din Egipt si Siria, care pina atunci acceptasera subordonarea fata de cultura greaca, au decis sa se rupa de restul bisericii istorice din cauza hotaririlor luate la conciliile (sinoadele) de la Efes (431) si Calcedon (451), care stabileau primatul patriarhului de la Constantinopol. Faptul ca arabii au cucerit apoi aceste provincii a fost interpretat de unii drept o pedeapsa divina, dar a dus si mai departe la slabirea influentei sociale a jumatatii rasaritene a Bisericii.

Prin contrast, crestinatatea apuseana de limba latina s-a raspindit in teritorii de dincolo de limitele vechiului Imperiu Roman, cistigind loialitatea popoarelor din restul tarilor europene.

Doar "increstinarea" Rusiei in secolul X de catre misionari ai Constantinoplei a mai echilibrat cu ceva balanta puterii si a intinderii sferelor de influenta dintre crestinismul Rasaritean si crestinismul Apusean.

In incordarea dintre cele doua biserici, papa de la Roma a cautat mereu sa impuna invatatura "primatului Romei". Acolo se afla doar mormintul lui Petru, cel numit de Domnul Isus "piatra" pe care va fi zidita Biserica (Mat. 16:18). Crestinatatea Rasariteana, desi a respectat intr-o oarecare masura un fel de predominanta a Romei in exersarea autoritatii in probleme de doctrina si morala, a ripostat prin afirmatia ca primatul trebuie sa fie o problema rezolvata pe considerente istorice. Atita timp cit Imparatul isi mutase resedinta la Constantinopol, orasul avea tot dreptul sa se numeasca "noua Roma."

Cele doua interpretari despre "primatul in Biserica", unul "apostolic" in Apus si altul "pragmatic" in Rasarit au coexistat timp de secole si nu au fost reconciliate nici pina astazi.

Ambitia lui Carol cel Mare (Charlemagne) de a reface in secolul IX integritatea Imperiului Roman de altadata a dus la primul conflict deschis dintre cele doua biserici. Carol cel Mare a vrut sa reaseze Roma in primatul de capitala Imperiala si sa refaca "Sfintul Imperiu Romano-Catolic". (O a doua incercare de refacere a Imperiului ii va apartine lui Napoleon, iar o a treia lui Hitler. Yineti minte mult trimbitatul "al treilea Reich", ce trebuia sa dainuie si el o mie de ani?). Pentru a intoarce simpatiile tuturor crestinilor spre scaunul papal de la Roma, Carol cel Mare a cerut "episcopilor" apuseni sa gaseasca "un nod in papura" patriarhului de la Constantinopole si sa-l declare "eretic."

Incapabili sa gaseasca ceva de esenta, episcopii s-au agatat de mici diferente de limbaj doctrinar si de liturghie. Astfel, faptul ca in marturisirea de crez a bisericii Rasaritene era scris ca "Duhul Sfint purcede de la Tatal" (numai), nu "de la Fiul si

de la Tatal" (filioaue) cum scria in marturisirea bisericii Apusene a devenit principalul "cap de acuzare." Un al doilea mar al discordiei a fost data la care se sarbatorea Pastele, iar un al treilea: daca piinea de la Cina trebuie sa fie dospita sau nu.

Astfel de "diferente" ireconciliabile au cauzat in anul 1054 o "excomunicare reciproca", semnata de Papa Leo al X-lea si de Mihai Cerularius, patriarhul Constantinopolui. Aceasta "afurisire reciproca" s-a mentinut pina in anul 1965. Infama cruciada "a IV-a" din anul 1204, prin care crestinatatea apuseana a cucerit Constantinopolul, l-a inlaturat pe imparatul bizantin si a asezat in locul lui pe tron un patriarh latin aservit papei, a cauzat in crestinatatea rasariteana un resentiment adinc ce a zadarnicit de atunci toate incercarile de impacare.

Inspre secolul XVII, Biserica Rasariteana a fost asediata din trei directii: din partea musulmanilor, din partea catolicismului si din partea protestantismului.

Biserica "Unita"

In Polonia, unde traiau un mare numar de ortodocsi, asaltul catolic a fost dezlantuit cu ferocitate. Din cauza distantei, patriarhul de la Constantinopol, sub a carui jurisdictie se afla Polonia, n-a putut sa exercite un control real asupra vietii religioase. Din cauza aceasta, episcopii ortodocsi erau asezati in slujba de catre regele catolic. In nenumarate ocazii, autoritatile Romano-catolice din Polonia au incercat sa forteze biserica Ortodoxa sa se subordoneze papei. Cei mai activi in directia aceasta au fost "iezuatii." Ca urmare, un numar apreciabil de oficiali ortodocsi au acceptat primatul si suprematia pontifului roman, formind Biserica "unita." Membrii acestei biserici au fost numiti "catolici de rit oriental." Treptat, sub presiunile si persecutia exercitata de Roma, biserica ortodoxa din Polonia a incetat sa mai existe, autoritatile recunoscind oficial doar Biserica Unita.

Un patriarh ... reformat!

O relatie mai pasnica a existat intre Biserica Catolica Ortodoxa Rasariteana si reprezentantii protestantismului. In anul 1573 a inceput un schimb de idei intre Protestantism si Ortodoxie. Un grup de invatati Lutherani din Tubingen a fost invitati la Constantinopol. Stiind-o adesara a Romei, protestantii au sperat sa aduca Biserica Rasariteana la principiile Reformei. In discutiile purtate cu patriarhul Ieremia al II-lea, ei i-au inminat o copie a Marturisirii de credinta de la Augsburg si o colectie de predici ale lui Luther. Reprezentantii Bisericii Ortodoxe cautau insa mai degraba o unire in scopuri de dominatie politica, decit o dezvoltare doctrinara. Cind cea dintii s-a dovedit nerealizabila, Ieremia al II-lea a publicat o serie de "Raspunsuri" (1576, 1579 si 1581), reafirmind pozitia traditionala a Bisericii Ortodoxe in probleme legate de "autoritatea eclesiastica a scrierilor patristice, cele sapte sacramente, rugaciunea pentru morti si rugaciunile indreptate Mariei si sfintilor."

Din toate articolele "Marturisirii de credinta" de la Augsburg, Ieremia al II-lea nu a acceptat decit importanta sinoadelor ecumenice si faptul ca preotii se pot casatori. Desi relatiile dintre ortodoxie si protestantism n-au mai continuat cu aceiasi intensitate pe vremea lui Ieremia, ele au fost intotdeauna politicoase si lipsite de orice incercare de constringere.

Ideile din documentele reformate Lutherane l-au influentat foarte mult insa pe Ciril Lucaris (1572-1638), care a ajuns primul si, pina acum singurul, patriarh "reformat" al ortodoxiei!

Ciril Lucaris a fost un preot grec pe care persecutiile declansate de Romano-Catolici asupra ortodocsilor din Polonia l-au facut sa se umple de o aversiune neimpacata fata de scaunul papal. Cind a devenit patriarh al Constantinopolui, Ciril si-a dedicat toate eforturile pentru contracararea tuturor influentelor romano-catolice din teritoriile imperiului otoman. Pentru aceasta, el a cerut si capatat ajutorul ambasadelor tarilor protestante din Constantinopol si a solicitat suport teologic din partea miscarii calviniste. In 1629, Ciril a publicat "Confesiunile" sale, o culegere de articole doctrinare cu un foarte pronuntat ton reformat. Ele afirma autoritatea Scripturii asupra Bisericii, neaga infailibilitatea bisericii, accepta doar cele doua sacramente la care se oprisera si reformatorii: Botezul si Cina Domnului si neaga cu desavirsire notiunile de transubstantiere si purgatoriu. Domnia lui Ciril ca patriarh al bisericii a fost zbuciumata, el fiind depus si reasezat in slujba de nu mai putin de cinci ori. In final, Ciril a fost omorit de masinatiunile politice si a fost spinzurat ("mazilit") de turci. Sub presiunea autoritatilor din Imperiul otoman, care nu doreau o unire cu Europa apuseana, ci cucerirea ei prin forta si dictat, toate sinoadele ecumenice ale Bisericii Ortodoxe dintre anii 1638 si 1691 au condamnat cu tarie "confesiunile" calviniste ale lui Ciril Lucaris. Se pune astfel capat uneia dintre putinele miscari de "reforma" din sinul Bisericii Ortodoxe Rasaritene.

2. STRUCTURA SI ORGANIZARE

Biserica Catolica Ortodoxa este rezultatul partasiei unor biserici teritoriale independente. Fiecare dintre ele este autocefala, adica se autoguverneaza sub autoritatea unui episcop suveran, numit cel mai adesea "patriarh" ("parintele tuturor"). Aceste biserici autonome recunosc primatul patriarhului "ecumenic" din Constantinopol (astazi Istanbul) si impartasesc o credinta marturisita intr-un crez comun, principii comune in organizare si functionare eclesiastica si o traditie liturgica comuna. Deosebiriile constau in limbile folosite in rostirea liturghiei si in alte citeva aspecte minore ale traditiilor locale.

Conducatorul bisericilor teritoriale ortodoxe este numit "patriarh", "mitropolit" sau "arhiepiscop." Acesti prelati prezideaza peste sinoade episcopale care reprezinta cea mai inalta autoritate canonica, doctrinara si administrativa. Intre diferitele biserici teritoriale exista o tacita ierarhie a importantei, alcatuita nu pe principiul marimii, ci pe acela al vechimii in existenta.

Numarul bisericilor catolice ortodoxe a variat mult de-a lungul istoriei. Au supravietuit pina astazi Biserica din Constantinopol, Biserica din Alexandria (Egipt), Biserica din Antiohia (cu sediul central la Damasc, in Siria), Biserica de la Ierusalim, Biserica Ortodoxa Rusa, Biserica din Georgia, Biserica din Bulgaria, Biserica din Romania, Biserica din Serbia, Biserica din Cipru, Biserica din Grecia, Biserica din Albania, Biserica Ortodoxa Poloneza si Biserica din Cehia. Mai exista si alte astfel de biserici ortodoxe, de mai mica importanta, raspindite in toate colturile lumii: in Finlanda, in insula Creta, in Japonia si multe in America, apartinand minoritatilor etnice care au emigrat acolo. Numarul total de credinciosi care fac parte din Biserica Catolica Ortodoxa este de aproximativ 250 de milioane.

Autoritatea patriarhului din Constantinopol se extinde asupra micii comunitati crestine din Turcia (aflata pe o rapida cale de disparitie), asupra diocazelor din insulele grecesti si din nordul Greciei, asupra numeroaselor grupuri etnice de limba greaca din America, Australia si din Europa occidentala, ca si asupra bisericii autonome din Finlanda. Dupa ce Imperiul otoman a cucerit in 1453 Constantinopolul, turcii au hotarit ca patriarhul de la Constantonopol va fi singurul reprezentant recunoscut al tuturor crestinilor de pe teritoriile imperiului turc.

Aceasta situatie a durat pina in secolul XIX, cind tarile crestine au iesit de sub dominatia turca si astfel au putut reaseza institutia bisericilor autocefale (adica "de capul lor", cu sensul de a se autoguverna). Ele s-au infiintat pe rind in Grecia (1833), Romania (1864), Bulgaria (1871) si Serbia (1879).

Alte trei patriarhate stravechi exista in Alexandria, Egipt, in Damascul Siriei (acolo poarta inca numirea antioheana) si in Ierusalim. Patriarhia din Damasc are in autoritatea ei o semnificativa comunitate crestina araba raspindita prin Siria, Liban si Irak.

De departe insa, cea mai numeroasa si mai intinsa patriarhie contemporana din lume este aceea a Moscovei. Pe vremea tarilor, Moscova s-a autoproclamat "cea de a treia Roma." Biserica Catolica Ortodoxa Rusa are cei mai multi membri si, supravietuind revolutiei comuniste din 1907 si epocii ateismului comunist, ocupa astazi locul al cincilea in ierarhia bisericilor autocefale, fiind urmata in ordine de patriarhatele din Georgia, Serbia, Romania si Bulgaria.

Faimosii misionari bizantini, Ciril (827-869) si Metodius (826?-884), au tradus Biblia si liturgia in limba slavona (aprox. 864) si le-au folosit ca instrument de "convertire" a popoarelor slave. Bulgarii, popor de etnie turca s-au increstinat la 864 si au fost "slavicizati" in mod treptat. Rusii, au fost increstinati in anul 988 si au ramas sub jurisdicia patriarhului de la Constantinopol pina in 1219.

Ciril si Metodius au fost frati de corp, nascuti in Tesalonic, Grecia. Din cauza specificului lucrarii lor, li s-a dat numele de "apostoli ai slavilor." Ei au fost trimisi de Bizant sa evanghelizeze o ramura a tatarilor, kazarii, un popor care tolera toate religiile, dar al carui domnitor practica iudaismul. Mai tirziu, Ciril si Metodius s-au dus in Moravia (Slovia de astazi), la cererea facuta de dregatorul local catre imparatul bizantin Mihaiel. Ciril a pus bazele alfabetului "cirilic", s-a apucat sa traduca Biblia in limba slavilor si a alcatuit o liturgie in slavona. Intrigat de aceasta invazie ortodoxa in teritoriile Europene apusene, papa Nicolas I le-a poruncit celor doi sa se infatiseze in fata scaunului papal. Pina sa ajunga ei insa la Roma, Nicolas I a murit, iar urmasul lui, Adrian al II-lea, ignorant in polica imperiala, s-a pripit si a aprobat "liturgia slavona." Ciril a murit la Roma. Metodius s-a intors in Moravia si, ca o recunoastere a lucrarii lui misionare a fost numit in anul 869 arhiepiscop. Ironia este ca in anul 1881, Ciril si Metodi au fost "canonizati" ca "sfinti" de papa Leo al XII-lea. Numele lor este sarbatorit in ziua de 14 Februarie in calendarul catolic si in ziua de 11 Mai in calendarul ortodox.

Ideia de "Biserica"

Conceptia Catolica Ortodoxa despre biserica este bazata pe convingerea ca o comunitate locala de credinciosi, adunata in jurul episcopului lor pentru sarbatorirea Cinei Domnului (sau "impartasania"), este in miniatura imaginea bisericii de pe intreg pamintul. Acest concept al "intregului", al "incluziunii" este numit "catholicism". S-ar putea sa para un concept abstract, dar el are o implicatie foarte practica si anume ca "orice este sau ar putea sa fie necesar pentru viata bisericii se gaseste deja in adunarea locala. Ideia "catolica" poate fi comparata cu o piine. Fiecare felie de piine nu poate fi "toata piinea", dar ea poate si de fapt contine toate ingredientele necesare prezente in piine. Asta inseamna ca oriunde se gasesc impreuna un episcop si o adunare de credinciosi, avem de a face cu o "biserica."

Aceasta continuitate a bisericii este demonstrata prin faptul ca la consacrarea ("hirotonisirea") unui episcop este necesara prezenta citorva alti episcopi. Implicarea lor in procesul ordinarii marturiseste despre unitatea organica a bisericii

si despre transmiterea autoritatii printr-un lant neintrerupt care-si are originea in vremea apostolilor.

In afara episcopilor, biserica mai are inca alte doua categorii de slujitori: preotii si diaconii. Acestia se pot casatori, dar un episcop este ridicat intotdeauna din rindul celor care au adoptat celibatul sau sunt vaduvi.

(Este interesant sa observam ca schizma dintre partea de Rasarit si partea de Apus a Europei persista si astazi, ca in metaforicul chip din visul profetic talmacit lui Nebucadnetar de Daniel. Intr-adevar, chipul care anunta o dezvoltare unitara a societatii in succesiunea imperiilor Babilonului, Medo-Persanilor, Greciei si Romei, s-a impartit apoi in anatomia celor doua picioare, "parte lut si parte de fier", existente in fiinta pina la "instaurarea imparatiei celei vesnice" (Daniel 2).

Cunoscutul politolog american, prof. Samuel P. Huntington, in cartea "Prabusirea civilizatiilor si refacerea ordinii mondiale", preconizeaza impartirea Europei dupa valorile spirituale comune: in Rasarit, ortodocsii cu ortodocsii, iar in Apus, catolicii cu catolicii, protestantii si neoprotestantii. Ca granita granita intre Rasarit si Apus, el propune, exact in tara noastra, lantul muntilor Carpati. - n.a.)

Credinta si specific de inchinaciune

In exprimarile ei canonice si in textele ei liturgice, Biserica Catolica Ortodoxa afirma cu tarie ca este continuatoarea crestinismului primar, comun atit bisericilor din Rasarit, cit si bisericilor din Apus in primii o mie de ani de istorie crestina. In particular insa, Biserica Catolica Ortodoxa nu se bazeaza doar pe textul Evangheliei propriu zis, ci pe articolele crezului crestin stabilit la sinoadele ecumenice la care au participat si bisericile din Rasarit si bisericile din Apus. Acestea au fost in numar de sapte: Nicean I (325), Constantinopol I (381), Efes (431), Calcedon (451), Constantinopol al II-lea (553), Constantinopol al III-lea (680), Nicean al II-lea (787). Toate celelalte exprimari de mai tirziu ale crezului crestin, ca de exemplu acel foarte important sinod din secolul al XIV-lea, in care s-au definit caile de "comuniune cu Dumnezeu", sunt privite in ortodocsie doar ca simple extensii ale invataturile fixate odata pentru totdeauna de biserica din primul mileniu.

Biserica Catolica Ortodoxa Rasariteana accepta sapte "sacramente" sau "taine": botezul, increstinarea (similara "confirmarii" catolice apusene), Cina Domnului (impartasania), ordinarea, pocainta, mirungerea (ungerea cu untdelemn) si casatoria. Acest numar de sapte "taine" nu a fost niciodata precizat si acceptat de biserica primara, ci a aparut doar ca un raspuns polemic dat reformatoilor protestanti din secolul XVI, care, sfidind rinduilele catolice, au limitat numarul sacramentelor la doar doua: Cina Domnului si Botezul.

Sacramentul "increstinarii" este specific Bisericii Rasaritene. Noii nascuti sunt botezati si apoi unsi imediat cu untdelemn si admisi la Cina Domnului (sfinta cuminecatura). In Biserica Catolica Apuseana, cei botezati la nastere trebuie sa astepte un anumit numar de ani pina sa primeasca dreptul de a participa la prima Cina. Acceptind copiii la Cina, Biserica Ortodoxa sustine ca botezul este inceputul unei vieti noi care trebuie sustinuta cu puterea derivata din "impartasirea cu trupul si singele Domnului."

Liturghiile

Forma de inchinaciune practicata in bisericile catolice ortodoxe se numeste "liturghie". Ea este o succesiune de activitati, majoritatea declamari intonate

muzical, repetate identic la fiecare serviciu de inchinaciune al bisericii. Prin selectie, biserica a pastrat si repeta astazi mereu doua liturghii majore "de duminica", pentru Cina Domnului: cea a lui Ioan Chrisostom (Ioan gura-de-aur) si cea a lui Vasile cel Mare. Toate liturghiile sunt ocazii solemne, pompoase si festive.

O liturghie este alcatuita din trei parti. Cea dintii este "ceremonia pregatirii", timp in care preotul aseaza pe o tava bucatile de piine ce simbolizeaza adunarea sfintilor, cei vii si cei morti, in jurul jertfei lui Christos. Urmeaza o a doua parte, numita si liturghia catehumenilor (invatacelilor). Ea include citirea unor lectii si rostirea unei predici. Partea a treia, numita liturghia celor credinciosi, consta in recitarea crezului si savirsirea Cinei (impartasaniei).

Bisericile Ortodoxe respecta calendarul bisericesc anual, care incepe cu "postul mare", la patru saptamini inainte de Craciun. Cea mai mare sarbatoare anuala este Pastele, care cade la o data diferita de data la care este sarbatorit in Biserica Apuseana, din cauza ca Biserica Rasariteana prefera sa foloseasca si acum calendarul "Iulian."

Biserica Catolica Ortodoxa are o bogata traditie in compunerea unor piese muzicale folosite in cadrul liturghiilor. Toate melodiile sunt cintate cu vocea umana, solo sau cor, deoarece folosirea instrumentelor muzicale este interzisa.

Icoanele

Inseparabila de traditia liturgica Rasariteana, arta picturii religioase este vazuta de Biserica Ortodoxa drept o forma de exprimare a marturisirii de credinta prin intermediul imaginilor. Geniala ca idee si practica intr-o lume in care majoritatea credinciosilor erau "analfabeti", folosirea "icoanelor" a degenerat repede intr-un fel de idolatrie circumstantiala, contestata de interdictia categorica din cele "Zece Porunci" biblice.

Interesant este ca o miscare de contestare a icoanelor a venit nu din perimetrul crestinismului, ci ca o reactie la confruntarea cu mahomedanismul. Pretinsii urmasi ai lui Avraam, decendenti prin Ismael si, prin aceasta, inchinatori ai Dumnezeuului cel adevarat, mahomedanii i-au invinuit pe crestinii ortodocsi de "folosirea de chipuri cioplite" si "imagini" interzise in Biblie. In fata acestei situatii, in sinul Bisericii Ortodoxe s-a dat o lupta "iconoclasta" in secolele VIII si IX. In anii 726 si 730, imparatul Leo al III-lea, "Isaurianul", a dat doua decrete prin care interzicea venerarea icoanelor. Desi condamnata in Apus de papa, interdictia a continuat sa fie aplicata in Rasarit pe toata durata domniei lui Leo si mai ales pe durata domniei successorului sau, Constantin al V-lea. Acesta a condamnat inchinarea la icoane, declarind-o in Sinodul tinut la Hieria in anul 754 "de-a dreptul idolatrie".

Pedepsirea inchinatorilor la icoane (fresca ortodoxa)

Folosirea icoanelor a fost iarasi interzisa in Biserica Ortodoxa in prima parte a secolului IX. Iata ce scrie profesorul Ioan Bria in Dictionarul de teologie ortodoxa": "In secolul al VIII-lea, imparatul bizantin Leontin V, Armeanul (813-820), incepe o campanie de persecutie contra cultului icoanelor ortodoxe, sub influenta religiei islamice, persecutie cunoscuta sub numele de "iconoclasm" (distrugetor de icoane)."

Aceasta perioada de "iconoclasm" s-a incheiat in anul 843, cind, sub patronajul imparatesei Teodora a II-a, Sinodul pentru Ortodoxie a repudiat toate pretentiile "iconoclastilor."

O "icoana" este o imagine cu continut religios. Termenul este un derivat de la verbul "eikenai" (a se asemana) si este luat din chiar porunca prin care o asemenea practica era interzisa evreilor de catre Iehova: "Sa nu-ti faci chip cioplit, nici vreo INFATISARE a lucrurilor care sunt sus in ceruri sau jos pe pamint sau in apele mai de jos decit pamintul. Sa nu te inchini inaintea lor si sa nu le slujesti; caci Eu, Domnul, Dumnezeuul tau sunt un Dumnezeu gelos" (Exod 20:4-5).

Incepind cu secolul IV, termenul de "icoana" a inceput sa fie aplicat oricarei piese de arta religioasa, fie ca era vorba despre un mozaic, un basorelief sau o pictura pe pinza sau pe lemn. Initiatorii introducerii icoanelor in viata de inchinaciune a Bisericii si-au bazat teologia pe realitatea "intruparii" prin care Christos a luat "chip" de om. In cel nascut din fecioara Maria, oamenii L-au putut vedea pe Dumnezeu cel nevazut. Urmind aceasta linie de gindire, teologii secolelor II si IV au sustinut ca in crestinism, spre deosebire de Legea Mozaica, initiativa comunicarii prin simbol l-a apartinut lui Dumnezeu insusi. Epistola catre Coloseni ne spune ca Isus este "chipul Dumnezeului celui nevazut."

In acelasi fel in care "slava lui Dumnezeu a stralucit pe fata lui Christos" este de datoria artistului sa inlesneasca "realitatii transcendente" sa straluceasca in operele de arta cu caracter religios.

In masura in care reprezentarile artistice inlesnesc o intimitate a crestinului cu persoana semnificata in imagine, Biserica catolica ortodoxa răsăriteana a recomandat "venerarea" icoanelor, rezervind "inchinarea" doar pentru relatia cu Dumnezeu insusi. Cu alte cuvinte, crestinii erau indemnati sa "venereze" icoanele, in timp ce vor continua sa "se inchine in duh si in adevar" lui Dumnezeu.

Inchinarea la icoane a marcat o treapta de decadere in viata de inchinaciune. Pe lînga relatia personala din Noul Testament, credinciosilor li s-a recomandat sa aleaga o cale "ocolita" catre Dumnezeu, prin lucrarea de mijlocire a "maicii Domnului" si a "sfintilor decedati."

Monasticismul

Biserica catolica ortodoxa are o mare traditie "monastica" (a calugariei). Inceputul ei poate fi datat prin secolele III sau IV. Ea a fost primordial o miscare contemplativa pasiva, de cautare a unei legaturi personale intense, prin rugaciune, cu divinitatea. In Răsărit nu s-au dezvoltat ordine monastice cu preocupari misionare sau educative ca in crestinatatea apuseana.

Existenta liturgiilor, intr-o oarecare masura, si dezvoltarea spiritului artistic in biserica ortodoxa au fost strins legate de existenta calugarilor. Monasticismul crestin a inceput prima data in Egipt, Palestina, Siria si Asia Mica si a atras ca un

magnet persoane din elita spirituala a Europei de Rasarit. Bazata pe legamintele necasatoririi, supunerii si saraciei, aceasta traditie a luat forme diferite, mergind de la instaurarea unor asezaminte de viata in comun, numite manastiri, pina la ascetismul "sihastriei" pustnicilor. ("Sihastru" este un derivat de la grecul "hesychia"- "tacere"). La muntele Atos, in Grecia, exista si astazi mai mult de 1000 de calugari, unii grupati in 20 de comunitati monastice, iar altii izolati in locuri singuratic.

Toti episcopii bisericii catolice ortodoxe sunt ridicati din rangul calugarilor care nu se casatoresc.

Viata monahala este bazata pe repetitia unor exercitii de spiritualitate. Cu timpul acestea au fost grupate in liturghii ciclice specifice: ciclul zilnic (cu rugaciunea de dimineata, slujba de vecernie, rugaciunea de la cele patru ore canonice, rugaciunea de la miezul noptii, etc), ciclul pascal (care acopere perioada "postului mare" si cele 50 de zile dintre Inviere si Rusalii), si ciclul anual sau "sanctoral" (cu slujbe prestabilite pentru sarbatori fixate in anumite duminici ale anului si cu slujbe dedicate comemorarii anumitor sfinti). Creat in perioada Imperiului Bizantin, sistemul liturgic este imbogatit continuu prin adaugarea de incantatii introduse pentru cinstirea unor sfinti noi.

Mesajul

Chintesenta Ortodoxiei Rasaritene este chemarea la procesul de "indumnezeire" prin ritualul bisericesc si prin savirsirea de fapte bune. In ortodoxie "indumnezeirea" este privita ca ca fiind scopul ultim urmarit de Dumnezeu in creatie. Traditia ortodoxa sustine ca "omul poate deveni Dumnezeu prin credinta si prin unirea cu Dumnezeu." "Stiinta nemiscarii, a contemplarii si a rugaciunii interiorizate, in care se repeta ca o incantatie numele lui Isus sunt de cea mai mare importanta." Credinciosii trebuie neaparat sa "participe la sacramente si sa pazeasca toate poruncile lui Dumnezeu." Telul final este "devenirea intru indumnezeire", refacerea chipului lui Dumnezeu asezat initial in om in momentul creatiei.

Christoforos Stavropoulos, teolog ortodox de seama scrie: "In Sfinta Scriptura ... citim despre o chemare unica pe care ne-o face Dumnezeu ...: "Sunteti dumnezei, toti ..." (Ps. 82:6; Ioan 10:34) ... Ca fiinte umane, fiecare dintre noi avem aceasta chemare speciala, sa ajungem la "theosis" ... sa devenim un dumnezeu, sa fim ca Dumnezeu insusi ..." (citatele de mai sus au fost luate din cartea "Eastern Orthodoxy Theology", aparuta in Baker Books, 1995).

Bazata prin excelenta pe "fapte bune", doctrina mintuirii din Biserica Ortodoxa exclude cu desavirsire justificarea "numai prin har si prin credinta", atit de draga protestantilor:

"Caci prin har ati fost mintuiti, prin credinta. Si aceasta nu vine de la voi; ci este darul lui Dumnezeu. Nu prin fapte, ca sa nu se laude nimeni. Caci noi suntem lucrarea Lui, si am fost ziditi in Christos Isus pentru faptele bune, pe care le-a pregatit Dumnezeu mai dinainte, ca sa umblam in ele" (Efeseni 2:8-10).

Spre deosebire de protestantism, care prin convertirea si botezarea adultilor, subliniaza totala depravare a firii umane si absoluta necesitate a lepadarii de sine si a "nasterii din nou" pentru "imbracarea cu Christos", ortodoxia, plasind "nasterea din nou" in momentul botezului aplicat copiilor, trebuie sa faca un compromis cu firea paminteasca, atribuindu-i un anumit potential de divinitate:

"Indumnezeirea este prefacerea spirituala care se sprijina pe o calitate a firi ... aici este vorba de o transcendere reala a firii, de o continua depasire a ei prin iradierea harului necreat din umanitatea lui Christos indumnezeita, pina ce crestinul ajunge "la starea barbatului desavirsit, la masura virstei deplinatii lui Christos" (Efes. 4:13) (citad din Ion Bria, Dictionar de teologie ortodocsa, pag. 219).

Arhitectura

Formalismul Bisericii Ortodoxe (in sensul incryptarii mesajului crestin intr-o structura sau forma caracteristica), a dus la ridicarea unor edificii bisericesci foarte elaborate si minutios decorate prin picturi si elemente arhitectonice. Cea mai vestita casa de inchinaciune si ramasa pina astazi si cea mai mare in lumea ortodocsa, a fost ridicata in secolul VI pe timpul domniei imparatului Iustinian I la Constantinopol si poarta numele de "Hagia Sofia" (Sfinta Intelepciune). Ea a fost transformata pentru o vreme de turci intr-o moschee, iar apoi, la protestele crestinatatii, a fost pastrata ca muzeu. Constructia "Hagiei Sofia" consta dintr-o cupola uriasa asezata deasupra unei structuri traditionale de "biserica." Majoritatea celorlalte cladiri de biserici ortodoxe au insa doua sau trei turnuri (turle).

Interiorul unei cladiri de biserica ortodoxa este diferit de interiorul altor lacasuri de inchinaciune crestine. In majoritatea cladirilor din biserica apuseana, altarul este vizibil de indata ce patrunzi pe usa "bisericii." In cladirile ortodoxe, altarul este ascuns de un perete despartitor, numit "iconostas". Acest perete, de lemn sau din zid, este acoperit cu "icoane", portrete ale lui Christos sau ale sfintilor. Rolul iconostasului este sa sublinieze contrastul dintre manifestarea vizibila a lui Dumnezeu in Christos ca om si prezenta lui invizibila si desavirsita in "impartasanie."

Faptul ca ortodoxia este un derivat al catolicismului se vede si din modul in care a "evoluat" iconostasul. Iata ce ne spune profesorul Ion Braia in Dictionarul de teologie ortodoxa, Iconografie, pag.198: "Iconostasul este un zid sau perete de icoane care separa naosul de altar, sau poporul de slujitori, simbol al unei separari temporale. Inainte de secolul al II-lea, iconostasul era o simpla demarcatie a spatiului rezervat pentru miscarea si procesiunea liturgica (asemanator cu linia imaginara de demarcatie dintre "scena" si sala tuturor cladirilor de cult - n.a.). Pina in secolele XIV-XV, iconostasul nu impiedica accesul vizual al celor din naos. Arhitectura sa a evoluat continuu, din secolul al XVI-lea."

Cladirile bisericilor ortodoxe nu contin statui sau alte imagini tridimensionale.

3. PATRUNDEREA ORTODOXIEI IN ROMANIA

Probabil ca cea mai socanta afirmatie pe care trebuie sa o facem este ca "Romania nu a fost ortodoxa decit din secolul IX, cind, sub influenta Imperiului bulgar, catolicismul a fost treptat inlocuit cu "ortodocsia."

In excelenta sa carte "Credinta adevarata", Iosif Ton arata cum s-a intimplat aceasta schimbare si care au fost efectele ei asupra poporului roman. Autorul citeaza intensiv din cartea "Legea stramoseasca, vazuta si descrisa de istoricii romani cei mai de seama si de profesorii de la facultatile de teologie ortodoxa." Cartea a aparut prima data in Romania in 1934, iar apoi a fost retiparita in 1968 la Roma si in 1985 la Munchen. Cu indemnul de a cauta si citi cartea lui Iosif Ton, ne vom margini aici sa citam doar citeva din excelentele ei pasaje:

"... daca am fi exigenti cu noi insine si cu adevarul, am spune ca "legea stramoseasca" a romanilor a fost religia romano catolica.

Formarea noastra ca neam si dezvoltarea noastra spirituala si culturala de doua mii de ani incoace au fost determinate de evenimente istorice pe care nu noi le-am initiat, ci carora le-am fost victime.

Unul dintre evenimentele istorice nenorocite care ne-au afectat in mod radical, dind o noua structura gindirii si traiirii noastre spirituale, a fost o cucerire straina (una din multele!), si anume: cucerirea bulgara. Stapinirea bulgara a fost cea care ne-a obligat sa ne schimbam religia.

Bulgarii s-au crestinat in anul 864. Dupa crestinare, ei au oscilat citiva ani intre Roma si Bizant. In cele din urma, in anul 870 ei au decis sa se asocieze cu Bizantul si sa accepte ritul ortodocs. Citiva ani mai tirziu, au decis sa introduca in biserici, in locul limbii grecesti, limba slavona. Fiindca romanii se aflau sub stapinirea imperiului bulgar, automat s-a introdus si in bisericile lor ritul bizantin si limba slavona. De aici incolo ii lasam pe istoricii romani sa ne vorbeasca despre modul in care au trecut romanii in sfera bizantina si-i lasam pe ei sa aprecieze consecintele acestei schimbari. Subliniem faptul ca toti istoricii pe care ii citam mai jos au fost ortodocsi. In cepem cu un citat din Xenopol:

"Intoarcerea romanilor de la Crestinismul roman la cel bulgar a fost datorita unei apasari exterioare, caci nu exista niciun motiv care sa fi facut pe Romani a lepada o forma de religie pe care o intelegeau, si a lua pe una pentru care nu aveau nici o intelegere... Ce motiv ar fi putut impinge insa pe Romani a inlatura forma poporana a religiei lor si a adopta una din care nu intelegeau nici o vorba? Dinaintea puterii insa si a autoritatii trebuia sa se plece acel supus si indata ce citiva preoti bulgari vor fi gasit o vieata usoara si minoasa intre Romani, numarul lor va fi crescut pe fiecare zi: apostolii bulgari se vor fi adaus fara incetare, pentru a raspindi invatatura lor intre Romani. Astfel in putin timp, sprijinit pe bratul autoritatii seculare, pe care totdeauna clerul a stiut sa il iee in ajutorul sau, s-a latit si intarit Crestinismul bulgaresc intre Romanii din Dacia Traiana."

"In o carte tiparita la Buda in limba bulgara in 1844 intitulata Tarstvenica, in care se cuprind biografiile domnilor bulgari, autorul ei, raportindu-se la niste manuscrite vechi spune: "S-au insemnat in niste carti vechi scrise de mina ca dupa raposarea patriarhului bulgar, Sfintul Ioan carele a ridicat pe Asan la imparatie, a chemat Asan dela Ohrida pe parintele Teofilact, a luminat si a curatit toata Bulgaria de eresurile de cari multe se aflau atunci in ea. Dupa aceea a invitat pe imparatul Asan de a trecut in Valahia, sa o cucereasca si sa o curete de eresul roman, care pe atunci domnea in ea; si Asan s-a dus si a supus amindoua Valahiile sub stapinirea sa, si a silit pe Valahi, cari pina atunci citeau in limba latina, sa lese marturisirea romana, si sa nu citeasca in limba latina, ci in cea bulgara, si a poruncit ca celui ce va citi in limba latina sa i se taie limba, si de atunci Valahii au inceput a citi bulgareste".

Aceste evenimente istorice sunt consemnate si de istoricul D. Onciul:

"In atirnare politica de statul Bulgar, romanii au urmat sa fie si in atirnare biericeasca de acesta, asa incit si la ei s-a introdus limba sloveneasca in biserica, in locul celei latine dela inceput. Prin statul bulgar si prin biserica bulgara, Romanii din Dacia au fost despartiti definitiv de atingerea cu imperiul si de lumea latina, raminind supusi mult timp influentei slave. Stapinirea bulgara in Dacia a fost desfiintata prin Unguri; iar influenta bisericii bulgare a continuat pina la organizarea

bisericii romane in secolul XIV-lea, dupa intemeierea principatelor".

"Pe atunci toata Dacia, afara de Moldova, era dependenta de imperiul bulgar. In aceasta dependenta Romanii din Dacia au primit si ei ritul slav, pastrat in biserica bulgara si dupa restabilirea legaturilor cu Roma sub Simeon. Legaturile noastre cu biserica bulgara continuind si dupa desfiintarea imperiului bulgar (1018), ritul slav a prins radacini atat de adanci la noi, incit el se mentinu in biserica noastra pina in secolul XVII-lea. Asa ne-a fost fatalul destin al istoriei".

"In asemenea legaturi cu Bulgarii, romanii din Dacia, ca si cei din dreapta Dunarii din cuprinsul imperiului bulgar, au impartit cu ei soarta in stat si in biserica. Prin Bulgari si odata cu dinsii, noi am fost despartiti de biserica romana; dela dinsii am primit limba slavona in biserica si stat, care domina apoi vieata noastra intelectuala pina in secolul XVII. Asa ne-a fost fatalul destin al istoriei".

Un alt istoric roman, N. Dobrescu, scrie despre aceleasi evenimente:

"E foarte remarcabil ca asupra acestui fapt s-a pastrat la noi o traditiune bisericeasca, caci ea are stire despre oarecari legaturi bisericesti pe cari noi le-am fi avut cindva cu Formos papa, si ca noi atunci ne-am despartit de latini, cind acel Formos - cum zice traditiunea noastra, intorcind lucrurile pe dos - a trecut dela pravoslavie la latinie, in loc sa zica: cind noi (Romanii) am trecut dela latinie, adica dela ritul latin care era pina atunci in secolul al IX-lea, la noi in biserica, la pravoslavie, adica la ortodoxie adusa la noi de bulgari, cari ne stapineau politiceste, caci prin ruptura cu Roma facuta in acest timp, limba latina era scoasa cu totul din biserica bulgara, iar resturile care se mai gaseau au disparut cu timpul. Romanii fiind atunci depedenti de stapinirea bulgara a trebuit sa dispara si la noi liturghia latina din biserica noastra si a fost inlocuita cu liturghia slava introdusa in imperiul bulgar".

N. Iorga este de aceiasi parere cu privire la influenta slavo-bulgara:

"Aceasta e cultura pe care o puteau da invatatii din Moldova si Tara-Romaneasca: calugari dupa asemanarea celor din Serbia, ei tineau cu indaratnicie la singura carte legiuita si placuta lui Dumnezeu, cartea slavona. Literatura romaneasca nu putea porni dela dinsii, cari cintau pe bulgarestele pina si ispravile lui Stefan-cel-Mare".

Iata ce scrie profesorul universitar D. Draghicescu:

"Este insa de tinut in seama, ca in ce priveste religia, partea ei de temelie, in chestiuni de dogma, era de origina mai veche decit influenta slavilor. Astfel, cuvintele cari corespund ideilor celor mai temeinice ale credintei sunt latine, cum, spre pilda Dumnezeu, cruce, botez, drac, inger, altar, crestin, pagin, biserica, etc...."

De aceiasi parere este si istoricul I. Bogdan:

"Continuitatea crestinismului roman o dovedeste terminologia crestina de origine romana; aceasta n-ar exista astazi in limba romana daca Romanii ar fi incetat vreodata sa fie crestini. Asadar nu crestinismul, ci biserica oficiala crestina au luat-o Romanii dela Bulgari. De alta parte insa ne-au ramas, prin iniriurarea limbii slave din biserica oficiala, cuvinte ca: popa, molitva, spovadanie, festenie, blagovestenie, strana, cadelnita, tot termeni ce n-au nimic a face cu notiunile abstracte ale crestinismului, ci se rapoarta numai la ritual si sunt luati din ritualul vechiu bulgaresc al bisericii noastre".

Sa vedem acum ce spun E. Lovinescu si alti istorici romani despre influenta religiei

ortodoxe asupra romanilor. N. V. Pantea pune aceste citate sub titlul: "Legea slavo-bizantina ne-a tinut in intunec veacuri de-a-rindul".

1. "Daca tragice imprejurari istorice nu ne-ar fi statornicit pentru multa vreme in atmosfera morala a vietii rasaritene, - suflet roman in viguros trup iliro-trac, - noi am fi putut intra dela inceput, ca si celelalte popoare latine, in orbita civilizatiei apusene. Conditiiile istorice ne-au orientalizat inasa; prin Slavii dela sudul Dunarii, am primit formele spirituala ale civilizatiei bizantine; incepind inca din veacul XV, am suferit apoi, mai ales in paturile conducatoare, o molesitoare influenta turceasca, dela imbracamintea efeminata a salvarilor, a anteriiilor si a islicelor, pina la conceptia fatalista a unei vietii pasive, ale carie urme se mai vad inca in psihea populara; am cunoscut, in sfirsit, degradarea morala, vitiile, coruptia regimului fanariot; si pentru a-si forma o constiinta cetateneasca si un sentiment patriotic, clasele superioare au suferit pina in pragul veacului trecut, actiunea disolvanta a celor trei imparatii vecine".

2. "Cel mai activ ferment al orientalizarii a fost inasa ortodoxismul. Intr-o vreme, in care deosebiriile dintre popoare se faceau mai mult prin religie decit prin rasa, el ne-a aruncat in primejdia contopirii in marea masa a Slavilor de sud si apoi de est. In dosul crucii, spune Cervantes, se ascunde diavolul; in dosul crucii bizantine, se ascundea Rusul. Legindu-ne, sufleteste, de o religie obscurantista, intepenita in tipicuri si formalism, ortodoxismul ne-a impus o limba liturgica si un alfabet strain (gind latin exprimat in slove cu cerdacuri!), fara a ne ajuta la crearea unei culturi si arte nationale".

Sectil Puscariu are aceeasi opinie despre influenta ortodoxiei la noi:

"Intr-o vreme cind orice miscare culturala se reflecta prin biserica, ortodoxismul nostru a fost evenimentul cel mai grav in urmari pentru desvoltarea noastra culturala, caci el ne-a legat pentru veacuri intregi cu cultura Orientului, formind un zid despartitor fata de catolicismul vecinilor nostri din vest si din nord, care ne-ar fi putut transmite cultura apuseana".

Sa incheiem aceste marturii ale istoricilor si ale oamenilor nostri de cultura din trecut cu un citat din Sextil Puscariu, profesor universitar si presedintele "Fratiei ortodoxe romane - FOR".

"Inainte ca neamul romanesc sa poata deveni un popor, vecinii nostri slavi au ajuns la organizatii puternice de stat si la o inflorire culturala atat de remarcabila, incit ne-au silit sa ne desvoltam in umbra lor, au dat directia pentru veacuri intregi nu numai vietii noastre de stat, ci mai ales dezvoltarii noastre culturale. La Slavii de sus insisi, cultura aceasta era de origine bizantina, astfel incit, mai tirziu, cind incepe influenta greceasca in tarile romane, numai haina externa se schimba, dar fondul ramine acelasi. Legati dar de orient cu catuse puternice, intreaga epoca veche a literaturii noastre se caracterizeaza prin influenta aceasta orientala, a carei trasatura principala era dependenta manifestarilor culturale de biserica, in special de ortodoxism."

"De cite ori in epoca aceasta putem constata o miscare, sau macar un inceput de miscare cu urmari importante pentru desvoltarea literaturii noastre in directie nationala, fie ca avem a face cu intiiile traduceri sau cu cele dintii tiparituri romanesti, fie ca vedem inflorind istoriografia noastra nationala, totdeauna descoperim la temelia ei o influenta apuseana."

"Si tot unei influente din apus se datoreste renasterea cu care se incepe, si pentru

literatura noastra, epoca noua."

"E ceva mai mult decit o suta de ani de cind a inceput sa se sape brazde adinci intre aceste doua rastimpuri, de cind Dunarea a crescut parca, formind un hotar firesc intre noi si orient si ni s-au deschis tot mai largi portile spre vestul luminat, prin care patrundeau obiceiuri europene, literatura apuseana si gustul pentru indeletniciri artistice. Iar cind prin aceleasi porti intrara, ca niste apostoli, in aureola luminii intensive, acei citiva barbati venind dela Roma, care, pe linga stiinta, aveau si focul entuziasmului si cuvintul cald care incinge, atunci au mijit si pentru noi zorile vremurilor noi."

"Petru Maior, Gheorghe Sincai, Samuil Micu Clain si tovarasii lor au savirsit minunea resurectiunii poporului roman si au imprimat directia in care aveau sa se desvolte spiritul public in tot cursul deceniilor urmatoare. Ei spuneau, in definitiv, acelasi lucru pe care-l mai spusera odata, cu un veac in urma, cronicarii. Dar il prezentau altfel, il propovaduiau cu puterea sufletului lor convins ca spun un lucru important, si-l descopereau unor ascultatori capabili sa simta fiorii mindriei nationale la singura rostire a cuvintului Traian. Oricit de exagerata a fost directia aceasta "latinista", faptul in sine ca prin ea a luat fiinta sentimentul nostru national si nationalizarea tuturor aspiratiilor, a culturii si a literaturii noastre, dovedeste ca prin ea s-a atins o coarda existenta, si cea mai puternica, a sufletului nostru, firea noastra romana. Tot ce e romanic in singele nostru, tot ce ne leaga de fratii nostri din vestul Europei, fusese innabusit in noi in curs de veacuri, legaturile care ne-ar fi fost firesti fusesera taiate si capetele lor innodate cu orientul strain noua prin singe si aspiratiuni. Si acum, deodata, rupindu-se catusele, care, din cauza vechimii lor, nu mai pareau artificiale, a svicnit iar avintul nostru innascut, de care deveniram mindri".

La aceste citate dintr-o lucrare aparuta mai demult, adaugam citeva rinduri preluate dintr-un articol aparut in revista Dilema Nr.241, 5-11 septembrie 1997. Autorul lor este Nae Badulescu. Sub titlul "Putina istorie", acesta scrie:

"S-a vorbit, adeseori, de-a lungul ultimului secol si jumatate al istoriei Romaniei, despre arderea etapelor. A caror etape si din ce cauza? Evident a acelor etape ale istoriei si civilizatiei pe care romanii, indeosebi cei din provinciile dunarene, nu le parcursesera odata cu marea majoritate a europenilor. Cu alte cuvinte un salt peste timp. Scopul? Identic cu cel al politicianilor actuali, dar si cu cel al multor romani simpli: "intrarea" in Europa."

"Cind vorbesti in sa de arderea etapelor este imposibil sa nu rostesti si cuvintul defazaj. Sau raminere in urma. Sau subdezvoltare. Referindu-ne la ultimul termen, el semnifica azi, in genere, subdezvoltare economica. Aceasta subdezvoltare economica si, prin extensie, tehnologica, exprima in sa prea putin ceea ce in seamna defazajul Romaniei fata de Occident. El are radacini extrem de adinci si fatete multiple. Nefiind istoric, nu ma voi hazarda sa alunec, in timp, pina in vremea retragerii aureliene din Dacia. Nici nu voi incerca explicatii propriu-zis istorice. Totusi, este de observat ca valahilor si moldovenilor le-a lipsit din istorie o perioada extrem de importanta in cea a vest si central-europenilor: Evul Mediu. Chiar daca sintagma "intunecatul Ev Mediu" abunda in unele carti, lucrurile nu stau chiar asa. Evul Mediu european a pregatit si a nascut Renasterea, pentru ca din aceasta sa apara apoi Secolul si Filosofia Luminilor. Evul Mediu european a avut parte de o civilizatie si cultura aulice, a inventat nominalismul, pregatind terenul, pe de o parte, pentru literatura clasica a unui Racine sau Boileau, iar pe de alta, pentru aparitia cartezianismului."

"Se pare ca momentul in care romanii s-au privat de un real Ev Mediu european trebuie cautat prin secolul al 14-lea, cind, din ratiuni politice, voievozii valahi si moldoveni au respins incercarile de catolicizare incercate de Vatican pe teritoriul statelor lor. Intorcind spatele Romei, ei au intors spatele Europei si culturii ei. Stind cu fata spre Bizant, ei s-au pomenit, citva timp mai tirziu, cu fata spre Stanbul. Ba chiar sub dominatia acestuia."

"Cind in 1878", scrie Claude Karnoouh, "o tarisoara balcanica... Romania se ridica la independenta... nu trecuse multa vreme de cind diplomatii si calatorii occidentali identificau elitele crestine ale acesteia cu cele turcesti: comportamentele sociale, obiceiurile vestimentare si alimentare se intilneau de la granitele orientale ale Imperiului Habsburgilor pina in Orientul Mijlociu."

"Ce-i drept, in mai putin de trei sferturi de secol, aceste elite au trecut cu frenezie de la o cultura de tip arhaic, bizantino-turceasca, la o occidentalizare extrem de accelerata, cu privirile intoarse spre Franta si Germania. Numai ca aproape 90% din populatia fostelor principate dunarene avea sa-si pastreze in continuare mentalitatile si obiceiurile arhaice, de care elitele tocmai se debarasau."

"Occidentalizarea - europeanizarea Romaniei - se oprea la acestea. Defazajul Romaniei profunde fata de Europa raminea. Reintorcindu-ne la Evul Mediu european, este de amintit ca Biserica Romano-Catolica nu a nascut numai Inchizitia, ci si, chiar daca nu a dorit, ba chiar in urma unor razboaie religioase, Reforma. Bisericile protestante, elitele luterane si calvine au dat, la rindul lor, lovitura de moarte Evului Mediu feudal, creind, prin pragmatismul credintei, prin grija, mai intii, pentru viata pamintiasca, si doar dupa aceea pentru viata de apoi, o noua mentalitate in rindul populatiei simple a burgurilor medievale. O mentalitate care a transformat, incet incet, economia inchisa de tip feudal in economie de piata libera. Prin aceasta, amintita populatie a devenit, treptat, ceea ce se cheama astazi clasa "de mijloc", unul din pilonii de baza ai societatii occidentale. Aceeasi mentalitate va crea, ce-i drept pe temelia unor vechi institutii de origine aristocrato-feudala, institutiile Europei moderne, printre care nu trebuie uitata cea a parlamentului. Chiar daca elita liberala romaneasca a sfirsitului de secol 19 si a inceputului de veac 20 nu a ramas mai putin deschisa influentelor occidentale, ea s-a dovedit incapabila sa determine dezvoltarea europeana a unei tari lipsite de o clasa de mijloc, si deci fara mentalitatile ei."

"Desigur", observa tot Claude Karnoouh, "Romania anilor '30 nu este singura tara din Europa care "respinge institutiile imprumutate cu citeva decenii in urma de la traditia parlamentara europeana". Totusi, ar trebui subliniat un fapt: cu exceptia notabila a Germaniei si Italiei interbelice, care au respins din cauze cu totul diferite democratia, tarile care au intors spatele sistemului parlamentar, gasindu-l vinovat de toate relele, si promovind, astfel, intoarcerea la traditiile lor, apartineau aceluiasi spatiu ca si Romania: balcanic sau de traditie bizantina."

"Dar defazajul Romaniei fata de lumea occidentala s-a accentuat enorm in timpul regimului comunist. Desigur, duritatea acestuia, comparativ cu cele ale altor state socialiste, ar putea explica, dar numai partial, faptul ca Romania a reusit sa se defazeze si fata de statele central europene foste comuniste. Sa nu uitam ca Romania a fost ultima care s-a eliberat de tirania comunista - si inca printr-o "revolutie" singeroasa, provocata si ea, se pare, in parte, din exterior, ca urmare a exasperarii marilor puteri. Exasperarea ca ultimul bastion al stalinismului din Europa rezista valului care maturase regimurile comuniste ale continentului."

"Pe de alta parte, lipsa unei societati civile in Romania predecembrista poate si ea explica de ce evenimentele din decembrie '89 au fost doar aici singeroase, dar si aceasta lipsa reprezinta tot o fateta a defazajului Romaniei chiar si fata de tarile central-europene. O fateta care s-a simtit din plin dupa 1989 si se mai simte chiar si azi."

"Fara a mai vorbi de arderea etapelor, speranta ca defazajul Romaniei fata de Occident - ba chiar fata de unii vecini se va micsora - exista. Cu conditia ca si clasa politica sa constientizeze numeroasele aspecte presupuse de o astfel de intreprindere. Chiar daca unele par minore. Asa cum ar fi cramponarea cu care Romania trebuie sa fie definita ca stat national unitar. Este si acesta un exemplu de defazaj fata de mentalitatea europeana de astazi."

"Voi incheia citindu-l pe Jean-Marie le Breton, ambasador al Frantei la Bucuresti intre 1987 si 1990. "Fara indoiala, poporul roman este capabil de sacrificii, dar pentru a-l mobiliza in serviciul unei cauze mari, el trebuie sa se elibereze de atmosfera sufocanta in care a ramas inchis in pofida revolutiei sale. Destinul Romaniei, destinul romanilor este in Europa, nu numai in cea a institutiilor, dar si in cea a spiritului."

"D-l ambasador scria toate acestea prin 1995. Nu ne mai ramine sa speram decit ca eliberarea romanilor din atmosfera sufocanta de care vorbea Jean-Marie Le Breton a inceput chiar prin schimbarea de regim din noiembrie 1996."

Pentru unii dintre romani, legati afectiv si puternic de Biserica Ortodoxa, nu este usor sa citeasca aceste pagini. Caci ele reprezinta o punere sub semnul intrebării a unor lucruri intime, imprimate in noi timp de o mie de ani, si care - bune sau rele - fac astazi parte din structura sufletului romanesc.

4. In loc de o evaluare critica

Doar Judecata de Apoi va arata cati romani au primit mantuirea prin lucrarea Bisericii Ortodoxe in timpul celor douasprezece secole de activitate a ei in Romania. Timp de sute de ani, Romania a fost strajerul asezat la hotarele crestinatatii si a tinut piept in fata invaziilor paganilor migratori sau o avansarii musulmane. Mii, poate sute de mii de crestini ortodocsi romani si-au oferit viata pe altar, luptand "pentru dreapta credinta."

Macar in teorie, in contrast cu Biserica Romano-catolica aservita pretinsei infailibilitati papale, Biserica Ortodoxa a ales sa nu se aseze sub autoritatea unica a unui om, cautand calauzirea divina prin multimea oamenilor duhovnicesti din sinoade. Aceasta calauzire a dus-o insa astazi foarte departe de idealurile Noului Testament.

Am enuntat mai sus cateva din caracteristicile de credinta si practica ale Bisericii ortodoxe. Fiecare dintre ele ar trebui examinate si reevaluate in lumina Scripturii si a spiritului de "relevanta" in cultura si societatea contemporana. De exemplu, picturile murale de pe manastirile romanesti a fost o idee epocala in contextul unui popor in care majoritatea nu avea stiinta de carte. Permanentizarea unor astfel de mijloace in practica si liturghia moderna nu face inasa decat sa ne dea un aspect de "muzeu al satului", izolat de ritmul citadin contemporan, iar la muzeul satului nu se merge decat din cand in cand, pe cand in peisajul contemporan traim in toate zilele. Trebuie ca biserica ortodoxa sa iasa din inchistarea ei istorica si sa intre in atmosfera societatii pe care doreste sa o slujeasca.

Iata ce am gasit scris intr-o alta carte consacrata istoriei Bisericii:

"Bisericile din Rasarit nu sunt nici ceea ce a fost Biserica in veacul I, nici ceea ce este ea in veacul XX. Ele nu reprezinta nici Biserica primitiva, nici Biserica actuala, ci un moment al Bisericii, moment care s-a petrificat, s-a intepenit, s-a fixat. Ele sunt Biserica veacului IX.

Si fiindca ele s-au dezbinat si s-au oprit, neaga ca Biserica Catolica a avut dreptul sa mearga mai departe, sa continue drumul. Dar ceea ce a voit Isus, este, nu o Biserica imobila, incapabila de dezvoltare, ci o Biserica ce inainteaza o data cu istoria si cu omenirea; nu o Biserica ce doarme, ci o Biserica care lucreaza; nu o pazitoare a ritului, a ceremoniilor si a dogmelor, ci o Biserica prin care ritul, ceremoniile si dogmele sa devina "spirit de viata."

Legea identitatii garantate prin prezenta Spiritului Sfânt, face ca Biserica ce a proclamat Dogma din Conciliul Vatican, sa fie una si aceeasi cu Biserica ce a proclamat Dogma din Conciliul de la Niceea...

Ideea Bisericii care se sfoarteaza sa-si blocheze cresterea, pretinzand ca imbatranind isi poate pastra mereu trasaturile tineretii, nu exprima realitatea Trupului lui Cristos. Trupul lui Christos nu poate sa nu se dezvolte, sa nu creasca, sa nu mearga la pas cu dezvoltarea omenirii. El nu a devenit incapabil de a gandi si de a vorbi, ci trebuie sa traiasca si sa se miste mereu, modificandu-si si adaptandu-si manifestarile, dar ramanand in esenta mereu consecvent cu sine insusi ... " (Unitatea Bisericii, Ch. Quenet, trad. de Iverna Tip. Sabaoani, 1937).

Obiectii si doleante

Activitatea spirituala a bisericii ortodoxe romane in "pastorirea" celor peste 23 de milioane de romani este, daca nu inadecvata, atunci cel putin ineficienta. Nu este admisibil ca o Biserica sa se declare multumita de ceea ce a facut si sa se pretinda suficienta pentru educarea crestina a romanilor, atata vreme cat poporul nostru se afla printre cele mai decazute din Europa din punct de vedere moral si spiritual.

Parca nicaieri in lume, un popor "religios" nu-si injura cu mai mult patos si artag "Dumnezeul" si "Christosul". Cum se impaca "multumirea" bisericii ortodoxe cu o asemenea realitate trista. In ce masura a transmis ea enoriasilor evlavie si curatie crestina? Cum poate fi socotit evanghelizat si "increstinat" un popor ai carui cetateni umplu pana la refuz puscariile si au ajuns "spaima" tarilor Europene, care refuza sa le mai deschida granitele?

Daca ar fi sa rezumam obiectiile noastre in cateva cuvinte, ne-am rezuma doar la cateva aspecte fundamentale ale crizei prin care trece miscarea ortodoxa.

1. O biserica fara Biblie. Sugeram bisericii ortodoxe sa revina la predicarea Evangheliei, nu ca parte din liturgia cantata, ci ca discurs public de invatatura. Sa tipareasca si sa raspandeasca Biblia in randul populatiei. O Biblie tinuta doar pentru preoti nu este ceea ce a vrut Mantuitorul.

2. Un crestinism fara Christos. Sugeram bisericii ortodoxe sa revina la sublinierea importantei unei relatii personale cu Christos, dincolo de "mijlocirea" intermediarilor traditionali (maica Domnului, sfintii).

Exista o diferenta de aspect intre crucea catolica (cu trupul lui Christos inca pe ea) si crucea ortodoxa (fara trupul lui Christos - caci El a inviat!). Diferenta de aspect este cumva in favoarea mesajului Ortodox, dar el poate fi interpretat din pacate si ca semn al unei "instrainari" a credinciosilor de Christos. Crucea "goala" este pozitiva ca simbol al invierii, dar ilustreaza astazi si o Biserica plina de sfinti, de maica Domnului (mijlocitori), dar fara o legatura personala cu Mantuitorul. Si totusi, Isus Christos a spus: "Iata EU voi fi cu voi pana la sfarsitul veacurilor" "Si ce-MI veti cere in Numele Meu, voi face!"

Christos trebuie reasezat in centrul vietii crestine. Cel ce a spus: "EU voi zidi biserica MEA", nu trebuie inlocuit cu surogate. Afirmatia este clara si categorica. Ea nu poate fi deformata in "Eu voi zidi Biserica VOASTRA" si nici in: "VOI veti zidi Biserica Mea". Hotararea lui Dumnezeu, in Christos, ramane valabila: "EU voi zidi Biserica MEA."

Prin Reforma tacita a "convertirilor" la protestanti si neoprotestanti si prin trecerea la Oastea Domnului, in Romania multi oameni s-au intors deja la "Pastorul si episcopul sufletelor" lor !

O chemare adresata Bisericii ortodoxe

1. Sa iasa din separatismul pe care si l-a impus, orgolioasa si intangibila. Ea are, ca institutie, pretentia "papala" de a nu putea gresi. Si ea greseste. Istoria a aratat-o cu prisosinta. Una din singurele contributii bune ale comunismului la noi in tara a fost si faptul ca ne-a convins ca ne putem insela cu totii si ca suntem supusi cu toti greselii (oameni, institutii, scoli filosofice, reprezentanti religiosi, biserici).

2. Dorim Bisericii Ortodoxe mult succes in lucrarea de "comunicare" a invataturii crestine. De fapt, "conceptia" ortodoxiei poate fi un veritabil izvor de viata. Atata timp cat ea va fi inasa exteriorizata doar prin icoane si liturghii cantate si neascultate de nimeni, "comunicarea" mesajului crestian in Biserica Ortodoxa va fi insuficienta si vai, inefectiva. Recenta reintroducere a "religiei" ca materie de invatamant in scoli poate fi fermentul unei reveniri a invataturii crestine in climatul cultural al Romaniei. Fara sa "garanteze" increstinarea elevilor, ea le va pune cel putin la dispozitie suficiente cunostinte pentru luarea unei decizii personale competente. Asta cu conditia ca in orele de religie sa se predea "crestinismul textelor Noului Testament", nu "tradiitiile" extratestamentale sterile.

Daca nu se lanseaza intr-o propovaduire a adevaratei Evanghelii, biserica ortodoxa risca sa intre in categoria celor osanditi de Christos:

"De aceea Intelepciunea lui Dumnezeu a zis: "Le voi trimite prooroci si apostoli; pe unii din ei ii vor ucide, iar pe altii ii vor prigoni, ca sa se ceara de la acest neam sangele tuturor proorocilor, care a fost varsat de la intemeierea lumii: de la sangele lui Abel pana la sangele lui Zaharia, ucis intre altar si Templu; da, va spun, se va cere de la neamul acesta! Vai de voi invatatori ai Legii! Pentru ca voi ati pus mana pe cheia cunostintei: nici voi n-ati intrat, iar pe cei ce voiau sa intre, i-ati impiedicat sa intre" (Luca 11:49-52).

Sa nu uitam acuzele dure pe care Octavian Goga, pe atunci ministru al culturii, le-a adus Bisericii Ortodoxe: "A dat tarii un cler afon, o taranime superstitioasa si o clasa conducatoare pagana."

3. Sa accepte valurile de trezire produse de Duhul Sfânt in sanul ei (Tudor Popescu,

preotul Trifa, calugarul Zamisnico, Oastea Domnului, etc.). Orice miscare crestina este pandita de pericolul mortal al formalismului institutionalizat. Oricare, dar absolut oricare grupare din increngatura familiilor crestine poate ajunge doar o amagire, o coaja de nuca fara miez, un ambalaj din care s-a pierdut tocmai "continutul." In ceea ce priveste Biserica, pericolul este sa ajungem:

"O Biserica fara Biblie
Si un crestinism fara Christos."

Valurile de trezire spirituala nu sunt altceva decat primeneli cauzate de suflarea "vantului divin", influxuri spirituale intr-o miscare de masa, re-indragostiri provocate de Marele Indragostit al veacurilor.

4. Sa accepte celelalte miscari din sanul crestinismului contemporan. In anul 1985, impreuna cu un grup de romani baptisti, ne aflam gazduiti cu chirie intr-o cladire a unei biserici adventiste americane. Pastorul acestei biserici m-a chemat in biroul lui, m-a intrebat despre problemele mele si apoi s-a oferit sa ne rugam impreuna. Cand a vazut privirea mea uimita a simtit imediat ca era nevoie de o explicatie. "Daniel", mi-a zis el, "biserica adventista trece prin mari prefaceri si transformari. Ne-am data seama ca am facut rau izolandu-ne si declarandu-i pe toti ceilalti crestini "eretici". Exista o miscare de reorientare. Ca sa ma intelegi si ca sa poti explica si celorlalti, tine minte imaginea aceasta: pana nu de mult, adventistii erau intorsi cu fata la Sabat si cu spatele la celelalte miscari crestine. Acum, incercam sa ne schimbam pozitia si sa ne intoarcem cu fata spre Cruce. Toti cei cu care ne putem intalni la crucea Golgotei sunt fratii nostri. Ca adventisti, noi vom avea si Sabatul cu noi, dar el nu mai este punctul focal, ci doar una din doctrinele la care tinem. Focarul central este Crucea si toti cei care se strang acolo sunt considerati crestini din Biserica unica a lui Isus."

Cred ca o astfel de "reorientare" este necesara si in ortodoxia romaneasca.

5. Sa renunte la dorinta de a deveni Biserica nationala. Orice Biserica cu privilegiu "national" se autoprogameaza la pericolul de a avea membrii nesinceri. Si asa, biserica ortodoxa este intr-o pozitie precara, datorata faptului ca-i considera "membrii" ei aproape pe toti cei nascuti intre granitele tarii. Aduceti-va aminte de studiul nostru si de cele trei categorii de "crestini" (credinciosi de convingeri personale, credinciosi din interese personale si credinciosi din teama de represalii). O "biserica nationala" este, din necesitate social-politica aservita Statului. Realitatea istoriei demonstreaza ca "Statul da cu o mana, dar impune cu cealalta! Este gata sa ajute, dar ii si pretinde bisericii sa se "inregimenteze" pentru sustinerea intereselor lui."

"Dati dar Cezarului, ce este al Cezarului si lui Dumnezeu, ce este al lui Dumnezeu" trebuie sa marcheze o "demarcatie" clara si o "separare" strict necesara atat pentru sanatatea Statului, cat si pentru sanatatea bisericii.

6. Sa nu priveasca drept pericol national miscarile crestine care au produs progres social si crestere spirituala in alte parti ale lumii. Pentru cel ce are "ochi sa vada", manifestarile crestine specifice diferitelor "familii" crestine au dus la instaurarea unei anumite atmosfere, mai propice sau mai putin propice progresului. Intre nordul si sudul Europei exista diferente evidente de civilizatie, datorate in parte si faptului ca nordul a preferat individualismul si responsabilitatea personala, specific protestante (transplantate cu atata succes si in America), in timp ce sudul a ramas cu ideea ca problemele trebuiesc rezolvate de o realitate colectiva (Statul si Biserica). Prin aceiasi analiza, exista diferente categorice si intre occidentul catolic-

protestant si orientul ortodox. Nu cred ca mai este cazul sa aratam pe cine defavorizeaza aceste diferente. Un studiu foarte analitic evidentia ca cele doua continente ale Americii (de Nord si de Sud) s-au dezvoltat si se comporta diferit tocmai din cauza ca in nord au emigrat mai ales protestantii, in timp ce in sud s-au dus catolicii (si se stie cu ce metode s-au impus ...).

7. Sa reanalizeze aspectul spiritual si estetic al "preotiei". Este clar ca nu putem justifica o asemenea institutie prin derivarea ei din "preotia levitica" (aceasta a si fost inlocuita de "preotia in veac in sensul lui Melhisedec"). Tot asa nu putem justifica nici liturghia cantata, oricat de "straveche" ar fi ea. Incercarea de a imita melodicitatea liturgica a limbilor ebraica si greaca nu are valoare normativa. Limba romana trebuie folosita asa cum se vorbeste ea pe strada.

8. Sa iasa din inertia istorica. Pana la o limita, traditia este o garantie a "ramanerii", a pastrarii "adevarului." Peste aceasta limita insa, traditia devine o certitudine a "ramanerii in urma", o frana care interzice bisericii avansarea in pas cu realitatea inconjuratoare. (Cine poate uita ca biserica ortodoxa a folosit atata amar de ani o liturghie in limba slavona, straina si neinteleasa de majoritatea enoriasilor?). Intre traditia "apostolica" cuprinsa in Noul Testament si traditia "bisericii" exista astazi diferente mari. Ele trebuiesc rezolvate in favoarea traditiei "apostolice."

Crestinismul nu este "invechit", ci atemporal. Daca ar fi sa alegem o directie din care vine el spre noi am fi tentati sa spunem ca vine dinspre viitor, din epoca refacerii imparatiei cosmice universale. Patina de "antichitate" asezata peste crestinismul de tenta ortodoxa in Romania nu-i apartine "crestinismului", ci este dovada "prafului istoric" care s-a asezat peste el. Este vremea ca cineva sa dezbrace crestinismul de hainele inechitate impuse artificial de "traditie" si sa-i de-a voie sa mearga pe strada imbracat in straietele noastre de fiecare zi. Christos este eternul nostru contemporan. Cine nu-L baga in seama, traieste in ratacire. Nu de mult, un intelept intreba cu talc: "Daca nu-L gasesti pe Dumnezeu, ghici cine este cel pierdut?"

Nicolae Iorga spunea ca "oamenii L-au inchis pe Dumnezeu in Biserica pentru a putea fi ei mai liberi in lume", ori asa ceva este doar o paguboasa inselare de sine.

"Boscorodirea"

[Inapoi la Cuprins](#)

Fragmentul face parte din cartea "Identitate crestina in istorie" aparuta la editura "Multimedia" din Arad, 1999.

In Dictionarul explicativ al limbii romane din 1975, citim: "a boscorodi" vine de la cuvantul ucrainian "boskorodity" si inseamna a vorbi singur, spunand cuvinte neantelese, adica a bodogani. Am vazut in capitolele precedente cum s-a introdus limba slavona in locul celei latine. Dimitrie Cantemir in *Descriptio Moldavae*, pag.152, inca mentioneaza procedeul de taierea limbii celor care nu vor folosi limba slavona. Deci metoda de inlocuire a limbii latine cu limba slavona a fost facuta cu o extrema violenta:

"Preotii care nu cunosteau limba slavona, au inceput a imita prin sunete asemanatoare, pe care nici cei ce ascultau nu le intelegeau. Deci, s-a produs un fenomen unic in lume si nemaiintalnit in istorie "boscorodirea". Ce eroare! Vorbirea clara si cu inteles a frumoasei noastre limbi, inca in formare, deci o latina vulgara, aducea cu sine pedeapsa "taierii limbii." Iar schimonosirea, bolborosirea unor cuvinte, fara de inteles, pe care sufletul si constiinta le detesta, erau dovada de conformism. Straduinta de supunere era acceptata, chiar incurajata. Asa s-a ajuns la cea mai degradanta injosire a constiintei!

Cultul lui Dumnezeu a ajuns o insirare de sunete cu prefixe si sufixe slavone. Acesti preoti romani "boscoroditori" aveau in psihicul lor convingerea falsului si a inselatoriei. Au ajuns sa nu stie sa citeasca. Uneori nu cunosteau decat Tatal nostru (Ocinasele) si mai rar Crezul, in limba slavona, restul serviciilor era boscorodit.

Nu-i de mirare ca unii episcopi trecand la Biserica Catolica, fara a nega valabilitatea sacramentelor in Biserica ortodoxa (ca Patenie de la Muncaci) aveau dubii daca acestea au fost date valid, din mai multe pricini. Secolele de boscorodire au lasat in Biserica ortodoxa o trauma psihica. Boscorodim, adica imitam, fara probleme de constiinta...

Gheorghe Baritiu (1812-1893) publicist si istoric roman, intemeietorul presei romanesti in Transilvania, membru fondator al Academiei Romane, scrie:

"O imprejurare poate sa supere pe istoricul roman care se va ocupa de istoria reformatiunii, iar aceea este, ca incepand din anul 1566 pana la 1670, nu dai in toata istoria Transilvaniei peste un mare preot, calugar sau episcop, roman greco-rasaritean, care sa-si fi aparat dogmele credintei sale, barbateste, sa fi declarat vreunul pe fata, in ochii lumii, cum faceau apusenii, ca abjura credinta cea veche si trece la cea noua!... Cu ce se ocupau in acele timpuri miile de calugari rasariteni, carora le place foarte mult a se considera pe sine si a se numi aparatori infocati ai Bisericii Ortodoxe, rasaritene?" (Parti alese din *Istoria Transilvaniei*, vol.I, p.150).

Am putea raspunde noi astazi: boscorodeau!

"Ce constiinta aveau preotii boscoroditori? Ce loialitate fata de adevar,

atunci cand aratau ca stiu ceea ce, de fapt, igonorau?! In asemenea imprejurari nu exista o chemare la preotie pentru ca preotul nu era pregatit si era convins ca inseala atat pe Dumnezeu, cat si pe credinciosi."

"Orice limba are frumusetea sa, venerabilitatea sa. Deci, si limba slavona este frumoasa cand este citita si vorbita cum trebuie. Insa o limba care este parodiata, boscorodita este, de fapt, batjocorita."

Dimitrie Cantemir (1673-1723), domn al Moldovei si mare carturar, mai scrie:

"Teoctist de neam bulgar si diacon al lui Marcu din Efes, pentru a dezradacina din Moldova samanta catolicismului si sa ridice pentru totdeauna tinerilor putinta de a citi sofismele latinilor, a incredintat pe Alexandru cel Bun sa surghiuneasca din tara pe oamenii de alta credinta si sa scoata literele latine din toate scrierile si cartile si sa introduca in locul lor, pe cele slavone." (Descriptio Moldaviae, p.152).

Este de fapt cert ca inainte se folosea limba latina.

Orasele din Moldova aveau sigilii cu inscriptie latina: Baia, Roman, Campul Lung, Neamt (S. Civium de Nimcz); S. Civium de Foro Romani; Sigillum Capitalis Civitatis Moldaviae, Terrae Moldaviensis; Sigillum...Opidi Iotnar etc. Tot in limba latina erau si sigiliile celor mai vechi peceti bisericesci. In cancelaria princiară a Moldovei, inaintea adoptarii scrisului slavon s-a scris in limba latina." (Magazina istoric, St. Gorovei, Am pus pecetea orasului, nr. 2/1972, p.35).

Principesa Suzana Lorantfy, vaduva lui Gh. Rakoczi I, printr-un decret din 2.4.1657, a instituit o seama de vizitatori sa cerceteze si sa raporteze cele constatate la fata locului, despre stiinta si purtarea preotilor din tara Fagarasului, care fura scosi de sub jurisdicția episcopului de la Alba Iulia, pentru a fi calvinizati. Din acest raport: **Examen Pastorum**, reies urmatoarele: din 39 de sate, preotii stiau foarte putini "Tatal nostru", "Cele zece porunci" si "Crezul". Singur protopopul de la Vistea scria bine. Cei mai multi boscorodeau in limba slavona." (Cultura Crestina, Ian.-Mart. 1941).

Biserica si religia crestina are un ritual, are formule cu care se dau Sfintele Taine. Daca cel care le administreaza nu foloseste cuvintele prescrise, sacramentul este nul. Cum vor fi dat preotii boscoroditori botezul, spovedania, Sfanta Liturghie, iar episcopii cum au hirotonit preotii? Ce siguranta are continuitatea Episcopatului de la Apostoli pana in prezent in biserica ortodoxa, cat a durat boscorodirea?...

Boscorodirea a intrat in caracter, a devenit fenomen politic:

- In timpul Habsburgilor, ortodocsii au luptat pentru drapelul acestei dinastii.
- Cand s-a instaurat Romania Mare ei s-au erijat in monarhisti, acuzand pe cei care nu au slujit cu ei la incoronare.
- Cand a venit la putere generalul Antonescu, preotii ortodocsi au facut misinada in Transnistria.
- Cand s-a instaurat comunismul, prin rusi, au adus pe patriarhul Alexei al Moscovei in tara, ca sa se arate supusi rusilor..."

Deci, cand suntem in dificultate boscorodim. Boscorodim istoria prin triumfalism, boscorodim credinta, boscorodim politica, aceasta stiinta a posibilului...

"In inchisoarea din Sighet, in anul 1953, eram (episcopul greco catolicautor al acestor rinduri) cu Ioan Ilcus, fost general de armata si ministru al apararii nationale. Din temnita se vedea printre gratii o cladire cu vreo patru cupole. Pe acestea erau cruci. Un brat transversal era mai lat, iar celalalt mai ingust si terminat cu o sageata; cand batea vantul crucea devenea girueta. Bratul lat era dus de vant, iar bratul ingust cu sageata arata de unde vine vantul.

- Ce este in cladirea aceea, pe care o vedem printre gratii si are cruci pe cupole? intreaba fostul ministru.

- Cred ca este biserica ortodoxa.

- De unde deduci aceasta? intreba din nou generalul.

- Nu vezi ca aceste cruci se invart cum bate vantul?

El a ras, dar fiind ortodox m-a intrebat:

- Dar la greco-catolici crucile nu se invart cum bate vantul?

- Cum vezi, i-am raspuns eu, noi santem in inchisoare, cu intreg Episcopatul; daca si crucile noastre s-ar intoarce dupa cum bate vantul, noi n-am fi aici!

Dupa Unirea de la 1700, tinerii nostri preoti intorsi de la Roma, vorbeau mai multe limbi, fara boscorodire. Pe cand episcopii ortodocsi ai Ardealului trebuiau sa depuna juramant pe catehismul calvinesc, dupa ce au fost consacratii la Bucuresti cu juramant ortodox! Ce fel de constiinta era aceea?...

Diaconul Coresi (1510-1581), traducator si mester tipograf. A fost chemat de la Targoviste de Hanes Begner din Brasov pentru a tipari carti romanesti cu influente luterane. In anul 1561 a inceput a publica aceste carti. El a fost ingrozit de simulacrul de religie si evlavie ce-l dovedeau popii romani si in Talcul Evangheliilor (Cazania) ii conjura:

"Fratii mei popi, cu bun inteles si cu mare frica si cinste sa pomeniti numele Domnului! Nu boscoroditi, ca va bate Dumnezeu!"

Biserica Unita (Greco Catolica)

[Inapoi la Cuprins](#)

Introducere:

Biserica Unita, numita si Biserica Greco-Catolica, este una din componentele crestine ale peisajului religios romanesc contemporan. Pentru cei neavizati, sau pentru cei doritori de mai multa informatie, iata un scurt studiu despre aparitia, lucrarea si specificul acestei miscari crestine.

1. PRIMELE DOVEZI DE CATOLICISM PE TERITORIUL ROMANIEI

Duelul Ortodoxiei cu Biserica Catolica Apuseana

Iata ce scrie episcopul greco catolic Ioan Pop despre activitatile catolice de pe teritoriul Romaniei:

"Este demn de amintit faptul ca iinca de la inceputul sec. XIII, in Moldova se aflau calugari franciscani si dominicani. Primii misionari sosesc pe la 1221, iar in 1227 se convertesc vreo 15.000 de cumani (moldoveni) in frunte cu principii lor Bortz si Membroc.

Inca inainte de intemeierea Principatelor, calugarii franciscani faceau apostolat in Banat, Muntenia si Moldova. In 1327, papa Ioan XII numeste un episcop pentru Moldova (Cumania) pe Luca de Castelo, care stia romaneste si se pare ca avea sediul la Milcov. Se mai infiinteaza o episcopie la Siret, in 1371 si la Baia in 1420. Alexandru cel Bun a cladit la Baia o mare biserica de piatra cu chilii pentru franciscani.

In Muntenia, tot franciscanii intemeieaza o episcopie la Arges, unde activa Anton de Spoleto, in timpul lui Vlaicu Voda. Aceasta episcopie s-a mutat apoi la Severin (1382). Dar, sub influenta calugarilor bulgari si greci, franciscani sunt alungati din tarile Romane. Am vazut, in capitolele precedente influenta calugarilor bulgari, care, veacuri de-a randul, au influentat cultura religioasa din tara noastra.

Magazinul Istoric, nr. 9/1985, are un articol intitulat: *Documente in piatra ale Iasului*, de Gh. David, unde se reda o fotografie a unui fragment in ceramica, infatisand stema Moldovei (zimbrul), inconjurata de inscriptia "Moneda Alexandri", descoperire de o exceptionala importanta, care dovedeste ca (in Moldova) au existat monede cu inscriptie latina. Tot asa, Al. Lepadatu, in 1907, prezinta un sigiliu avand ca insemne un cerb decapitat, cu o cruce intre coarne (Simbolul Sfantului Hubert) si inscriptia "Sigillum capitalis Moldaviae Terrae Moldaviensis". Autorul conchide ca a existat o perioada cand limba latina era limba oficiala a cancelariei Moldovei si a Yarii Romanesti.

Pe la 1575, voievodul Petru Wchiopul, Impreuna cu Mitropolitul Moldovei, Gh. Movila, ii recheama in Moldova pe franciscani si pe iezuiti, dar activitatea lor este mereu stavilita de calugarii slavoni si apoi de nenumarate schimbari de domni si de razboaie nesfarsite."

Nu putem trece cu vederea influenta Bisericii Catolice din Polonia

asupra tineretului moldovean, pentru ca multi fii de boieri frecventau scolile catolice din aceasta tara.

In secolul al XV-lea, vero douazeci de boieri tineri studiaza la Cracovia, Liov, Camenita. Prin mijlocirea acestor scoli, romanii fac din nou cunostinta cu limba latina. Prin asemanare si prin studiul istoriei, ei devin constienti de originea latina a poporului roman. Astfel, dupa o mie de ani, prin contactul cu civilizatia Apusului, apare o licarire de sentiment national, trezind constiintele din bezna slavonismului. Astfel apar cronicarii moldoveni:

GRIGORE URECHE (1590-1647) care afirma cu mandrie in *Letopisetul tarii Moldovei* "caci noi de la Ram ne tragem."

MIRON COSTIN (1632-1691) care a stat 20 de ani in Polonia, scrie lucrarea *"De neamul Moldovenilor"* demonstrand originea romana a moldovenilor.

ION NECULCE (1672-1745) reia firul cronicii lui Miron Costin, zicand cu durere: "O saraca tara a Moldovei, ce nenorocire de stapani ca acestia ai avut!", avand o ura neimpacata impotriva grecilor.

Toti trei cronicari scriau in limba romana aceste adevarate carti de istorie a poporului roman, numite "cronici" sau "letopisete."

CONSTANTIN CANTACUZINO (1650-1716), care a studiat la Padova (Italia), scrie de asemenea o istorie a Yarii Romanesti, in care arata cu mandrie originea noastra latina."

Ce ar fi insemnat poporul nostru, daca ar fi ramas la credinta stramoseasca a Romei de la inceput, sau daca ar fi trimis la studii in Apus mai multi tineri ca sa studieze?"

La aceasta intrebare retorica nu se poate din pacate raspunde. Datorita unor imprejurari nefaste si unor hotarari nefericite, Romania a ramas pentru multa vreme sub influenta Orientului. Sa reluam insa firul relatarilor lui Ioan Ploscaru.

Situatia specifica din Ardeal

"Dupa anul 830, ungurii veniti din Asia se stabilesc in campia dintre Tisa si Dunare, iar de aici prada tinuturile invecinate si treptat cuceresc Ardealul, care este populat de "Pastores blachorum", adica pastori valahi, asa cum ii numeste Anon]mus (secretarul Regelui Bela IV) pe locuitorii aflati aici. Puterea ungarilor creste pe la anul 1000, cand se increstineaza sub regele Wtefan, care primeste de la Roma, coroana si imputernicirea de a organiza biserica. Romanii fiind organizati in voievodate si cnezate, iar ungurii avand un rege au fost mai tari si treptat se impun romanilor, astfel ca pe la 1200, ungurii detin puterea in intreg teritoriul Ardealului, iar pentru apararea granitelor din sud-est, ei aduc pe sasi din Flandra si Luxemburg, care, la randul lor se grupeaza formand centre urbane: Brasov, Medias, Sibiu. Ei au adus o cultura superioara, asa ca erau tratati ca oaspeti ai regelui.

Tot in aceeasi perioada sunt adusi secuii, in rasarit, pentru a apara teritoriul de navalirile tatarilor. Asa se formeaza in Ardeal o elita de

sasi, secui si unguri, fiind toti de religie catolica, pe vremea aceea. Majoritatea populatiei autohtone, romanii, erau folositi la munci agricole, neluati in seama si treptat au devenit supusii celorlalti, care se socoteau natiuni privilegiate. Din punct de vedere religios, romanii apartineau de Mitropolia Ungro-Vlahiei de la Targoviste, adoptand si ei ritul si limba slavona.

Daca ungurii ar fi fost sinceri in practicarea religiei catolice, romanii nu s-ar fi indepartat de religia stramoseasca si limba latina pentru a o imprumuta pe cea slava, pe care nimeni nu o cunostea. Dar pentru ca ungurii au avut atitudini de dominatie, romanii nu au acceptat "religia asupritorului", ci au preferat sa fie impreuna cu fratii lor de peste munti, care fiind rupti de restul lumii latine au acceptat prin teroare limba slavona. In Ardeal, treptat conditiile de trai ale romanilor ajusera foarte grele, devenind iobagi, legati de pamantul magnatului. Nici situatia preotilor nu era mai buna. Serviciul de preot se dadea prin alegere pe timp de un an, platind o suma de bani episcopului. Daca nu mai era ales preot in anul viitor, ramanea in sat, reluandu-si vechea ocupatie. Assa s-a ajuns ca uneori erau 3-4 preoti intr-un sat, dar cei mai multi nu stiau nici a scrie, nici a citi. Eray slujbasii unui rit, al carui sens de multe ori nu-l pricepeau. Ei boscorodeau, imitand limba slavona, asa cum au vazut la sediul episcopiei unde au fost hirotoniti.

Bunaoara, Popa Ion din Vad, este bigam (casatorit a doua oara) stie cele "Zece porunci", "Tatal nostru" si jumaatate din "Credeu" si boscorodeste. (Raportul catre Susana Lorantf], 2.IV.1657).

Episcopii din Ardeal erau numiti de principii unguri si sfintiti in tara Romaneasca in rit bizantin. Nici ei nu erau mai bine pregatiti.

2. UNIREA ROMANILOR DIN TRANSILVANIA CU BISERICA ROMEI

In anul 1685, armatele austriece, ale Casei de Habsburg, ocupa Transilvania, iar imparatul Leopold I, emite in 1691 "Diploma Leopoldina" (un fel de constitutie), dar care nu schimba lucrurile in Ardeal, desi imparatul era catolic. Episcopii calvini se intitulau mai departe "Episcop maghiar si roman al Ardealului.

Pentru a se bucura de drepturi, romanii trebuiau sa treaca la una din religiile dominante: catolica, luterana, calvina sau la unitariana. Dar care era mai apropiata de sufletul romanesc?

Parintele Ladislau Barany, calugar iezuit, a lamurit pe episcopul Teofil, de la Alba Iulia, ca Roma a hotarat prin instructiunile date Congregatiei de Propaganda Fide, in 1669, ca orientalii pot reveni la Biserica Catolica, pastrandu-si ritul si traditiile, acceptand numai dogmele catolice. In acelasi timp si imparatul Leopold emise un decret (23.8.1692) prin care preotii si credinciosii de rit grecesc, daca vreau sa se bucure de privilegiile Bisericii Catolice, pot sa se uneasca cu aceasta.

Cand ne gandim cat erau de umiliti romanii - atat iobagii cat si preotii, - fata de celelalte natiuni ale Ardealului, nu era alta scapare, decat sa imbratiseze una din religiile recunoscute. Cea mai apropiata de sufletul romanilor era religia catolica. Neschimband nimic din ritul oriental, cu

care erau obisnuiti, nici din obiceiuri, iar dogmele erau propriu-zis, o problema ce nu atingea cu nimic multimea de credinciosi.

In anul 1697, episcopul Teofil, care a primit Scaunul Episcopesc in conditiile obisnuite (acceptand cele 19 puncte calviniste) s-a sfatuit cu clerul si convoaca un sinod general la Alba Iulia. Aici Teofil arata situatia grea, de asuprire a poporului roman, fiind amenintata insasi existenta natiunii. Lamuri asistenta si asupra conditiilor de unire cu Roma, precum si marea asemanare de credinta ce exista, fata de marile deosebiri ale calvinilor. Sinodul fixeaza in scris marturisirea de credinta prin care promit sa accepte cele patru puncte care despart Rasaritul de Apus. In acelasi document ei cer ca romanii sa primeasca drepturile celorlalte confesiuni din Transilvania. Dar in mod subit, Teofil moare. Se crede ca a fost otravit. Dupa Teofil a urmat Atanasie - Anghel Popa din Ciugud - care facuse scoala in insitutele calviniste de la Aiud si Alba Iulia. Calvinii aveau incredere in el, desi era inca foarte tanar. Este numit episcop, apoi merge la Bucuresti pentru a fi sfintit. Aici sta sapte luni, unde este lamurit de patriarhul Dositei al Ierusalimului (care statea mai mult la Bucuresti, avand aici 177 de mosii inchinate) si care ii da o scrisoare cu sfaturi. La punctul 5 scrie:

Sfintele slujbe sa fie citite numai in slavoneste sau elineste (greceste), iar nu pe romaneste sau in alt chip, deoarece limba romaneasca e putina si ingusta... Intors in Ardeal, tanarul Atanasie isi da seama in ce dezastru se afla Biserica romana si cauta sa ia legatura cu parintele Baran]. El vede ce deosebire este in puterea catolicilor fata de calvini. Calvinii bateau din picior, iar catolicii faceau propuneri. In acest timp P. Barany era la Viena, unde aratase imparatului dorinta romanilor de a se uni cu Roma.

Cardinalul Ungariei L. Kolonich scrie lui Atanasie, aratandu-i in ce consta Unirea! La 7 octombrie 1698, Atanasie convoaca Sinodul General de la Alba Iulia. Aici se intocmeste un lung manifest care incepe asa:

"... Noi, vladica, protopopii si popii Bisericii Romaine, dam de stire tuturor, ca din bunavointa noastra ne unim cu Biserica Romei si voim sa traим cum traiesc madularele si popii acestei Biserici sfinte... Nimeni sa nu-i clateasca pe Uniti din obiceiurile Bisericii rasaritene, ci toate ceremoniile, sarbatorile, posturile, cum pana acum, asa si de acum inainte sa fim slobozi a le tine dupa calendarul vechi... "

Actul Unirii a fost semnat de toti membrii Sinodului si intarit cu sigiliul Mitropoliei Balgradului - Alba Iulia. Dupa aceasta marturisire, imparatul Leopold a dat "Diploma Leopoldina", prin care Bisericii Romanesti i se recunosc drepturile ce le avea si Biserica Romano-Catolica. Insa Dieta Transilvaniei, Parlamentul era in mainile calvinilor care n-au vazut cu ochi buni intarirea elementului catolic si eliberarea poporului roman, din Ardeal. Fiind ei proprietarii de pamanturi si atotputernici, au inceput a persecuta pe preoti. Pe unii i-au bagat in temnita, altora le rapeau vitele, ori le distrugeau bisericile si clopotnitele si multe alte rele, punand la cale adevarate revolte printre tarani, ca sa nu se alature Bisericii Romei.

Atanasie convoaca un nou Sinod la 4.9.1700, la care iau parte nu

numai protopopii si preotii, ci si cate trei deputati mireni din fiecare sat. Cei 54 de protopopi, in afara de preoti si mireni, au dat un nou manifest in care repeta marturisirea celor patru puncte de credinta: Primatul Papal, Filioaue, Purgatoriul si Cuminicarea cu azima.

Fermentul "reformat"

Unele referinte din cartea episcopului greco catolic Ioan Ploscaru fac aluzie la activitatea influentelor "reformate" pe teritoriul tarii noastre. Vantul primavaratec care avea sa preschimbe din temelii Europa si avea sa puna bazele democratiei americane si-a intins adierile si asupra tinuturilor locuite de romani. Acest fapt este o dovada ca Romania a evoluat la un anumit moment pe orbite europene. Chiar daca sunt deformatate de punctul de vedere greco catolic, evidentele mentionate de Ioan Ploscaru si-au pus amprenta pe sufletul romanesc, mai ales in Ardeal:

Trezirea pentru scrierea in limba romana a fost influenta luterana si calvina din Ardeal. Acestia, pentru a-i castiga pe romanii ardeleni la religia lor, incep sa tipareasca un sir de carti religioase in romaneste. Asa se tipareste la Sibiu primul Catehism calvinesc la 1544, apoi la Brasov, Catehismul luteran in 1559, urmate de alte vreo 20 de carti tiparite de Coresi, dintre care 9 carti sunt in limba romana: Tetraevanghelierul, Psaltirea, Pravila Sfintilor Apostoli si altele. La Orastie, fiul lui Coresi tipareste Palia (Vechiul Testament), dar cu tendinte calviniste. Aceste carti au meritul de a fi o prima incercare de introducere a limbii romane in biserica. Dar ce regret, este sa constatam ca este o ini-tiativa a reformatilor din Ardeal, pentru calvinizarea si luteranizarea romanilor!"

Regretul domnului episcop este plasat gresit. Influențele "reformei", daca ar fi fost permanentizate, ar fi putut fi fermentul social si religios care ar fi integrat Romania in lumea occidentala. Dovada ca reforma nu a "germanizat" alte popoare, ci le-a descatusat din chingile imperiale si le-a inlesnit drumul spre afirmarea propriei identitati nationale, este in evolutia istorica a unor state precum Olanda, Belgia, Danemarca si Norvegia.

Intr-un alt fragment al istoriei sale, episcopul greco catolic Ioan Ploscaru continua polemica lui partizana:

In aceasta stare de intuneric total pentru romani, apare in secolul al XVI-lea Reforma lui Luther si Calvin. Acestia s-au rupt de jurisdicia Romei, sustinand ca singura baza a religiei crestine este Sfanta Scriptura, respingand Traditia si pe Sfintii parinti. Reforma luterana apare in Transilvania pe la 1519, in frunte cu Honterus, care ii luteranizeaza, in special pe sasi. Cam in acelasi timp, o parte din nobilii unguri, pentru a lua pozitie impotriva Casei de Austria (catolica), au imbratisat calvinismul. Fiecare noua confesiune dorea sa castige prozeliti printre romani. In acest scop incepe tiparirea de carti romanesti: Catehismul luteran la Brasov (1559), Evanghelia si Faptele Apostolilor (Coresi).

Calvinii, in frunte cu principele Gh. Rakoczi, tiparesc la Alba-Iulia, Catehismul Calvinesc (1640). Acest catehism a fost condamnat de Mitropolitul Varlaam al Moldovei prin "Raspuns la catehismul calvinesc" aratand ca este "plin de otrava, si calvinii talcuiesc rau si strambeaza Sfanta Scriptura.

Pentru a constrange clerul din Ardeal sa treaca la calvini, principii unguri, numesc in Dieta din 1566 un superintendent calvin pe langa episcopul roman "pentru a intoarce pe romani de la radacinile lor!" Calvinii numeau religia ortodoxa "superstitiile grecesti." Asa au fost numiti superintendenti: George din Singeorz, Pavel Tordasi si Mihai Tordasi. Acesta din urma tipareste Palia de la Orastie, in 1582.

"Prin straduintele acestor calvini, insotite adesea, fie de promisiuni, fie de forta, s-a constituit in Ardeal o Biserica romaneasca, adoptand in parte Crezul calvinesc. Cand era numit un nou episcop, dupa ce venea din tara Romaneasca, depunea juramant pe Catehismul calvinesc, promitand sa respecte cele 19 puncte (intre acestea erau: sa nu se mai tina posturile, suprimarea slujbelor de inmormantare, botez numai cu apa simpla, fara cruce, fara lumanari, fara icoane, fara Maica Sfanta, in locul Sfintelor Impartasanii, numai Cina de la Pasti cu paine si vin neconsacrate). Dar cel mai important factor era sa recunoasca autoritatea superintendentului si sa-l consulte in toate problemele importante.

In multe parti sate intregi treceau la calvini. Acestia intemeiau scoli pe cheltuiala lor, facandu-le si o multime de avatanje materiale. Asa de exemplu, Biserica din Turdas, a fost data cu tot cu pamanturi, acelor romani, care la 1.6.1655 au trecut la religia calvina, iar cei care nu au trecut, au fost nevoiti sa-si faca alta biserică, din nuiele. Un secol si jumătate de propaganda calvina adusese Biserica la ruina. Ea ajunsese calvineasca in credinta si bizantina in rit!

Superintendentul care avea titlul de "Episcop si Superintendent al Bisericii Romanesti" avea misiunea de a predica prin sate credinta calvina si sa stea de vorba cu episcopul, clericii si credinciosii, demonstrandu-le cu argumente din Scriptura temeinicia noii credinte. Cine zadarnicea munca predicatorului calvin era socotit tradator si dusman al statului, fiind, de multe ori, constrans sa paraseasca tara. (Nicolae Iorga, Istoria Romanilor din Transilvania, vol.I).

3. REDESTEPTAREA NATIONALA

Pentru episcopul Atanasie Anghel au urmat ani grei de lupta, fiind atacat atat de calvini, cat si de Arhiepiscopia Ungro-Vlahiei. Ungurii nu vor sa respecte diploma imparatului. Atanasie este chemat la Viena pentru a se dezvinovati de unele acuze nedrepte. Nicolae Iorga, marele nostru istoric recunoaste:

"Din umilinta lui Atanasie a iesit mantuirea noastra! Fara unirea in credinta cu Roma, nu erau scoli mari din strainatate pentru ucenici romani, aspri in ale invataturii, nu era mai ales, acea mare scoala pentru inima poporului nostru, care a fost ROMA insasi!" (Sate si preoti din Ardeal, p.191).

Atanasie moare in 1713, dupa ce indeamna pe toti sa persevereze in Unire!

Activitatea episcopilor Uniti, dupa Atanasie este istoria luptelor si nazuintelor pentru obtinerea drepturilor fagaduite. Dar imparatul era la Viena, iar principii calvini erau in Ardeal! Insa din punct de vedere religios, castigul a fost imens. Cele patru puncte au completat credinta

cu elemente vitale si i-au dat imbold de actiune pentru viitor. Intre cei mai de seama urmasi ai lui Atanasie au fost:

Ian Giurgiu Parachi. Acesta a mutat Episcopia de la Alba Iulia la Fagaras, caci nu puteau fi doua episcopii catolice in acelasi oras.

Inocentiu Micu Klein, von Klein este titlul dat de imparat la innoobilare, asa cum era obiceiul vremii. Ca nobil a intrat in Dieta Ardealului si a cerut drepturi pentru poporul roman cu argumente bine precizate:

1. Romanii sunt cei mai vechi locuitori ai tarii;
2. Romanii sunt populatia cea mai numeroasa din Ardeal;
3. Romanii lucreaza pamantul si ocnele (muncile cele mai grele);
4. Romanii dau cele mai mari contributii si in virtutea vointei imperiale exprimata prin cele doua diplome leopoldine trebuie sa se faca dreptate si poporului roman.

Deci si romanii au dreptul sa fie recunoscuti ca natiune, a patra in Ardeal, nu numai "plebes valahica". Dar cele trei natiuni privilegiate, ungurii, sasii si secuii s-au impotrivit, spunand ca acesta cere "niste lucruri pe care nu le-a cerut nimeni pana acum". In Dieta se iscau adevarate furtuni si astfel au cautat sa scape de acest episcop incomod. De fapt au reusit prin rascoala unui calugar sarb, Visarion Sarai. Acesta trimis de Mitropolitul ortodox de la Karlovat incepuse in 1744 sa umble prin sate si sa ameninte poporul cu iadul fiindca au facut unirea cu Roma. Iar pe de alta parte confesiunile reformate - in special calvinii, temandu-se de restabilirea catolicismului - sa nu fie nevoite sa restituie averile secularizate incep cu un sistem de terorizare din cele mai cumplite pentru a impiedeca Unirea cu Roma si raspandirea ei. Tratand cu mare tiranie pe preotii romani ce se declarau pentru Unire, aruncandu-i in inchisoare, batandu-i si jefuindu-i ii alungau din parohii, retinandu-le femeile si copiii in iobagie". (Xenopol, Iorga, Istoria Bisericii Romanesti, vol. II si Al. Pop, Dezbonarea in Biserica Romanilor din Ardeal si Ungaria, Bucuresti 1921).

In acest timp episcopul Inocentiu Micu face mai multe memorii atat in Dieta Transilvaniei cat si la Viena, dar pana la urma intrigile l-au rapus. El pleaca la Viena pentru a se dezvinovati, dar aici este sfatuit sa nu se prezinte personal, ci sa depuna numai memoriul. Deceptionat el pleaca la Roma, unde va trai in exil 24 de ani. Micu Klein a fost o personalitate de mare curaj care a deschis drumul spre eliberarea poporului roman, atat spiritual cat si politic, ridicandu-l la ideea de "natiune" (natio).

Petru Pavel Aron (1752-1764) urmeaza lui Inocentiu Micu. El are marele merit de a infiinta Scolile Blajului, Seminarul diecezan si o tipografie. Astfel, la 1754 se intemeiaza prima scoala romaneasca cu limba de predare romana pentru toti fiii poporului. In istoria intunecata a romanilor din Transilvania, aceasta constituie unul din cele mai luminoase evenimente. Sunt primele focare de cultura romaneasca! In primul an s-au inscris 300 de elevi. Profesorii si elevii erau sustinuti si salarizati de episcopul P. P. Aron. In anul 1747 este instalata tipografia la care se vor tipari pentru prima data carti cu litere latine.

Au urmat apoi episcopi, ca: Atanasie Rednic, Grigore Maior, Ioan Bob care au continuat lupta pentru usurarea starii iobagilor, precum si

pentru luminarea poporului.

Unirea cu Roma, desi nu a usurat prea mult starea iobagilor, a creat mediul istoric de unde va porni in toate partile locuite de romani lumina trezirii noastre nationale. Tineri trimisi sa studieze in Apus, mai cu seama la Roma, au ajuns la constiinta latinitatii poporului roman, au introdus alfabetul latin si au inceput sa scrie romaneste. Cei trei mari (nepotul episcopului Inocentiu Micu), Gheorghe Wincai si Petru Maior au fost urmati de: Ioan Budai Deleanu, Simion Barnutiu, Gheorghe Baritiu, Timotei Cipariu, Andrei Muresan si altii.

Scoala Ardeleana, prin trezirea constiintei nationale, ii influenteaza si pe alti tineri care, dupa ce studiaza in apus, trec muntii Carpati si intemeieaza primele scoli romanesti. Astfel:

Gheorghe Lazar (1779-1823) studiaza la Viena, apoi trece Carpati si intemeieaza prima scoala romaneasca la Bucuresti (Sf. Sava) in 1818.

Gheorghe Asachi (1788-1869) cu studii in Polonia, Viena si Italia, deschide prima scoala romaneasca la Iasi, in Moldova.

Aron Pumnul (1818-1866) studiaza la Blaj si Viena, este primul profesor de limba romana la Cernauti si redactor al primului ziar romanesc "Bucovina". A participat la Revolutia din 1848 in Transilvania. El a desteptat constiintele romanilor din Bucovina.

Lupta episcopilor uniti cu Roma a fost grea si nu a incetat niciodata. Dupa Unire sarbii au incercat sa tulbure poporul din Ardeal, cum a fost Visarion Sarai despre care s-a scris inainte, ori mitropolitul sarb Pavel Nenadovici care a trimis in 1751 o circulara neiscalita in care ii indemna pe tarani sa nu se "nemteasca" si sa nu se lapede de credinta lor; apoi calugarul Wofronie (Stan Popovici) din comuna Cioara-Hunedoara, a depus cea mai periculoasa activitate antiunionista. El se intitula Vicarul Sf. Sinod din Jarlovitz. El a instigat poporul cu atata vehementa incat a trebuit guvernul, prin generalul Bu\os sa restabileasca linistea, fara sa distruga insa manastirile, cum gresit se afirma din partea unora. In urma acestor tulburari o parte din romani se reintorc la biserica ortodoxa (1760). Asa s-a infiintat ulterior episcopia ortodoxa de la Sibiu.

Dupa Unirea cu Roma s-au mai infiintat in Ardeal urmatoarele episcopii, in afara de cea de la Blaj:

- Episcopia Unita de la Oradea in anul 1777,
- Episcopia Unita de Cluj-Gherla in anul 1853,
- Episcopia Unita de Lugoj in anul 1853,
- Episcopia Unita de Maramures la 15 august 1930.

Actul Unirii cu Roma a adus roade bogate pentru intreg neamul romanesc. Prin reintoarcerea la credinta stramoseasca, Biserica si-a recapatat avantul si puterea de viata spirituala:

1. A redat poporului roman vasta cultura din Apus si marea comoara a

Bisericii catolice care este: Una, Sfanta si Apostolica.

2. A desteptat constiintele, demonstrand latinitatea noastra.
3. S-a introdus alfabetul latin in locul celui slavon.
4. S-au deschis primele scoli romanesti cu predare in limba romana.

Meritele Wcolii Ardelene sunt incontestabile asa cum o arata toti marii nostri istorici. Astfel:

Ion Eliade Radulescu vizitand Wcolile Blajului inainte de 1848, si-a descoperit capul inaintea lor zicand: "De aici a rasarit soarele romanilor!" El stia, caci a luat parte la Revolutia din 1848.

Mihai Eminescu (1850-1889) marele nostru poet national, mergand la Blaj a rostit cuvintele memorabile: "Te salut mica Roma!" (Scrieri politice si literare, Bucuresti 1910).

Ion C. Bratianu (1821-1891) marele nostru barbat de Stat, de mai multe ori prim-ministru, participant la Revolutia din tara Romaneasca in 1848, declara in Parlamentul Romaniei, la 4 Decembrie 1881:

"Wi trebuie sa stiti ca descoperirea noastra nationala ne-a venit de dincolo, de peste Carpati, prin acei romani care au fost trimisi la Roma, unde au invatat sa fie romani!" (O lacrima fierbinte, I. Sterca Sulutiu, partea V din Memoriu, Sibiu 1883).

Titu Maiorescu (1840-1917) eminent critic literar si filosofic, membru al Academiei Romane, mentor spiritual al "Junimii", spune:

"Ca in sec. XVIII politica dinastiei de Habsburg a incercat sa ne aduca sub ascultarea Papei si neizbutind, ne-a impartit in doua, n-a fost noroc. Dar ca din aceasta incercare romanii transilvaneni au ajuns in Cetatea Eterna, unde a reinviat in ei simtamantul ginteii latine, revarsandu-se asupra noastra a tuturor: aceasta a fost rara fericire, care dintr-o dezbinare religioasa a inaltat neamul intreg spre o unitate de cultura nationala" (Familia, 1904).

Sextil Puscariu precizeaza: "Iar cand prin aceleasi porti intrara ca niste apostoli cativa barbati veniti de la Roma, care pe langa stiinta mai aveau si focul entuziasmului si cuvantul cald care 'ncinge, atunci a mijit si pentru noi soarele vremilor noi. Petru Maior, Gheorghe Wincai, Samuel Micu si tovarasii lor au savarsit minunea resurectiunii poporului roman si au imprimat directia in care avea sa se dezvolte spiritul public in tot cursul deceniilor urmatoare." (Istoria Literaturii Romane, Epoca veche, vol.I).

Victor Eftimiu, scriitor, membru al Academiei Romane, cu ocazia vizitei scriitorilor romani din 1923, adreseaza Blajului urmatorul omagiu: "Scriitorii romani sosesc in Blaj cu inima plina de o sfanta emotie. Blaj, cuvant magic, rascolitor de amintiri auguste, cetatea constiintei romanesti, nume ales intre toate... Aici a vibrat sentimentul, cultura si idealul national! Aici s-au ridicat si au predicat vladici, carturari de frunte, invatatori intelepti cu dragoste de neam si de biserica... Fie numele lor in veci binecuvantate, recunostinta pentru tot

ce s-a visat, pentru tot ce s-a crezut, pentru tot ce s-a infaptuit intre zidurile venerabile ale acestei cetati de unde ne-a venit si arde inca lumina constiintei noastre... Salve cetate latina..."

Eugen Lovinescu spune: "Prin contactul cu insasi obarsia neamului nostru, cu Roma, ni s-a intarit constiinta nationala. In apararea rasei lor, cei trei "cavaleri ai idealului national" (expresia lui Iorga) S. Micu, G. Wincai si P. Maior s-au istovit in numeroase lucrari de istorie si filologie. Din viziunea orasului etern a pornit asadar, curentul latinist ce a fecundat, mai ales, constiinta neamului romanesc." (Istoria civilizatiei romane moderne).

Emil Panaitescu, profesor universitar la Cluj, scrie: "...suntem stapani cu drept de succesiune peste aceasta tara, incepand de la Traian", zise categoric unul din cei dintii episcopi ai Bisericii Unite, Ioan Inocentiu Micu. Trebuie insa sa-si plateasca acest curaj... Ideea latinitatii si al obarsiei romane...va deveni in sec. XIX puterea cea mare, care va misca si va porni sufletul romanesc sa desavarseasca independenta si unitatea nationala" (*L'origine romana con legue consequenze...*).

A. D. Xenopol scrie: "Pe langa imbarbatarea poporului roman prin aratarea unui trecut cu atat mai glorios cu cat era mai indepartat, scriitorii cei mari ai Ardealului mai aplica un ridicator puternic... rusinea de a fi cazut asa de jos, cand neamul se cobora din o asa mandra obarsie...aceasta idee mantuitoare deveni ridicatorul cel mai puternic al culturii neamului romanesc, afundat pana atunci in noianul grecismului, aceasta a fost parghia cea mai spornica a civilizarii sale."

Nicolae Iorga: "... Nu de aici putea sa vie acea lumina de care aveam noi nevoie pentru a capata constiinta despre noi si a ne ridica din umilinta... Nota rationala a inceput sa se faca auzita cand spiritul cel nou a patruns biruitor si aici, acel spirit nou pe care-l predicase intaia oara "ereticii" de peste munti" (Istoria Literaturii Romane in sec. XVIII, 1901).

4. CONFLICTUL CATOLIC-ORTODOX IA FORME VIOLENTE

Venirea comunismului rusesc in Romania a impins intreaga populatie spre "ortodoxia rusa." Moscova avea atunci si mai are si astazi visul de a fi "cea de a treia Roma." Pentru a o incarcera in orbita pan-slavismului ortodox, comunistii rusi au initiat o persecutie salbatica impotriva tuturor elementelor "occidentale" din Romania. Una dintre tintele principale au fost reprezentantii "sectelor" protestante si neo-protestante (elementele fermentelor sociale si religioase ale vestului) si, bineinteles, reprezentantii "filiatiei latine": liderii bisericii greco catolice. Aceste doua categorii de lideri religiosi au fost supusi unui climat de exterminare in puscariile comuniste. Intr-un capitol intitulat "Arestarea episcopilor", Ioan Ploscaru scrie:

"Dupa declaratia bisericii ortodoxe si a autoritatilor de Stat, reintregirea bisericii ortodoxe s-a infaptuit prin Proclamatia de la Cluj. Deci piscopii, care s-au "indepartat" de popor, trebuiau inlaturati. Astfel intre 27-29 Octombrie au fost arestati episcopii: Valeriu Traian Frentiu de la Oradea; Alexandru Rusu de la Baia Mare; Ioan Balan de la Lugoj; Iuliu Hossu de la Cluj; Ioan Suci de la Blaj si Vasile Aftenie de la Bucuresti. De asemenea, au fost arestati si episcopii romano-catolici: Augustin Parha de la Timisoara; Anton Durcovici de la Iasi; Iohannes

Schefler de la Satu Mare si monseniorul Ghica Vladimir de la Bucuresti. Au mai fost arestati multi protopopi, profesori de la scolile din Blaj si altii.

A urmat desfiintarea manastirilor. La cele de calugari au fost adusi stareti ortodocsi, dar calugarii nu au trecut la ortodoxie, asa ca unii au fost arestati, altii au fugit. Maicile calugarite de la Blaj, adunate in capela, nu au voit sa paraseasca edificiul, Institutul Recunostintei. Dar noaptea de 31 Octombrie 1948 a fost decisiva. Li s-a taiat curentul electric si au fost incarcate, cu forta, de muncitori, in camioane si capela a fost pradata.

La 1 Decembrie 1948, apare Decretul nr. 358, prin care Biserica Unita inceteaza de a mai exista. Episcopii arestati au fost dusi la ministerul de interne, la Bucuresti, iar de acolo au fost dusi ca prizonieri personali ai patriarhului ortodox, Iustinian Marina, la Dragoslavele, in judetul Muscel.

"Dragoslavele" era o vila a patriarhiei ortodoxe, dar acum era darapanata si pustie. Episcopii greco-catolici adusi aici au fost izolati in cate o camera. Cladirea era inconjurata de sarma ghimpata si pazita de securisti prin exterior, ca sa nu se poata apropia nimeni de cladire, iar in interior, tot soldati de la securitate le faceau cumparaturi. Ratia de alimente era foarte mica; in loc sa cumpere alimente la pret oficial, ei le cumparau la pretul pietii libere, fiind foarte scumpe toate, asa ca nu le ramanea aproape nimic. Aici au rabdat de frig, foame si izolare timp de patru luni. Patriarhul credea ca atitudinea lor este o incapatanare si ca dupa vreo patru luni vor ceda. A venit aici patriarhul ortodox I. Marina si le-a propus sa treaca la biserica ortodoxa, caci daca nu vor trece, el, patriarhul isi va lua bratul ocrotitor de pe ei si vor fi dusi la inchisoare. Atunci episcopul I. Balan de la Lugoj a zis:

"Preafericitule, daca noi, episcopii greco-catolici am crede ca biserica ortodoxa este adevarata Biserica a lui Christos, in acest moment ne-am da semnatura, caci noi vrem sa fim cu Christos! Dar dumneavoastra nu ati venit la noi cu argumente teologice, nici cu virtuti crestinești, ci ne-ati arestat si ne-ati intemnitat. Hotarat, acestea nu sunt metodele lui Christos! Daca noua episcopilor uniti guvernul ne-ar fi propus si promis ca ne da toata biserica ortodoxa pe mana, cu conditia sa arestam si intemnitam pe ierarhii ei, sau numai pe unul din ei, noi ne-am fi dat viata, dar nu am fi acceptat. Deci viata ne-o puteti lua, dar credinta nu! Atata vreme cat suntem in edificiile bisericii ortodoxe, suntem prizonierii ei."

Patriarhul a iesit foarte ganditor. Un preot ortodox cu numele Baltazar (declara episcopul I. Suci) l-a intrebat pe patriarh: "Ce zic Episcopii Uniti?" (adica, sunt gata sa treaca la biserica ortodoxa?). Patriarhul, dupa o clipa de tacere a raspuns: "E chestie de convingere!"

Preotii care au fost arestati o data cu episcopii, au fost dusi la Manastirea Neamt, unde au fost tinuti in conditii foarte grele. Cinci din ei au semnat trecerea la biserica ortodoxa si au fost eliberati.

De la Dragoslavele, episcopii au fost dusi la Manastirea Caldarusani, langa Bucuresti. Aici au fost adusi si preotii de la Manastirea Neamt si

s-a facut un singur lagar, la 1 Martie 1949. Dintre episcopi, pe Ioan Suciu si pe Vasile Aftenie i-au dus la Bucuresti, la inchisoarea ministerului de interne. Aici a murit episcopul V. Aftenie, la 10 Mai 1950, in conditii misterioase.

In lagarul de la Caldarusani, pazit de locotenentul major Badita, a putut intra calugarul bazilitan Ciubotariu, iar prin el, episcopii au putut lua contact cu Nuntiatura Apostolica de la Bucuresti. In urma acestei corespondente, aici in lagar au fost consacratii episcopi, din ordinul Papei Pius XII, Tit Liviu Chinezu si Ioan Chertes.

In anul 1950 au fost adusi toti episcopii si preotii la inchisoarea de la Sighet. Pana cand erau in lagar la Caldarusani, episcopii au cerut sa fie consacratii alti episcopi ajutatori. Nuntii Apostolice Gerard Patri\ O'Hara a consacrat alti trei episcopi:

- Ioan Ploscaru, pentru Dieceza de Lugoj, la 30 Noiembrie 1948;
- Ioan Dragomir, pentru Dieceza de Maramures, la 6 Martie 1949;
- Iuliu Harteza, pentru Dieceza de Oradea, la 28 Iulie 1949.

A mai fost consacrat de episcopul Schubert de la Bucuresti:

- Alexandru Todea, pentru Dieceza de Alba Iulia-Fagaras, la data de 19 Noiembrie 1949. Dar curand toti vor fi arestati. Din episcopii oficiali, arestati la Dragoslavele, n-a mai fost eliberat nici unul. Toti vor muri in inchisoare, sau avand domiciliul fortat. Astfel:

- Vasile Aftenie, a murit la ministerul de interne, inmormantat la cimitirul Belu catolic din Bucuresti la 10 Mai 1950.
- Valeriu Traian Fretiu, a murit la Sighet in 11 Iulie 1952.
- Ioan Suciu, a murit la Sighet la 27 Iunie 1953;
- Tit Liviu Chinezu, a murit la Sighet in 15 Ianuarie 1955;
- Ioan Balan a murit in exil la Manastirea Ciorogarla (ortodoxa) la data de 4 August 1959;
- Alexandru Rusu, a murit la Gherla la 9 Mai 1963;
- Iuliu Hossu, cardinal, a murit in exil la Caldarusani la 28 Mai 1970.

Episcopii consacratii dupa 1 Decembrie 1948 in clandestinitate, au facut 14-15 ani de inchisoare. Unii preoti si calugarite au fost dusi la Canalul Dunare-Marea Neagra; lucrind in apa inghetata sau pe arsita cumplita, altii au fost dusi la stuf, absolut toti fiind expusi la munci epuizante si in conditii inumane. Dupa amnistia generala din 1964, cei care au supravietuit au fost eliberati. Episcopii clandestini iesiti din inchisori au activat in clandestinitate, fara odajdii si cruci pectorale, intocmai ca Apostolii lui Christos. Timp de patruzeci de ani, Biserica Unita a fost scoasa in afara legii, desi in acest timp existau in Romania alte paisprezece culte religioase! Numai Biserica Unita, care a deschis ochii natiunii si a pregatit constiintele romanilor pentru marea Unire de la 1918, nu avea dreptul la existenta. Dar zice Mantuitorul: "Daca pe Mine m-au prigonit si pe voi va vor prigoni!" (Ioan 15,20). "

5. REGRETE TIRZII

De aici incolo ii lasam pe istoricii romani sa ne vorbeasca despre modul in care au trecut romanii in sfera bizantina si-i lasam pe ei sa aprecieze consecintele acestei

schimbari. Subliniem faptul ca toti istoricii pe care ii citam mai jos au fost ortodocsi. Incepem cu un citat din Xenopol:

"Intoarcerea romanilor de la Crestinismul roman la cel bulgar a fost datorita unei apasari exterioare, caci nu exista nici un motiv care sa fi facut pe Romani a lepada o forma de religie pe care o intelegeau, si a lua pe una pentru care nu aveau nici o intelegere... Ce motiv ar fi putut impinge insa pe Romani a inlatura forma poporana a religiei lor si a adopta una din care nu intelegeau nici o vorba? Dinaintea puterii inasa si a autoritatii trebuia sa se plece acel supus si indata ce cativa preoti bulgari vor fi gasit o vieata usoara si manoasa intre Romani, numarul lor va fi crescut pe fiecare zi: apostolii bulgari se vor fi adaus fara incetare, pentru a raspandi invatatura lor intre Romani. Astfel in putin timp, sprijinit pe bratul autoritatii seculare, pe care totdeauna clerul a stiut sa il iee in ajutorul sau, s-a latit si intarit Crestinismul bulgaresc intre Romanii din Dacia Traiana.

In o carte tiparita la Buda in limba bulgara in 1844 intitulata *Tarstvenica*, in care se cuprind biografiile domnilor bulgari, autorul ei, raportandu-se la niste manuscrite vechi spune: "S-au insemnat in niste carti vechi scrise de mana ca dupa raposarea patriarhului bulgar, Sfantul Ioan carele a ridicat pe Asan la imparatie, a chemat Asan dela Ohrida pe parintele Teofilact, a luminat si a curatit toata Bulgaria de eresurile de cari multe se aflau atunci in ea. Dupa aceea a invitat pe imparatul Asan de a trecut in Valahia, sa o cucereasca si sa o curete de eresul roman, care pe atunci domnea in ea; si Asan s-a dus si a supus amandoua Valahiile sub stapanirea sa, si a silit pe Valahi, care pana atunci citeau in limba latina, sa lese marturisirea romana, si sa nu citeasca in limba latina, ci in cea bulgara, si a poruncit ca celui ce va citi in limba latina sa i se taie limba, si de atunci Valahii au inceput a citi bulgareste."

Aceste evenimente istorice sunt consemnate si de istoricul D. Onciul:

"In atarnare politica de statul Bulgar, romanii au urmat sa fie si in atarnare biericeasca de acesta, asa incat si la ei s-a introdus limba sloveneasca in biserica, in locul celei latine dela inceput. Prin statul bulgar si prin biserica bulgara, Romanii din Dacia au fost despartiti definitiv de atingerea cu imperiul si de lumea latina, ramanand supusi mult timp influentei slave. Stapanirea bulgara in Dacia a fost desfiintata prin Unguri; iar influenta bisericii bulgare a continuat pana la organizarea bisericii romane in secolul XIV-lea, dupa intemeierea principatelor.

Pe atunci toata Dacia, afara de Moldova, era dependenta de imperiul bulgar. In aceasta dependenta Romanii din Dacia au primit si ei ritul slav, pastrat in biserica bulgara si dupa restabilirea legaturilor cu Roma sub Simeon. Legaturile noastre cu biserica bulgara continuand si dupa desfiintarea imperiului bulgar (1018), ritul slav a prins radacini atat de adanci la noi, incat el se mentinu in biserica noastra pana in secolul XVII-lea. Asa ne-a fost fatalul destin al istoriei.

In asemenea legaturi cu Bulgarii, romanii din Dacia, ca si cei din dreapta Dunarii din cuprinsul imperiului bulgar, au impartit cu ei soarta in stat si in biserica. Prin Bulgari si odata cu dansii, noi am fost

despartiti de biserica romana; dela dansii am primit limba slavona in biserica si stat, care domina apoi vieata noastra intelectuala pana in secolul XVII. Asa ne-a fost fatalul destin al istoriei."

Un alt istoric roman, N. Dobrescu, scrie despre aceleasi evenimente:

"E foarte remarcabil ca asupra acestui fapt s-a pastrat la noi o traditiune bisericeasca, caci ea are stire despre oarecari legaturi bisericesti pe cari noi le-am fi avut candva cu Formos papa, si ca noi atunci ne-am despartit de latini, cand acel Formos - cum zice traditiunea noastra, intorcand lucrurile pe dos - a trecut dela pravoslavie la latinie, in loc sa zica: cand noi (Romanii) am trecut dela latinie, adica dela ritul latin care era pana atunci in secolul al IX-lea, la noi in biserica, la pravoslavie, adica la ortodoxie adusa la noi de bulgari, cari ne stapaneau politiceste, caci prin ruptura cu Roma facuta in acest timp, limba latina era scoasa cu totul din biserica bulgara, iar resturile care se mai gaseau au disparut cu timpul. Romanii fiind atunci depedenti de stapanirea bulgara a trebuit sa dispara si la noi liturghia latina din biserica noastra si a fost inlocuita cu liturghia slava introdusa in imperiul bulgar."

N. Iorga este de aceiasi parere cu privire la influenta slavo-bulgara:

"Aceasta e cultura pe care o puteau da invatatii din Moldova si Tara-Romaneasca: calugari dupa asemanarea celor din Serbia, ei tineau cu indaratnicie la singura carte legiuita si placuta lui Dumnezeu, cartea slavona. Literatura romaneasca nu putea porni dela dansii, cari cantau pe bulgarestele pana si ispravile lui Stefan-cel-Mare. "

Iata ce scrie profesorul universitar D. Draghicescu:

"Este inasa de tinut in seama, ca in ce priveste religia, partea ei de temelie, in chestiuni de dogma, era de origina mai veche decat influenta slavilor. Astfel, cuvintele cari corespund ideilor celor mai temeinice ale credintei sunt latine, cum, spre pilda: Dumnezeu, cruce, botez, drac, inger, altar, crestin, pagan, biserica, etc...."

De aceiasi parere este si istoricul I. Bogdan:

"Continuitatea crestinismului roman o dovedeste terminologia crestina de origine romana; aceasta n-ar exista astazi in limba romana daca Romanii ar fi incetat vreodata sa fie crestini. Asadar nu crestinismul, ci biserica oficiala crestina au luat-o Romanii dela Bulgari. De alta parte inasa ne-au ramas, prin inaurirea limbii slave din biserica oficiala, cuvinte ca: popa, molitva, spovadanie, festenie, blagovestenie, strana, cadelnita, tot termeni ce n-au nimic a face cu notiunile abstracte ale crestinismului, ci se rapoarta numai la ritual si sunt luati din ritualul vechiu bulgaresc al bisericii noastre. "

Sa vedem acum ce spun E. Lovinescu si alti istorici romani despre influenta religiei ortodoxe asupra romanilor. N. V. Pantea pune aceste citate sub titlul: "*Legea slavo-bizantina ne-a tinut in intunec veacuri de-a-randul*".

1. Daca tragice imprejurari istorice nu ne-ar fi statornicit pentru multa vreme in atmosfera morala a vietii rasaritene, - suflet roman in viguros

trup iliro-trac, - noi am fi putut intra dela inceput, ca si celelalte popoare latine, in orbita civilizatiei apusene. Conditiiile istorice ne-au orientalizat in sa; prin Slavii dela sudul Dunarii, am primit formele spirituale ale civilizatiei bizantine; incepand inca din veacul XV, am suferit apoi, mai ales in paturile conducatoare, o molesitoare influenta turceasca, dela imbracamintea efeminata a salvarilor, a anteriorilor si a islicelor, pana la conceptia fatalista a unei vieti pasive, ale carei urme se mai vad inca in psihea populara; am cunoscut, in sfarsit, degradarea morala, vitiile, coruptia regimului fanariot; si pentru a-si forma o constiinta cetateneasca si un sentiment patriotic, clasele superioare au suferit pana in pragul veacului trecut, actiunea disolvanta a celor trei imparatii vecine.

2. Cel mai activ ferment al orientalizarii a fost in sa ortodoxismul. Intr-o vreme, in care deosebiriile dintre popoare se faceau mai mult prin religie decat prin rasa, el ne-a aruncat in primejdia contopirii in marea masa a Slavilor de sud si apoi de est. In dosul crucii, spune Cervantes, se ascunde diavolul; in dosul crucii bizantine, se ascundea Rusul. Legandu-ne, sufleteste, de o religie obscurantista, intepenita in tipicuri si formalism, ortodoxismul ne-a impus o limba liturgica si un alfabet strain (gand latin exprimat in slove cu cerdacuri!), fara a ne ajuta la crearea unei culturi si arte nationale."

Sectil Puscariu are aceeasi opinie despre influenta ortodoxiei la noi:

"Intr-o vreme cand orice miscare culturala se reflecta prin biserica, ortodoxismul nostru a fost evenimentul cel mai grav in urmari pentru dezvoltarea noastra culturala, caci el ne-a legat pentru veacuri intregi cu cultura Orientului, formand un zid despartitor fata de catolicismul vecinilor nostri din vest si din nord, care ne-ar fi putut transmite cultura apuseana."

Sa incheiem aceste marturii ale istoricilor si ale oamenilor nostri de cultura din trecut cu un citat din Sextil Puscariu, profesor universitar si presedintele "Fratiei ortodoxe romane - FOR":

"Inainte ca neamul romanesc sa poata deveni un popor, vecinii nostri slavi au ajuns la organizatii puternice de stat si la o inflorire culturala atat de remarcabila, incat ne-au silit sa ne dezvoltam in umbra lor, au dat directia pentru veacuri intregi nu numai vietii noastre de stat, ci mai ales dezvoltarii noastre culturale. La Slavii de sus insisi, cultura aceasta era de origine bizantina, astfel incat, mai tarziu, cand incepe influenta greceasca in tarile romane, numai haina externa se schimba, dar fondul ramane acelasi. Legati dar de orient cu catuse puternice, intreaga epoca veche a literaturii noastre se caracterizeaza prin influenta aceasta orientala, a carei trasatura principala era dependenta manifestarilor culturale de biserica, in special de ortodoxism.

De cate ori in epoca aceasta putem constata o miscare, sau macar un inceput de miscare cu urmari importante pentru dezvoltarea literaturii noastre in directie nationala, fie ca avem a face cu intaiile traduceri sau cu cele dintai tiparituri romanesti, fie ca vedem inflorind istoriografia noastra nationala, totdeauna descoperim la temelia ei o influenta apuseana.

Si tot unei influente din apus se datoreste renasterea cu care se incepe, si pentru literatura noastra, epoca noua.

E ceva mai mult decat o suta de ani de cand a inceput sa se sapa brazde adanci intre aceste doua rastimpuri, de cand Dunarea a crescut parca, formand un hotar firesc intre noi si orient si ni s-au deschis tot mai largi portile spre vestul luminat, prin care patrundeau obiceiuri europene, literatura apuseana si gustul pentru indeletniciri artistice. Iar cand prin aceleasi porti intrara, ca niste apostoli, in aureola luminii intensive, acei cativa barbati venind dela Roma, care, pe langa stiinta, aveau si focul entuziasmului si cuvantul cald care incinge, atunci au mijit si pentru noi zorile vremurilor noi.

Petru Maior, Gheorghe Wincai, Samuil Micu Clain si tovarasii lor au savarsit minunea resurectiunii poporului roman si au imprimat directia in care aveau sa se dezvolte spiritul public in tot cursul deceniilor urmatoare. Ei spuneau, in definitiv, acelasi lucru pe care-l mai spusera odata, cu un veac in urma, cronicarii. Dar il prezentau altfel, il propovaduiau cu puterea sufletului lor convins ca spun un lucru important, si-l descopereau unor ascultatori capabili sa simta fiorii mandriei nationale la singura rostire a cuvantului Traian. Oricat de exagerata a fost directia aceasta "latinista", faptul in sine ca prin ea a luat fiinta sentimentul nostru national si nationalizarea tuturor aspiratiilor, a culturii si a literaturii noastre, dovedeste ca prin ea s-a atins o coarda existenta, si cea mai puternica, a sufletului nostru, firea noastra romana. Tot ce e romanic in sangele nostru, tot ce ne leaga de fratii nostri din vestul Europei, fusese innabusit in noi in curs de veacuri, legaturile care ne-ar fi fost firesti fusesera taiate si capetele lor innodate cu orientul strain noua prin sange si aspiratiuni. Wi acum, deodata, rupandu-se catusele, care, din cauza vechimii lor, nu mai pareau artificiale, a svacnit iar avantul nostru innascut, de care deveniram mandri."

La aceste citate dintr-o lucrare aparuta mai demult, adaugam cateva randuri preluate dintr-un articol aparut in revista Dilema Nr.241, 5-11 septembrie 1997. Autorul lor este Nae Badulescu. Sub titlul "Putina istorie", acesta scrie:

"S-a vorbit, adeseori, de-a lungul ultimului secol si jumatate al istoriei Romaniei, despre arderea etapelor. A caror etape si din ce cauza? Evident a acelor etape ale istoriei si civilizatiei pe care romanii, indeosebi cei din provinciile dunarene, nu le parcursesera odata cu marea majoritate a europenilor. Cu alte cuvinte un salt peste timp. Scopul? Identic cu cel al politicianilor actuali, dar si cu cel al multor romani simpli: "intrarea" in Europa. Cand vorbesti insa de arderea etapelor este imposibil sa nu rostesti si cuvantul defazaj. Sau ramanere in urma. Sau subdezvoltare. Referindu-ne la ultimul termen, el semnifica azi, in genere, subdezvoltare economica. Aceasta subdezvoltare economica si, prin extensie, tehnologica, exprima insa prea putin ceea ce inseamna defazajul Romaniei fata de Occident. El are radacini extrem de adanci si fatete multiple. Nefiind istoric, nu ma voi hazarda sa alunec, in timp, pana in vremea retragerii aureliene din Dacia. Nici nu voi incerca explicatii propriu-zis istorice. Totusi, este de observat ca valahilor si moldovenilor le-a lipsit din istorie o perioada extrem de importanta in cea a vest si central-europenilor: Evul Mediu. Chiar daca sintagma "intunecatul Ev Mediu" abunda in unele carti,

lucrurile nu stau chiar asa. Evul Mediu european a pregatit si a nascut Renasterea, pentru ca din aceasta sa apara apoi Secolul si Filosofia Luminilor. Evul Mediu european a avut parte de o civilizatie si cultura aulice, a inventat nominalismul, pregatind terenul, pe de o parte, pentru literatura clasica a unui Racine sau Boileau, iar pe de alta, pentru aparitia cartezianismului.

Se pare ca momentul in care romanii s-au privat de un real Ev Mediu european trebuie cautat prin secolul al 14-lea, cand, din ratiuni politice, voievozii valahi si moldoveni au respins incercarile de catolicizare incercate de Vatican pe teritoriul statelor lor. Intorcand spatele Romei, ei au intors spatele Europei si culturii ei. Stand cu fata spre Bizant, ei s-au pomenit, catva timp mai tarziu, cu fata spre Stanbul. Ba chiar sub dominatia acestuia.

Cand in 1878, scrie Claude Karnoouh, o tarisoara balcanica... Romania se ridica la independenta... nu trecuse multa vreme de cand diplomatii si calatorii occidentali identificau elitele crestine ale acesteia cu cele turcesti: comportamentele sociale, obiceiurile vestimentare si alimentare se intalneau de la granitele orientale ale Imperiului Habsburgilor pana in Orientul Mijlociu.

Ce-i drept, in mai putin de trei sferturi de secol, aceste elite au trecut cu frenezia de la o cultura de tip arhaic, bizantino-turceasca, la o occidentalizare extrem de accelerata, cu privirile intoarse spre Franta si Germania. Numai ca aproape 90% din populatia fostelor principate dunarene avea sa-si pastreze in continuare mentalitatile si obiceiurile arhaice, de care elitele tocmai se debarasau.

Occidentalizarea - europenizarea Romaniei - se oprea la acestea. Defazajul Romaniei profunde fata de Europa ramanea. Reintorcindu-ne la Evul Mediu european, este de amintit ca Biserica Romano-Catolica nu a nascut numai Inchizitia, ci si, chiar daca nu a dorit, ba chiar in urma unor razboaie religioase, Reforma. Bisericile protestante, elitele luterane si calvine au dat, la randul lor, lovitura de moarte Evului Mediu feudal, creind, prin pragmatismul credintei, prin grija, mai intai, pentru viata pamanteasca, si doar dupa aceea pentru viata de apoi, o noua mentalitate in randul populatiei simple a burgurilor medievale. O mentalitate care a transformat, incet-incet, economia inchisa de tip feudal in economie de piata libera. Prin aceasta, amintita populatie a devenit, treptat, ceea ce se cheama astazi clasa "de mijloc", unul din pilonii de baza ai societatii occidentale. Aceeasi mentalitate va crea, ce-i drept pe temelia unor vechi institutii de origine aristocrato-feudala, institutiile Europei moderne, printre care nu trebuie uitata cea a parlamentului. Chiar daca elita liberala romaneasca a sfarsitului de secol XIX si a inceputului de veac XX nu a ramas mai putin deschisa influentelor occidentale, ea s-a dovedit incapabila sa determine dezvoltarea europeana a unei tari lipsite de o clasa de mijloc, si deci fara mentalitatile ei.

"Desigur", observa tot Claude Karnoouh, "Romania anilor '30 nu este singura tara din Europa care "respinge institutiile imprumutate cu cateva decenii in urma de la traditia parlamentara europeana". Totusi, ar trebui subliniat un fapt: cu exceptia notabila a Germaniei si Italiei interbelice, care au respins din cauze cu totul diferite democratia, tarile care au intors spatele sistemului parlamentar, gasindu-l vinovat de toate

relele, si promovand, astfel, intoarcerea la traditiile lor, apartineau aceluiasi spatiu ca si Romania: balcanic sau de traditie bizantina. Dar defazajul Romaniei fata de lumea occidentala s-a accentuat enorm in timpul regimului comunist. Desigur, duritatea acestuia, comparativ cu cele ale altor state socialiste, ar putea explica, dar numai partial, faptul ca Romania a reusit sa se defazeze si fata de statele central europene, foste comuniste. Sa nu uitam ca Romania a fost ultima care s-a eliberat de tirania comunista - si inca printr-o "revolutie" sangeroasa, provocata si ea, se pare, in parte, din exterior, ca urmare a exasperarii marilor puteri. Exasperarea ca ultimul bastion al stalinismului din Europa rezista valului care maturase regimurile comuniste ale continentului. Pe de alta parte, lipsa unei societati civile in Romania predecembrista poate si ea explica de ce evenimentele din decembrie '89 au fost doar aici sangeroase, dar si aceasta lipsa reprezinta tot o fateta a defazajului Romaniei chiar si fata de tarile central-europene. O fateta care s-a simtit din plin dupa 1989 si se mai simte chiar si azi.

Fara a mai vorbi de arderea etapelor, speranta ca defazajul Romaniei fata de Occident - ba chiar fata de unii vecini se va micșora - exista. Cu conditia ca si clasa politica sa constientizeze numeroasele aspecte presupuse de o astfel de intreprindere. Chiar daca unele par minore. Asa cum ar fi cramponarea cu care Romania trebuie sa fie definita ca stat national unitar. Este si acesta un exemplu de defazaj fata de mentalitatea europeana de astazi.

Voi incheia citindu-l pe Jean-Marie le Breton, ambasador al Frantei la Bucuresti 'ntre 1987 si 1990. "Fara indoiala, poporul roman este capabil de sacrificii, dar pentru a-l mobiliza in serviciul unei cauze mari, el trebuie sa se elibereze de atmosfera sufocanta in care a ramas inchis in pofida revolutiei sale. Destinul Romaniei, destinul romanilor este in Europa, nu numai in cea a institutiilor, dar si in cea a spiritului."

D-l ambasador scria toate acestea prin 1995. Nu ne mai ramane sa speram decat ca eliberarea romanilor din atmosfera sufocanta de care vorbea Jean-Marie Le Breton a inceput chiar prin schimbarea de regim din noiembrie 1996.

Pentru unii dintre romani, legati afectiv si puternic de Biserica Ortodoxa, nu este usor sa citeasca aceste pagini. Caci ele reprezinta o punere sub semnul intrebării a unor lucruri intime, imprimate in noi timp de o mie de ani, si care - bune sau rele - fac astazi parte din structura sufletului romanesc.

Oastea Domnului

[Inapoi la Cuprins](#)

Miscari de innoire in Biserica Ortodoxa

Cine citeste cartea Apocalipsei isi va da repede seama ca Dumnezeu se ingrijeste personal de Biserica Sa. Bisericile locale pomenite in primele capitole ale cartii nu seamana nici una cu cealalta, dar fiecare are privilegiul de a fi in atentia lui Dumnezeu si de a primi un mesaj personal adecvat din partea Domnului Isus. Tot asa stau lucrurile si cu Biserica Ortodoxa din Romania. Dintre miscarile de trezire spirituala, mai mult sau mai putin locale, mai mult sau mai putin luate in seama de istorici, vom aminti aici de miscarea cunoscuta sub numele de "Oastea Domnului."

Exista o frumoasa simetrie istorica intre aceasta miscare de reinnoire spirituala din Romania si o alta, petrecuta in Anglia si intrata in istorie sub numele de "Salvation Army" (posibil de tradus prin "Oastea Mantuirii" sau "Armata Salvarii"). Wi una si cealalta s-au nascut intr-un climat de apatie religioasa si de decadenta spirituala, cand Biserica era mai mult caracterizata de ceremonii liturgice decat de vitalitate si preocuparea de a se ingriji de sufletele oamenilor.

In Romania, imprimavararea crestina a venit uneori din "import" prin activitatile misionare ale "evangelicilor" protestanti sau neoprotestanti. Miscarea "Oastea Domnului" a fost si continua sa fie o "trezire spirituala" nascuta in sanul Bisericii Ortodoxe.

Pentru o scurta istorie a "Oastei Domnului" vom reda mai jos prelegerea pastorului Adolf Novak, tinuta in 1998 cu ocazia conferintei "Lumina pentru rasarit" din Germania.

"Cine se intereseaza de istoria spirituala a Romaniei constata ca anii care au urmat imediat dupa primul razboi mondial au fost o perioada a multor inceputuri.

In 1922, calugarul ortodox Dumitru Cornilescu a terminat traducerea Bibliei, lucrarea a devenind mai tarziu foarte cunoscuta.

In acelasi timp, preotul Tudor Popescu L-a predicat in Bucuresti pe Christos asa cum ajunsese el sa-l cunoasca prin pocainta si prin nasterea din nou, respectiv prin studierea Bibliei.

In acelasi an, viata spirituala din cadrul Bisericii Ortodoxe a inceput sa se invioreze si in Transilvania, mai exact in Sibiu. Toate aceste evenimente au lasat urme pana in ziua de azi, poate si din cauza ca au fost marcate de suferinta si de grele incercari.

Lupta pentru viata spirituala

Infiintarea si dezvoltarea Oastei Domnului este legata inseparabil de fondatorul ei, preotul Iosif Trifa. El s-a nascut in ziua de 3 Martie 1888 in satul Certege, judetul Turda, in Transilvania si a studiat teologia

ortodoxa la Sibiu. Aici, la Academia Teologica din Sibiu, a fost mai tarziu si profesor.

Dupa ce s-a casatorit, a slujit 10 ani ca preot. Intre anii 1912 si 1918, lui Trifa i-au murit trei din cei patru copii si deasemenea si sotia. Au fost ani grei, care l-au pregatit insa pentru lucrarea de mai tarziu.

In 1920, Iosif Trifa isi publica prima sa carte, sub titlul "Spre Canaan."

In 1922, mitropolitul Balan ii propune sa faca parte din redactia gazetei bisericesci "Lumina satelor." Un an mai tarziu, Trifa a publicat in aceasta revista o chemare arzatoare la o innoire spirituala in toata tara. Autorul era nemultumit de starea spirituala a poporului roman si a preotilor lui. De asemenea, Trifa s-a gandit (critic) si la sine. In cartea "Sa crestem in Domnul", Trifa a scris: "Multi ani am fost si eu un om lumesc. Chiar ca preot de tara, eram intr-o buna parte un om lumesc. Traiam si eu in judecata nebuna ca sunt preot numai cand sunt imbracat in haine de slujba; incolo sunt si eu om care trebuie "sa-mi traiesc viata." Aceasta cumplita judecata, care - durere! - se mai tine si azi, ma imparte in doua: in omul de la altar si in celalalt, de prin sat si de pe la petreceri. Ce nebunie! Lumina era pusa sa locuiasca impreuna cu intunericul. Slavita sa fie Domnul ca nu m-a lasat sa pier in aceasta nebunie de suflet amagitoare. Am inceput sa ma trezesc la o viata noua."

Aceiasi regenerare duhovniceasca si-o dorea pentru intreaga tara. El scria: "Romania se afla intr-o robie umilitoare. Naravurile noastre sunt stricate ... Prin furtunile pline de otrava ... ni s-a inveninat credinta, ni s-a pierdut dragostea si ni s-a umplut sufletul de otrava pacatului ... Ea este aceea care a golit bisericile de oameni si sufletele de credinta."

Solutia vazuta de preotul Trifa a fost intr-o pocainta interioara: "De ne vom opri, de ne vom ridica si noi ca fiul cel ratacit din Evanghelie si de vom pleca spre Casa Tatalui ceresc (...) La temelia noii randuieli din sat - din tara - trebuie pusa teama de Dumnezeu si ascultarea de Cuvantul Lui. Numai o singura doftorie poate da lumii si tarii noastre sanatatea si mantruirea: sa se intoarca oamenii si popoarele la Isus."

Aceasta framantare sufleteasca a crescut tot mai mult. In preajma Anului Nou 1923, preotul Trifa si-a analizat viata traita pana atunci, in mod special slujirea lui ca preot. Profund intristat si nemultumit, a constatat ca viata sa, ca si a celorlalti oameni, nu era marcata de rugaciune si evlavie, ci de datini pagane intunecate. Oamenii traiau in chefuri si in destrabalari rusinoase. Pe sub fereastra casei sale tocmai trecea un card de betivi, care ragneau de rasuna intreg cartierul. S-a simtit indemn sa scrie un articol la revista tocmai pe aceasta tema. In mod spontan, a ingenuncheat la masa sa de scris si a marturisit:

"Doamne, Dumnezeule! Ne copleseste rautatea ... ne biruie intunericul ... ne ineaca potopul faradelegilor ... se scufunda oamenii in pieire sufleteasca ... Da-ne Tu, Doamne, putere mai multa in lupta contra intunericului si a Diavolului ... Vino, Isuse Doamne, caci iata s-a facut furtuna in marea vietii noastre."

In aceasta stare de zdrobire sufleteasca, preotul Iosif Trifa s-a decis sa

cheme oamenii la pocainta si la lupta impotriva raului. Aceasta chemare spre tara a rasunat in Nr. 1/1923 al gazetei "Lumina satelor":

"Veniti sa faceti o intrare crestineasca in anul cel nou. Avem noi, romanii, doua mari pacate care mai ales ne strica sufletul si traiul crestinesc: sudalma si betia. Veniti sa facem o hotarare si o intovarasiere de lupta impotriva lor, ca sa le scoatem din casa noastra, din traiul nostru si al vecinilor nostri."

Mii de oameni au urmat aceasta chemare: tarani, muncitori si intelectuali. Cu aceasta au fost puse temeliile Oastei Domnului."

Programul si realizarea lucrarii

"Preotul Iosif Trifa a definit sarcina Oastei Domnului astfel: "... aflarea si vestirea lui Isus cel rastignit." Aceasta formulare era o veritabila "declaratie de razboi sufletesc contra intunericului si a rautatii" din partea unei "armate care lupta sub steagul si conducerea lui Isus Biruitorul."

Despre programul Oastei Domnului, preotul Trifa a scris: "Isus cel rastignit - acesta a fost programul meu in toti anii de Oaste si acesta este programul Oastei Domnului. Nu este un program nou. L-am aflat gata de la dumnezeiescul apostol Pavel."

Doua lucruri au fost importante pentru Trifa: apostolatul laic (astazi am spune "preotia generala") si voluntariatul duhovnicesc ("Deoarece orice suflet care L-a aflat cu adevarat pe Domnul se face vestitorul Domnului"). Trifa scrie: "Yinand cont de permanenta ofensiva a iadului, un ostas al Domnului trebuie sa fie "un ostas activ, luptator", un "mare viteaz", capabil sa atraga si pe altii in lupta cea mare a mantuirii sufletelor."

In anul 1929 s-au cumparat tiparnite, a fost infiintata editura si a fost deschisa libraria miscarii Oastea Domnului. Trifa a scris: "Tiparul este o mare putere a vremurilor noastre, care trebuie atrasa in slujba Domnului."

In cei 15 ani de activitate, preotul Trifa a publicat gazeta in sase numere saptamanale cu un total de 20 de milioane de exemplare. Pe langa acestea, au mai aparut inca 12 calendare, care au ajuns, partial, pana la 5 editii, cu un total de 1,32 milioane de exemplare.

Tipariturile s-au dovedit foarte eficiente. Tractatele si brosurile au ajuns in cele mai indepartate colturi ale tarii. Efectul a fost ca, pe alocuri, carciunile de la sate au fost inchise si transformate in case de adunare ale Oastei Domnului. Iata un citat dintr-o scrisoare adresata preotului Trifa: "Preacucernice parinte si semanatorul de lumina - scrie un taran din Transilvania - "Va fac cunoscut ca, dupa ce s-a infintat Oastea Domnului si la noi, in Poiana Marului, judetul Brasov, un carciumar de aici, cu numele Ioan Enescu, la staruintele cuvioasei sale femei, care este o inima buna si a fost cea dintai in Oastea Domnului, a lasat carciuma si localul acela care era pus in slujba Diavolului, l-a curatit si impodobit frumos si l-a pus in slujba Domnului. Localul acela, unde se vorbeau vorbe urate si murdare, sudalme,

certuri, batai, astazi este plin de rugaciuni si cantari duhovnicesti."

Batranii si tinerii au marturisit ca prin cartile, brosurile si gazetele lui Iosif Trifa au venit la credinta vie in Isus Christos. Numarul membrilor Oastei Domnului a crescut formidabil."

Opozitia - lupta de exterminare

Primavaratica miscare a Oastei Domnului a socat ierarhia Bisericii Ortodoxe. Din pacate, in loc sa se bucure si sa cunoasca "ceasul cercetarii", Biserica Ortodoxa a reactionat negativ la succesul preotului Iosif Trifa. Iata ce scrie Adolf Novak:

"Numarul de mebrii din ce in ce mai mare ai Oastei a nelinistit conducerea Bisericii Ortodoxe, mai ales pe mitropolitul de la Sibiu, Nicolae Balan. Din invidie, preotul Trifa a intrat in dizgratia ierarhilor. Mitropolitul a inceput sa raspandeasca banuieli murdare si calomnii la adresa lui Trifa. Cand acestea nu au avut efectul scontat, Biserica Ortodoxa a trecut la lupta pe fata impotriva Oastei Domnului. Aceasta lupta a durat ani in sir. Preotul Trifa a fost reclamat, tipografia a fost confiscata de Biserica Ortodoxa. Culmea acestei campanii de persecutii a fost acuzarea lui Trifa inaintea Sfantului Sinod. In cele din urma, (ca si Luther in Germania catolica) preotul Iosif Trifa, unul dintre cei mai buni fii ai crestinismului din Romania, a fost excomunicat.

(Prin aceasta, ierarhia ortodoxa refuza o inoire din interiorul Bisericii, impingand un numar mare de doritori de spiritualitate sa se indrepte spre Bisericile evanghelice - n.a.)

Sub necazul sufletesc, boala trupeasca, de care Trifa suferea deja de cativa ani, s-a agravat foarte mult. Acuzatiile si banuieliile din partea Bisericii Ortodoxe i-au inrautatit foarte mult suferinta. Au urmat ani grei in care, in ciuda tuturor impotrivirilor si fara inlesnirea unor spatii corespunzatoare pentru editura, Trifa a continuat sa tipareasca carti si gazete. Atacul Bisericii Ortodoxe a continuat chiar si atunci cand Oastea a gasit un alt redactor pentru tiparituri. In Februarie 1938, lupta parintelui Trifa pentru mentinerea neamului romanesc s-a terminat. Dumnezeu l-a luat acasa in slava. Ura Bisericii Ortodoxe nu s-a potolit nici macar inaintea sicriului: hainele preotesti au fost smulse efectiv de pe trupul mort - si numai dupa aceea s-a dat voie ca Trifa sa fie ingropat!

Ceata crestinilor ortodocsi treziti la credinta vie avea insa sa continue sa activeze. Din pacate insa, dupa cel de al doilea razboi mondial, alaturi de Biserica Ortodoxa, impotriva Oastei s-a napustit un nou instrument de represiune: Statul comunist."

Complicitatea dintre Republica Populara si Biserica Ortodoxa

"In anul 1948, la insistentele Bisericii Ortodoxe, autoritatile de Stat interzic activitatea Oastei Domnului. Legea aferenta nu a fost insa publicata niciodata. Chiar si asa, in tara au inceput arestarile: Cornel Rusu (Simeria) si Traian Dorz (Beius), talentatul poet crestin si colaboratorul apropiat al preotului Iosif Trifa, au fost condamnati la ani grei de temnita. Traian Dorz a fost eliberat in 1952, insa numai pentru cateva luni, dupa care a fost inchis din nou. Inchisorile au inceput sa se

umple de membrii ai Oastei Domnului.

In anul 1954 a urmat un al treilea val de arestari, oamenii fiind eliberati apoi in anul 1958.

Conditiiile din inchisorile comuniste au fost inumane. Beton gol, priciuri goale, multe si ele din beton; iarna fara incalzire, mancare putina si nehranitoare si, peste toate, o tortura caineasca. Pe durata interogatoriilor, tortura era zilnica.

(Acestia au fost anii de teroare stalinista cand s-au intalnit in inchisori cei mai buni fii ai Romaniei. Crestinismul a avut atunci multi reprezentanti intre martirii neamului: preoti greco catolici, preoti ai Oastei, pastori baptisti, lutherani si membrii din majoritatea confesiunilor crestine au facut atunci "Academia crestina a suferintei." In exterior, ierarhia Bisericii Ortodoxe tinea slujbe de proslavire a "noii puteri a poporului" - n.a.)

Eliberat a doua oara din inchisoare, poetul Traian Dorz a fost somat de autoritati sa inceapa actiunea de "legalizare" a miscarii Oastea Domnului. Au urmat o serie intreaga de vizite la Bucuresti si intocmirea unor liste cu conducatorii miscarii. Cand autoritatile s-au declarat multumite de listele alcatuite de Traian Dorz a urmat ... arestarea! Toti conducatorii miscarii Oastea Domnului au fost arestati in ziua de Craciun a anului 1958. Au urmat apoi alte arestari. Un total de peste 500 de lideri ai Oastei au fost aruncati in puscarie. (Biserica Ortodoxa isi rezolva treburile murdare cu ajutorul Statului! - n.a.)

Sub presiunile politice venite din vest, a urmat o amistiere generala si membrii Oastei au iesit din inchisori in anul 1964.

Chiar si pe timpul in care conducatorii ei erau in inchisoare, Oastea Domnului a continuat sa existe si sa se manifeste. Aflata acum in "ilegalitate" miscarea a continuat sa-si vada membrii arestati si inchisi. De obicei, conducatorii locali erau arestati, iar crestinii surprinsi in adunari erau amendati cu mari sume de bani. Doar in 1967, 40 de familii au fost amendate de doua ori: o data cu 40.000 de lei si a doua oara cu 60.000 de lei. Salariul mediu al unui muncitor era atunci de 2.000 de lei.

Denuntati de preotul local, membrii Oastei erau luati sub supraveghere de autoritatile de Stat si sicanati la locul de munca. Toti traiau acasa cu teama perchezitiilor. Nicolae Moldovan, talentatul compozitor al Oastei (trecut ulterior la Biserica Baptista) a fost perchezitionat in 1971, 1973, 1976 si 1977. Pentru ca a continuat sa fie activ in lucrarea crestina, Nicolae Moldovan a fost arestat, judecat si condamnat la 13 ani de detentie (din care a trebuit sa stea in inchisoare "numai" sase ani).

Traian Dorz, care a scris peste 15.000 de poezii, grupate acum in 28 de volume, si alte 46 de carti de meditatie la textele biblice, de istorioare pentru copii, etc., a fost condamnat de sase ori si a petrecut in total 17 ani in diferite inchisori. Dintre cei 17 ani, 12 ani a stat inchis fara sa fi existat vreo sentinta judecatoareasca! (Statul comunist se ferea sa faca publicitate persecutiei- n.a.) Privit ca lider al Oastei Domnului, Traian Dorz a fost silit sa traiasca sub domiciliu fortat majoritatea anilor.

Ultima lui arestare a avut loc pe 3 August 1981. La varsta de 67 de ani, el a fost condamnat atunci la "doar" 2 ani de detentie.

Dupa sase luni a fost insa eliberat din nou. Opt ani mai tarziu, la 29 Mai 1989, Traian Dorz a murit la spital, fara sa mai apuce sa vada "schimbarea" politica din acel an."

(Arestarile si supravegherea neincetata l-a care a fost supus Traian Dorz au fost elementele unei campanii de teroare prin care Statul comunist a facut un serviciu Bisericii in schimbul complicitatii ei politice. - n.a.)

Specificul Oastei Domnului

"Miscarea Oastea Domnului a tinut pana in ziua de azi de cele patru puncte principale. La adunarile lor este vorba in esenta de:

1. Cuvantarea libera (predica) cu chemarea la pocainta
2. Declamarea de poezii spirituale
3. Intonarea cantarilor religioase cu acompaniament instrumental
4. Rugaciunea libera, spontana

Toate acestea sunt lucruri care nu sunt permise in Biserica Ortodoxa. Adunarile Oastei dureaza normal pana la doua ore, in functie de numarul celor care participa in mod activ la slujba divina. Cei prezenti emana o bucurie profunda si, in acelasi timp, o teama neprefacuta de Dumnezeu. La intruniri participa un numar izbitor de mare de tineri.

In adunarile publice si in viata privata, pentru membrii Oastei Domnului Biblia joaca un rol central" Iosif Trifa a fost de parere ca: "Sfanta Scriptura nu este o carte ca oricare alta. Ea este cartea lui Dumnezeu. O carte prin care Dumnezeu sta de vorba cu noi despre planurile Sale. Biblia este o carte in care Dumnezeu isi descopera planul de mantuire."

Anii grei ai libertatii

"Dupa "revolutia" din 1989, a sosit ceasul libertatii si pentru Oastea Domnului. Biserica Ortodoxa a fost suficient de inteligenta sa-i integreze in randurile ei pe "tacutii din tara", altfel i-ar fi pierdut in favoarea altor biserici. Ici si colo, adunarile membrilor Oastei se desfasoara in cladirile bisericilor ortodoxe, insa in afara spatiului liturghiei oficiale. Integrarea a reusit numai in unele cazuri, deoarece multi preoti ortodocsi nu au nici un pic de intelegere fata de Oastea Domnului.

S-a discutat si se discuta mereu in ce masura mai pot adopta membrii Oastei obiceiurile Bisericii Ortodoxe, in special cele fara suport biblic, ca rugaciunile la sfinti si pomenile pentru morti. O parte din membrii Oastei au declarat ca nu pot ramane in sanul unei Biserici care i-a tradat si i-a aruncat in inchisoare. Alti au ramas. O a treia parte a Oastei s-a alaturat miscarilor evanghelice, integrandu-se in biserici baptiste, pentecostale sau crestin dupa evanghelie. Imaginea de azi a Oastei Domnului nu mai este la fel de omogena ca in anii persecutiei.

Ici si colo exista localitati in care ostasii s-au alaturat Bisericii Greco-Catolice.

Conducerea Oastei Domnului se afla in Cluj Napoca. Aici, membrii ei au la dispozitie cateva birouri. Mai nou, ei au si o clinica medicala cu un medic internist, un cabinet stomatologic si un medic pediatru. In scurt timp se va da in folosinta si o noua tipografie proprie.

Una din traditiile Oastei a ramas in picioare: la Rusalii, ostasi din toata tara vin la Sibiu si se aduna in jurul mormantului fondatorului miscarii, preotul Iosif Trifa.

(Am putea spune ca acest gest este simbolic pentru ancorarea miscarii in trecut. Pentru supravietuirea prezenta si pentru dezvoltarea viitoare, Oastea Domnului resimte nevoia aparitiei unor noi lideri, cu suficient har si personalitate pentru a da contur acestei miscari de renastere spirituala nationala - n.a.)

"Despre starea de astazi a Oastei, presedintele ei actual (in anul 1998), Suciu Vasile afirma: "Astazi, Oastea Domnului este un fenomen de masa. Din pacate, prin aceasta calitatea ei a scazut. De asemenea, ne lipsesc si conducatori binecuvantati de Dumnezeu, asemenea celor pe care i-am avut in trecut. Asimilarea de catre Biserica Ortodoxa ne-a impus un formalism rigid."

Reluand paralelismul amintit anterior, am putea spune impreuna cu Novak Adolf ca:

"Ceea ce a fost Wesley pentru Biserica Anglicana a fost si Iosif Trifa pentru Biserica Ortodoxa din Romania. Viitorul acestei miscari, indiferent de numarul de azi ai membrilor ei, depinde de credinciosia si de angajamentul lor fata de lucrarea lui Dumnezeu. El este Cel care i-a ocrotit in trecut prin marile lupte. Acum, Oastea Domnului trebuie sa fie confirmata de libertate."

6. IN LOC DE EPILOG

Discursul tinut in anul 1997 de domnul Emil Constantinescu, presedintele Romaniei, la intalnirea cu reprezentantii cultelor religioase din Romania este, probabil cea mai buna declaratie programatica pentru lucrarea crestina din Romania. Il redam cu mare placere si incuviintare, regretand ca un om ca dansul nu poate fi astazi un benefic "dictator" in problemele religioase:

"Prea Fericirea Voastra,
Inalt Prea Sfintiile voastre,
Excelentele Voastre,
Reverenzi Domni,

Sunt deosebit de emotionat de faptul ca ati dat curs invitatiei mele si ca ma aflu, asa cum doream de mult, impreuna cu Dumneavoastra. Poate ca niciodata aceasta sala nu a fost mai bine folosita decat in acest moment. Cred ca, la mai bine de sapte ani dupa Decembrie 1989, suntem cu totii in masura, atat dumneavoastra - ca reprezentanti si conducatori ai Bisericilor si comunitatilor religioase din Romania - cat si eu - ca reprezentant al Statului si in virtutea functiei de mediator intre Stat si societate pe care mi-o incredinteaza Constitutia - sa degajam problemele de fond pe care aceste relatii le pun inaintea noastra, a tuturor.

N-as vrea insa ca intalnirea de astazi sa fie privita ca un dialog conventional de tip bilateral, 'n care doua parti stau fata in fata, sustinandu-si fiecare punctul de vedere si confruntandu-si opiniile. Acum, dupa alegerile din noiembrie anul trecut, cand o noua echipa politica este responsabila de destinele Statului si 'ncearca sa-si asume aceasta responsabilitate potrivit unei noi etici de guvernare, hranita dintr-o filosofie politica diferita de cea care a marcat prima etapa a postcomunismului, acum putem sa ne amintim de adevarul rostit de unul din cele mai vechi texte crestine, Scrisoarea catre Diognet, adevar pe care sper ca-l vor impartasi deopotriiva prietenii nostri evrei si musulmani: "Intr-o cetate, comunitatea credinciosilor nu are o adresa anume, ci este asemenea sufletului in trup, comunitatea credinciosilor nu este o parte a cetatii, in conflict sau in acord cu alte parti, ci este tocmai ceea ce da viata cetatii.

Cu alte cuvinte, nici eu si nici actualul guvern nu vrem sa tratam Bisericile si comunitatile religioase ca pe niste institutii ca oricare altele, institutii ce promoveaza interese specifice, interese cu care noi am avea dreptul sa fim, sau sa nu fim de acord. Nu ne simtim deasupra religiei, ori in afara ei. Dimpotriva, in tot ceea ce intreprindem, pe plan politic, economic sau social, noi incercam - cu toata modestia si fara nici un fel de emfaza - sa ne orientam, in ultima instanta, dupa marile valori religioase.

Nu este pentru nimeni un secret ca familia politica din care provin eu insumi, ca si primul-ministru, ori presedintele Camerei Deputatilor de altfel, este Democratia Crestina.

Vreau, de aceea, sa va incredintez, inca o data ca interesele noastre sunt aceleasi, ca limba noastra este comuna, ca respectul pe care vi-l purtam este respectul pe care-l datoram propriei noastre traditii si propriei noastre identitati. Ne intalnim acum dupa o perioada care, pentru toti crestinii de diferite confesiuni, pentru evrei si musulmani, a fost un timp de reculegere, de meditatie, de concentrare asupra mesajului fundamental pe care-l contin toate religiile Cartii. Dupa post si rugaciune ne aflam acum in sarbatoare si n-as vrea sa incepem discutia noastra fara sa va adresez mai intai tuturor si fiecaruia 'n parte felicitarile mele cu prilejul acestor sarbatori.

Ma intreb daca exista vreo semnificatie speciala a faptului ca marile sarbatori religioase cad, de obicei, primavara. Ma gandesc ca un posibil raspuns poate fi gasit in capitolul 9 din profetia lui Isaia:

"Caramizile au cazut, sa zidim acum cu piatra cioplita; smochinii au fost taiati, sa punem cedrii in locul lor."

Cum afara a venit in sfarsit primavara, e timpul sa plantam cu totii cedrii acolo unde smochinii nu au dat roade. Sa construim din cea mai durabila piatra o noua intelegere intre noi. O intelegere care sa ne uneasca fara sa ne stearga identitatea.

As vrea sa incep prin a va spune cateva lucruri in care cred cu tarie. Nu ma indoiesc ca Dumneavoastra, in calitate de cei mai fini observatori ai lumii si de experti in problemele omului, ati remarcat ca m-am straduit in ultimele luni de cand imi este dat sa indeplinesc inalta misiune de Presedinte al Romaniei, sa spun adevarul, atat in tara, cat si in afara ei, atat fata de oamenii cei mai simpli. Ar fi fost cea mai cumplita greseala ca tocmai Dumneavoastra sa va ascund ceea ce gandesc cu adevarat, chiar daca adevarul in care eu cred ar putea deranja.

Vreau sa ma opresc mai intai asupra intelesului pe care-l atribui tolerantei.

Fireste, toata lumea este de acord, in principiu, cu toleranta. Dificila se arata mai ales practica tolerantei. Sunt constient de faptul ca toleranta reciproca nu este usor de realizat, doctrinele si traditiile noastre sunt uneori foarte apropiate, adesea foarte diferite. Marimea comunitatilor religioase din care facem parte nu este nici ea aceeaasi. Cand vorbim, intr-un Stat de drept, despre egalitatea tuturor cultelor in fata legii, ar trebui sa o facem fara nici o urma de ipocrizie. Toate bisericile si comunitatile religioase trebuie sa se bucure, fara discutie, de aceleasi drepturi. Nu putem tolera ca aceste drepturi sa fie incalcate sau restranse intr-un caz sau altul. In acelasi timp insa, nu putem sa nu recunoastem ca exista in Romania o biserica majoritara. Ceea ce nu-i confera insa nici un privilegiu in ochii legii, dar ne obliga sa-i acordam o atentie si o reverenta speciala. La randul ei, Biserica Ortodoxa, care cuprinde imensa majoritate a cetatenilor acestei tari, n-ar trebui nici ea sa transforme aceasta pozitie intr-un titlu de superioritate. Dupa cum nici comunitatile mai restranse numeric sau intemeiate la o data mai recenta n-ar trebui sa actioneze ca si cum Biserica Ortodoxa n-ar exista. Indiferent de ponderea numerica, de vechime si de forta traditiei mi se pare ca respectul reciproc ar trebui sa ne uneasca pe toti.

Se cuvinte ca ecumenismul si dialogul intre religii sa devina in sfarsit o realitate si aceasta cat mai devreme posibil. Cat mai curand cu putinta, pentru ca ne aflam sub harul unui moment cu totul special. Trebuie sa intelegem ca Dumnezeu ne-a harazit sa traим intr-o vreme de rascruce, de care suntem inca poate prea aproape pentru a-i evalua adevarata importanta.

Judecata asupra istoriei cere, de regula, o anumita perspectiva. Uneori, cand te afli chiar acolo unde se face istoria, nu ai ragazul de a-ti da seama de unicitatea clipei pe care o traiesti.

Realitatea este ca rareori unei societati umane i-a fost dat sa se transforme atat de radical, sa cunoasca o schimbare atat de profunda ca cea care a marcat istoria romaneasca dupa Decembrie 1989. Mai cunoaste cineva, in toata istoria omenirii, un alt exemplu de iesire din captivitatea unei dictaturi atat de cumplite, cum a fost cea de tip comunist, care a facut atatea victime in numele unei ideologii care se mandrea cu ateismul ei? Sa nu lasam sa treaca acest prilej. Sa ne lasam cu totii atinsi de aceasta schimbare.

Desigur, sa nu ne pierdem credinta, convingerile si identitatea. Putem insa invata din extraordinara lectie pe care ne-au dat-o tinerii din Piata Universitatii si din Timisoara, infruntand cel mai puternic regim de opresiune cu mainile goale si cu doua idei-forta: "Cu noi este Dumnezeu" si "Vom muri si vom fi liberi." Unii au murit, altii au ramas liberi. Nimeni nu ne poate contesta ca dispunem acum de libertatea pentru care ei au cazut.

Problema este daca am stiut, daca stim si daca vom sti ce sa facem cu ea. Pe mine, aceste idei m-au marcat in chip decisiv. De aceea, va indemn sa urmam cu totii exemplul acestor tineri care au luptat pentru libertate si pentru dreptate. Suntem datori fata de ei si fata de noi insine sa parasim mentalitatea de infruntare, lipsa de atentie fata de cel de langa noi, absentia deschiderii plina de solitudine fata de aproapele nostru, care se intampla adesea, intr-o societate democratica, sa mearga la alta biserica decat la cea pe care o frecventam noi insine. Sa nu pierdem, deci, aceasta ocazie.

Religiile si confesiunile pe care dumneavoastra le reprezentati sunt stravechi. Cele mai multe au radacini aici inca din zorii natiunii noastre.

Biserica Rasariteana si cea Romana s-au aflat aici de la inceput, mai intai nedespartite, urmand apoi un drum istoric diferit. Armenii si musulmanii convietuiesc cu romanii de cel putin sase veacuri. Reforma Bisericii Catolice a creat, in secolul al XVI-lea, comunitati luterane, calvine si unitariene, intr-o prima etapa nu numai pentru germani si maghiari, dar si pentru un anumit numar dintre romanii ardeleni. Sunt trei sute de ani de cand o parte din acestia s-au unit cu biserica Romana, pastrandu-si propria traditie liturgica si nationala. Comunitatile evreiesti incep sa participe activ la viata societatii romanesti de cel putin 200 de ani. In secolul al XIX-lea si in prima parte a veacului nostru bisericile neoprotestante au venit sa imbogateasca experienta noastra religioasa.

V-am reamintit toate aceste lucruri pentru ca din ele putem desprinde o lectie majora, cea a tolerantei. Rareori societatea romaneasca a prilejuit infruntari si persecutii pe teme religioase. Dimpotriva, Yarele Romane au fost un pamant de azil. Husitii si-au gasit aici adapost in vremea in care erau expulzati din orice alta parte a Europei, Unitarienii, urmariti pretutindenii, au dobandit in Transilvania statutul de religie oficiala.

Romania se constituie ca un caz special de convietuire. Romania are de transmis un mesaj de toleranta. De aceea, la acest sfarsit de mileniu, marcat in alte parti si pe alocuri chiar si la noi, de mesaje cu un fals continut religios, mesaje care nu au nimic in comun cu traditia abrahamica, va invit pe toti sa aprofundam propriile noastre mesaje. Caci a fi toleranti nu inseamna sa toleram agresivitatea celor care isi inchipuie ca in Romania religia este total necunoscuta. Dupa cum a fi toleranti nu inseamna nici sa toleram refuzul celor care sunt mai vechi, mai numerosi si mai puternici, de a-i lasa sa vorbeasca pe cei care, cu buna credinta, cred ca pot contribui la imbogatirea spirituala a societatii noastre. Sa nu ne prefacem deci ca nimeni n-a auzit vreodata in Romania de Evanghelie. Wi nici sa nu pretindem ca numai noi o stim pe dinafara. Altfel spus, fiecare biserica, fiecare comunitate religioasa are dreptul, potrivit propriei vocatii, sa-si aprofundeze mesajul si sa incerce sa-i convinga pe toti ceilalti de autenticitatea acestuia.

Acest drept trebuie respectat si protejat. Nu inasa si actiunile de prozelitism agresiv si lipsit de respect fata de convingerile celorlalti.

Singura arma a credintei este si trebuie sa ramana cuvantul. Cuvantul, daca e rostit cu bune intentii, trebuie primit cu seninatate, chiar daca nu suntem de acord cu el. Sa nu uitam ce spunea candva, in momentul in care crestinismul se desprindea de iudaism, rabinul Gamaleel: "Daca un lucru este de la Dumnezeu, va ramane. Daca nu, va trece."

Religia a fost o forma de rezistenta fata de totalitarism, un mod de a afirma primatul constiintei fata de ingerintele politice. In proportii diferite, toate comunitatile confesionale din Romania au avut martirii si marturisitorii lor. Inchisorile comuniste au strans laolalta calugari ortodocsi si episcopi catolici sau greco-catolici, rabini si pastori, parohi evanghelici si predicatori neoprotestanti. Nimeni nu a fost scutit de suferinta. De aceea, socotesc ca nimeni n-ar trebui sa transforme aceasta suferinta intr-un privilegiu exclusiv. Au fost, este drept, si compromisuri, mai mici sau mai mari, ale unor autoritati ecleziastice. Dar, in materie de credinta, statisticile nu au nici o relevanta. In ochii lui Dumnezeu un om este la fel de pretios ca o intreaga cetate. Sa nu fim mai severi decat Dumnezeu care, sa nu uitam, a fost candva de

acord ca un oras intreg merita crutat daca locuiesc in el fie si numai zece drepti.

Nu putem, de aceea, in mod legitim si cu constiinta impacata, sa discriminam pe cineva in mod pozitiv. Societatea romaneasca este acum incordata la maximum. Costul reformei intarziate este imens. Costul acesta, sa nu uitam, nu este platit de la buget, ci de catre oameni. Sa nu adaugam poveri noi pe umerii compatriotilor nostri. In cei cincizeci de ani de totalitarism s-a strans un sir nesfarsit de nedreptati. Au fost confiscate biserici si scoli pentru a fi date altor culte, sau pentru a li se schimba pur si simplu destinatia. Episcopi, preoti, pastori, rabini, calugari si calugarite, ori simpli credinciosi au fost inchisi pentru ceea ce erau si pentru ceea ce credeau. Echilibrele sociale, asa cum fusesera ele asezate de veacuri au fost rupte si aranjate intr-un mod diferit. Astazi putem reforma economia, putem reorganiza societatea, dar asupra timpului care s-a scurs nu mai avem nici o putere.

Statul de drept este, fara indoiala, un stat al dreptatii. Iar dreptatea potrivit celei mai simple definitii, inseamna a da fiecaruia ce este al sau si ce i se cuvine. Wtiu ca marea problema cu care se confrunta, aproape fara exceptie, cultele din Romania este problema refacerii patrimoniilor comunitare. Calea acestei refaceri este in mod fundamental calea restituirii.

Nu este inasa vorba despre o cale usoara. Infinite probleme juridice, politice si interconfesionale se afla in miezul acestei operatiuni. Nu se pot repara in cateva luni nedreptati si frustrari acumulate de-a lungul catorva decenii.

Restituirea bunurilor comunitare este, nimeni nu poate tagadui, un proces aflat in plina desfasurare. Un proces delicat, care trebuie sa impace si sa indrepte, nu sa dezbine, sa complice si sa adauge noi tensiuni. Primul pas este facut. Ministerul de Interne a deblocat arhivele comunitare, ce vor fi restituite proprietarilor lor legitimi. Chestiunea bunurilor imobile nu va putea fi inasa rezolvata de o maniera satisfacatoare decat dupa elaborarea si adoptarea Legii patrimoniului.

Viziunea dupa care se conduc legiuitorii in ceea ce priveste patrimoniul public, national si local, este una a descentralizarii. Statul de drept nu trebuie sa repete eroarea statului totalitar, aceea de a se manifesta ca judecator suprem, care confisca si distribuie in functie de propriile sale interese, ori de telurile aliatilor sai vremelnici. Responsabilitatea restituirii trebuie sa revina, intr-o logica stricta a subsidiaritatii, comunitatilor locale. Pentru ca, uneori aceste comunitati se confunda cu comunitatile confesionale. Ele trebuie sa judece ce este drept si ce se cuvine fiecaruia. Statului de drept nu-i revine decat rolul de a stabili cadrul legislativ in care comunitatile vor avea libertatea sa lucreze la rezolvarea propriilor probleme si litigii. Statutului nu-i apartine decat sarcina de a formula in norme de drept vointa politica de a face dreptate si de a pune la dispozitie instantelor competente mijloacele prin care dreptatea sa se faca efectiv.

De altfel, o regula constitutională elementară cere ca Statul întemeiat pe democrația reprezentativă să nu intervină, altfel decât prin sprijin și subvenții, în problemele care ating Bisericile sau raporturile dintre diferitele confesiuni. Statul de drept își asumă deja imensă responsabilitate de a susține financiar toate cultele într-o epocă de drastică austeritate bugetară. Atât eu, cât și Guvernul și Parlamentul înțelegem că nu putem să privim bisericile și comunitățile religioase de ajutorul pe care-l constituie subvenționarea salariilor slujitorilor de cult. Este modul nostru de a asigura demnitatea bisericilor și comunităților, de a le arăta - fără demagogie, la modul cel mai concret și fără a cere ceva în schimb - respectul pe care credem că-l merita.

Restituirea integrala, reparatiile totale sunt un ideal extrem de greu de atins. Nu cred ca ma insel atunci cand afirm ca o asemenea restituire globala nu a fost niciodata posibila in istoria mai apropiata sau mai indepartata.

Deoarece nu avem, in ultima instanta, de-a face cu ziduri, fie ele de biserici, scoli, manastiri, congregatii sau institutii. Problema restituirii este o problema a oamenilor care se afla intre aceste ziduri. Cineva se va simti intotdeauna nedreptatit si cred, cu tot respectul, ca nimeni nu este mai putin chemat decat o biserica sau o comunitate religioasa sa se manifeste ca un creditor implacabil. Tocmai pentru ca in inima oricarei credinte se afla omul.

Se spune - si cred ca toata lumea va fi de acord - ca toate drumurile Bisericii duc catre om. Bisericile si comunitatile religioase nu sunt simple institutii. Bisericile si comunitatile religioase au vocatia de a lucra cu cea mai delicata si sensibil materie: constiintele si sperantele oamenilor.

Biserica, religia in general este mai apropiata de oameni decat poate spera sa fie vreodata o institutie a statului. Caci bisericile sunt oamenii insisi, cu nevoile si exigentele lor concrete. De aceea, cred ca bisericile si comunitatile religioase sunt mai bine plasate decat aparatele statului pentru a intelege mai repede unde se afla si care sunt cauzele fracturilor si dezechilibrelor sociale. Comunitatile confesionale trebuie sa se afle - spun acest lucru nu in calitate de reprezentant al Statului, ci ca persoana care face parte din biserica - in prima linia a razboiului, vazut si nevazut, pe care-l ducem impotriva suferintei, nedreptatii, bolii, violentei si tuturor celorlalte maladii ale societatii noastre.

De sapte ani, religia si-a recapatat locul central in societatea romaneasca. Bisericile si comunitatile sunt prezente la toate evenimentele majore ale vietii publice romanesti. Sunt consultate de fiecare data cand o alegere istorica trebuie facuta. La randul lor, bisericile si comunitatile confesionale trebuie sa-si asume raspunderi. Consider, cu tot respectul, ca aceste raspunderi nu se opresc la poarta lacasului de cult. Oamenii bisericii, responsabilii cultelor se cuvine sa mearga, potrivit propriei traditii si vocatiei lor specifice, acolo unde oamenii au nevoie de ei: in spitale, in inchisori, in camine de batrani, in asezaminte pentru orfani si copii abandonati, in institutii pentru handicapati, in unitati militare. Oamenii bisericii si responsabilii cultelor trebuie sa mearga acolo unde copiii strazii au nevoie de ei, trebuie sa se gandeasca acum la cei din pacate multi, pe care reforma ii va lasa temporar fara lucru. Altfel zis, cred ca oamenii bisericii, slujitorii comunitatilor nu trebuie sa astepte ca oamenii sa vina la ei. Menirea lor este aceea de a pleca in cautarea oamenilor, oriunde sunt chemati de acestia.

In aceste zile ale Pastelui, bucuria mea nu a fost deplina. Caci aceste zile au fost zguduite de omoruri, de talharii, de violuri. In aceste zile, in care toti eram sortiti bucuriei, semeni ai nostri au cazut victima violentei irrationale si patimilor necontrolate ale unor concetateni ai lor. Este acum evident pentru toata lumea ca dispozitivul de represiune a criminalitatii cu care este dotat Statul de drept functioneaza din plin. Ca niciodata parca, organele de ordine isi fac datoria. Justitia se pronunta fara intarziere atunci cand e vorba de atingerea demnitatii si integritatii persoanei. Inchisorile noastre sunt de trei ori mai pline decat capacitatea lor. Pericolul, exagerand putin fireste, este ca o mare parte din preoti sa devina preoti de inchisoare. Mi se pare ca unul din rosturile slujitorilor cultului este tocmai acela de a-i impiedica pe semenii lor sa ajunga in astfel de locuri.

In calitate de presedinte imi doresc o prezenta mai activa a reprezentantilor

bisericilor si comunitatilor religioase in toate instantele societatii civile, in toate organismele statului si, in primul rand, in scoala. Functia educatiei religioase am redescoperit-o dupa 1989. Bisericile sunt prezente in scoli. Sunt mandru ca in urma cu ani, ca rector al Universitatii din Bucuresti, am luat initiativa de a integra in institutiile de invatamant superior facultatile de teologie. Nu numai cele ale Bisericii Ortodoxe, dar si, intr-un spirit ecumenic, facultati de teologie catolica, greco-catolica sau baptista. Confesiunile sunt astazi active in sistemul nostru educational la toate nivelele. Lor le apartine acum sarcina de a valorifica la maximum aceasta oportunitate, de a-si transmite si perpetua credinta si traditiile.

Mi se pare ca, analizand cu luciditate tot ce s-a facut vreme de sapte ani, tot ceea ce am incercat sa acceleram de sase luni, relatiile dintre biserica si Stat - si folosesc in mod generic termenul biserica - sunt astazi global mai bune decat au fost vreodata. Ceea ce nu inseamna ca trec cu vederea probleme care inca exista si care sunt departe de a fi usoare si usor de rezolvat. Ele se refera, in primul rand, la chestiuni patrimoniale. Vreau sa va reamintesc insa ca numai statul totalitar este statul tuturor posibilitatilor, este statul care, intr-o buna zi, poate decide discretionar sa atribuie, sa confiste si sa redistribuie. Statul de drept este un stat care nu poate actiona decat prin lege. Dreptatea sa este o dreptate care ia in calcul, in permanenta, vointa cetatenilor, a tuturor cetatenilor; a majoritatii, ca si a minoritatilor. Caci cetatenii, prin alesii lor, fac aceste legi. Nimeni nu se poate substitui suveranitatii cetatenilor. Nimeni nu poate recurge, chiar si cu bune intentii, la acte brutale de vointa. Statul de drept este un stat al deliberarii, al consultarilor, al dezbaterilor, iar deliberarea cere timp. Cere sa fie ascultate toate partile, cantarite toate argumentele, evaluate toate riscurile, evitate toate nedreptatile.

De acum inainte, insa, timpul este in puterea noastra. Fara ca prin aceasta sa fi castigat dreptul de a-l comprima. Caci numai pentru Dumnezeu o mie de ani sunt ca o singura zi. Pentru noi este suficienta povara fiecarei zile."

CUM, UNDE SI CIND AU APARUT BAPTISTII ?

[Inapoi la Cuprins](#)

[Vezi si: "Cum au ajuns baptistii in Romania ?"](#)

Spre deosebire de alte miscari de trezire religioasa, miscarea baptista nu isi poate identifica un precursor unic, un intemeietor, asemenea lui Martin Luther, Zwingli, John Calvin sau John Wesley. Unii istorici il socotesc pe John Smith an astfel de "incepator" de drum (John Smith este o figura interesanta in istoria baptistilor. Nu se cunoaste data si locul nasterii lui in Anglia. A studiat insa la Christ College, Cambridge (1594-1598), dupa care a slujit ca preot in Biserica Angliei pina in anul 1606, cind a trecut de partea "separatistilor". In 1608 s-a mutat in Olanda din cauza persecutiei declansate de casa regala impotriva "separatistilor." A fost primul care s-a "autobotezat" in 1609 si apoi i-a botezat si pe alti 36 cu care a format prima biserica "baptista." A murit in Amsterdam in 1612. Desi este legat de inceputurile primului grup organizat de baptisti, John Smith poate fi considerat cu greu un intemeietor al miscarii. De fapt, el s-a botezat prin "turnare", iar spre sfirsitul vietii a parasit adunarile baptiste si a trecut la biserica mennonita.)

Numele de "**baptisti**" a aparut ca o porecla data in batjocura de cei carora li se parea caraghios ca oamenii in toata firea sa faca atita caz de importanta "botezului" (in acelasi fel si-au primit numele si "anabaptistii", re-botezatiei care au ignorat valabilitatea botezului aplicat copiilor).

Exista trei teorii principale cu privire la sursa din care s-a desprins miscarea baptista: teoria succesiunii neintrerupte, teoria inrudirii anabaptiste si teoria derivarii din separatistii englezi.

1. Succesiunea neintrerupta. Una din cele mai populare teorii istorice este aceea ca bisericile baptiste au existat in toata istoria bisericii, succedindu-se intr-un lant neintrerupt, de la botezarea Domnului Isus in Iordan de catre Ioan "botezatorul" (baptistul) si pina astazi. Aceasta teorie pretinde ca doar baptistii poseda adevarata mostenire de credinta si practica si ca ei au pastrat-o printr-o serie de grupari a caror existenta poate fi trasata incepind cu vremea Nouului Testament. Desi ei n-au folosit numele de "baptisti" membrii acestor grupari ar fi fost in toate celelalte identice cu bisericile baptiste de astazi.

Oricit de atragatoare, aceasta teorie poseda doua defecte majore. Intii, ea nu poate fi suportata cu date istorice. Marturiile de credinta specifice "montanistilor, novatienilor, donatistilor, paulicienilor, valdenzilor, albigenzilor (catarilor), lolarzilor si husitilor contin o intreaga serie de "doctrine" si "practici" care nu pot fi identificate cu specificul credintei practicate de baptisti. Desi unele din aceste grupari au impartasit convingeri dragi baptistilor (autoritatea suprema a Scripturii, credinta personala necesara primirii botezului, autonomia bisericii locale, preotia universala, etc.), celelalte articole de crez si unele practici nu pot fi incadrate in nici un caz in specificul "baptist".

In al doilea rind, teoria succesiunii neintrerupte, declara tot restul crestinatatii istorice drept o miscare "apostata", lucru inadmisibil chiar si pentru cei mai infierbintati suporteri ai baptismului. A cauta sa identifice baptistii cu toti excentricii si "ciudatii" din istoria cultelor turbulente si a declara suvoil crestinismului istoric drept "apostat", inseamna a falsifica istoria si, in realitate, a face un deserviciu miscarii baptiste. Sustinuta mai ales la sfirsitul secolului XIX

si la inceputul secolului XX, teoria succesiunii neintrerupte a fost astazi abandonata de aproape toata suflarea baptista.

2. Inrudirea anabaptista. O a doua teorie sustine ca baptistii se trag, direct sau indirect, din anabaptisti, aripa radicala a Reformei din secolul saisprezece. Din gruparea anabaptista au facut parte "fratii elvetieni", huteritii si menonitii (adeptii lui Menno Simon). Teoria are o puternica confirmare in dovezile istorice. Desi n-au preluat in intregime doctrinele teologiei anabaptiste (mai ales in ceea ce priveste pacifismul si non-rezistenta, depunerea juramintului, interdictia de a ocupa un oficiu public, si anumite detalii legate de natura intruparii), baptistii secolului saptesprezece au continuat cu siguranta teologia "bisericii credinciosilor care au primit botezul doar ca urmare a unei marturisiri personale de credinta in Isus Christos", a "preotiei celor din banci" si a libertatii religiei scoase de sub controlul Statului si reasezata sub autoritatea unica a constiintei.

3. Separatistii din Anglia. Cea mai raspindita convingere a celor ce au studiat fenomenul religios de-a lungul veacurilor este ca baptistii de astazi se trag din "separatistii englezi" exilati sub persecutie in Olanda, la Amsterdam. Acesti "puritani separatisti" ajunsesera la convingerea ca biserica Angliei este dincolo de posibilitatea unei intoarceri la credinta si practica crestina adevarata si ca este mai bine ca cei ce cred Biblia sa se separe de viata bisericii oficiale patronata de rege. In felul acesta, miscarea baptista este definita peste tot ca o dorinta de "separare" a celor ce vor sa se intoarca la invatatura Noului Testament, de bisericile "traditionale", anchilozate in forme si datini eclesiastice. Separarea s-a facut de obicei atunci cind, prin ierarhia ei locala, biserica "istorica" a refuzat apelul de intoarcere la Biblie si a emis acte normative care i-au declarat pe baptisti "eretici".

Ironia este ca "separatistii baptisti" au aparut pe fondul unei alte "separari." Anglia se separase de Biserica romano catolica pe vremea lui Henry VIII, cel care a intrat in istorie prin faptul ca a avut sase neveste. Cind s-a despartit de prima dintre ele, caterina de Aragon, papa de la Roma l-a excomunicat pentru divort. Scos din fire, Henry a poruncit Parlamentului sa taie legaturile care legau Biserica Angliei de papalitate (1543). Aceasta despartire a Bisericii Angliei de Biserica Romei trebuia sa fie doar o iesire de sub autoritate eclesiastica, nu si o renuntare la practica sau invatatura catolica. Henry al VIII-lea s-a autodeclarat "singurul suveran al Bisericii Angliei", dar a incredintat conducerea administrativa a Bisericii Angliei in miinile arhiepiscopului de Canterbury. In furia sa anti-catolica, Henry a desfiintat toate manastirile si a confiscat toate averile lor, ca si toate cladirile si ogoarele Bisericii Romano-Catolice. Moralitatea si spiritualitatea crestinismului din Anglia nu s-au imbunatatit inasa cu nimic, ci chiar au deczut. Dupa citeva incercari de reformare din interior, puritanii englezi, adepti ai unei intoarceri totale la spiritul si litera Noului Testament, au devenit "separatisti".

PURITANII

"Am sa-i fac sa ma asculte sau am sa-i alung din tara!" Aceasta a fost amenintarea rostita de regele Iacob I al Angliei impotriva gruparii care tocmai ii ceruse sa "purifice" biserica nationala a Angliei de ramasitele de ceremonii si practici catolice fara suport in textul Bibliei.

Din cauza cererii lor, cei care i se adresasera regelui Iacob I aveau sa ramina cunoscuti in istorie drept "puritani", oameni ce doreau bisericii o totala intoarcere la invatatura si practica Noului Testament, fara nici o toleranta pentru

"tradiții" și "invataturi" care sufocaseră sau paginizaseră Biserica de-a lungul istoriei.

Puritanii n-au fost un grup de "revolutionari" violenți și galagiosi, ci niște buni cetățeni ai Angliei, fermieri, negustori, meseriași și învățați de frunte, unii chiar profesori la Universitatea din Cambridge. Patrunci de convingeri creștine foarte adânci, acești oameni s-au pronunțat împotriva valului de "creștinism formal" amestecat cu "viciile și plăcerile lumii" care încetaseră orice urmă de adevărată spiritualitate.

"Maritata" cu Statul, pe principiul fantezist al celor "două sabii", biserica Angliei fusese forțată să legisfeze toate abuzurile regilor ei corupți și era neputincioasă acum să stăvilească valul de decadere generală. Imoralitatea, betiile, intrigile și corupția politică, toate erau tolerate la umbra unei biserici care pretindea că are mandat divin să ierte, să absolve de vina și să îndreptățească la tronul judecării divine chiar și pe cel mai decazut cetățean al Angliei. La umbra bisericii, oamenii practicau viciile păgâne, legându-se în iluzia falsă că aparțin creștinătății. Pentru că Statul era considerat garantul aplicării voinței divine în societate, puritanii îi cereau lui Iacov I să intervină.

În ochii opiniei publice, puritanii au devenit repede inamicii numărul unu. Li s-a imputat foarte repede că erau niște creștini "ursuzi" și ascetici, care ar fi vrut ca toată lumea să se calugărească, iar Anglia să se transforme într-o uriașă mănăstire. În realitate, această stigmă istorică a fost o învinuire nedreaptă. Puritanii nu au fost "dusmanii plăcerilor", ci ai păcatului, iar adevărul este că o foarte mare parte a "creștinismului" englez iubea păcatul și făcea chiar bani foarte buni de pe urma lui.

Puritanii nu au fost împotriva plăcerii ca atare. Dimpotrivă, viața lor de familie și de societate era plină de un vibrant simț al bucuriei în lucrurile simple și sănătoase. Iubeau muzica și artele, practicau vânătoarea, jocurile simple și întretineau "sezatori" la care discuțiile atingeau un nivel academic foarte ridicat. Scrierile lor au rămas în literatura vremii, iar poeziile unuia dintre cei mai de seamă puritani, John Milton, fac și astăzi parte din bijuteriile mostenirii de literatură de limbă engleză ("Paradisul pierdut" este probabil cea mai cunoscută dintre ele).

Puritanii au fost aripa cea mai avansată a protestanților din Anglia pe vremea Reformei din Europa.

După domnia lui Iacob (James) I, regina Maria, care împărtășea convingeri catolice, i-a persecutat feroce pe toți adepții Reformei. Mulți dintre ei s-au refugiat în Olanda (1608), iar alții au ajuns la Frankfurt pe Main, în Germania. Aici au început niște fricțiuni între protestanții reformei și puritanii separatisti. Exilații englezi s-au împărțit în adepți ai lui John Knox și susținători ai doctorului Richard Cox. Motivul discordiei l-a făcut îmbrăcăminte preotească. În această privință, puritanii inclinau să-i dea dreptate lui Knox, discipol al ideilor lui Calvin și partizan al ideilor "fratilor elvețieni", care proclamau abandonarea oricărui obicei și tradiție catolică fără un suport clar și categoric în textul Bibliei (obiceiul uniformelor preoțești a fost introdus în Biserica în preajma anului 500 d.Ch.)

Figura nr. 1 arată cum a "evoluat" amestecul de învățături "nebiblice" în biserica catolică (multe preluate și de biserica ortodoxă). Pentru a acoperi și perioada contemporană am completat lista cu erezii catolice aparute și după vremea

puritanilor si a Reformei.

A.D. 300 - Rugaciunea pentru morti
 A.D. 300 - Facerea semnului crucii
 A.D. 375 - Inchinarea la sfinti si la ingeri
 A.D. 394 - Instituirea "impartasaniei"
 A.D. 431 - Maria este proclamata divina
 A.D. 500 - Preotii incep sa se imbrace altfel decit laicii
 A.D. 526 - Mirungerea
 A.D. 593 - Apare invatatura despre purgatoriu
 A.D. 600 - Liturghia este fixata in limba latina
 A.D. 600 - Incep rugaciunile adresate Mariei
 A.D. 607 - Bonifaciu III este proclamat cel dintii Papa
 A.D. 709 - Sarutarea papucului papal
 A.D. 786 - Inchinarea la imagini si la relicve
 A.D. 850 - Folosirea "apei sfintite"
 A.D. 995 - Canonizarea sfintilor morti
 A.D. 998 - Postul de Vineri si din preajma sarbatorilor mari
 A.D. 1079 - Celibatul preotilor
 A.D. 1090 - Rugaciuni pe bani
 A.D. 1184 - Inchizitia
 A.D. 1190 - Vinzarea indulgentelor
 A.D. 1215 - Transubstantierea
 A.D. 1229 - Biblia este interzisa laicilor
 A.D. 1439 - Doctrina despre purgatoriu
 A.D. 1439 - Doctrina celor sapte sacramente
 A.D. 1508 - "Ave Maria" este aprobata ca rugaciune liturgica
 A.D. 1534 - Fondarea ordinului Iezuit
 A.D. 1545 - Traditia primeste aceiasi autoritate ca si Biblia
 A.D. 1546 - Adaugarea apocrifelor la cartile Bibliei
 A.D. 1854 - Doctrina despre conceptia imaculata a Mariei
 A.D. 1870 - Infailibilitatea Papala
 A.D. 1930 - Condamnarea scolilor publice
 A.D. 1950 - Doctrina inaltarii la cer a Mariei
 A.D. 1965 - Maria proclamata ca Mama a Bisericii

(Lorraine Boettner, Roman Catholicism (Philadelphia: Presbyterian and Reformed Publishing, 1962. p.8-9).

In fata schimbarilor de doctrina si practica, pretentia Bisericii Catolice de a se autoprocama "pastratoarea adevarului apostolic" si "Roma neschimbatoare" ni se pare cel putin patata de ipocrizie. Intre "traditia apostolica" si "traditia bisericeasca" exista o diferenta la fel de mare ca aceea de la adevar la erezie.

Aderind la parerile lui John Knox, puritanii pledau pentru revenirea la un serviciu de inchinaciune foarte simplu, ca pe vremea apostolilor. In acest spirit, ei au renuntat la "rugaciunile scrise" (cartea de rugaciuni), la icoane si statui, si chiar

la folosirea instrumentelor muzicale in serviciul de inchinaciune. Din cauza deosebirilor de vederi, unii dintre separatisti s-au despartit de ceilalti protestanti englezi, au adoptat o marturisire de credinta foarte asemanatoare cu acele ale anabaptistilor si menonitilor din Europa continentală si au primit in batjocora numele de "baptisti." Persecutati si in tarile reformate, acesti oameni s-au imbarcat pe corabii si au plecat spre "lumea noua" (1620), exoticul continent nu de mult descoperit al Americii. Mii de puritani au traversat Atlanticul in perioada "marii migratii" (1630-1640).

Intentia regilor Angliei de a-i alunga din Anglia pe toti puritanii n-a reusit. Sustinuti de personalitati marcante ale vietii academice si politice ale vremii, ei au format adunari "separate" de bisericile oficiale si au impinzit insulele britanice. In urma Razbnoiuului civil din Anglia (1640), puritanii au dobindit chiar pentru o vreme controlul asupra guvernului. In aceste conditii, miscarea de emigrare s-a oprit.

Prin "restauratia" din 1660, puritanii au pierdut controlul politic asupra Angliei, dar saminta libertatii religioase si a "valorilor morale crestine" a incoltit peste alti citiva ani. Guvernul Angliei a fost convins sa accepte existenta "bisericilor separatistilor" si a aparut astfel pe scena societatii conceptul de "toleranta religioasa." Libertatea religiei si libertatea constiintei au fost cele doua diamante sociale de mare pret pe care le-au daruit Americii cei ce au emigrat din Anglia.

CARE ESTE LEGATURA BAPTISTILOR CU BISERICA PRIMELOR SAISPREZECE SECOLE?

Asa cum am spus deja, baptistii nu trebuie sa se grabeasca sa condamne drept "apostate" biserici crestine istorice care au amestecat crezul scriptural autentic cu credinte si practici din sfera paginismului. O analiza a celor sapte biserici amintite in cartea Apocalipsei (socotite de exegeti drept ilustratii ale perioadelor istorice caracteristice prin care trece Biserica pina la revenirea lui Christos) ne va ajuta sa vedem ca Dumnezeu nu renunta chiar asa de usor la biserici care nu mai sunt cum le-a vrut El (si cine este?!).

O simpla lectura a "crezurilor" bisericilor crestine de-a lungul veacurilor va dovedi foarte repede ca, in ceea ce priveste continutul biblic, ele sunt aproape la fel ca marturiile de credinta ale baptistilor de astazi. In loc sa le antagonizam, ar fi mult mai bine daca am vedea biserica baptista si bisericile istorice raspindind astazi concomitent cunostinta despre Christos in istorie.

Ar fi folositor sa remarcam ca nici Christos si nici apostolii nu ne-au lasat o invatatura clara despre limita peste care o Biserica trebuie considerata "apostata." Nu stim cit de mult trebuie sa se rataceasca o grupare crestina de la idealurile si practica Noului Testament pentru ca sa fim indreptatiti sa nu o mai consideram "biserica".

Credem ca orice Biserica unde este proclamata Evanghelia mintuitoare si iertarea prin singele ispasitor de la Calvar are in ea saminta strict necesara pentru dobindirea vietii dumnezeiesti prin nasterea din nou. Ca aceasta viata noua este uneori impovarata cu alte invataturi si practici discutabile (chiar regretabile) este o alta problema si ea nu neaga caracterul crestian al acelei "biserici." Avem mult mai multe lucruri comune cu celelalte biserici crestine, decit au ele in comun cu ateismul, iudaismul, mahomedanismul, hinduismul sau confucianismul. Suntem aliati, nu dusmani intr-un razboi spiritual in care ni s-a incredintat sa raspindim lumina, nu sa stingem "lampa care afuma" sau "mucul care inca mai fumeaga".

In ce consta specificul credintei crestine baptiste?

In esenta convingerilor lor, baptistii isi trag seva din crestinismul istoric, cu ajustarile pe care le-a adus Reforma. Cu toate ca au fost influentati de curente teologice contemporane, baptistii si-au facut un titlu de cinste din a se numi "popor al cartii", adoptind astfel Scriptura drept unica si absoluta sursa de autoritate in crez si practica. Un al doilea principiu preluat de la Reformatori este "preotia universala a credinciosilor", supranumit si "responsabilitatea individuala inaintea lui Dumnezeu."

Figura nr.2 contine "carta celor patru libertati cardinale" ale "separatistilor", deveniti baptisti prin etapa olandeza si prin sosirea lor pe meleagurile Americii.

Specificul credintei baptiste

Libertatea sufletului

Noi credem in preotia universala a tuturor credinciosilor, in libertatea si responsabilitatea oricarui om de a sta direct in fata lui Dumnezeu, fara impunerea unui anumit crez si fara interpunerea vreunui cleric sau guvern.

Libertatea Bibliei

Noi credem in autoritatea Sfintelor Scripturi. Credem ca Biblia, sub directa autoritate a Domnului Isus Christos, este esentiala in viata fiecarui credincios si in viata Bisericii. Sustinem libertatea fiecarui crestin de a interpreta si aplica Biblia dupa calauzirea personala pe care o primeste din partea Duhului Sfint.

Libertatea bisericii

Noi credem in autonomia bisericii locale. Credem ca bisericile baptiste sunt libere, sub autoritatea Domnului Isus Christos, sa hotarasca cine poate fi primit in Biserica si cine sa fie cei care o conduc, sa hotarasca formele de inchinaciune si metodele de lucru, sa ordoneze pe aceia pe care-i crede inzestrati de Duhul Sfint cu daruri pentru slujire si sa decida cind si cu cine sa colaboreze in activitatea largita a trupului spiritual al Bisericii lui Christos.

Libertatea religioasa

Noi credem in libertatea religioasa, libertatea pentru religie si in libertatea fata de religie. Orice om este liber sa imbratiseze si sa practice o anumita religie sau sa refuze orice forma de credinta religioasa. Suntem adeptii unei totale separari intre Biserica si Stat.

In ciuda asemanarilor cu protestantismul reformei, baptistii sunt astazi o miscare distincta si, istoric, separata. Una din cauzale pentru care baptistii s-au despartit de protestanti a fost refuzul de a-si insusi invatatura despre "magistratii bisericii". In general, protestantii Reformei sunt avocati ai "bisericilor teritoriale", suportate si protejate de Stat, incorporind sub disciplina lor intreaga populatie si aducindu-i

pe noii nascuti intre membrii ei prin botezul copiilor. In contrast cu practicile protestante si in acord cu convingerile anabaptistilor si menonitilor, baptistii insista asupra faptului ca in Biserica nu se poate intra decit in mod voluntar, negind astfel valoarea botezului copiilor, autoritatea bisericii asupra intregii populatii dintr-un anumit teritoriu si orice forma de constringere a constiintei care s-ar putea naste din unirea Bisericii cu Statul. Aceasta pozitie ii aseaza pe baptisti ca precursori si gruparii asa-numitelor biserici de "credinciosi" sau de "pocaiti". In acelasi timp, aceasta pozitie a fost saminta din care s-au nascut toate formele moderne de civilizatie. Toate statele lumii civilizate nu mai au "biserici de Stat", ci ingaduie cetatenilor sa-si manifeste dreptul la libera alegere a convingerilor in domeniul religiei. Desi are radacini lutherane, Germania nu este "lutherana, tot asa cum Italia si Franta nu mai sunt nici ele "catolice", in sensul exclusivist al cuvintului.

Practici specifice crestinilor baptisti

B - botezul credintei personale

A - autonomia Bisericii locale

P - preotia universala a credinciosilor

T - transformarea vietii prin sfintirea Duhului

I - inspiratia literala a Bibliei

S - separarea totala a Bisericii de Stat

T - trimiterea Evangheliei pina la marginile lumii

De ce exista mai multe feluri de baptisti?

Chiar daca au atitea lucruri comune, multimea de biserici baptiste raspindite in

mai toate tarile lumii civilizate cunoaste o mare varietate in specificul crezului si in manifestare. De fapt, dictonul caracteristic tuturor "formelor de asociere baptista" este: "Unitate in lucrurile esentiale legate de mintuire si diversitate in toate celelalte."

Miscarea baptista contemporana poate fi impartita in trei curente majore; baptistii ecumenica, baptistii evanghelici conservatori si baptistii fundamentalisti. Cele mai mari dispute din sinul miscarii baptiste nu sunt produse de dispute intre Arminieni si Calvinisti sau intre misionaristi si nemisionaristi (ca in vremurile trecute), ci intre cei care imbratiseaza in mod diferit chiar principiile fundamentale ale miscarii: limitele implicarii in activitatile politico-sociale si relatiile cu celelalte grupari din marea familie a crestinismului istoric.

1. Baptistii ecumenici tolereaza un mare spectru de convingeri, mergind de la cele mai conservative pina la cele mai liberale. Ei accepta "membralitatea deschisa" (fara frecventarea consecventa a serviciilor divine), manifesta un interes deosebit pentru pace si pentru respectarea drepturilor omului in tarile lumii, au tendinta de a fi mai degraba liberali in probleme legate de moralitate si de ordine sociala si, asa cum le arata si numele, sunt foarte militanti pentru unirea tuturor bisericilor crestine din lume si a tuturor celorlalte forme de spiritualitate religioasa in miscarea "ecumenica."

2. Baptistii evanghelici conservatori sunt de departe grupul cel mai numeros si activeaza sub un cadru de referinta teologic conservator, proclamind imperativul unui inalt standard de moralitate, atit individual, cit si in sfera publica. In problematica sociala, ei sunt aliati fortelor conservatoare care pun accent pe responsabilitatea individului in fata societatii si pe valorile muncii, cinstei si harniciei. Cu toate ca multe astfel de biserici coopereaza in plan local sau international cu alte biserici cu convingeri asemanatoare, baptistii evanghelici se pronunta impotriva ecumenismului mondial, pe care-l denunta drept o periculoasa forma de compromitere a adevarului crestin.

3. Baptistii fundamentalisti, militeaza activ impotriva teologiei liberale, au tendinta de a fi dispensationalisti si premilenisti in teologie, adopta un standard inalt de moralitate, si sunt gata sa duca spiritul "separatist" la extrem, trecind de la separarea de Stat la o anumita nuanta de "separare fata de societate". Ei au vederi profund conservatoare in sfera activitatii publice si nu sunt gata de colaborare decit cu alte biserici fundamentaliste sau cu biserici evanghelice conservatoare. In cazul din urma inasa, fundamentalistii rup orice fel de cooperare in clipa in care simt ca o astfel de biserică intretine legaturi si cu biserici considerate liberale.

Baptistii aflati in cea de a doua si cea de a treia categorie pun un accent deosebit pe lucrarea misionara, atit in tara de bastina, cit si peste hotare.

Bineinteles ca exista biserici baptiste care se incadreaza undeva intre gruparea evanghelica si gruparea fundamentalista. Totusi, majoritatea bisericilor baptiste din lume se incadreaza distinct intr-una din cele trei categorii mentionate.

(Informatiile din acest capitol au fost preluate din Dictionary of Baptists in America, editat de Bill J. Leonard, InterVarsity Press, 1994, pag. 2-3)

Tendinte contemporane

Paradoxal, cea mai mare amenintare la adresa identitatii distincte a baptistilor nu vine nici de la miscarea ecumenica si nici din cauza persecutiei din partea

bisericilor nationale majoritare (cu exceptia bisericilor baptiste aflate in fostele tari comuniste, unde, in democratiile imature, bisericile "istorice" cauta sa-si recapete statutul de "biserica nationala", cu statut privilegiat si cu pretentii de protectie si suport din partea Statului).

In tarile democratice si pluraliste, "pericolul" care-i paste pe baptisti este acela ca incep sa nu se mai deosebeasca de alte biserici evanghelice conservatoare. si iata de ce:

Siminta pusa de "Reforma" si de "separatistii" secolului XVII a incoltit in secolele care au urmat si a dus la aparitia unor biserici profund "evangelice in crez si in manifestare". Din dorinta de a colabora masiv cu aceste biserici la evanghelizarea comunitatii si a lumii, pe alocuri, biserici baptiste au inceput sa scoata din numirea lor oficiala numele de "baptista".

In conditiile unei extraordinare mobilitati sociale, populatia secolului XX, tinde sa creieze un "sat global", in care multe din distinctiile traditionale, daca nu vor dispere cu desavirsire, cel putin se vor estompa, pierzindu-si din semnificatia initiala. Marele numar de crestini care au iesit din structurile bisericilor istorice caracteristice mai mult "evului mediu", decit veacului modern, formeaza in acest secol informatic, biserici "ale comunitatii", in care Biblia este studiata si respectata cu aceiasi ardoare care a caracterizat crestinismul primelor secole. Tradusa in majoritatea limbilor de circulatie, Biblia nu mai este astazi apanajul exclusiv al "clericilor", ci a iesit din nou in arena publica, adunind in jurul ei o noua generatie in "poporul cartii".

ISTORIA BAPTISTILOR DIN ROMANIA

[Inapoi la Cuprins](#)

[Vezi si: "Ce sunt Baptistii ?"](#)

Cum de au ajuns unii baptisti in Romania prin ... Rusia ?

La 4 Decembrie 1762, Caterina a II-a (cea Mare) a transmis o "invitatie" prin care chema locuitorii din tarile Europei centrale sa se aseze in teritoriile stepelor rusesti aflate intre riul Volga si Marea Neagra. Aceasta "invitatie" a fost rezultatul dorintei tarinei de a-si civiliza supusii si, prin influenta europeana, de a initia un transfer de inventivitate si harnicie prin plantarea de "colonisti." tarina stia ca "invitatie" ei va fi primita cu entuziasm de gruparile "separatistilor" reformati. Numirea de "separatisti" vine de la atitudinea pe care o aveau acesti reformati fata de Biserica protestanta integrata in structurile statale.

De cine s-au separat "separatistii"?

Miscarea separatista a fost o scindare a unor crestini de "reformatii" protestanti care, separandu-se de catolicism, au zdruncinat Imperiul Romei catolice, dar care nu s-au rupt de puterea politica a vremii, ci au pus in locul imperiului catolic alte micii "imperii ale exclusivismului protestant." Din secolul IV si pina in timpul Reformei (sec. XV), Statul si Biserica au avut structuri intrepatruse. Dupa 325 d.Ch., imparatul roman Constantin cel Mare a dat religiei crestine un statut preferential, iar episcopii s-au grabit sa "inventeze" dogma "celor doua sabii", in care puterea politica primea, alaturi de puterea Bisericeasca statut de autoritate divina.

Ce este aceasta doctrina a "celor doua sabii"?

Doctrina "celor doua sabii" a fost o stratagema a lui Constantin cel Mare, prin care puterea imperiala a primit pe nedrept calificativul de "divina." Intreaga "smecherie" a fost rasplata pe care Biserica crestina a fost fortata sa i-o dea lui Constantin cel Mare pentru instaurarea unui climat de libertate pentru crestini. Doctrina "celor doua sabii" a fost "fundamentata" pe textul din Luca 22:36, in care Petru ii spune Domnului Isus: "Iata aici doua sabii", iar Domnul Isus ii raspunde: "Destul." In "interpretarea" (daca o putem numi asa) unora din episcopii de atunci, Domnul Isus i-a incredintat lui Petru dublul caracter al autoritatii sociale: "sabia politica", garantoare a disciplinarii temporale in Stat si "sabia eclesiastica", garantoare a disciplinarii eterne in Biserica.

In secolele care s-au succedat dupa decretul lui Constantin cel Mare, intre Biserica si Stat au existat adevarate "dueluri", in care cele doua sabii s-au luptat din rasputeri pentru suprematie. Cei ce cunosc istoria stiu ca, desi pe vremea aceea, in Europa, papii incoronau capetele regale, la incoronarea sa, Napoleon a luat, spre stupoarea generala, cununa imparateasca din mina papei si si-a asezat-o el singur pe cap. Prin gestul sau, Napoleon spunea simbolic ca Franta nu va accepta sa stea sub tutela politica a Romei.

In ce a constat greseala reformatorilor protestanti?

Protestantii Reformei s-au ridicat impotriva "erezilor doctrinare" practice de Biserica romano catolica. Din pacate insa, ei nu au mers pina la capat cu revenirea la invataturile biblice. Cind s-a produs Reforma, cei patru mari reformatori europeni, Luther, Z[ingli, Calvin si |nox, au scos casele nobiliare din

subordinea Vaticanului, dar, lipsiti de clarviziune biblica si presati de realitatile politice, au "schimbat un rau cu un altul" si, nascind alte structuri eclesiastice, s-au aliat iarasi cu Statul. In virtutea aceleiasi "dogme a celor doua sabii", teritoriile reformate au devenit la fel de exclusiviste ca si domeniile afiliate inca Romei. Credinciosi principiului ca "preferintele seniorului" determina religia obligatorie in teritoriu, reformatii protestanti au inceput sa-i prigoneasca pe catolici cu aceiasi rivna cu care catolicii ii prigoneau pe protestanti. Aceste persecutii reciproce au dat nastere unor mari miscari de populatie. Catolicii fugeau in teritorii "catolice", in timp ce "reformatii" se adunau de peste tot in teritoriile "reformate." Cei mai nefericiti dintre toti au fost insa reformatii "separatisti."

Cine au fost acesti "reformati separatisti"?

Acestia erau cei care, prin citirea Bibliei, si-au dat seama ca intre sistemul "lumii" si Biserica lui Christos nu poate exista nici un fel de asociere. Scandalizati de decadenta Romei catolice, dar si ingrijorati de compromisurile pe care Luther si Z[ingli incepusera sa le faca pentru justificarea "razboaielor sfinte", acesti credinciosi "evangelici" numiti pe alocuri "frati moravieni", "frati elvetieni", iar prin alte parti "anabaptisti" (de la practica rebotezarii adultilor care se converteau) au refuzat categoric orice forma de asociere cu puterea politica a vremii.

In sens absolut, desi au aparut in aceiasi perioada istorica, acesti anabaptisti nu au fost parte din miscarea Reformata protestanta. Ei au devenit "separatisti", indraznind sa intrevada o societate in care Statul si Biserica aveau sa devina doua entitati total diferite in structura si destin. Doctrina fundamentala a anabaptistilor a schimbat aberatia "celor doua sabii" cu doctrina "separarii" dintre Stat si Biserica.

Pentru ca "separatisti" au protestat fata de greselile "protestantilor", ei au primit numirea de "neo-protestanti."

Menonitii

Aceasta ramura a "anabaptistilor" este cea mai veche comunitate din rindurile Bisericii Libere Protestante si a miscarilor de "trezire". Ea a fost fondata de Menno Simon (1496-1561), care, dupa ce a fost doi ani preot, a trecut la anabaptism in 1536. Acesta a fost persecutat dupa ce a incercat sa formeze "imparatia sfintilor" in Munster. A organizat comunitati in Olanda si in tarile vecine (specificul cultural si portul specific este pastrat si astazi), dupa principiul adunarilor locale, conduse de "presbiteri", fara alte organizarii eclesiastice. "Menonitii", urmind reformatorii radicali, resping botezul copiilor si prezenta reala a lui Christos in elementele Cinei Domnului, cer independenta puterii bisericesci de cea seculara, refuza serviciul militar, juramintul si magistratura, sustin ca Biserica trebuie sa includa numai crestini angajati in slujba Evangheliei. Practica botezul la virsta adulta, saviresc Cina (de trei ori pe an), duc o viata spirituala profunda, care include citirea Bibliei, rugaciunea in familie si caritatea. Prima Conferinta mondiala a menonitilor s-a tinut la Basel in anul 1925 (1.250.100 de membri). Multi menoniti au emigrat ın America si s-au stabilit ın tinuturile lui Penn (Pennsilvania de astazi). Astazi exista menoniti ın mai toate statele Americii. Ei traiesc ın comunitati strinse si sunt renumiti pentru "operele de caritate" pe care le fac.

Ce i-a atras pe "reformatorii separatisti" in Rusia?

Persecutati si uriti de moarte atit pe domeniile catolice, cit si pe cele "protestante", anabaptistii au primit cu bucurie "Invitatie" tarinei Ecaterina a II-a, ea insasi descendenta dintr-o vita nobila germana, de a se stabili in stepele ruse dintre Volga si Marea Neagra. In doar citiva ani, un numar de peste 68.000 de colonisti germani, majoritatea lor "menoniti", s-a indreptata spre sudul Rusiei. "Invitatie" a foat urmata pe 22 Iulie 1763 de un alt document semnat de tarina Caterina si care garanta conditii avantajoase pentru "colonisti":

1. O totala libertate religioasa.
2. Nici un fel de taxe sau obligatii financiare fata de guvernul rus; nici un fel de obligatii ordinare sau extraordinare fata de statul rus.
3. Nici un fel de obligativitate de a servi in armata sau in alte servicii fata de Stat.
4. Dreptul de proprietate asupra teritoriului acordat; cu stipularea ca este vorba doar de o proprietate colectiva, nu particulara.
5. Pamintul primit in proprietate nu putea fi instrainat fara stirea autoritatilor ruse.
6. Colonistilor li s-a dat dreptul sa cumpere orice alta proprietate aditionala, ca cetateni particulari, care era inscrisa in evidente ca proprietate particulara.

Cei mai multi "separatisti" care au dat navala si au raspuns "Invitatiei" tarinei au fost din landurile germane. Mii si mii de "anabaptisti" au luat drumul Rusiei. Cind guvernul german a revocat in anul 1789 o scutire de serviciu militar acordata precedent menonitilor (o ramura a anabaptistilor) alte mii de germani au plecat si ei in Rusia. Traind in comunitati "inchise", pastrindu-si limba germana si cultura "de acasa", colonistii au prosperat material si au crescut numeric. Erau fara egal in cultivarea griului, multi devenind mari fermieri si proprietari de mori pentru macinarea griului. (Frank H. Wolke, Heritage and Ministry of the American Baptist Conference, pag. 20-22)

Primii colonisti s-au asezat la Nipru, in guvernamentul Ecaterinoslav. In anul 1865 existau deja 213 colonii germane in spatiul larg cuprins intre Basarabia si Caucaz.

Prosperitatea materiala nu a fost insotita in sa si de o prosperitate spirituala. Fara o asistenta pastorală corespunzătoare, viața bisericească a degenerat în formalism și în repetate fragmentări. și anabaptistii și menonitii își pierduseră feroarea evanghelică. Pe la mijlocul secolului XIX a început iarăși printre ei o mișcare de trezire spirituală. Etnicii germani au început să se adune prin case pentru grupe de studiu biblic și rugăciune ("stunden"). Curînd, ei și-au dat seama că au nevoie de răspunsuri la multe întrebări și au căutat să ia legătura cu oameni cu pregătire teologică. Unul din cei contactați a fost Johan Gerhard Onken (1800-1884), care fondase în 1834 cea dintîi biserică baptista din Germania și era pasionat de formarea unor noi lucrători cu Evanghelia. (Născut în Germania la data de 26 Ianuarie 1800, acest Onken a crescut apoi în Anglia și în Scotia. În 1823 s-a întors în Germania și a fondat Societatea școlii Duminicale în Hamburg. A devenit baptist în 1834. Cu suport financiar din partea Organizație Misionare Baptiste Americane, el a înființat grupuri baptiste în Germania și Danemarca. Tot prin eforturile și călătoriile lui au fost înființate biserici baptiste în Austria, Ungaria, România, Bulgaria, Elveția, Belgia, Olanda, Polonia și Rusia. A murit în Zurich, Elveția pe 2 ianuarie 1884)

Pentru că nu se putea deplasa personal în Rusia, Onken a început un dialog cu germanii din Rusia prin corespondență. Unii din mișcarea "sundista" și-au dat seama că, în general, ei sunt de acord cu toate principiile și învățăturile lui Onken, mai ales cu cea privitoare la botezul prin cufundare aplicat doar acelor

persoane adulte care au ajuns la o convingere personala despre credinta crestina. Rezultatul a fost ca pe 23 Septembrie 1860 primii candidati din rindul colonistilor au primit botezul. Invatatura despre botezul adultilor a prins mai cu seama in comunitatile menonite si a dus la formarea unor grupari noi, numite "bisericele fratilor menoniti." Bucurosi de rezultatul studiilor trimise prin corespondenta, baptistii germani l-au trimis sa viziteze Rusia pe unul din pastorii lor: August Liebig. Primit bine de cei botezati, el a fost insa arestat si aruncat in inchisoare de restul comunitatii anabaptiste germane. Fara sa tina seama de primejdia scoasa in evidenta de arestarea lui Liebig, Onken insusi s-a suit in tren si a venit in Rusia in anul 1869. Entuziasmul generat de vizita sa a produs un foarte mare numar de botezuri, a dus la instalarea unui misionar, Pritzkau, ca pastor local si la ordinarea unui numar mare de diaconi. In timpul vizitei sale, Onken l-a ordonat si pe Abraham Unger ca pastor al Bisericii Fratilor Menoniti din Einlage. Miscarea baptista a crescut rapid, astfel ca, in ciuda tuturor eforturilor de a o suprima, in doar saptesprezece ani de la vizita lui Onken, Uniunea Bisericilor Baptiste din Rusia numara peste 12.000 de membrii.

Cum au ajuns baptistii germani din Rusia in Romania?

Fervoarea evanghelstica a baptistilor din Rusia a dus la represalii. Ele au venit din doua directii distincte: din partea colonistilor si din partea autoritatilor ruse.

Colonistii n-au privit cu ochi buni marirea numarului acelora care "tulburau" viata comunitatii, cu pretentiile lor de chemare la "sfintire." Crestinismul coloniilor devenise mai mult o fateta a patriotismului lor german. Inconjurati asemenea unei insule de o imensa populatie de slavi ortodocsi, germanii era multumiti cu forma religioasa, dar deranjati de "excesele" de evlavie ale baptistilor.

Pe de alta parte, autoritatile ruse au fost puse in fata inevitabilului. Populatia majoritara resimte dureros faptul ca "strainii" o duceau mult mai bine din punct de vedere economic si se bucurau de privilegiile scutirii de obligatii si plati fata de Stat. Ocazia declansarii conflictului a venit tocmai din partea "baptistilor." In rivna lor misionara, germanii baptisti au predicat evanghelia si rusilor. Cei convinsi de Evanghelia au inceput sa ceara sa fie si ei botezati, lucru categoric interzis de lege si de aranjamentele dintre Guvernul rus si colonistii germani. Cu toate ca germanii baptisti n-au vrut sa boteze credinciosii rusi, doi dintre ei, Elim Zseibel si Trifon Chlystun, s-au strecurat in sirul candidatilor germani la botez si au fost si ei cufundati in apa de pastorul Abraham Unger. Dupa aceea, rusii botezati au inceput sa raspindeasca Evanghelia si sa boteze alti rusi care treceau in masa la credinta baptista. Nu este de mirare ca la auzul "noutatilor" Biserica Ortodoxa Rusa a trecut pe rind intii la mirare, iar apoi la minie. Ca represalii, in anul 1871 guvernul rus a anulat toate privilegiile garantate prin "Invitatie" si edictul dat de tarina Caterina a II-a. Dupa o suta de ani de privilegii, germanii se vedeau astfel siliti sa traiasca sub aceleasi legi si obligatii ca toti ceilalti cetateni ai Rusiei. De fapt, lipsiti de protectia legilor, germanii au dus-o chiar mai rau decat rusii, ajungind tinta abuzurilor de tot felul. Li s-a interzis sa mai aiba scoli in limba germana, iar pe alocuri au fost chiar fortati sa-si ia nume rusesti.

Sub presiunea evenimentelor, multi colonisti germani au intrat in Moldova si in Romania. Pina si astazi, multe din adunarile baptiste romine isi pot trasa inceputurile in activitatea baptistilor germani veniti in Romania din Rusia.

Prin anul 1924, dupa ce comunistii rusi interzisesera "orice propaganda straina" pe teritoriul sovietic, Asociatia Baptistilor Germani din America suporta material

anual cu suma de 4.116 dolari pe cei 12 misionari germani activi in Romania (Frank H. Wolke, Heritage and Ministry of the American Baptist Conference, pag. 309).

Majoritatea germanilor din Rusia au preferat insa sa treaca "discret" prin Europa si sa plece in America. Persecutati in trecut in Germania si acum in Rusia, ei n-au avut de ales decit varianta stramutarii in Lumea Noua.

"Invitatie" tarinei a avut totusi, macar in parte, efectul scontat. Urmele civilizatoare ale "separatistilor" germani mai sunt si astazi vizibile in Crimeia si, pe alocuri, in teritoriile de la nordul Marii Negre.

Multe din comunitatile colonistilor germani din America isi cauta si astazi radacinile in teritoriile asezate altadata intre riul Volga si Marea Neagra. Nu intimplator, o societate menonita misionara din Berlin, Ohio, are o baza de activitate in Patrauti, judetul Suceava si si-a extins activitatile in teritorii care sunt astazi incorporate in Moldova de dincolo de Prut si in Ucraina.

†

CITI BAPTISTI SUNT IN ROMANIA?

Inceputurile miscarii baptiste in Romania pot fi trasate incepind cu anul 1856 pentru populatia de etnie germana si cu anul 1875 pentru populatia de etnie maghiara si romina. In anul 1991, numarul baptistilor din Uniunea Bisericilor Baptiste din Romania era:

1. Uniunea Bisericilor Baptiste 100.000 1.423 de biserici (infintata 1919)
2. Biserica Maghiara 9.043 99 de biserici.

Cu "apartinatorii" (copiii) din familiile lor, totalul baptistilor de se apropie de 200.000.

Totalul neoprotestantilor evanghelici din Romania incorporeaza inca aproximativ 300.000 de pentecostali (600.000 cu apartinatori) si 60.000 de Crestini dupa Evanghelie (100.000 cu apartinatori), citeva zeci de mii de Adventisti si unele fractiuni din cei peste 1.000.000 de membrii ai Oastei Domnului.

Cum au ajuns baptistii in Romania?

Inceputurile si evolutia miscarii crestine baptiste din Romania sunt dificil de trasat deoarece avem de a face cu evenimente petrecute in trei grupuri etnice: germani, maghiari si romini. Primele convertiri la credinta baptista s-au petrecut in regiuni diferite ale tarii, aflate sub diferite jurisdicții politice, unite abia in anul 1919, cind s-a format Romania Mare, prin alipirea Transilvaniei la tara mama.

Cum a inceput lucrarea printre germanii din Bucuresti?

Primul baptist german despre care stim a fost Carl Scharschmidt, un timplar care s-a stabilit in anul 1856 in Bucuresti. Dupa numai 7 ani, in 1863, August Liebig, pastor baptist german exilat din nordul Marii Negre, a fondat in centrul Bucurestiului prima biserica baptista germana pe strada Popa Rusu nr. 22. Cladirea acestei Biserici exista si astazi, in ea adapostindu-se acum o foarte energica biserica baptista romina.

Alti baptisti germani exilati din Ucraina in 1864 au format in anul 1864 o biserica

baptista germana la Cataloi, in Dobrogea, care se afla la data aceea sub jurisdicție turceasca.

Un al treilea centru al baptistilor germani a fost la Tarutino, in Basarabia (astazi in Ucraina). Aceasta biserica a fost fondata ca misiune in 1875 si si-a capatat statutul de biserica independenta in anul 1907. Prin activitatea sa, biserica germana din Tarutino a infiintat si sponsorat multe puncte misionare. In prima parte a anilor 1930, germanii aveau zece biserici in Basarabia, dar totalul credinciosilor nu depasea cifra de o mie. Din cauza puternicei emigratii, germanii din multe parti ale Romaniei si-au parasit locurile si fie ca s-au repatriat in Germania, fie ca au emigrat in America. Lucrarea baptista printre etnicii germani este astazi aproape inexistentă.

Cum a inceput lucrarea printre unguri si romani?

O alta patrundere a baptistilor in Romania s-a produs din directia Ungariei inspre Transilvania si Banat. Un colportor (impartitor de carti si tractate crestine), Anton Novac, a dat peste un grup de reformati maghiari dornici sa studieze mai serios Biblia. In anul 1875, Henrich Meyer, un lider baptist din Budapesta, i-a botezat si a format prima biserica baptista maghiara din Transilvania la Salonta Mare. Printre cei opt care s-au botezat era si Mihai Cornea, care a devenit un evanghelist dinamic, un om cu darul de a se apropia de oameni. Cornea a predicat Evanghelia peste tot pe unde a ajuns, si la unguri si la romini.

Transilvania gazduieste astazi (1997) de departe cel mai mare numar de credinciosi baptisti, majoritatea grupati in teritoriile de la granita vestica a Romaniei. Biserica baptista maghiara din Oradea are 1.100 de membrii, in timp ce Biserica Baptista Romina Emanuel din acelasi oras are 3.000 de membrii (fiind cea mai mare biserica baptista din Europa continentală, cu exceptia Rusiei). Afiliate Bisericii Emanuel din Oradea sunt astazi Institutul Biblic Emanuel, un liceu crestin si un orfelinat.

Patrunderea baptistilor in "fostul regat" al Romaniei s-a produs, prin comparatie cu celelalte doua amintite mai sus, mult mai tirziu. In ciuda opozitiei feroce a Bisericii Ortodoxe, prima biserica baptista din Muntenia a fost infiintata in anul 1909 la Jegalia. Constantin Adorian (1882-1954), un romin care a facut studii teologice la Hamburg in Germania, si care s-a alaturat la intoarcerea in tara Bisericii Germane din strada Popa Rusu, a inceput o lucrare de misiune printre romini in anul 1912.

Dupa unirea Transilvaniei (1918) cu Romania, toti baptistii din Romania s-au unit in 1919, formind "Uniunea Bisericilor Baptiste din Romania." Fiecare grup etnic avea insa propriile lui interese, ceea ce facea foarte dificila lucrarea de colaborare. Germanii aveau propriile lor asociatii, iar in 1929 maghiarii din Transilvania si rusii/ucrainenii din Basarabia si-au facut si ei propriile lor asociatii.

Incepind chiar cu anul constituirii in Uniune, 1919, rominii baptisti au inceput sa editeze o mica revista. In anul 1921 au deschis primul Seminar in Transilvania, la Buteni. In anul urmator, Seminarul a fost mutat din motive strategice la Bucuresti.

Ca rezultat al Conferintei de la Londra, Asociatia "Southern Baptist" din America si-a asumat responsabilitatea de a sustine lucrarea de evanghelizare din Romania. In anul 1923, organizatia a trimis primul ei misionar in Romania. Cu un an inainte, Southern Baptist Association cumparase un teren in Bucuresti pentru

cladirea Seminarului. In anul 1929 pe langa cursurile pentru pastori, Southern Baptist a deschis si cursurile scolii Misionare pentru femei.

Ajutati de zelul lor evanghelistic, baptistii romini au continuat sa se raspindeasca foarte repede, ajungind sa numere 45.000 in 1930.

Care au fost caracteristicile baptistilor romini?

Pe langa aprinsul lor zel misionar, baptistii romini au urmat codul "puritan" de vietuire, evitind cu desavirsire tutunul si alcoolul, interzicind purtarea de podoabe si respectind cu strictete Duminica drept zi "a Domnului."

Relatiile cu Statul Romin au fost in rastimpuri foarte dificile, mai ales in anul 1928, iar apoi intre anii 1937 si 1944. Sub presiunea Bisericii Ortodoxe, intre Decembrie 1938 si Aprilie 1939 toate bisericile baptiste din Rominia au fost oficial inchise.

Dupa caderea regimului fascist in anul 1944, baptistii au primit recunoasterea legala si au folosit la maxim libertatea nou dobindita. Clasele Seminarului au fost intesate cu o noua generatie de lucratori, iar Uniunea a scos revista ei lunara: "Indrumatorul Crestin Baptist."

Incepind cu anul 1955 insa, regimul comunist ateu a declansat o campanie de restringere a drepturilor religioase. Baptistii, alaturi de majoritatea celorlalte miscari evanghelice din Romania au fost supusi unui climat dur de persecutie: credinciosii au fost retrogradati si dati afara din servicii, li s-au inchis o serie de biserici, pastorii au fost amenintati, arestati si haituiti, unora li s-a ridicat "carnetul" necesar pentru recunoasterea ca lucrator crestin legal, au fost desfintate sau mult limitate scolile duminicale pentru copii si tineret, listele candidatilor la botez au trebuit sa fie aprobate in prealabil de reprezentantii Statului, conducatorii Cultului au fost transformati in "marionete" pentru parafarea constringerilor dictate de mult temutul Departament al Cultelor. Sub toate aceste privatuni si persecutii, activitatea credinciosilor baptisti a continuat. Lucrarea din interiorul tarii a fost sustinuta material cu carti tiparite in Occident si cu emisiuni de Radio produse de unii din liderii baptisti romini exilati peste hotarele tarii.

Dupa rasturnarea regimului comunist in 1989, baptistii romini si-au recistigat libertatea de actiune. In ciuda conditiilor economice foarte grele, baptistii romini sunt angajati in lucrari cu un caracter misionar foarte pronuntat. Desi Biserica Ortodoxa a incercat sa-si impuna iarasi statutul de Biserica nationala si sa-i priveze de drepturi pe reprezentantii celorlalte biserici crestine din Rominia, in cei opt ani scursi de la Revolutia din 1989, baptistii romini au patruns cu curaj in invatamintul scolar si in programele de radio si televiziune. Pentru a se apara impotriva abuzurilor Bisericii majoritare Ortodoxe, baptistii i-au chemat pe reprezentantii celorlalte culte evanghelice sa formeze un front comun constituind "Alianta Evanghelică Romina." Primul ei presedinte a fost Paul Negrut, predicator baptist la Biserica Emanuel din Oradea.

Ce doresc baptistii din Rominia?

A vorbi despre drepturile baptistilor intr-o tara predominant ortodoxa suna pentru unii la fel de paradoxal ca a vorbi despre drepturile luteranilor reformati in Italia catolica. Realitatea nu trebuie insa privita sub acest unghi de vedere. Rominia nu mai trebuie sa fie o tara in care o anumita "religie" sa fie declarata "nationala." Democratia contemporana nu permite "monopolul" nimanui asupra

"sufletelor" oamenilor. Epoca totalitarismului, de orice soi ar fi el, trebuie sa dispara. Oriunde au ajuns, batistii au incurajat instalarea unui climat democratic si tolerant care sa respecte libertatea de constiinta. Multe din personalitatile politice baptiste au contribuit masiv la formarea si intretinerea climatului de libertate specific Americii. Citiva presedinti ai Americii au fost membrii ai Bisericilor baptiste. Este edificator sa aratam ca, in lume, nu exista tari baptiste (asa cum exista de exemplu tari catolice, tari ortodoxe, tari luterane, tari anglicane, etc.) Acolo unde au trait, baptistii au creat o atmosfera propice exprimarii specificului individual.

Incadrati cu totul in suvoiul crestinismului istoric, cu o viata spirituala ale carei articole de credinta sunt ancorate in substanta tuturor crezurilor crestine stabilite in Consiliile tinute de-alungul istoriei, baptistii isi aduc si ei aportul la mintuirea copiilor lui Dumnezeu din Romania. Prezenta lor, departe de a fi dusmanoasa sau amenintatoare, trebuie privita ca o contributie sincera si frateasca la mintuirea multor romini, ca un indemn si o incurajare spre o conformare mai fidela la standardul si spiritul Noului Testament.

(Bibliografie: Pentru cei ce vor sa afle mai multe amanunte, recomandam spre lectura: "Istoria baptistilor din Romania", de Alexa Popovici, 2 vol, si "A short History of Romanian Baptists", *Cronicle*, 5 (1942): 9-21. Deasemenea, "A hundred Years of Baptist Life in Romania", *Baptist Quarterly* 33 (April 1990): pag. 265-274)

MESAJUL SI CREDINTA BAPTISTA

[Inapoi la Cuprins](#)

Aprobata de Conventia Baptista de Sud (SUA) in 9 Mai 1963 si revizuita in 9 Iunie 1998.

I. Scriptura

Sfinta Scriptura a fost scrisa de oameni sub inspiratie divina si este inregistrarea revelatiei de Sine a lui Dumnezeu catre om. Este o visterie desavirsita de invatatura divina. Autorul ei este Dumnezeu, scopul scrierii ei este salvarea oamenilor, iar continutul ei este adevarul absolut, neatins de nici un fel de eroare. Ea ne descopere principiile dupa care ne judeca Dumnezeu; si ca atare este si va ramine pina la sfirsitul lumii, adevaratul centru de unitate a Crestinilor, si un standard suprem de verificare al intregului comportament uman, al tuturor crezurilor si opiniilor religioase. Modelul de interpretare a Bibliei este Isus Christos.

Ex. 24:4; Deut. 4:1-2; 17:19; Ios. 8:34; Ps. 19:7-10; 119:11, 89, 105, 140; Isa. 34:16; 40:8; Ier. 15:16; 36; Mat. 5:17-18; 22:29; Luca 21:33; 24:44-46; Ioan 5:39; 16:13-15; 17:17; Fapte 2:16 ff.; 17:11; Rom. 15:4; 16:25-26; 2 Tim. 3:15-17; Evr. 1:1-2; 4:12; 1 Petru 1:25; 2 Petru 1:19-21

II. Dumnezeu

Exista un singur si numai un singur Dumnezeu viu si adevarat. El este o fiinta personala, inteligenta de natura spirituala, Creatorul, Rascuparatorul, Sustinatorul si Conducatorul Universului. Dumnezeu este infinit in sfintenie si desavirsit in toate celelalte atribute ale Sale. Lui ii datoram cea mai mare dragoste, adorare si supunere. Dumnezeul etern ni se reveleaza ca Tatal, Fiul si Duhul Sfint, cu atribute personale distincte dar fara deosebire in natura, esenta sau fiinta.

A. Dumnezeu Tatal.

Dumnezeu Tatal domneste cu cu providenta Sa protectoare peste tot universul, peste toate creaturile Sale, si peste suvoiul curgerii istoriei umane, facind-o sa implineasca scopurile harului Sau. El este atotputernic, atotiubitor si atotintelept. Dumnezeu este un Tata adevarat pentru aceia care au devenit copii ai lui Dumnezeu prin credinta in Isus Christos. Atitudinea Lui parinteasca este indreptata spre toti oamenii.

Gen. 1:1; 2:7; Ex. 3:14; 6:2-3; 15:11 ff.; 20:1 ff.; Lev. 22:2; Deut. 6:4; 32:6; 1 Cron. 29:10; Ps. 19:1-3; Isa. 43:3, 15; 64:8; Ier. 10:10; 17:13; Mat. 6:9 ff.; 7:11; 23:9; 28:19; Marcu 1:9-11; Ioan 4:24; 5:26; 14:6-13; 17:1-8; Fapte 1:7; Rom. 8:14-15; 1 Cor 8:6; Gal. 4:6; Efes. 4:6; Col. 1:15; 1 Tim. 1:17; Evr. 11:6; 12:9; 1 Petru 1:17; 1 Ioan 5:7

B. Dumnezeu Fiul

Christos este eternul Fiu al lui Dumnezeu. Isus Christos s-a intrupat prin Duhul Sfint si prin nasterea din fecioara Maria. Isus a revelat si a implinit in mod desavirsit voia lui Dumnezeu, luind asupra Lui insusi limitarile si prerogativele naturii umane, identificandu-se complect cu omenirea, dar raminind El insusi fara pacat. El S-a supus legii divine si a cinstit-o, iar prin moartea Sa pe cruce a facut posibila rascumpararea omului din pacat. A inviat din morti in trup glorificat si s-a aratat ucenicilor drept acelasi care a fost cu ei si innainte de rastignirea Sa. S-a inaltat la cer si este acum inaltat la dreapta lui Dumnezeu, unde sta ca Mijlocitor, partas al naturii dumnezeiesti si al naturii umane, si ca Acela in persoana caruia se realizeaza impacarea dintre Dumnezeu si om. Se va intoarce in putere si glorie sa judece lumea si sa duca la indeplinire misiunea Sa rascumparatoare. Locuieste acum in toti credinciosii ca Domnul lor cel viu si intotdeauna prezent.

Gen. 18:1 ff.; Ps. 2:7 ff.; 110:1 ff.; Isa. 7:14; 53; Mat. 1:18-23; 3:17; 8:29; 11:27; 14:33; 16:16, 27; 17:5; 27; 28:1-6, 19; Marcu 1:1; 3:11; Luca 1:35; 4:41; 22:70; 24:46; Ioan 1:1-18, 29; 10:30,38; 11:25-27; 12:44-50; 14:7-11; 16:15-16, 28; 17:1-5, 21-22; 20:1-20, 28; Fapte 1:9; 2:22-24; 7:55-56; 9:4-5, 20; Rom. 1:3-4; 3:23-26; 5:6-21; 8:1-3, 34; 10:4; 1 Cor 1:30; 2:2; 8:6; 15:1-8, 24-28; 2 Cor 5:19-21; Gal. 4:4-5; Efes. 1:20; 3:11; 4:7-10; Filip. 2:5-11; Col. 1:13-22; 2:9; 1 Tes. 4:14-18; 1 Tim. 2:5-6; 3:16; Tit 2:13-14; Evr. 1:1-3; 4:14-15; 7:14-28; 9:12-15, 24-28; 12:2; 13:8; 1 Petru 2:21-25; 3:22; 1 Ioan 1:7-9; 3:2; 4:14-15; 5:9; 2 Ioan 7-9; Apoc. 1:13-16; 5:9-14; 12:10-11; 13:8; 19:16

C. Dumnezeu Duhul Sfint

Duhul Sfint este Duhul lui Dumnezeu. El a inspirat sfintii din vechime sa scrie Scipturile. Prin iluminare, El ii ajuta pe oameni sa priceapa adevarul. El il proslaveste pe Christos. El dovedeste lumea vinovata in ce priveste pacatul, neprihanirea si judecata. El ii cheama pe oameni la Salvatorul lor, si realizeaza innoirea lor prin nasterea din nou. El cultiva caracterul Crestinului, ii mingie pe cei credinciosi si le da daruri spirituale pentru slujirea lui Dumnezeu prin Biserica Lui. El il pecetluiește pe cel credincios pentru ziua rascumpararii finale. Prezenta lui in viata crestinului ne da certitudinea ca Dumnezeu il va duce pe cel credincios la statura plinatatii lui Christos. El invata si imputerniceste credinciosul si biserica in lucrarea de inchinare, evanghelizare si slujire.

Gen. 1:2; Jud. 14:6; Iov 26:13; Ps. 51:11; 139:7 ff.; Isa. 61:1-3; Joel 2:28-32; Mat. 1:18; 3:16; 4:1; 12:28-32; 28:19; Marcu 1:10, 12; Luca 1:35; 4:1, 18-19; 11:13; 12:12; 24:49; Ioan 4:24; 14:16-17, 26; 15:26; 16:7-14; Fapte 1:8; 2:1-4, 38; 4:31; 5:3; 6:3; 7:55; 8:17, 39; 10:44; 13:2; 15:28; 16:6; 19:1-6; Rom. 8:9-11, 14-16, 26-27; 1 Cor 2:10-14; 3:16; 12:3-11; Gal. 4:6; Efes. 1:13-14; 4:30; 5:18; 1 Tes. 5:19; 1 Tim. 3:16; 4:1; 2 Tim. 1:14; 3:16; Evr. 9:8, 14; 2 Petru 1:21; 1 Ioan 4:13; 5:6-7; Apoc. 1:10; 22:17

III. Omul

Omul a fost creat printr-un act special de Dumnezeu, dupa chipul si asemanarea Sa si este coroana creatiunii Lui. La inceput omul a fost facut si

inzestrat de Creatorul Sau cu libertatea de a alege. Prin alegerea lui libera omul a pacatuit impotriva lui Dumnezeu si a adus pacatul in rasa umana. Fiind ispitit de Satana omul a calcat porunca lui Dumnezeu si a cazut din starea lui de inocenta initiala, ceea ce a face ca urmasii lui sa mosteneasca o natura si a un mediu inconjurator inclinate spre pacat si din momentul cind sunt capabili de actiuni morale devin calcatori ai poruncilor divine si sunt sub osinda. Numai harul lui Dumnezeu il poate readuce pe om in sfinta partasie cu El si-l poate ajuta sa-si indeplineasca scopul pentru care l-a creat Dumnezeu. Sanctitatea personalitatii umane este evidenta din faptul ca Dumnezeu l-a creat pe om dupa chipul si asemanarea Sa, si din faptul ca Christos a murit pentru om; ca atare fiecare om are in sine demnitate si merita respect si dragoste crestina.

Gen. 1:26-30; 2:5, 7, 18-22; 3; 9:6; Ps. 1; 8:3-6; 32:1-5; 51:5; Isa. 6:5; Ier. 17:5; Mat. 16:26; Fapte 17:26-31; Rom. 1:19-32; 3:10-18, 23; 5:6, 12, 19; 6:6; 7:14-25; 8:14-18, 29; 1 Cor 1:21-31; 15:19, 21-22; Efes. 2:1-22; Col. 1:21-22; 3:9-11

IV. Mintuirea

Mintuirea implica rascumpararea deplina a omului si este oferita fara plata tuturor acelora care-L accepta pe Isus Christos ca Domn si Mintuitor, pe Cel care a obtinut prin singele Lui rascumpararea celui credincios. In sensul ei deplin mintuirea include nasterea din nou, sfintirea si glorificarea.

- A. Regenerarea, sau nasterea din nou, este o lucrare a harului lui Dumnezeu prin care credinciosii devin creaturi noi in Isus Christos. Ea este o schimbare a inimii produsa de Duhul Sfint prin convingerea de pacat, la care cel credincios raspunde prin pocainta fata de Dumnezeu si prin credinta in Domnul Isus Christos. Pocainta si credinta sunt nedespartite ca experiente ale harului. Pocainta este intoarcerea sincera de la pacat spre Dumnezeu. Credinta este primirea lui Isus Christos ca Domn si Mintuitor si predarea intregii personalitati inaintea Lui. Justificarea este harul achitarii depline a credinciosului, bazata pe imputarea neprihanirii lui Christos asupra tuturor pacatosilor care se pocaiesc si cred in Christos. Justificarea il plaseaza pe cel credincios intr-o relatie de pace si de bunvointa din partea lui Dumnezeu.
- B. Sfintenia este experienta prin care, incepind cu momentul nasterii din nou, credinciosul este pus de-oparte pentru scopurile lui Dumnezeu si creste spre perfectiune morala si spirituala prin prezenta si puterea Duhului Sfint care locuieste in el. Cresterea in har trebuie sa continue pe toata durata vietii celui nascut din nou.
- C. Glorificarea este punctul culminant al mintuirii, starea finala binecuvintata si permanenta a celui rascumparat.

Gen. 3:15; Ex. 3:14-17; 6:2-8; Mat. 1:21; 4:17; 16:21-26; 27:22 to 28:6; Luca 1:68-69; 2:28-32; Ioan 1:11-14, 29; 3:3-21, 36; 5:24; 10:9, 28-29; 15:1-16; 17:17; Fapte 2:21; 4:12; 15:11; 16:30-31; 17:30-31; 20:32; Rom. 1:16-18; 2:4; 3:23-25; 4:3 ff.; 5:8-10; 6:1-23; 8:1-18, 29-39; 10:9-10, 13; 13:11-14; 1 Cor 1:18, 30; 6:19-20; 15:10; 2 Cor 5:17-20; Gal. 2:20; 3:13; 5:22-25; 6:15; Efes. 1:7; 2:8-22; 4:11-16; Filip. 2:12-13; Col. 1:9-22; 3:1 ff.; 1 Tes. 5:23-24; 2 Tim. 1:12; Tit 2:11-14; Evr. 2:1-3; 5:8-9; 9:24-28; 11:1 - 12:8, 14; Iacov 2:14-26; 1 Petru 1:2-23; 1 Ioan 1:6 to 2:11; Apoc. 3:20; 21:1 to 22:5.

V. Pastrarea sfintilor in har

Alegerea este scopul maret al lui Dumnezeu, in conformitate cu care El innoieste, sfinteste si duce pacatosii in glorie. Este in plina concordanta cu vointa libera a omului si cuprinde tot ceea ce este necesar pentru viata. Este prezentarea glorioasa a bunatatii suverane a lui Dumenzeu si este intelepciune infinita, sfinta si neschimbata. Excluce mindria si promoveaza smerenia.

Toti adevaratii credinciosi rabda pina la sfirsit. Cei pe care Dumnezeu i-a primit in Christos, si care au fost sfintiti prin Duhul Sfint nu vor cadea niciodata din starea de har, ci vor starui pina la capat. E posibil ca si credinciosii sa cada in pacat datorita neglijentei si ispitelor, intristind Duhul Sfint, subrezind harul si mingiiera lor, aducind rusine cauzei lui Christos, si disciplina asupra lor insasi, dar ei pot fi ridicati de puterea lui Dumnezeu prin credinta spre mintuire.

Gen. 12:1-3; Ex. 19:5-8; 1 Sam. 8:4-7, 19-22; Isa. 5:1-7; Ier. 31:31 ff.; Mat. 16:18-19; 21:28-45; 24:22, 31; 25:34; Luca 1:68-79; 2:29-32; 19:41-44; 24:44-48; Ioan 1:12-14; 3:16; 5:24; 6:44-45, 65; 10:27-29; 15:16; 17:6, 12, 17-18; Fapte 20:32; Rom. 5:9-10; 8:28-39; 10:12-15; 11:5-7, 26-36; 1 Cor 1:1-2; 15:24-28; Efes. 1:4-23; 2:1-10; 3:1-11; Col. 1:12-14; 2 Tes. 2:13-14; 2 Tim. 1:12; 2:10, 19; Evr. 11:39 - 12:2; 1 Petru 1:2-5, 13; 2:4-10; 1 Ioan 1:7-9; 2:19; 3:2

VI. Biserica

O biserica nou-testamentala a Domnului Isus Christos este un grup local de credinciosi botezati care sunt asociati prin legamint in credinta si partasia evangheliei, care practica cele doua simboluri ale lui Christos (cina si botezul), care sunt dedicati invataturii Sale, care folosesc darurile, drepturile si privilegiile investite in ei de Cuvintul Sau si care cauta sa raspindeasca evanghelia pina la marginile pamintului. Aceasta biserica locala este o grupare autonoma, care actioneaza in proces democratic sub Conducerea lui Isus Christos. Intr-o astfel de adunare membrii sunt egali in drepturi si in responsabilitati. Singurele pozitii distincte recomandate de Scriptura sunt pastorii si diaconii.

Noul Testament vorbeste deasemenea despre Biserica ca si trup al lui Christos care-i include pe toti rascumparatii din toate timpurile.

Mat. 16:15-19; 18:15-20; Fapte 2:41-42, 47; 5:11-14; 6:3-6; 13:1-3; 14:23, 27; 15:1-30; 16:5; 20:28; Rom. 1:7; 1 Cor 1:2; 3:16; 5:4-5; 7:17; 9:13-14; 12; Efes. 1:22-23; 2:19-22; 3:8-11, 21; 5:22-32; Filip. 1:1; Col. 1:18; 1 Tim. 3:1-15; 4:14; 1 Petru 5:1-4; Apoc. 2-3; 21:2-3

VII. Botezul si Cina Domnului

Botezul crestin este cufundarea celui credincios in apa in Numele Tatalui, al Fiului si al Duhului Sfint. El este un act al ascultarii, simbolizind credinta intr-un Mintuitor crucificat, ingropat si inviat, moartea credinciosului fata de pacat, ingroparea firii vechi si invierea la o viata noua in Isus Christos. Botezul este o marturie despre credinta in invierea finala a celor morti. Fiind o practica bisericeasca, botezul este o conditie obligatorie pentru a intra in dreptul

de membru al bisericii si pentru participarea la Cina Domnului.

Cina Domnului este un act simbolic de ascultare prin care membrii bisericii, prin impartasirea cu piinea si rodul vitei, comemoreaza moartea Rascumparatorului lor si aniticepeaza cea de a doua Lui venire.

Mat. 3:13-17; 26:26-30; 28:19-20; Marcu 1:9-11; 14:22-26; Luca 3:21-22; 22:19-20; Ioan 3:23; Fapte 2:41-42; 8:35-39; 16:30-33; Fapte 20:7; Rom. 6:3-5; 1 Cor 10:16, 21; 11:23-29; Col. 2:12

VIII. Ziua Domnului

Prima zi din saptamina este Ziua Domnului. Ea este o instituire crestina care trebuie respectata in mod regulat. Ea comemoreaza invierea lui Christos dintre cei morti si trebuie pusa deoparte pentru devotiune spirituala si inchinare, atit in public, cit si in particular, prin abtinerea de la distractiile lumesti, prin odihna de la activitatile muncii cotidiene, singura exceptie fiind munca strict necesara si faptele milei.

Ex. 20:8-11; Mat. 12:1-12; 28:1 ff.; Marcu 2:27-28; 16:1-7; Luca 24:1-3, 33-36; Ioan 4:21-24; 20:1, 19-28; Fapte 20:7; 1 Cor 16:1-2; Col. 2:16; 3:16; Apoc. 1:10

IX. Imparatia lui Dumnezeu

Imparatia lui Dumnezeu include doua aspecte: in general, suveranitatea Lui peste tot universul, si, in particular, suveranitatea Lui peste toti cei care, de buna voie, il recunosc pe El ca si Imparat al lor. In sens restrins, Imparatia este teritoriul spiritual al mintuirii, in care oamenii intra prin incredere si devotament copilaresc fata de Isus Christos. Crestinii trebuie sa se roage si sa lucreze pentru ca sa vina Imparatia si sa se faca voia lui Dumnezeu pe tot pamintul. In forma ei plenara, Imparatia va fi instaurata la sfirsitul veacului, la revenirea lui Isus Christos.

Gen. 1:1; Isa. 9:6-7; Ier. 23:5-6; Mat. 3:2; 4:8-10, 23; 12:25-28; 13:1-52; 25:31-46; 26:29; Marcu 1:14-15; 9:1; Luca 4:43; 8:1; 9:2; 12:31-32; 17:20-21; 23:42; Ioan 3:3; 18:36; Fapte 1:6-7; 17:22-31; Rom. 5:17; 8:19; 1 Cor 15:24-28; Col. 1:13; Evr. 11:10, 16; 12:28; 1 Petru 2:4-10; 4:13; Apoc. 1:6, 9; 5:10; 11:15; 21-22

X. Vremurile din urma

Dumnezeu la timpul hotarit de El, si pe caile hotarite de El, va aduce in curind sfirsitul lumii. Conform promisiunilor Lui, Isus Christos va reveni personal, vizibil si in glorie, pe pamint; mortii vor invia; si Christos va judeca toti oamenii dupa dreptate. Cei pacatosi vor fi aruncati in Iad, locul de pedeapsa vesnica. Neprihanitii inviati in trupuri de slava vor fi rasplatiti si vor locui pe vecie in Cer cu Domnul.

Isa. 2:4; 11:9; Mat. 16:27; 18:8-9; 19:28; 24:27, 30, 36, 44; 25:31-46; 26:64; Marcu 8:38; 9:43-48; Luca 12:40, 48; 16:19-26; 17:22-37; 21:27-28; Ioan

14:1-3; Fapte 1:11; 17:31; Rom. 14:10; 1 Cor 4:5; 15:24-28, 35-58; 2 Cor 5:10; Filip. 3:20-21; Col. 1:5; 3:4; 1 Tes. 4:14-18; 5:1 ff.; 2 Tes. 1:7 ff.; 2; 1 Tim. 6:14; 2 Tim. 4:1, 8; Tit 2:13; Evr. 9:27-28; Iacov 5:8; 2 Petru 3:7 ff.; 1 Ioan 2:28; 3:2; Iuda 14; Apoc. 1:18; 3:11; 20:1 to 22:13

XI. Evanghelism si Misiune

Este datoria si privilegiul fiecarui urmas al lui Christos si a fiecarei biserici a lui Isus Christos de a merge sa faca ucenici din toate neamurile. Renasterea spirituala prin Duhul Sfint inseamna si dobindirea dragostei pentru altii. Efortul misiolar colectiv este deci rezultatul manifestarii nasterii din nou si este poruncit in repetate rinduri in inavaturile lui Christos. Este de datoria fiecarui copil al lui Dumnezeu sa staruiasca continuu in cistigarea celor pierduti pentru Christos, atat prin efort personal, cit si prin orice alte metode in armonie cu Evanghelia lui Christos.

Gen. 12:1-3; Ex. 19:5-6; Isa. 6:1-8; Mat. 9:37-38; 10:5-15; 13:18-30, 37-43; 16:19; 22:9-10; 24:14; 28:18-20; Luca 10:1-18; 24:46-53; Ioan 14:11-12; 15:7-8, 16; 17:15; 20:21; Fapte 1:8; 2; 8:26-40; 10:42-48; 13:2-3; Rom. 10:13-15; Efes. 3:1-11; 1 Tes. 1:8; 2 Tim. 4:5; Evr. 2:1-3; 11:39 to 12:2; 1 Petru 2:4-10; Apoc. 22:17

XII. Scolarizarea

Scopul scolarizarii in Imparatia lui Christos este asociat cu activitatile misionare si de caritate si este finantat prin suportul liber consimtit al bisericilor. Un sistem scolar crestin adecvat este necesar in implinirea programului de maturizare spirituala pentru poporul lui Christos.

In educatia crestina ar trebui sa existe un echilibru sanatos intre libertatea academica si responsabilitatea academica. In orice relatie ordonata a vietii umane libertatea este totdeauna limitata, niciodata absoluta. Libertatea unui profesor care activeaza in scolile, colegiile si seminariile crestine este limitata de supunerea fata de suveranitatea lui Isus Christos, de caracterul autoritar al Scripturii si de scopul distinct pentru care exista scolile crestine.

Deut. 4:1, 5, 9, 14; 6:1-10; 31:12-13; Neem. 8:1-8; Iov 28:28; Ps. 19:7 ff.; 119:11; Prov. 3:13 ff.; 4:1-10; 8:1-7, 11; 15:14; Ecl. 7:19; Mat. 5:2; 7:24 ff.; 28:19-20; Luca 2:40; 1 Cor 1:18-31; Efes. 4:11-16; Filip. 4:8; Col. 2:3, 8-9; 1 Tim. 1:3-7; 2 Tim. 2:15; 3:14-17; Evr. 5:12 to 6:3; Iacov 1:5; 3:17

XIII. Darnicia

Dumnezeu este sursa tuturor binecuvintarilor temporare si spirituale; tot ce avem si tot ce suntem ii datoram Lui. In administrarea posesiunilor lor, crestinii au o indatorire de ordin spiritual, o chemare sfinta prevazuta in Evanghelie si o preocupare dictata de natura slujirii lor in lume. Ei sunt deci sub obligatia de a-L servi pe Dumnezeu cu timpul lor, cu talentele lor si cu tot ce au din punct de vedere material. Crestinii trebuie sa recunoasca faptul ca toate acestea le sunt incredintate pentru a fi folosite spre gloria lui Dumnezeu si spre

ajutorarea altora. In conformitate cu Scripturile, crestinii trebuie sa daruiasca din ceea ce au cu bucurie, in mod regulat, sistematic, proportional cu venitul lor si de buna voie pentru innaintarea cauzei Rascuparatorului pe pamint.

Gen. 14:20; Lev. 27:30-32; Deut. 8:18; Mal. 3:8-12; Mat. 6:1-4, 19-21; 19:21; 23:23; 25:14-29; Luca 12:16-21,42; 16:1- 13; Fapte 2:44-47; 5:1-11; 17:24-25; 20:35; Rom. 6:6-22; 12:1-2; 1 Cor 4:1-2; 6:19-20; 12; 16:1-4; 2 Cor 8-9; 12:15; Filip. 4:10-19; 1 Petru 1:18-19

XIV. Cooperarea

In masura in care realitatea o cere, poporul lui Christos trebuie sa se organizeze in asociatii si conventii pentru cooperare la cel mai inalt nivel in atingerea scopului mare al Imparatiei lui Dumnezeu. Astfel de organizatii nu au in sa nici o autoritate unele asupra altora sau asupra bisericilor locale. Ele au un caracter voluntar si cu scop consultativ si sunt destinate sa stimuleze, sa combine si sa directioneze in cel mai efectiv mod energiile poporului crestin. Membrii bisericilor Nou Testamentale trebuie sa coopereze unii cu altii pentru innaintarea lucrarilor misionare, de educatie si de binefacere care duc la extinderea Imparatiei lui Christos. In sens Nou Testamental, unitatea creстина este definita drept o armonizare spirituala si o cooperare voluntara a diferitelor grupe din poporul crestin care urmaresc implinirea unor scopuri comune. Cooperarea este de dorit si justificata chiar si intre diferite denominatii crestine, atunci cind scopul urmarit este el insusi justificat si cind aceasta cooperare nu implica o incalcare a constiintei sau un compromis al loialitatii fata de Christos si fata de Cuvintul Sau asa cum este el revelat in Noul Testament.

Ex. 17:12; 18:17 ff.; Jud. 7:21; Ezra 1:3-4; 2:68-69; 5:14-15; Neem. 4; 8:1-5; Mat. 10:5-15; 20:1-16; 22:1-10; 28:19-20; Marcu 2:3; Luca 10:1 ff. Fapte 1:13-14; 2:1 ff.; 4:31-37; 13:2-3; 15:1-35; 1 Cor 1:10-17; 3:5-15; 12; 2 Cor 8-9; Gal. 1:6-10; Efes. 4:1-16; Filip. 1:15-18

XV. Crestinul si Ordinea Sociala

Fiecare crestin este obligat sa caute sa instaureze autoritatea suprema a voiei lui Christos atat in viata personala, cit si in viata sociala. Mijloacele si metodele folosite pentru imbunatatirea societatii si pentru instaurarea bunelor moravuri intre oameni pot fi de un ajutor real si permanent numai cind sunt inradacinate in renasterea individului prin harul acordat de Dumnezeu in Isus Christos. Crestinul trebuie sa confrunte, in Duhul lui Christos, orice forma de lacomie, egoism sau viciu. El trebuie sa lucreze ca sa aiba ce sa dea orfanilor, nevoiasilor, batrinilor, saracilor si celor bolnavi. Fiecare crestin trebuie sa caute sa aduca economia, guvernul si societatea ca un tot unitar sub balanta principiilor dreptatii, adevarului si dragostei fratesti. Pentru promovarea acestor scopuri, crestinii trebuie sa fie gata sa colaboreze cu toti oamenii de bine, suportind orice cauza buna, fiind intotdeauna gata sa actioneze in spiritul dragostei, dar fara a compromite loialitatea pentru Christos si pentru adevarul Sau.

Ex. 20:3-17; Lev. 6:2-5; Deut. 10:12; 27:17; Ps. 101:5; Mic. 6:8; Zah. 8:16; Mat. 5:13-16, 43-48; 22:36-40; 25:35; Marcu 1:29-34; 2:3 ff.; 10:21; Luca

4:18-21; 10:27-37; 20:25; Ioan 15:12; 17:15; Rom. 12-14; 1 Cor 5:9-10; 6:1-7; 7:20-24; 10:23 to 11:1; Gal. 3:26-28; Efes. 6:5-9; Col. 3:12-17; 1 Tes. 3:12; Filimon; Iacov 1:27; 2:8

XVI. Pacea si Razboiul

Este de datoria crestinilor sa caute pacea cu toti oamenii pe principiile dreptatii. In conformitate cu spiritul si invatatura lui Christos, ei trebuie sa faca tot ce atirna de ei ca sa sa puna capat razboiului.

Adevaratul remediu pentru duhul razboinic este Evanghelia Domnului nostru. Cea mai imperioasa nevoie a lumii este aceea de a accepta invatatura Lui in toate problemele dintre oameni si natiuni, si aceea de a aplica practic Legea Lui bazata pe iubire.

Isa. 2:4; Mat. 5:9, 38-48; 6:33; 26:52; Luca 22:36, 38; Rom. 12:18-19; 13:1-7; 14:19; Evr. 12:14; Iacov 4:1-2

XVII. Libertatea religioasa

Dumnezeu singur este Stapinul constiintei, iar El o vrea eliberata de robia oricaror invataturi si porunci omenesti care sunt impotriva Cuvintului Sau si nu-L reprezinta. Biserica si Statul trebuie sa fie separate. Statul datoreaza fiecarei biserici protectie si garantarea deplinei libertati de a persevera in implinirea scopurilor ei spirituale. In garantarea libertatii religioase, Statul nu trebuie sa favorizeze diferentiat nici un fel de grup eclesiastic sau denominational. Pentru ca stapinirile civile sunt rinduite de Dumnezeu, este de datoria crestinilor sa le fie supuse in toate lucrurile care nu sunt contrare cu vointa Lui revelata. Biserica n-are voie sa recurga la ajutor din partea Statului pentru implinirea lucrarii ei. Evanghelia lui Christos prevede ca implinirea scopurilor ei sa fie facuta exclusiv prin resurse aflate in perimetrul strict al Bisericii. Statul nu are dreptul sa penalizeze pe cineva pentru opiniile sale religioase, orice forma ar lua acestea. Statul nu are dreptul sa impuna taxe pentru suportul oricarei forme de religie. Idealul crestin este "O biserică libera intr-un stat liber", iar aceasta implica dreptul tuturor oamenilor de a avea acces liber si nestinjenit la Dumnezeu, precum si dreptul de a formula si de a propaga opinii in sfera religioasa fara nici un amestec din partea puterii civile.

Gen. 1:27; 2:7; Mat. 6:6-7, 24; 16:26; 22:21; Ioan 8:36; Fapte 4:19-20; Rom. 6:1-2; 13:1-7; Gal. 5:1, 13; Filip. 3:20; 1 Tim. 2:1-2; Iacov 4:12; 1 Petru 2:12-17; 3:11-17; 4:12-19

XVIII. Familia

Dumnezeu a orinduit familia ca si institutia de temelie a societatii. Ea este compusa din persoane inrudite unele cu altele prin casatorie, singe sau adoptiune. Casatoria este legamintul stabilit intre un barbat si o femeie care se leaga sa ramina impreuna pe toata durata vietii. Casatoria este un dar unic prin care Dumnezeu realizeaza citeva scopuri: ilustreaza unirea dintre Christos si Biserica Sa, pune la dispozitia barbatului casatorit si a femeii casatorite un cadru

pentru relatiile de intimitate in care acestia isi implinesc trairile sexuale in conformitate cu standardele biblice si perpetueaza rasa umana.

Barbatul si nevasta au o valoare egala inaintea lui Dumnezeu, fiind creati amindoi dupa chipul si asemanarea Lui. Relatiile de casatorie ilustreaza felul in care se poarta Dumnezeu cu poporul Sau. Barbatul trebuie sa-si iubeasca nevasta dupa cum si Christos si-a iubit Biserica. Dumnezeu i-a dat barbatului responsabilitatea sa hraneasca, sa pazeasca si sa conduca familia lui. Nevasta trebuie sa se supuna de buna voie autoritatii barbatului care o slujeste din dragoste, dupa cum si Biserica este supusa de buna voie lui Christos, Capul ei. Creata ca si barbatul dupa chipul si asemanarea lui Dumnezeu, nevasta este agala cu el inaintea lui Dumnezeu si a primit din partea lui Dumnezeu responsabilitatea de a-si respecta barbatul, de a-l sluji ca un ajutor potrivit in administrarea casei si in formarea noii generatii.

Copiii, din momentul conceptiei, sunt o binecuvintare si o mostenire de la Domnul. Parintii trebuie sa arate copiilor prin viata lor modelul lui Dumnezeu pentru viata de casnicie. Parintii trebuie sa-i invete pe copiii lor valori morale si spirituale si sa-i determine, prin exemplul personal consistent si prin disciplina dragostei sa faca decizii bazate pe adevarul biblic. Copiii trebuie sa-si cinsteasca parintii si sa le fie supusi.

Gen. 1:26-28; 2:18-25; 3:1-20; Ex. 20:12; Deut. 6:4-9; Ios. 24:15; 1 Sam. 1:26-28; Ps. 78:1-8; 127; 128; 139:13-16; Prov. 1:8; 5:15-20; 6:20-22; 12:4; 13:24; 14:1; 17:6; 18:22; 22:6,15; 23:13-14; 24:3; 29:15,17; 31:10-31; Ecl. 4:9-12; 9:9; Mal. 2:14-16; Mat. 5:31-32; 18:2-5; 19:3-9; Marcu 10:6-12; Rom. 1:18-32; 1 Cor 7:1-16; Efes. 5:21-33; 6:1-4; Col. 3:18-21; 1 Tim. 5:14; 2 Tim 1:3-5; Tit 2:3-5; Evr. 13:4; 1 Pet. 3:1-7.

Care este cea mai veche Biserica ?

[Inapoi la Cuprins](#)

O premiza istorica falsa afirma ca ortodoxia ar fi perpetuatoarea crestinismului primar, iar protestantismul (si neoprotestantii: baptisti, menoniti, crestini dupa evanghelie, pentecostali, etc.) ar fi doar niste aparitii tarzii, relativ moderne, desprinse de filonul istoric sanatos, intr-o incercare de modernizare a formelor de expresie.

Iata o corectare necesara.

Protestantismul, asa cum ii arata si numele (si neoprotestantii) au aparut ca o "intoarcere" la originile neotestamentale. Ei au contestat alterarea bisericilor istorice (catolica si ortodoxa) si s-au intors la specificul, substanta si formele de exprimare care au caracterizat Biserica initiala, Biserica primara. Prin "protestul" lor, neoprotestantii refuza sa mai practice deformarile si denaturarile bisericilor istorice care au rezultat din tot felul de compromisuri de fond si forma cu puterile politice din istorie si cu religiile pagane si paganizante.

Neoprotestantii au preferat sa paraseasca o forma alterata a crestinismului in care biserica este plina de traditii, dar fara Biblie, iar crestinii au legatura cu Maria si cu tot felul de sfinti, mai mult sau mai putin veritabili, dar traiesc fara o relatie personala cu Christos.

Din aceasta perspectiva, fiind biblica, miscarea neoprotestanta are cea mai mare vechime, iar bisericile istorice pline de traditii omenesti sterile si straine de viata Bisericii primare sunt doar alterari ulterioare ale spiritului si formei Bisericii nouotestamentale. Viata Bisericilor istorice si felul lor de manifestare sunt predominant imbacsite cu inovatii si inventii omenesti "patentate" la diferite Consilii sinodale sau prin nu stiu ce "bule" cu autoritate papala. Printre aceste "adaugiri" fara suport biblic ne multumim sa enumeram aici cultul moastelor, botezul copiilor, cultul Mariei si al sfinților, inchinarea la icoane, liturghiile si slujbele sacerdotale, indulgentele si canoanele, descantecele si odajdiile preotesti, sarbatorile calendarului "crestin" si structurile eclesiastice. Toate acestea sunt straine textului Noului Testament, n-au existat pe vremea primei Biserici si au fost, ca urmare, declarate nule si neavenite in practica si crezul bisericilor neoprotestante.

In contextul existentei unui "protest" istoric fata de decadenta Bisericii istorice, neoprotestantii s-au dus chiar mai departe decat "protestantii" practicand si "separarea de puterea politica a vremii". Eu au reasezat astfel o relatie clara intre Stat si Biserica, caracterizata prin respect reciproc, dar manifestata prin nealinie si neamestec. Bisericile neoprotestante s-au intors la invatatura celor doua imparatii: cea contemporana, "a lumii", deosebita de Biserica si ostila crestinilor prin natura ei pacatoasa, si cea viitoare, "a lui Dumnezeu", in care va domni neprihanirea.

Care este deci cea mai veche Biserica?

Din punct de vedere al relatiei cu Statul, Bisericile istorice se intorc numai pana in epoca de dupa Constantin cel Mare, cand s-a oficializat statutul crestinismului si a inceput cochetarea cu puterea politica. Bisericile neoprotestante s-au intors la

secolul intai si la secolele martirajelor, pastrand fata de Stat rezerva recomandata de Christos. In formele de loialitate, neoprotestantii au fost invatati de Christos "sa dea Cezarului ceea ce este a Cezarului si lui Dumnezeu ceea ce este a lui Dumnezeu".

In participare, neoprotestantii Il cred pe Christos cand Acesta le spune ca ei "sunt in lume, dar nu mai sunt din lume", se asteapta sa fie "persecutati", ca si intemeietorul lor, "din cauza neprihanirii".

Prin contrast cu neoprotestantii, membrii bisericilor istorice sunt integrati organic cu societatea contemporana pe care o privesc drept o forma actuala a Imparatiei divine, potential crestina (Stat crestin si natiune crestina).

Este foarte limpede sa vezi cine a ramas langa pozitia si realitatea biblica si cine s-a indepartat de ea prin compromisuri cu puterea politica.

Care este deci cea mai veche Biserica?

Din punct de vedere al dogmaticii, prin intoarcerea la principiul "Sola Scriptura", Luther a schimbat orientarea istorica, a negat necesitatea si validitatea tuturor adaugirilor de traditii si datini omenesti si i-a indemnat pe crestini sa reia legatura organica cu Biserica primara. Cei care au ascultat indemnul lui sunt astazi cei ce practica invatatura Bisericii timpurii, cei ce n-au vrut sa-l asculte se complac in practicarea unor adaosuri tarzii care continua sa se inmulteasca. Este limpede ca cei care s-au intors la Noul Testament sunt mai vechi in originea lor decat cei care se trag doar din dogmatica sinoadelor si a adaugirilor de datini si ritualuri t'rzii:

"Degeaba Ma cinstesc ei, dand invataturi care nu sunt decat niste porunci omenesti." ... "Ati desfintat frumos porunca lui Dumnezeu, ca sa tineti datina voastra.... si asa ati desfintat Cuvantul lui Dumnezeu, prin datina voastra. si faceti multe alte lucruri de felul acesta." (Marcu 7:7,9,13).

Care este cea mai veche Biserica?

Din punct de vedere al invataturii despre mantuire, bisericile neoprotestante s-au intors sa impartaseasca invatatura apostolica. Biserica Ortodoxa are o doctrina despre mantuire plina de elemente gnostice tarzii, combatute vehement de apostolul Ioan in epistolele sale, dar acceptate mai tarziu in mod vinovat de unii din "parintii Bisericii". Din pricina influentelor gnostice, in ortodocsie, ideia totalei depravari a omului ("Caci in pacat si in faradelege m-a nascut mama mea", "nu este nici un singur om neprihanit macar", "trebuie sa va nasteti din nou", etc.) a fost inlocuita azi cu ideia ca in fiecare om exista o "sa manta dumnezeiasca" care trebuie adusa in contact cu tainele Bisericii si dusa la rodire spre mantuirea finala. Paralela cu iluminarea si trecerea prin sferele misterelor gnostice este evidenta.

Bisericile neoprotestante s-au intors la doctrina biblica a mantuirii, in care oamenilor li se porunceste sa se pocaiasca fata de Dumnezeu, sa creada in jertfa ispasitoare a lui Christos si sa fie nascuti din nou prin infierea lucrata de Duhul Sfant. Elementul "convertirii" constiente si personale este asezat ca punct de rascruce intre viata de pacat si viata traita in neprihanire. Numai cine impartaseste aceste invataturi ale Noului Testament poate spune ca se trage din izvorul initial al Bisericii primare. Ceilalti sunt produse secundare ale alterarilor de-a lungul secolelor.

Care este cea mai veche Biserica?

In orice caz nu cea care se reazama astazi pe ierarhii eclesiastice si pe grade

preotesti. Biserica primara nu le-a cunoscut nici pe unele, nici pe celelalte. Aceste imitatii ale structurilor iudaice stravechi sau ale templelor si religiilor pagane au aparut in viata Bisericii de abia prin secolele de dupa legaturile compromitatoare cu Statul politic. Ca sa poata functiona in Stat, Biserica a emulat structurile piramidale ale ierarhiilor de Stat si a parasit simplitatea unei familii crestine in care toti credinciosii erau frati:

"Voi sa nu va numiti Rabi! Fiindca Unul singur este Invatatorul vostru: Hristos, si voi toti sunteti frati. si "Tata" ("parinte") sa nu numiti pe nimeni pe pamant; pentru ca Unul singur este Tatal vostru: Acela care este in ceruri. Sa nu va numiti "Dascalii"; caci Unul singur este Dascalul vostru: Hristosul." (Matei 23:8-10)

Nicaieri in Noul Testament nu ni se vorbeste despre grade preotesti in Biserica. Si de ce am rea sa-i avem printre noi pe urmasii acelora care l-au rastignit pe Domnul Isus? Preotia vechitestamentala a apus in rasaritul marii preotii a lui Christos. Preotia levitica a fost desfiintata in Biserica de preotia de tipul lui Melhisedec. Astazi nimeni nu mai poate pretinde ca se trage din neamul preotesc. Numirea de preoti este aplicata doar generic tuturor credinciosilor din biserică:

"Voi insa (toti) sunteti o preotie imparateasca, un neam sfant, un popor, pe care Dumnezeu si L-a castigat ca sa fie al Lui, ca sa vestiti puterile minunate ale Celui ce v-a chemat din intunec la lumina Sa minunata" (1 Petru 2:9).

Care este deci cea mai veche Biserica?

Prin intoarcerea la "Sola Scriptura", prin revenirea la nealterata invatatura a Bibliei, neoprotestantii au reluat legatura organica custravechea Iradacina" a crestinismului primar. Refuzand sa faca acelasi lucru si complacandu-se in tot felul de Iadaugiri ale traditiei omenesti", bisericile istorice se afla astazi altoite pe niste increngaturi salbaticite, cu fructe denaturate si foarte deosebite de roadele crestinismului primar.

Discursul presedintelui Constantinescu

[Inapoi la Cuprins](#)

Fragmentul face parte din cartea "Identitate crestina in istorie" aparuta la editura "Multimedia" din Arad, 1999.

Discursul tinut in anul 1997 de domnul Emil Constantinescu, presedintele Romaniei, la intalnirea cu reprezentantii cultelor religioase din Romania este, probabil cea mai buna declaratie programatica pentru lucrarea crestina din Romania. Il redam cu mare placere si incuviintare, regretand ca un om ca dansul nu poate fi astazi un benefic "dictator" in problemele religioase:

"Prea Fericirea Voastra,
Inalt Prea Sfintiile voastre,
Excelentele Voastre,
Reverenzi Domni,

Sunt deosebit de emotionat de faptul ca ati dat curs invitatiei mele si ca ma aflu, asa cum doream de mult, impreuna cu Dumneavoastra. Poate ca niciodata aceasta sala nu a fost mai bine folosita decat in acest moment. Cred ca, la mai bine de sapte ani dupa Decembrie 1989, suntem cu totii in masura, atat dumneavoastra - ca reprezentanti si conducatori ai Bisericilor si comunitatilor religioase din Romania - cat si eu - ca reprezentant al Statului si in virtutea functiei de mediator intre Stat si societate pe care mi-o incredinteaza Constitutia - sa degajam problemele de fond pe care aceste relatii le pun inaintea noastra, a tuturor.

N-as vrea insa ca intalnirea de astazi sa fie privita ca un dialog conventional de tip bilateral, in care doua parti stau fata in fata, sustinandu-si fiecare punctul de vedere si confruntandu-si opiniile. Acum, dupa alegerile din noiembrie anul trecut, cand o noua echipa politica este responsabila de destinele Statului si incearca sa-si asume aceasta responsabilitate potrivit unei noi etici de guvernare, hranita dintr-o filosofie politica diferita de cea care a marcat prima etapa a postcomunismului, acum putem sa ne amintim de adevarul rostit de unul din cele mai vechi texte crestine, Scrisoarea catre Diognet, adevar pe care sper ca-l vor impartasi deopotriva prietenii nostri evrei si musulmani: "Intr-o cetate, comunitatea credinciosilor nu are o adresa anume, ci este asemenea sufletului in trup, comunitatea credinciosilor nu este o parte a cetatii, in conflict sau in acord cu alte parti, ci este tocmai ceea ce da viata cetatii.

Cu alte cuvinte, nici eu si nici actualul guvern nu vrem sa tratam Bisericile si comunitatile religioase ca pe niste institutii ca oricare altele, institutii ce promoveaza interese specifice, interese cu care noi am avea dreptul sa fim, sau sa nu fim de acord. Nu ne simtim deasupra religiei, ori in afara ei. Dimpotriva, in tot ceea ce intreprindem, pe plan politic, economic sau social, noi incercam - cu toata modestia si fara nici un fel de emfaza - sa ne orientam, in ultima instanta, dupa marile valori religioase.

Nu este pentru nimeni un secret ca familia politica din care provin eu insumi, ca si primul-ministru, ori presedintele Camerei Deputatilor de altfel, este Democratia Crestina.

Vreau, de aceea, sa va incredintez, inca o data ca interesele noastre sunt aceleasi, ca limba noastra este comuna, ca respectul pe care vi-l purtam este respectul pe

care-l datoram propriei noastre traditii si propriei noastre identitati. Ne intalnim acum dupa o perioada care, pentru toti crestinii de diferite confesiuni, pentru evrei si musulmani, a fost un timp de reculegere, de meditatie, de concentrare asupra mesajului fundamental pe care-l contin toate religiile Cartii. Dupa post si rugaciune ne aflam acum in sarbatoare si n-as vrea sa incepem discutia noastra fara sa va adresez mai intai tuturor si fiecaruia in parte felicitarile mele cu prilejul acestor sarbatori.

Ma intreb daca exista vreo semnificatie speciala a faptului ca marile sarbatori religioase cad, de obicei, primavara. Ma gandesc ca un posibil raspuns poate fi gasit in capitolul 9 din profetia lui Isaia:

"Caramizile au cazut, sa zidim acum cu piatra cioplita; smochinii au fost taiati, sa punem cedrii in locul lor."

Cum afara a venit in sfarsit primavara, e timpul sa plantam cu totii cedrii acolo unde smochinii nu au dat roade. Sa construim din cea mai durabila piatra o noua intelegere intre noi. O intelegere care sa ne uneasca fara sa ne stearga identitatea.

As vrea sa incep prin a va spune cateva lucruri in care cred cu tarie. Nu ma indoiesc ca Dumneavoastra, in calitate de cei mai fini observatori ai lumii si de experti in problemele omului, ati remarcat ca m-am straduit in ultimele luni de cand imi este dat sa indeplinesc inalta misiune de Presedinte al Romaniei, sa spun adevarul, atat in tara, cat si in afara ei, atat fata de oamenii cei mai simpli. Ar fi fost cea mai cumplita greseala ca tocmai Dumneavoastra sa va ascund ceea ce gandesc cu adevarat, chiar daca adevarul in care eu cred ar putea deranja.

Vreau sa ma opresc mai intai asupra intelesului pe care-l atribui tolerantei.

Fireste, toata lumea este de acord, in principiu, cu toleranta. Dificila se arata mai ales practica tolerantei. Sunt constient de faptul ca toleranta reciproca nu este usor de realizat, doctrinele si traditiile noastre sunt uneori foarte apropiate, adesea foarte diferite. Marimea comunitatilor religioase din care facem parte nu este nici ea aceeaasi. Cand vorbim, intr-un Stat de drept, despre egalitatea tuturor cultelor in fata legii, ar trebui sa o facem fara nici o urma de ipocrizie. Toate bisericile si comunitatile religioase trebuie sa se bucure, fara discutie, de aceleasi drepturi. Nu putem tolera ca aceste drepturi sa fie incalcate sau restranse intr-un caz sau altul. In acelasi timp insa, nu putem sa nu recunoastem ca exista in Romania o biserica majoritara. Ceea ce nu-i confera insa nici un privilegiu in ochii legii, dar ne obliga sa-i acordam o atentie si o reverenta speciala. La randul ei, Biserica Ortodoxa, care cuprinde imensa majoritate a cetatenilor acestei tari, n-ar trebui nici ea sa transforme aceasta pozitie intr-un titlu de superioritate. Dupa cum nici comunitatile mai restranse numeric sau intemeiate la o data mai recenta n-ar trebui sa actioneze ca si cum Biserica Ortodoxa n-ar exista. Indiferent de ponderea numerica, de vechime si de forta traditiei mi se pare ca respectul reciproc ar trebui sa ne uneasca pe toti.

Se cuvinte ca ecumenismul si dialogul intre religii sa devina in sfarsit o realitate si aceasta cat mai devreme posibil. Cat mai curand cu putinta, pentru ca ne aflam sub harul unui moment cu totul special. Trebuie sa intelegem ca Dumnezeu ne-a harazit sa traим intr-o vreme de rascruce, de care suntem inca poate prea aproape pentru a-i evalua adevarata importanta.

Judecata asupra istoriei cere, de regula, o anumita perspectiva. Uneori, cand te afli chiar acolo unde se face istoria, nu ai ragazul de a-ti da seama de unicitatea clipei

pe care o traiesti.

Realitatea este ca rareori unei societati umane i-a fost dat sa se transforme atat de radical, sa cunoasca o schimbare atat de profunda ca cea care a marcat istoria romaneasca dupa Decembrie 1989. Mai cunoaste cineva, in toata istoria omenirii, un alt exemplu de iesire din captivitatea unei dictaturi atat de cumplite, cum a fost cea de tip comunist, care a facut atatea victime in numele unei ideologii care se mandrea cu ateismul ei? Sa nu lasam sa treaca acest prilej. Sa ne lasam cu totii atinsi de aceasta schimbare.

Desigur, sa nu ne pierdem credinta, convingerile si identitatea. Putem insa invata din extraordinara lectie pe care ne-au dat-o tinerii din Piata Universitatii si din Timisoara, infruntand cel mai puternic regim de opresiune cu mainile goale si cu doua idei-forta: "Cu noi este Dumnezeu" si "Vom muri si vom fi liberi." Unii au murit, altii au ramas liberi. Nimeni nu ne poate contesta ca dispunem acum de libertatea pentru care ei au cazut.

Problema este daca am stiut, daca stim si daca vom sti ce sa facem cu ea. Pe mine, aceste idei m-au marcat in chip decisiv. De aceea, va indemn sa urmam cu totii exemplul acestor tineri care au luptat pentru libertate si pentru dreptate. Suntem datori fata de ei si fata de noi insine sa parasim mentalitatea de infruntare, lipsa de atentie fata de cel de langa noi, absenta deschiderii plina de solitudine fata de aproapele nostru, care se intampla adesea, intr-o societate democratica, sa mearga la alta biserica decat la cea pe care o frecventam noi insine. Sa nu pierdem, deci, aceasta ocazie.

Religiile si confesiunile pe care dumneavoastra le reprezentati sunt stravechi. Cele mai multe au radacini aici inca din zorii natiunii noastre.

Biserica Rasariteana si cea Romana s-au aflat aici de la inceput, mai intai nedespartite, urmand apoi un drum istoric diferit. Armenii si musulmanii convietuiesc cu romanii de cel putin sase veacuri. Reforma Bisericii Catolice a creat, in secolul al XVI-lea, comunitati luterane, calvine si unitariene, intr-o prima etapa nu numai pentru germani si maghiari, dar si pentru un anumit numar dintre romanii ardeleni. Sunt trei sute de ani de cand o parte din acestia s-au unit cu biserica Romana, pastrandu-si propria traditie liturgica si nationala. Comunitatile evreiesti incep sa participe activ la viata societatii romanesti de cel putin 200 de ani. In secolul al XIX-lea si in prima parte a veacului nostru bisericile neoprotestante au venit sa imbogateasca experienta noastra religioasa.

V-am reamintit toate aceste lucruri pentru ca din ele putem desprinde o lectie majora, cea a tolerantei. Rareori societatea romaneasca a prilejuit infruntari si persecutii pe teme religioase. Dimpotriva, Yarile Romane au fost un pamant de azil. Husitii si-au gasit aici adapost in vremea in care erau expulzati din orice alta parte a Europei, Unitarienii, urmariti pretutindeni, au dobandit in Transilvania statutul de religie oficiala.

Romania se constituie ca un caz special de convietuire. Romania are de transmis un mesaj de toleranta. De aceea, la acest sfarsit de mileniu, marcat in alte parti si pe alocuri chiar si la noi, de mesaje cu un fals continut religios, mesaje care nu au nimic in comun cu traditia abrahamica, va invit pe toti sa aprofundam propriile noastre mesaje. Caci a fi toleranti nu inseamna sa toleram agresivitatea celor care isi inchipuie ca in Romania religia este total necunoscuta. Dupa cum a fi toleranti nu inseamna nici sa toleram refuzul celor care sunt mai vechi, mai numerosi si mai puternici, de a-i lasa sa vorbeasca pe cei care, cu buna credinta, cred ca pot

contribui la imbogatirea spirituala a societatii noastre. Sa nu ne prefacem deci ca nimeni n-a auzit vreodata in Romania de Evanghelie. Wi nici sa nu pretindem ca numai noi o stim pe dinafara. Altfel spus, fiecare biserica, fiecare comunitate religioasa are dreptul, potrivit propriei vocatii, sa-si aprofundeze mesajul si sa incerce sa-i convinga pe toti ceilalti de autenticitatea acestuia.

Acest drept trebuie respectat si protejat. Nu inasa si actiunile de prozelitism agresiv si lipsit de respect fata de convingerile celorlalti.

Singura arma a credintei este si trebuie sa ramana cuvantul. Cuvantul, daca e rostit cu bune intentii, trebuie primit cu seninatate, chiar daca nu suntem de acord cu el. Sa nu uitam ce spunea candva, in momentul in care crestinismul se desprindea de iudaism, rabinul Gamaleel: "Daca un lucru este de la Dumnezeu, va ramane. Daca nu, va trece."

Religia a fost o forma de rezistenta fata de totalitarism, un mod de a afirma primatul constiintei fata de ingerintele politice. In proportii diferite, toate comunitatile confesionale din Romania au avut martirii si marturisitorii lor. Inchisorile comuniste au strans laolalta calugari ortodocsi si episcopi catolici sau greco-catolici, rabini si pastori, parohi evanghelici si predicatori neoprotestanti. Nimeni nu a fost scutit de suferinta. De aceea, socotesc ca nimeni n-ar trebui sa transforme aceasta suferinta intr-un privilegiu exclusiv. Au fost, este drept, si compromisuri, mai mici sau mai mari, ale unor autoritati ecleziastice. Dar, in materie de credinta, statisticile nu au nici o relevanta. In ochii lui Dumnezeu un om este la fel de pretios ca o intreaga cetate. Sa nu fim mai severi decat Dumnezeu care, sa nu uitam, a fost candva de acord ca un oras intreg merita crutat daca locuiesc in el fie si numai zece drepti.

Nu putem, de aceea, in mod legitim si cu constiinta impacata, sa discriminam pe cineva in mod pozitiv. Societatea romaneasca este acum incordata la maximum. Costul reformei intarziate este imens. Costul acesta, sa nu uitam, nu este platit de la buget, ci de catre oameni. Sa nu adaugam poveri noi pe umerii compatriotilor nostri. In cei cincizeci de ani de totalitarism s-a strans un sir nesfarsit de nedreptati. Au fost confiscate biserici si scoli pentru a fi date altor culte, sau pentru a li se schimba pur si simplu destinatia. Episcopi, preoti, pastori, rabini, calugari si calugarite, ori simpli credinciosi au fost inchisi pentru ceea ce erau si pentru ceea ce credeau. Echilibrele sociale, asa cum fusesera ele asezate de veacuri au fost rupte si aranjate intr-un mod diferit. Astazi putem reforma economia, putem reorganiza societatea, dar asupra timpului care s-a scurs nu mai avem nici o putere.

Statul de drept este, fara indoiala, un stat al dreptatii. Iar dreptatea potrivit celei mai simple definitii, inseamna a da fiecaruia ce este al sau si ce i se cuvine. Wtiu ca marea problema cu care se confrunta, aproape fara exceptie, cultele din Romania este problema refacerii patrimoniilor comunitare. Calea acestei refaceri este in mod fundamental calea restituirii.

Nu este inasa vorba despre o cale usoara. Infinite probleme juridice, politice si interconfesionale se afla in miezul acestei operatiuni. Nu se pot repara in cateva luni nedreptati si frustrari acumulate de-a lungul catorva decenii.

Restituirea bunurilor comunitare este, nimeni nu poate tagadui, un proces aflat in plina desfasurare. Un proces delicat, care trebuie sa impace si sa indrepte, nu sa dezbine, sa complice si sa adauge noi tensiuni. Primul pas este facut. Ministerul de Interne a deblocat arhivele comunitare, ce vor fi restituite proprietarilor lor legitimi. Chestiunea bunurilor imobile nu va putea fi inasa rezolvata de o maniera satisfacatoare decat dupa elaborarea si adoptarea Legii patrimoniului.

Viziunea dupa care se conduc legiuitorii in ceea ce priveste patrimoniul public, national si local, este una a descentralizarii. Statul de drept nu trebuie sa repete eroarea statului totalitar, aceea de a se manifesta ca judecator suprem, care confisca si distribuie in functie de propriile sale interese, ori de telurile aliatilor sai vremelnici. Responsabilitatea restituirii trebuie sa revina, intr-o logica stricta a subsidiaritatii, comunitatilor locale. Pentru ca, uneori aceste comunitati se confunda cu comunitatile confesionale. Ele trebuie sa judece ce este drept si ce se cuvine fiecaruia. Statului de drept nu-i revine decat rolul de a stabili cadrul legislativ in care comunitatile vor avea libertatea sa lucreze la rezolvarea propriilor probleme si litigii. Statutului nu-i apartine decat sarcina de a formula in norme de drept vointa politica de a face dreptate si de a pune la dispozitie instantelor competente mijloacele prin care dreptatea sa se faca efectiv.

De altfel, o regula constitutională elementară cere ca Statul întemeiat pe democrația reprezentativă să nu intervină, altfel decât prin sprijin și subvenții, în problemele care ating Bisericile sau raporturile dintre diferitele confesiuni. Statul de drept își asumă deja imensă responsabilitate de a susține financiar toate cultele într-o epocă de drastică austeritate bugetară. Atât eu, cât și Guvernul și Parlamentul înțelegem că nu putem să privim bisericile și comunitățile religioase de ajutorul pe care-l constituie subvenționarea salariilor slujitorilor de cult. Este modul nostru de a asigura demnitatea bisericilor și comunităților, de a le arăta - fără demagogie, la modul cel mai concret și fără a cere ceva în schimb - respectul pe care credem că-l merita.

Restituirea integrală, reparațiile totale sunt un ideal extrem de greu de atins. Nu cred că mă înșel atunci când afirm că o asemenea restituire globală nu a fost niciodată posibilă în istoria mai apropiată sau mai îndepărtată.

Deoarece nu avem, în ultima instanță, de-a face cu ziduri, fie ele de biserici, școli, mănăstiri, congregații sau institutii. Problema restituirii este o problemă a oamenilor care se află între aceste ziduri. Cineva se va simți întotdeauna nedreptat și cred, cu tot respectul, că nimeni nu este mai puțin chemat decât o biserică sau o comunitate religioasă să se manifeste ca un creditor implacabil. Tocmai pentru că în inima oricărui credincios se află omul.

Se spune - și cred că toată lumea va fi de acord - că toate drumurile Bisericii duc către om. Bisericile și comunitățile religioase nu sunt simple institutii. Bisericile și comunitățile religioase au vocația de a lucra cu cea mai delicată și sensibilă materie: conștiințele și speranțele oamenilor.

Biserica, religia în general este mai apropiată de oameni decât poate spera să fie vreodată o instituție a statului. Căci bisericile sunt oamenii însșiși, cu nevoile și exigențele lor concrete. De aceea, cred că bisericile și comunitățile religioase sunt mai bine plasate decât aparatele statului pentru a înțelege mai repede unde se află și care sunt cauzele fracturilor și dezechilibrelor sociale. Comunitățile confesionale trebuie să se afle - spun acest lucru nu în calitate de reprezentant al Statului, ci ca persoana care face parte din biserică - în prima linie a războiului, văzut și nevăzut, pe care-l ducem împotriva suferinței, nedreptății, bolii, violenței și tuturor celorlalte maladii ale societății noastre.

De șapte ani, religia și-a recăpatat locul central în societatea românească. Bisericile și comunitățile sunt prezente la toate evenimentele majore ale vieții publice românești. Sunt consultate de fiecare dată când o alegere istorică trebuie făcută. La rândul lor, bisericile și comunitățile confesionale trebuie să-și asume răspunderi.

Consider, cu tot respectul, ca aceste raspunderi nu se opresc la poarta lacasului de cult. Oamenii bisericii, responsabilii cultelor se cuvine sa mearga, potrivit propriei traditii si vocatiei lor specifice, acolo unde oamenii au nevoie de ei: in spitale, in inchisori, in camine de batrani, in asezaminte pentru orfani si copii abandonati, in institutii pentru handicapati, in unitati militare. Oamenii bisericii si responsabilii cultelor trebuie sa mearga acolo unde copiii strazii au nevoie de ei, trebuie sa se gandeasca acum la cei din pacate multi, pe care reforma ii va lasa temporar fara lucru. Altfel zis, cred ca oamenii bisericii, slujitorii comunitatilor nu trebuie sa astepte ca oamenii sa vina la ei. Menirea lor este aceea de a pleca in cautarea oamenilor, oriunde sunt chemati de acestia.

In aceste zile ale Pastelui, bucuria mea nu a fost deplina. Caci aceste zile au fost zguduite de omoruri, de talharii, de violuri. In aceste zile, in care toti eram sortiti bucuriei, semeni ai nostri au cazut victima violentei irationale si patimilor necontrolate ale unor concetateni ai lor. Este acum evident pentru toata lumea ca dispozitivul de represiune a criminalitatii cu care este dotat Statul de drept functioneaza din plin. Ca niciodata parca, organele de ordine isi fac datoria. Justitia se pronunta fara intarziere atunci cand e vorba de atingerea demnitatii si integritatii persoanei. Inchisorile noastre sunt de trei ori mai pline decat capacitatea lor. Pericolul, exagerand putin fireste, este ca o mare parte din preoti sa devina preoti de inchisoare. Mi se pare ca unul din rosturile slujitorilor cultului este tocmai acela de a-i impiedica pe semenii lor sa ajunga in astfel de locuri.

In calitate de presedinte imi doresc o prezenta mai activa a reprezentantilor bisericilor si comunitatilor religioase in toate instantele societatii civile, in toate organismele statului si, in primul rand, in scoala. Functia educatiei religioase am redescoperit-o dupa 1989. Bisericile sunt prezente in scoli. Sunt mandru ca in urma cu ani, ca rector al Universitatii din Bucuresti, am luat initiativa de a integra in institutiile de invatamant superior facultatile de teologie. Nu numai cele ale Bisericii Ortodoxe, dar si, intr-un spirit ecumenic, facultati de teologie catolica, greco-catolica sau baptista. Confesiunile sunt astazi active in sistemul nostru educational la toate nivelele. Lor le apartine acum sarcina de a valorifica la maximum aceasta oportunitate, de a-si transmite si perpetua credinta si traditiile.

Mi se pare ca, analizand cu luciditate tot ce s-a facut vreme de sapte ani, tot ceea ce am incercat sa acceleram de sase luni, relatiile dintre biserica si Stat - si folosesc in mod generic termenul biserica - sunt astazi global mai bune decat au fost vreodata. Ceea ce nu inseamna ca trec cu vederea probleme care inca exista si care sunt departe de a fi usoare si usor de rezolvat. Ele se refera, in primul rand, la chestiuni patrimoniale. Vreau sa va reamintesc insa ca numai statul totalitar este statul tuturor posibilitatilor, este statul care, intr-o buna zi, poate decide discretionar sa atribuie, sa confiste si sa redistribuie. Statul de drept este un stat care nu poate actiona decat prin lege. Dreptatea sa este o dreptate care ia in calcul, in permanenta, vointa cetatenilor, a tuturor cetatenilor; a majoritatii, ca si a minoritatilor. Caci cetatenii, prin alesii lor, fac aceste legi. Nimeni nu se poate substitui suveranitatii cetatenilor. Nimeni nu poate recurge, chiar si cu bune intentii, la acte brutale de vointa. Statul de drept este un stat al deliberarii, al consultarilor, al dezbaterilor, iar deliberarea cere timp. Cere sa fie ascultate toate partile, cantarite toate argumentele, evaluate toate riscurile, evitate toate nedreptatile.

De acum inainte, insa, timpul este in puterea noastra. Fara ca prin aceasta sa fi castigat dreptul de a-l comprima. Caci numai pentru Dumnezeu o mie de ani sunt ca o singura zi. Pentru noi este suficienta povara fiecarei zile."

Constitutii si structuri Bisericesti

[Inapoi la Cuprins](#)

Ce este o Constitutie a Bisericii?

Desi fondata de Domnul Isus Christos ca un organism spiritual viu, din punct de vedere uman, Biserica este si o "organizatie", iar organizatiile, pentru a functiona bine, au nevoie de un sistem de reguli si de o anumita structura acceptata de buna voie de toti membrii lor. Fiecare colectivitate umana functioneaza sub reglementarea unui set de prevederi sau "randuieli", scrise sau nescrise. Cu cat este mai mare colectivitatea umana si cu cat telul ei este mai complex, cu atat sistemul de reguli si structura devin mai necesare si mai importante. Sistemul de "reguli" sau "randuieli" care guverneaza existenta si activitatea unei organizatii se numeste "Constitutie."

Cand vorbim despre Biserica trebuie sa ne amintim ca, in contextul armoniei si preciziei matematice despre care marturiseste alcatuirea universului, Biblia ne descopere un "Dumnezeu al ordinii":

"Caci Dumnezeu nu este un Dumnezeu al neoranduirii, ci al pacii, ca in toate Bisericile sfintilor" (1 Cor. 14:33).

"Caci macar ca sunt departe cu trupul, ... privesc cu bucurie la buna randuiala care domneste intre voi ..." (Col.2:5).

Este normal ca Biserica sa aiba si sa pastreze niste "reguli" sau "randuieli" care sa-i guverneze viata si activitatea:

"Dreptarul invataturilor sanatoase, pe care l-ai auzit de la mine, tine-l cu credinta si dragostea care este in Christos Isus" (2 Tim. 1:13; 3:14; Tit 1:9).

"Te-am lasat in Creta ca sa pui in randuiala ce mai ramane de randuit" (Tit 1:5).

Din acest punct de vedere, epistolele pastorale sunt primele, si probabil si cele mai autoritative surse de invatatura pentru lucratorii Bisericilor:

"Iti scriu aceste lucruri cu nadejdea ca voi veni in curand la tine. Dar daca voi zabovi, sa sti cum sa te porti in casa lui Dumnezeu, care este stalpul si temelia adevarului" (1 Tim. 3:14-15).

Ce cuprinde o Constitutie a Bisericii?

De obicei, Constitutia Bisericii se compune din doua sectiuni distincte:

a. Marturisirea de credinta, care afiseaza crezul ei doctrinar in lumina Scripturilor. In articolele Marturisirii de credinta se clarifica pentru membrii Bisericii si pentru societatea contemporana: cine si ce este Biserica, ce crede Biserica si ce vrea sa faca Biserica.

Articolele de credinta identifica Biserica drept un grup distinct de persoane care se unesc in jurul unor convingeri pentru indeplinirea unor anumite actiuni caracteristice.

Marturisirea de credinta calauzeste Biserica in studiul si in interpretarea Scripturilor, face public un rezumat al esentei credintei crestine, inlesneste Bisericii pastrarea unei invataturi sanatoase si pune la dispozitia membrilor ei un instrument care sa-i ajute in lucrarea de proclamare a Evangheliei.

b. Statutul de functionare (Indreptarul de practica), care-i reglementeaza functionarea membrilor in interactiunea din interiorul bisericii si in activitatile de marturie din societatea inconjuratoare.

Acest indreptar de practica aduna si interpreteaza pasaje biblice care se refera la forma de guvernament a Bisericii. Majoritatea organizatiilor au un set de reguli si structuri care le guverneaza activitatea.

Indreptarul de practica poate fi comparat cu un astfel de Manual sau Statut de functionare. El este standardul dupa care Biserica ia decizii si conform caruia isi desfasoara activitatile.

Cite tipuri de Constitutii bisericesti exista?

Desi exista o varietate aparent nefarsita de crezuri si de practici in mult prea divizata familie a gruparilor crestine, majoritatea lor se pot aseza in trei categorii de baza: episcopaliene, presbiteriene si congregationale.

Constitutiile Episcopaliene. Numele acestui fel de guvernament eclesiastic deriva de la cuvantul grecesc: "episkopos", care inseamna literal "supraveghetor", "santinela", "cel chemat in slujba ca sa pazeasca." Daca in structura congregationala autoritatea este investita in "adunarea generala" a Bisericii, in structurile episcopaliene autoritatea rezida in episcopul cu cel mai inalt grad si este delegata, in jos spre membrii Bisericii, prin intermediul clericilor de diferite ranguri.

Un element fundamental al Constitutiilor episcopaliene este doctrina asa-numitei "succesiuni apostolice." Exprimata foarte simplu, aceasta dogma exprima credinta ca cei ordinati in functiile preotesti (clericii) fac parte dintr-o linie de autoritate care porcede direct de la Isus Christos. Puritya invataturilor si autoritatea savarsirii sacramentelor este rezervata in intregime acelor care fac parte dintr-un lant de slujitori bisericesti ordinati printr-un proces de "punerea mainilor" initiat in vremea apostolica. Christos insusi i-a instalat in slujire pe apostoli, iar acestia au transmis mai departe "autoritatea" administrarii invataturii si practicii sacramentelor prin instalarea generatiilor succesive de "episcopi." Slujitorii Bisericii de azi guverneaza asupra Bisericii in virtutea autoritatii pe care au primit-o "prin ordinare cu punerea mainilor" de la Domnul Isus insusi. Ei si numai ei au dreptul sa talmaceasca Scriptura si sa indrume turma Domnului in invatatura si practica.

Constitutia episcopaliana a dat nastere, cum era si firesc, la tot felul de ranguri preotesti asezate in ierarhii piramidale. In unele cazuri, un episcop este singurul rang superior, si el este chemat sa vegheze asupra activitatii tuturor preotilor din Biserica. Aria pe care isi exercita autoritatea un astfel de episcop se numeste "dioceza" sau "episcopie." In alte cazuri, cum este acela al Bisericii Catolice de exemplu, in structura ierarhica exista o sumedenie de ranguri intermediare, numite episcopi, arhiepiscopi, cardinali si papa.

În Biserica Ortodoxă întâlnim aceleași trepte ierarhice piramidale: preot-parohie, mitropolit-mitropolie, patriarh-patriarhie, popa-protopop, etc. Puterea este proporțională cu înălțimea rangului ierarhic, iar activitățile sunt și ele repartizate pe funcții și funcționalități specifice. De exemplu, preoții trebuie să fie ordinați de episcopi. Aceasta întretine un climat de supunere și autoritate între diferitele ranguri ierarhice, garantând în același timp și un anumit grad de uniformitate în practica Bisericilor. Cu toate că există și o anumită doză de libertate locală, conținutul liturgiilor, doctrinele și practicile Bisericilor cu Constituții episcopaliene se deosebesc foarte puțin între ele în cadrul aceleiași denominatii.

Constituțiile episcopaliene pun un mare accent pe "unitatea Bisericii", iar "succesiunea apostolică" și uniformitatea doctrinară a scrierilor bisericești sunt privite ca dovezi concrete ale acestei unități istorice. În sistemul episcopalian, Biserica locală nu este independentă, ci considerată ca parte integrantă a unui întreg nevăzut: trupul lui Christos.

Majoritatea creștinilor din lume fac parte din Biserici cu Constituții episcopaliene. În categoria Bisericilor cu Constituții episcopaliene putem enumera: Biserica Catolică, Biserica Ortodoxă și Biserica Angliei (cu toate subdiviziunile ei din țările care au făcut parte din Imperiul britanic: Biserica Episcopaliană din America, etc.). Bisericile {esleiana, Metodista și Anglicana se îndepărtează într-o oarecare măsură de Constituțiile episcopaliene, prin faptul că dau o mai mare doză de autoritate "laicilor" din adunare. Faptul că recunosc totuși oficiul de episcop, le califică însă pentru a face parte din categoria Bisericilor cu un tipar episcopalian.

Constituțiile presbiteriene. Numele "presbiterian" derivă mai degrabă de la o anumită învățatură, decât de la un anumit oficiu. Bisericile presbiteriene își trag numele de la cuvântul grecesc "Presbuteros", care înseamnă "batran", "matur", "om cu experiență vieții." În structura presbiteriană, acest termen se aplică atât celor specializați în propovăduirea Cuvântului, cât și celor care "carmuiesc" activitatea Bisericii. Fiecare Biserică "presbiteriană" este guvernată de o pluralitate de lideri, numiți presbiteri. Ei sunt aleși din sânul membrilor adunării locale și puși să conducă adunarea pe o anumită perioadă de timp. Cu un profund caracter democratic, structura presbiteriană stă la baza tuturor instituțiilor social-politice din Statele Unite ale Americii.

Presbiterienii recunosc că Biblia nu ne prezintă nicaieri un "tipar unic" sau un plan pentru guvernarea Bisericii locale. Cu toate acestea, ei (împreună cu Bisericile congregaționale) s-au ghidat întotdeauna în alegerea structurilor după informațiile și principiile conținute în textul Noului Testament. Manualul lor, numit și "Cartea rânduielilor" (Book of Order), spune: "În închinaciune și în slujirea lui Dumnezeu, problemele trebuie rezolvate după învățatura Cuvântului, aplicată cu înțelepciune sub călăuzirea directă a Duhului Sfânt."

În conformitate cu acest principiu, este evident din textul Bibliei că există în Biserica poziția de slujitor duhovnicesc al adunării (numit uneori "pastor", alteleori "episcop" sau "presbiter"), și poziția de slujitor în domeniul lucrurilor materiale (numit "diacon"). Pasajul din Faptele Apostolilor 6:1-6 ne descrie circumstanța în care Biserica a hotărât înființarea slujbei de diacon pentru rezolvarea unei situații de criză apărută în Biserica din Ierusalim. Este foarte clar că această slujire are un caracter administrativ, în contrast cu activitatea apostolilor, care avea un caracter preponderent spiritual.

Poziția de presbiter este documentată și de alte texte din Scriptură. Apostolul Pavel

da chiar o lista cu caracteristicile personale ale candidatiilor la cele doua oficii de lucratori ai Bisericii (1 Tim. 3:17 si 5:17:22). Epistola scrisa de Iacov ii indeamna pe cei bolnavi din Biserica sa-i cheme pe presbiteri ca sa se roage pentru ei (Iacov 5:14). Pasajul din 1 Petru 5:1-10 este un fel de testament spiritual pe care-l lasa marele apostol "presbiterilor" din cateva Biserici ale Asiei Mici. Un alt pasaj din Faptele Apostolilor (14:23) ne spune ca apostolul Pavel si Barnaba "au randuit presbiteri (o pluralitate deci - n.a.) in fiecare Biserica si, dupa ce s-au rugat si au postit, i-au incredintat in mana Domnului, in care crezusera" .

Faptul ca slujitorii bisericii nu sunt numiti "preoti", ci "presbiter", "episcop" si "pastor" se poate vedea din pasaje ca:

"Te-am lasat in Creta ca sa pui in randuiala ce mai trebuie randuit si sa asezi presbiteri in fiecare cetate, dupa cum ti-am poruncit ..." (Tit 1:5).

"Caci episcopul, ca econom al lui Dumnezeu, trebuie sa fie ..." (Tit 1:7).

Aceste numiri idenitfica unul si acelasi oficiu de slujire in biserica. Termenii pot fi folositi interschimbabil cum se poate observa din textul urmator: "Insa din Milet. Pavel a trimis la Efes si a chemat pe presbiterii Bisericii. Cand a venit la el, le-a zis: " ... Luati seama la voi insiva si la toata turma peste care v-a pus Duhul Sfant episcopi, ca sa pastoriti Biserica Domnului, pe care a castigat-o cu insusi sangele Sau" (Fapte 14:17,18,28).

In Constitutiile presbiteriene nu exista nici un fel de deosebire ierarhica intre presbiterii Bisericii. Slujitorii Cuvantului si presbiterii care se indeletnicesc cu "carmuirea" se deosebesc intre ei doar prin specificul activitatilor lor din cadrul adunarii. Chiar daca cei care propovaduiesc Cuvantul sunt invredniciti de o cinste aparte (ca si proclamatori ai tainelor divine), in structurile de conducere, toti presbiteri sunt egali intre ei inaintea lui Dumnezeu si inaintea oamenilor:

"Presbiterii care carmuiesc bine sa fie invredniciti de o indoita cinste, mai ales cei care se ostenesc cu propovaduirea si cu invatatura pe care o dau altora" (1 Tim. 5:17).

"Deoarece avem felurite daruri, dupa harul care ne-a fost dat: cine are darul proorociei, sa-l intrebuinteze dupa masura credintei lui. Cine este chemat la o slujba sa se tina de slujba lui. Cine invata pe altii, sa se tina de invatatura. Cine imbarbateaza pe altii, sa se tina de imbarbatare. Cine da sa dea cu mana larga. Cine carmuieste, sa carmuiasca cu ravna. Cine face milostenie, s-o faca cu bucurie" (Rom. 12:6-8).

Constitutiile presbiteriene nu justifica promovarea unor episcopi cu autoritate speciala. In cadrul diferitelor foruri si comitete, presbiterii au toti drepturi si indatoriri egale, iar deciziile se iau intotdeauna cu votul majoritar al presbiterilor prezenti. Chiar si cei alesi in functii speciale, moderatori sau secretari, nu au nici un fel de autoritate speciala in afara timpului de desfasurare al intrunirilor. Singura lor autoritate este in aria de expertiza sau in domeniul de activitate incredintat lor de catre forul care i-a asezat in slujire.

In unele cazuri inasa, constitutiile presbiteriene prezinta un tipar de democratie prin reprezentanti. Christos a delegat autoritatea Bisericii locale, iar aceasta o investeste in Comitetul Presbiterilor. Suma totala a presbiterilor dintr-un anumit teritoriu formeaza asa numitul "presbiterium" (la Biserica Presbiteriana), care este chemat sa

vegheze asupra ordinii administrative si asupra puritatii doctrinare. Aceste "presbiterii" sunt apoi grupate in "Sinoade" regionale, care impreuna alcatuiesc Adunarea Generala (in care participa toti presbiterii aflati in functie). Aceasta realitate practica a ridicat obiectii impotriva unei anumite doze de "ierarhizare", in care "cei alesi uzurpa dreptul la exprimare a celor care i-au promovat sa-i reprezinte." Acuza este ca adunarea celor "nepresbiteri" nu mai are nici un cuvânt in discutarea problemelor din Biserica locala.

Un al doilea principiu fundamental de functionare al Constitutiilor presbiteriene este ca autoritatea spirituala trebuie exercitata in Biserica de o pluralitate de lideri, nu de o singura persoana. Din acest punct de vedere, Constitutia presbiteriana este opusa atat Constitutiilor congregationaliste (in care autoritatea apartine "majoritatii" din adunare), cat si Constitutiilor episcopaliene (in care autoritatea este apanajul ordinilor ierarhice superioare).

Si Vechiul Testament si Noul Testament contin referinte despre existenta unui grup de lideri locali numiti "batrani" care aveau misiunea de a veghea asupra vietii comunitatii si de a o indruma pe calea "cea buna" (Deut. 27:1; 2 Sam. 5:3; Fapte 15:6). Presbiterienii au convingerea ca Dumnezeu vorbeste mai clar in probleme legate de invatatura si practica prin calauzirea primita de un grup de oameni duhovnicesti in urma postului si rugaciunii. Cu toate ca oricare "hotarare de grup" poate contine si ea o anumita doza de eroare, Constitutia presbiteriana o considera mai putin supusa greselii in comparatie cu "hotararea unui singur individ" oricat de dotat ar fi el. Din acest motiv, hotararile in diferite probleme se iau intotdeauna de o pluralitate de lideri, si au toata autoritatea fata de ceilalti membrii ai Bisericii. Grupul de presbiteri devine astfel acei "mai marii vostrii" despre care se vorbeste Bisericii in Evrei 13:17:

"Ascultati de mai marii vostri si fiti-le supusi, caci ei privegheaza asupra sufletelor voastre, ca unii care au sa dea socoteala de ele."

Accentul pe care l-a pus Reforma din secolul XVI pe rolul presbiterilor poate fi vazut foarte limpede din scrierile si lucrarea catorva reformatori, prin excelenta in scrierile si activitatea lui John Calvin. Una din caracteristicile tuturor reformatorilor a fost dorinta lor de a se desprinde categoric din structurile si practicile Bisericii Romano Catolice, pe care le-au proclamat cu totul gresite si nescipturale. In ceea ce priveste guvernarea Bisericii, cel dintai lucru pe care l-au hotarat ei a fost modul in care NU trebuie condusa Biserica. Orice structura preoteasca a fost abandonata.

A doua lucrare a Reformatorilor a fost aceea de a aseza in locul structurilor abandonate, alte structuri, cu baze biblice. Cand John Calvin fost pus in situatia de a studia Biblia pentru a aterne pe hartie o Constitutie pentru functionarea bisericilor locale, atentia i-a fost atrasa irezistibil de rolul "batranilor" ("prezbiterilor"). Pe vremea aceea Biserica si Statul erau total intrepatruse in forma si organizare. John Calvin s-a vazut in situatia de a elabora structuri care sa guverneze viata societatii din orasul reformat Geneva. Studiind Noul Testament, Calvin a identificat alaturi de "presbiterul" insarcinat cu "propovaduirea", pe acela insarcinat cu "carmuirea" (Rom.2:8; Fapte 20:28; 1 Tim. 5:17; Ev. 13:7,24; 1 Petru 5:2). Imediat, el a tras concluzia ca Biserica din Geneva trebuie pusa sub autoritatea unor "presbiteri" cu jurisdictie deplina asupra tuturor treburilor cetatii. A luat astfel fiinta o structura cu doua straturi de autoritate: in Geneva protestanta, unii presbiteri se indeletniceau cu propovaduirea, in timp ce altii aveau chemarea sa ocupe scaune de dregatorii, fiind responsabili cu administratia si pastrarea disciplinei crestine in cetate. In contextul social istoric de atunci, Calvin a pus un accent deosebit pe responsabilitatea "guvernarii" presbiterilor asupra tuturor

problemelor din societatea "crestina." El a grupat toti predicatorii si 12 presbiteri guvernanti ai Genevei in ceea ce el a numit "Consistorium" "Sinod" sau "Conciliu." Acest for avea autoritate in problemele de ordine si disciplina cetateneasca. Preocuparea lui era intretinerea unui climat in care cetatenii sa se comporte dupa cel mai inalt standard de etica crestina, sa participe la serviciile divine ale Bisericii si sa creasca in cunostinta Cuvantului lui Dumnezeu.

Influenta lui John Calvin si a Bisericii din Geneva s-a raspandit rapid in toata Europa continentală si in Anglia. Doritoare sa scape de sub tutela politica a Imperiului Romano-Catolic, multe case regale sau nobiliare au cautat sa-si intareasca puterea locala prin adoptarea noii ordini "reformate." Calvin si-a indemnat toti adeptii sa caute sa implementeze sistemul sau social politic, adaptandu-l la realitatile lor locale. In toata Europa, bisericile s-au apucat sa-si scrie propriile lor Constitutii cu structuri sociale dupa tiparul evanghelic. Documentele aprobate local erau trimise apoi spre consultare tuturor celorlalte orase sau teritorii "reformate." Elaborarea constitutiilor a constituit "samburele" din care s-a dezvoltat miscarea de democratizare a societatii si de asezare a ei pe tiparele "civilizatiei contemporane." Reforma a marcat trecerea de la Evul Mediu la Epoca moderna.

Bineinteles ca intre Bisericile care au constitutii presbiteriene trebuie sa le numit in primul rand pe cele numite chiar asa "Presbiteriene." Alte Biserici de acest tip sunt cele Adventiste, Lutherane si chiar foarte multe din Bisericile "Comunita Churches", "Calvar] Chapels" si chiar baptiste din vremea moderna.

Constitutiile congregationale. Acestea sunt caracterizate de principiul implicarii directe a tuturor membrilor care alcatuiesc comunitatea crestina in conducerea Bisericii. Autoritatea ultima in oricare problema o are votul majoritar al adunarii generale. Fiecare Biserica locala de genul acesta este autonoma, adica functioneaza fara imixtiunea vreunei forme exterioare de control. Biserica este "independenta", in sensul ca nu exista nici un for superior care sa-i poata dicta felul de credinta sau practica. Specificul este "local" si este definit de fiecare Biserica in parte prin propria ei Constitutie, care are o autoritate suverana.

Cu toate ca astfel de Biserici congregationaliste se pot alatura unor "asociatii" "comunitati" sau "uniuni", in practica, ele isi pastreaza cu strasnicie independenta. S-a spus, de exemplu, ca desi exista multe Biserici Baptiste (care recunosc toate cam aceiasi marturisire de credinta baptista), nu exista, in sensul institutional mondial, o "Biserica Baptista." Adunarile locale pot colabora pentru sustinerea unui Seminar Teologic sau pentru trimiterea de misionari in tari straine, dar unitatea lor este pur functionala, temporara si absolut voluntara.

Constitutiile congregationale sunt foarte asemanatoare cu formele pure de democratie sociala. Toate actiunile legate de viata acestor Biserici sunt reglementate de intruniri frecvente, numite "sedinte" sau "adunari generale." Membrii sunt chemati sa voteze ori de cate ori este vorba de primirea sau excluderea membrilor si tot ei stabilesc, de comun acord, calitatile implicate de pastrarea membralitatii. Tot Adunarea Generala a Bisericii angajeaza sau concediaza pe cei chemati sa fie pastori, evanghelisti sau invatatori in Biserica. Votul majoritar este necesar si pentru stabilirea bugetului sau pentru aprobarea unor cheltuieli neprevazute in bugetul anual.

Majoritatea Bisericilor congregationale au un "comitet" sau "bord" de membrii laici (adeseori numiti impropriu "diaconi") care administreaza implementarea vointei majoritatii si pot, cand este necesar, face anumite recomandari de actiuni necesare personalului pastoral. Hotararea finala insa ramane un privilegiu al adunarii

generale a tuturor membrilor Bisericii.

Cei ce imbratiseaza modelul Constitutiei congregationaliste arata ca au ca sursa de inspiratie viata Bisericii primare, asa cum ne este ea ilustrata de cartea Faptele Apostolilor si de Epistolele Noului Testament. Intr-adevar, in perioada apostolica si in cea imediat urmatoare ei, nu a existat nici o legatura institutionala intre gruparile crestine individuale. Ele nu s-au consultat cu nimeni pentru alegerea, promovarea si instalarea liderilor spirituali, iar in probleme locale, au hotarat prin votul celor din adunare. Formele de asociere cu celelalte Biserici crestine, daca nu au lipsit cu desavarsire, au fost foarte firave. Singurele elemente care au dat coeziune lucrarii in Bisericile crestine din primul secol au fost credinta comuna in realitatea Christosului inviat si activitatea apostolica.

Modelul congregationalist se sprijina, in al doilea rand, pe credinta ca implicarea si calauzirea Duhului Sfant in Biserica se exercita, nu prin indivizi special aleși pentru aceasta, ci prin "entitatea colectiva" a tuturor madularelor luate la un loc. In plus, aceasta calauzire trebuie sa se manifeste in contextul unic specific fiecarei Biserici in parte. Calauzirea primita de credinciosii dintr-o anumita Biserica locala nu este neaparat normativa pentru credinciosii dintr-o alta Biserica locala, fiecare adunare rezervandu-si dreptul de a-si rezolva problemele dupa cum crede ea de cuviinta.

Exagerand caracterul "independent" al bisericilor, modelul congregationalist ignora caracterul "interdependent" al bisericilor si realitatea ca in Noul Testament au existat oameni cu activitate si autoritate teritoriala. In practica, multe biserici care au acceptat "teoretic" sistemul congregationalist, admit unui pastor sa pastoreasca mai multe biserici (si misiuni), respectandu-i acestuia om si "ungerea" si autoritatea. De fapt, chiar si in "comitete" sau "borduri" este subinteleasa autoritatea unui pastor local caruia i se acorda statutul unui "primus inter pares", asemanator, daca nu in forma, in functionare cu pozitia ocupata de lider in structurile episcopaliene.

Majoritatea bisericilor baptiste imbratiseaza modelul Constitutiei congregationaliste. Alte grupari care impartasesc, mai mult sau mai putin, aceste convingeri sunt "Disciples of Christ", Biserica Unita a lui Christos, Bisericile Crestinilor dupa Evanghelie si unele Biserici Pentecostale.

Biserici fara Constitutii. Nu se cuvine sa incheiem aceasta categorisire fara a spune ca exista si grupari crestine pentru care structurile si "constitutiile" sunt un rau nenecesar. Astfel de grupari refuza orice tipar formal de organizare bisericeasca. Ele sustin ca Biserica trebuie sa fiinteze intr-un climat de libertate totala in care fiecare credincios este locuit si calauzit de Duhul Sfant. In astfel de grupari crestine membralitatea prezinta foarte putina importanta si exista foarte putine conditii de indeplinit pentru aderare. Cand trebuiesc luate decizii, Biserica se aduna, se tin sedinte dupa tiparul congregational, dar nu se voteaza. Fiecare membru ramane sa decida pentru sine, dupa cum simte calauzire din partea Duhului Sfant. Desi atitudinea lor fata de calauzirea Duhului Sfant este admirabila, gruparile fara structuri organizationale sufera din cauza permanentelor improvizatii. "Gradul de sfintire personala si de sensibilitate in calauzirea Duhului Sfant ramane in majoritatea cazurilor doar un ideal utopic si iluzoriu" (Erickson, *Christian Theology*, 1983).

Inre gruparile care pastreaza acest punct de vedere putem aminti gruparea Quakerilor si unele adunari ale "Crestinilor dupa Evanghelie."

EVALUARE

Este greu de spus categoric ca Noul Testament ne da un "tipar" pentru o anumita structura a bisericii. Exista pasaje in care un anumit lider este indemnat sa se comporte ca un "episcop" cu autoritate teritoriala ("Te-am lasat in Creta ca sa in randuiala ce mai ramane de randuit si sa asezi presbiteri in fiecare cetate, dupa cum ti-am poruncit" - Tit 1:5); altele vorbesc despre grupuri de presbiteri chemati sa hotarasca in problemele importante ale bisericii ("Apostolii si presbiterii s-au adunat laolalta ca sa vada ce este de facut" - Fapte 15:6), iar in altele gasim autoritatea investita de Dumnezeu in totalitatea membrilor bisericii ("Daca nu vrea sa asculte de ei, spune-l Bisericii" - Mat. 18:17). V-ati intrebat vreodata cum se face ca nici una din epistolele lui Pavel nu sunt adresate vreunui "episcop" sau vreunor "presbiteri"?

Probabil ca si in aceasta problema "omul sfinteste locul", calitatea slujirii nefiind garantata de o anumita structura, ci de caracterul celor ce o implinesc. Crestini duhovnicesti pot functiona perfect in orice schema de conducere pe care o propun bisericii. Este suficient insa ca dupa ei sa se ridice o generatie de succesori firesti si schema nu va mai face doua parale. Tot asa, ivirea unor oameni cu adevarat duhovnicesti poate "rascumpara" un sistem corupt si compromis prin firea pamanteasca.

Nascute din efortul misionar al Conventiilor Babtiste din America, Bisericile Bapliste romane au astazi Constitutii Congregationaliste. Nu de putine ori inasa, credinciosii au de ales intre "debandada democratica" predispusa la certuri si nenumarate scindari si "dictatura unui om duhovnicesc" care impune prin prezenta si viata sa exemplara.

Orice biserică trebuie sa asigure un echilibru al slujirii in care fiecare lider spiritual functioneaza intr-o structura care-i asigura echilibru si control. Apostolul Pavel ne spune ca nimeni nu trebuie sa fie deasupra criticii sau corectiei celorlalti: "Cat despre prooroci, sa vorbeasca doi sau trei, si ceilalti sa judece" (1 Cor. 14:29).

Acest principiu de "control si echilibru" ("checks and balances" in limba engleza) a fost aplicat de fondatorii Americii, dorita a fi cea dintai Republica crestina din istorie. Cautand o strutura care sa asigure propasirea si pastrarea principiilor democratice, ei au plecat de la un text din Isaia (33:22) si au alcatuit o conducere de stat bazata pe existenta a trei ramuri paralele: Judiciara, Legislativa si Executiva (Curtea Suprema, Congresul si Presidentia). Textul din Isaia spunea ca, in manifestarea autoritatii asupra Israelului, "Domnul este Judecatorul nostru, Domnul este Legiutorul nostru, Domnul este Imparatul nostru." Cum puterea absoluta corupe absolut, intemeietorii Americii au refuzat sa mai aseze un reprezentant unic al lui Dumnezeu intre oameni (Regele, ca in Anglia si Europa) si au defalcat cele trei activitati ale suveranului in trei centre de autoritate, chemate sa se supravegheze si sa se tina in control una pe cealalta. Este evident ca acest principiu trebuie sa se manifeste si in conducerea bisericii ("iar restul sa judece").

Desi nu ne prezinta *structuri* organizatorice clare si definitive, Noul Testament ne recomanda doua *principii* absolut obligatorii in abordarea oricaror forme de organizare. Cel dintai principiu este doctrina despre "preotia universala" a credinciosilor. Toti crestinii au acces direct si egal la Dumnezeu. Nu este necesar nici un alt Mijlocitor in afara de Isus Christos. Al doilea principiu este ca Duhul Sfânt imparte daruri de slujire tuturor credinciosilor din adunare, iar aceste daruri au nevoie, pentru o buna folosire, de structuri care sa scoata in evidenta darul fiecaruia.

In ce priveste Constitutiile episcopaliene, la o analiza temeinica asupra documentelor istorice, miturile "succesiunii apostolice" si a "primatului Papal" nu stau in picioare. Lipsa suportului adecvat le dovedeste a nu fi altceva decat simple ... mituri. Pe mitologia unei "preotii" asemanatoare celei din Vechiul Testament, aceste Biserici nu-si pot justifica nici practicile cultice imprumutate de la Templul iudaic sau de la templele pagane si nici dependenta de "traditia" scrisa de niste oameni care au uzurpat autoritatea Scripturilor divine. Cazul cel mai trist este acela al Bisericii Ortodoxe, care, de la scindarea de Biserica Catolica a Romei, nu mai poate pretinde nici macar "succesiunea apostolica", necesara pentru intretinerea conceptului de autoritate a clericilor. De fapt, preotia universala daruita de Christos tuturor celor ce s-au facut una cu trupul Sau, a inlocuit in veacul crestin preotia Levitica a fiilor lui Aaron (Apoc. 1:5b-6; 1 Petru 2:5,9). Orice restaurare a "preotiei" este de aceea anacronica si nebiblica.

Structuri in bisericile baptiste romane din diaspora

Ironia face ca rezumarea tuturor tiparelor existente acum in bisericile baptiste locale sa duca tot la trei feluri tipice: cu un [pastor apostolic](#), cu un [comitet de presbiteri](#) si cu democratia [congregationalista](#).

Acum 15 ani, discutand situatiile din bisericile baptiste romane din Statele Unite cu fratele Ton Iosif, dinsul a spus la un moment dat: "Prefer dictatura unui om neprihanit, nu democratia haotica din adunarile predispuse perpetuu la cearta si fragmentare." Afirmatia aceasta m-a urmarit multi ani de zile si m-a facut sa caut sa inteleg ce se intimpla cu bisericile romane din diaspora. Am aflat astfel ca, *intuitiv*, bisericile tind sa adopte structuri care li se potrivesc in functie de maturitatea membrilor si de componenta adunarii. Am mai aflat ca, in viata practica, cele **trei tipare** istorice sunt la fel de recomandabile si ca ele se potrivesc de minune cu **trei stari de lucruri specifice**:

1. **Tiparul episcopalian** exista si se recomanda acolo unde exista un singur lucrator-plantator de biserică (un fel de Timotei sau Tit) in mijlocul unei adunari neexperimentate si nemature (dar si in circumstanta unei biserici in care exista o mare diferenta de maturitate spirituala intre pastor si membrii).
2. **Tiparul presbiterian** exista si se recomanda acolo unde exista un nucleu de barbati maturi spiritual care pot governa intr-o situatie cvasi-ideala.
3. **Tiparul congregationalist** exista acolo unde nu exista un adevarat lider sau acolo unde oamenii au suficienta maturitate sociala si personala ca sa nu traga spre "democratia haotica" (de preferat: tipul anglo saxon sau nordic) si se recomanda acolo unde nu exista un lider spiritual, ci doar unul carnal (gen Diotref) care (daca nu poate fi inlocuit cu un altul de gen "Dimitrie) trebuie inlaturat sau anihilat.

Am mai observat ca experienta sociala si fundalul politic impune o "obisnuinta" cu un anumit sistem de organizare. Este evident ca oricare adunare baptista romana sufera inca din cauza "mostenirii comuniste" (da, a trebuit sa spun chiar asa "comuniste"). In multe locuri, biserică baptista romana imita inca etica si mecanismul social-comunist. Pastorul este doar un fel de presedinte sau de secretar general, conducatorii spirituali sunt numiti chiar "membrii in comitet" (imitarea cu "comitet de partid"), dar sunt tratati doar ca niste "reprezentanti ai maselor populare." Bineinteles ca "adunarea generala" a tuturor membrilor are libertatea sa-i analizeze periodic si, pe principiul criticii si autocriticii cetatenesti, chiar sa-i schimbe. Ideia principala este ca poporul este conducatorul si beneficiarul suprem. Pot sa spun ca, dintre toate constatarile observatiilor mele, aceasta asemanare cu

structurile organizatorii comuniste m-a socat si m-a scandalizat cel mai mult. Cred ca nu mai este necesar sa adaug ca ea a fost si cea care ... m-a durut cel mai mult.